

Republika e Kosovës
Republika Kosovo - Republic of Kosovo

Autoriteti i Aviacionit Civil i Kosovës
Autoritet Civilnog Vazduhoplovstva Kosova
Civil Aviation Authority of Kosovo

RAPORT VJETOR GODIŠNJI IZVEŠTAJ ANNUAL REPORT 2011

Republika e Kosovës
Republika Kosovo - Republic of Kosovo

RAPORT VJETOR 2011

Misioni
Ta mbajmë nivelin më të lartë të
standardeve të sigurisë në Kosovë

Vizioni
Të ofrojmë sistemin më të mirë të
mundshëm të aviacionit civil në Kosovë

Përmbajtja

1. LISTA E SHKURTESAVE	5
2. PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE	6
3. DISA FJALË RRETH NESH	8
3.1 Sistemi për menaxhim të cilësisë	9
3.2 Bordi Mbikëqyrës i AAC-së	9
3.3 Drejtori i Përgjithshëm i AAC-së	10
3.4 Struktura organizative e AAC-së	10
a) Zyra e Drejtorit të Përgjithshëm	10
b) Departamenti i Sigurisë së Fluturimeve	11
d) Departamenti i Aerodromeve	12
e) Departamenti i bashkëpunimit ndërkombëtar dhe rregullimit ekonomik	13
f) Departamenti i Administratës dhe Burimeve Njerëzore	13
3.5 Të hyrat financiare të AAC-së	14
3.6 Pagat e personelit të AAC-së	14
4. MARRËVESHJA MBI HAPËSIRËN E PËRBASHKËT EUROPIANE TË AVIACIONIT (MARRËVESHJA ECAA)	15
4.1 Monitorimi i zbatimit të Marrëveshjes HPEA	15
4.2 Takimi vjetor i Komitetit të Përbashkët të HPEA-së	15
5. BASHKËPUNIMI NDËRINSTITUCIONAL	16
a) Koncepti dokumenti në fushën e aviacionit civil	16
b) Grupi koordinues i institucioneve publike me përgjegjësi në aviacionin civil	17
c) Bashkëpunimi me MI-në	17
d) Bashkëpunimi dhe përkrahja MPB-së në rregullimin e sigurimit të aviacionit	17
e) Bashkëpunimi me KFOR-in	18
6. SHENJA E NACIONALITETIT TË MJETEVE AJRORE-Z6	18
7. PROGRAMI SHITETËROR I SIGURISË SË AVIACIONIT CIVIL	19
8. ZHVILLIMI I MJEKËSISË SË AVIACIONIT	20
9. AKTIVITETI I AAC-SË NË RRAFSHIN NDËRKOMBËTAR	20
9.1 Bashkëpunimi rajonal në fushën e aviacionit civil	20
a) Bashkëpunimi dypalësh me Shqipërinë	20
b) Bashkëpunimi trepalësh Shqipëri-Kosovë-Maqedoni	21
c) Bashkëpunimi dypalësh me Kroacinë	21
9.2 Raportet me EUROCONTROL-in	21
9.3 Raportet me Agjencinë Evropiane të Sigurisë Ajrore (EASA)	21
9.4 Përshkrimi i Hapësirës Ajrore të Kosovës	22
9.5 Normalizimi i hapësirës ajrore të Ballkanit (BANM)	24
9.6 Marrëveshja e shërbimeve ajrore midis Kosovës dhe Turqisë	25
9.7 Koordinimi i asistencës teknike në fushën e aviacionit	26
a) Binjakëzimi midis AAC-së së Kosovës dhe asaj të Francës	27
b) Projekti EASA-IPA	27
c) Programi ISIS	28
d) Aktivitetet e Programit ISIS	29
10. AKTIVITETI RREGULLATOR	30
10.1 Siguria e fluturimeve	30
a) Inspektimet e aeroplanëve të huaj	30
b) Raportimi i ndodhive në aviacion	31
10.2 Shërbimet e navigacionit ajror	33
a) Inspektime dhe auditime	33
b) Vlerësimi i kompetencës së stafit operacional	34
c) Lëshimi i certifikatave mjekësore dhe licencave për kontrollorët e trafikut ajror	34
10.3 Aerodromet	35
a) Ndërimi i operatorit të ANP "Adem Jashari"	35
b) Auditimet dhe Inspektimet	35
c) Zbatimi i rregulloreve në fushën e aerodromeve	36
d) Aprovimi i operimeve me helikopterë	37
e) Vlerësimi i ndikimit të ndërtimit të terminalit të ri të ANP-së në sigurinë e operimeve	38
f) Miratimi i furnizuesit të ri me derivate në ANP "Adem Jashari"	38
10.4 Rregullimi ekonomik	39
a) Taksa ilegale e vënë nga autoritetet serbe për udhëtarët që nisen nga Prishtina	39
b) Themelimi i Komitetit të shfrytëzuesve të aeroportit	39
11. AKTIVITETI LEGJISLATIV	40
12. PUBLIKIMET TEKNIKE PËR INDUSTRIJË DHE MANUALËT E BRENDSHËM	41
13. ADMINISTRATA DHE BURIMET NJERËZORE	43
13.1 Burimet njerëzore dhe procedurat administrative	43
13.2 Financat dhe Buxheti	43
13.3 Të hyrat	43
13.4 Shpenzimet buxhetore	44
13.5 Buxheti i AAC-së për vitin 2012	44
Pasqyra e pranimeve dhe pagesave në para të gatshme	44
Pasqyra e realizimit të buxhetit	45
Të hyrat vetanake	45
Shpalosja e ndarjeve fillestare dhe finale të buxhetit	46
14. TRAJNIMET PROFESIONALE	46
15. STATISTIKAT	46

1.LISTA E SHKURTESAVE

AAC	Autoriteti i Aviacionit Civil i Republikës së Kosovës
MI	Ministria e Infrastrukturës
MPB	Ministria e Punëve të Brendshme
MF	Ministria e Financave
MPJ	Ministria e Punëve të Jashtme
MPMS	Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale
KHAIA	Komisioni për Hetimin e Aksidenteve dhe Incidenteve Aeronautike
NATO	Organizata e Traktatit të Atlantikut Verior
KFOR	Forcat e Kosovës
ICO	Zyra Civile Ndërkombëtare
ITU	Unioni Ndërkombëtar i Telekomunikacionit
BE	Bashkimi Evropian
KE	Komisioni Evropian
HPEA	Hapësira e Përbashkët Evropiane e Aviacionit
DG MOVE	Drejtorati i Përgjithshëm për Lëvizje dhe Transport në KE
EULEX	Misioni i Bashkimit Evropian për Sundimin e Ligjit
IPA	Instrumenti i Para-anëtarësimit
ISIS	Zbatimi i Qiellit të Vetëm Evropian në Evropën Juglindore
ANP	Aeroporti Ndërkombëtar i Prishtinës
OSHNA	Ofruesi i Shërbimeve të Navigacionit Ajror në ANP
KTA	Kontrolli i Trafikut Ajror
ANTA	Agjencia Nacionale e Trafikut Ajror (Shqipëri)
ICAO	Organizata Ndërkombëtare e Aviacionit Civil
ECAC	Konferenca Evropiane e Aviacionit Civil
EUROCONTROL	Organizata Evropiane për Sigurinë e Navigacionit Ajror
EASA	Agjencia Evropiane për Sigurinë e Aviacionit
IATA	Asociacioni Ndërkombëtar i Transportit Ajror
ISO	Organizata Ndërkombëtare e Standardizimit
JAR	Kërkesat e Përbashkëta të Aviacionit
AOC	Certifikata e Operatorit Ajror
FTO	Organizatë Trajnuese e Fluturimeve
AME	Ekzaminues Mjekësor të Aviacionit
AMC	Qendra e Mjekësisë së Aviacionit
ZABKC	Zyra për Auditim të Brendshëm dhe Kontroll të Cilësisë në AAC
ZAPK	Zyra e Auditorit të Përgjithshëm të Kosovës
KPM	Komisioni i Pavarur Mbikëqyrës

2. PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE

Më 13 mars 2008, Parlamenti i Republikës së Kosovës ka miratuar Ligjin Nr. 03/L-051 për Aviacionin Civil. Ligji ka hyrë në fuqi më 15 qershor 2008. Ligji për Aviacionin Civil, përveç tjerash, themelon Autoritetin e Aviacionit Civil të Republikës së Kosovës (AAC). Për detyrat dhe përgjegjësitë e AAC-së do të flitet më hollësisht më tej në këtë raport.

AAC-ja është një nga autoritetet publike me përgjegjësi dhe funksione në fushën e aviacionit civil në vendin tonë. Ligji përcakton që Ministria e Infrastrukturës (MI) është përgjegjëse për rregullimin ekonomik të transportit ajror, ndërsa Ministria e Punëve të Brendshme (MPB) është përgjegjëse për rregullimin e aspekteve të sigurimit të aviacionit. Ligji gjithashtu ka themeluar Komisionin për Hetimin e Aksidenteve dhe Incidenteve Aeronautike (KHAIA), si institucion që funksionon në kuadër të Zyrës së Kryeministrit të Republikës së Kosovës.

AAC-ja është një agjenci e pavarur rregullatore e ngarkuar me rregullimin e aspekteve të sigurisë së aviacionit civil dhe rregullimin ekonomik të aeroporteve dhe ofruesve të shërbimeve të navigacionit ajror. Rregullimi ekonomik i aeroporteve dhe ofruesve të shërbimeve të navigacionit ajror nënkupton miratimin e tarifave për shfrytëzimin e shërbimeve që ofrojnë këta operatorë. AAC-ja ka kapacitet të plotë juridik. AAC-ja është organizatë e vetëfinancuar buxhetore dhe autoritet publik, e cila iu nënshtrohet dispozitave përkatëse mbi organizatat buxhetore dhe autoritetet publike në ligjet dhe aktet e tjera nënligjore të zbatueshme në Republikën e Kosovës.

AAC-ja vetëfinancohet nga të ardhurat e dedikuara, siç përcaktohen në Ligjin Nr. 03/L-048 për Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë. Sipas Nenit 25 të Ligjit Nr. 03/L-051 për Aviacionin Civil, të ardhurat e dedikuara të AAC-së përbëhen nga:

- taksat të cilat ndërlidhen me aviacionin, detyrimet dhe tarifet;
- një përqindje nga shërbimet e navigacionit ajror që ofrohen brenda hapësirës ajrore të Republikës së Kosovës;
- tarifat për sigurinë e pasagjerëve dhe tarifat e certifikimit dhe licencimit; dhe
- donacionet, grantet dhe përkrahjet (mbështetjet) tjera financiare ose teknike të caktuara për AAC-në.

AAC-ja udhëhiqet nga Drejtori i Përgjithshëm. Drejtori i Përgjithshëm i AAC-së është emëruar nga Qeveria e Republikës së Kosovës me vendimin Nr. 06/37 të datës 25 shtator 2008. Mandati i tij zgjat pesë (5) vjet në përputhje me nenin 20.4 të ligjit për aviacionin civil. Puna e AAC-së mbikëqyret nga Bordi Mbikëqyrës prej pesë anëtarësh. Qeveria e Republikës së Kosovës ka emëruar Bordin Mbikëqyrës të AAC-së me Vendimin Nr. 04/71 të datës 03 korrik 2009, të ndryshuar me Vendimin Nr.03/83 të datës 25 shtator 2009.

Gjatë vitit 2011 AAC-ja ka përmbyllur kompletimin e kornizës legislative për ushtrim të plotë të funksioneve që ia jep ligji. Janë nxjerr një numër Rregulloresh, Vendimesh dhe Udhëzimesh Administrative në përputhje me Ligjin për Aviacionin Civil. Këtu përfshihen edhe Rregulloret që bëjnë transponimin e Rregulloreve dhe Direktivave përkatëse të BE-së në rendin ligjor të Republikës së Kosovës. Ky aktivitet ka bërë që AAC-ja t'i kompletojë të gjitha kërkesat legislative të fazës së parë të Marrëveshjes mbi Hapësirën e Përbashkët Evropiane të Aviacionit (ECAA). Inspektorët e AAC-së kanë kryer inspektime dhe auditime për të garantuar që operimet e aviacionit civil në Republikën e Kosovës kryhen në përputhje me standardet në fuqi. Këto inspektime dhe auditime janë bërë në Aeroportin Ndërkombëtar të Prishtinës "Adem Jashari", Ofruesin e Shërbimeve të Navigacionit Ajror dhe në kompanitë e huaja ajrore që operojnë në Prishtinë. Inspektimet kanë treguar që operimet kryhen në përputhje me standardet e sigurisë. Sidoqoftë, në disa raste janë identifikuar disa devijime nga standardet, por të cilat nuk e kanë rrezikuar nivelin e sigurisë. Këto devijime janë adresuar urgjentisht dhe operatorëve u është kërkuar të hartojnë plane veprimi për t'i mbyllur devijimet në përputhje me kërkesat dhe rekomandimet e AAC-së. Në çdo rast inspektorët tanë kanë përcjell punën e operatorëve deri në mbylljen e devijimeve të identifikuara.

Në mesin e objektivave të AAC-së për realizim gjatë vitit 2011 ka qenë edhe ngritja e sistemit për menaxhim të cilësisë brenda organizatës. Si hap i parë drejt realizimit të këtij objekti, në AAC u themelua një strukturë e re organizative, Zyra e Auditimit të Brendshëm dhe Kontrollit të Cilësisë (ZABKC), e paraparë në Rregulloren për organizimin dhe funksionimin e brendshëm dhe sistemit të vendeve të punës. Udhëheqësi i kësaj zyre i raporton Drejtorit të Përgjithshëm të AAC-së. Në vitin 2012 planifikohet certifikimi i AAC-së sipas standardit ndërkombëtar të cilësisë së shërbimeve ISO 9001:2008.

Nga 8-10 nëntor 2011, AAC-ja dhe institucionet përgjegjëse për rregullimin e aviacionit në Republikën e Kosovës si dhe aeroporti e ofruesi i shërbimeve të navigacionit ajror iu nënshtruan një vizite vlerësuese të një delegacioni ekspertësh nga Komisioni Evropian, për të përcaktuar shkallën e zbatimit të kuadrit ligjor të BE-së (fusha e aviacionit) në Republikën e Kosovës.

AAC-ja ka bashkëpunuar ngushtë me institucionet tjera përgjegjëse për aviacionin civil në Republikën e Kosovës në mënyrë që i tërë sistemi rregullator dhe mbikëqyrës i shtetit të funksionojë i koordinuar dhe në përputhje me standardet dhe praktikën më të mira ndërkombëtare. Poashtu, është ofruar ndihmë profesionale në fushën e aviacionit civil për institucionet tjera qeveritare, çdo herë kur kjo është kërkuar.

AAC-ja ka sponsorizuar shkollimin e tre mjekëve kosovarë për të marrë gradimet e nevojshme ndërkombëtare për kryerjen e rolit të Ekzaminuesve Mjekësorë të Aviacionit (AME). Mjekët kosovarë kanë kaluar me rezultate të shkëlqyeshme programin profesional të mjekësisë së aviacionit, të mbajtur në King's College në Londër. Ky program, i akredituar sipas standardeve JAR FCL 3 dhe atyre të Aneksit 1 të ICAO-s, përmban 120 orë mësimi teorike në mjekësinë e aviacionit, si dhe ushtrime dhe vizita studimore. Pas kryerjes së sukseshme të programit profesional, këta mjekë janë certifikuar nga AAC-ja për lëshimin e të gjitha klasave të certifikatave mjekësore për personelin e aviacionit. Republika e Kosovës tanimë ka tre mjekë të aviacionit, të certifikuar sipas standardeve më të larta të BE-së.

AAC-ja ka vazhduar të ketë bashkëpunim shumë të mirë me EASA-n në çështjet e ndërlidhura me sigurinë e aviacionit, megjithatë, ende nuk është gjetur një zgjidhje pragmatike nga ana e KE-së për të nënshkruar aranzhime pune midis AAC-së dhe EASA-s rreth standardizimit dhe inspektimit të aeroplanëve të huaj. AAC-ja për dy vite me radhë është duke kërkuar zyrtarisht nënshkrimin e këtij dokumenti me EASA-n, i cili do të mundësonte auditimin dhe inspektimin e punës së AAC-së nga EASA, si dhe do t'i jepte qasje AAC-së në databazën e sigurisë së aeroplanëve të inspektuar në Evropë. Pengesë ka qenë mosgatishmëria e Komisionit Evropian, dhe rrjedhimisht e Agjencisë Evropiane të Sigurisë së Aviacionit, për të hyrë në marrëdhënie kontraktuale me AAC-në.

AAC-ja ka marrë pjesë aktive edhe në takimet e organizuara nga NATO-ja me qëllim të normalizimit të hapësirës ajrore të Ballkanit.

Që nga korriku 2011, kanë rinisur aktivitetet e projektit të binjakëzimit me AAC-në e Francës, prej të cilit përfitojnë AAC-ja, MI-ja, MPB-ja dhe Komisioni për Hetimin e Aksidenteve dhe Incidenteve Aeronautike (KHAIA), si autoritete publike me përgjegjësi dhe funksione në fushën e aviacionit civil në vendin tonë. Projekti, i cili ka filluar në shkurt të vitit 2010, financohet nga BE-ja si pjesë e Instrumentit të Para-anëtarësimit (IPA) dhe ka për qëllim ngritjen e kapaciteteve të autoriteteve aeronautike të Republikës së Kosovës në një nivel të njëjtë me ato të vendeve anëtare të BE-së përmes trajnimeve dhe përafrimit të legjislacionit me atë të BE-së. Projekti pritet të përfundojë në fund të vitit 2012.

Në qershor 2011, Zyra e Auditorit të Përgjithshëm të Kosovës (ZAPK) ka publikuar raportin e auditimit për pasqyrat financiare të AAC-së për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2010. Në raportin e ZAPK-së rezulton se AAC-ja nuk ka bërë asnjë shkelje në asnjë nga pikat e fushëveprimit të këtij auditimi. Përveç tjerash, sipas opinionit të ZAPK-së, pasqyrat financiare në të gjitha aspektet materiale prezantojnë pasqyrim të drejtë dhe të vërtetë. Në konkluzionin e përgjithshëm mbi menaxhmentin e AAC-së, në raport theksohet se menaxhmenti i AAC-së ka arritur të vendosë kontrolle të përshtatshme për menaxhim. Për më shumë, në raportin e ZAPK-së konkludohet se AAC-ja ka shpenzuar buxhetin brenda limiteve të përcaktuara nga Kuvendi i Republikës së Kosovës dhe se shpenzimi i fondeve të buxhetuara paraqet performansë të mirë.

Në këtë raport jepen edhe pasqyrat e shpenzimeve buxhetore dhe të të hyrave të dedikuara të AAC-së gjatë vitit 2011.

3. DISA FJALË RRETH NESH

Më 13 mars 2008, Parlamenti i Republikës së Kosovës ka miratuar Ligjin Nr. 03/L-051 për Aviacionin Civil. Ligji ka hyrë në fuqi më 15 qershor 2008 me dekret të Presidentit. Ligji për Aviacionin Civil, përveç tjerash, themelon Autoritetin e Aviacionit Civil të Republikës së Kosovës (AAC).

Nga 1 janari 2009, AAC ka marrë kompetencat e plota në përputhje me ligjin për aviacionin civil. AAC-ja është njëra nga autoritetet publike me përgjegjësi dhe funksione në fushën e aviacionit civil në vendin tonë. Ligji përcakton që Ministria e Infrastrukturës (MI) është përgjegjëse për rregullimin ekonomik të transportit ajror¹, ndërsa Ministria e Punëve të Brendshme (MPB) është përgjegjëse për rregullimin e aspekteve të sigurimit të aviacionit². Ligji gjithashtu themelon Komisionin për Hetimin e Aksidenteve dhe Incidenteve Aeronautike (KHAIA), si institucion që funksionon në kuadër të Zyrës së Kryeministrit të Republikës së Kosovës³.

AAC-ja është një agjenci e pavarur rregullatore e ngarkuar me rregullimin e aspekteve të sigurisë së aviacionit civil dhe rregullimin ekonomik të aeroporteve dhe ofruesve të shërbimeve të navigacionit ajror. Rregullimi ekonomik i aeroporteve dhe ofruesve të shërbimeve të navigacionit ajror nënkupton miratimin e tarifave për shfrytëzimin e shërbimeve që ofrojnë këta operatorë. AAC-ja ka kapacitet të plotë juridik. AAC-ja është organizatë e vetëfinancuar buxhetore dhe autoritet publik dhe i nënshtrohet dispozitave përkatëse mbi organizatat buxhetore dhe autoritetet publike në ligjet dhe aktet e tjera ligjore të zbatueshme në Republikën e Kosovës.

AAC është përgjegjëse për:

- zbatimin e legjislacionit mbi aviacionin civil dhe zbatimin e politikave të miratuara nga MI-ja ose Qeveria në fushën e aviacionit civil;
- ofrimin e këshillave dhe propozimeve për MI-në, Qeverinë dhe Kuvendin lidhur me politikën dhe legjislacionin nga fusha e aviacionit civil;
- nxjerrjen e rregulloreve implementuese dhe urdhrave të navigacionit ajror, në përputhje me Ligjin për Aviacionin Civil dhe Marrëveshjen mbi Hapësirën e Përbashkët Evropiane të Aviacionit, me qëllim të zbatimit të politikave të aviacionit civil të MI-së dhe legjislacionit përkatës nga fusha e aviacionit civil;
- lëshimin e licencave, certifikatave dhe lejeve në përputhje me kompetencat dhe përgjegjësitë e AAC-së të përcaktuara nga Ligji për Aviacionin Civil;
- rregullimin e sigurisë së transportit ajror në Republikën e Kosovës;
- rregullimin e ekonomisë së aeroporteve dhe shërbimeve të navigacionit ajror;
- ofrimin e këshillave për MI-në në lidhje me përgatitjen nga Ministri të propozimpolitikave mbi shfrytëzimin e hapësirës ajrore të Kosovës të cilat i përmbushin nevojat e shfrytëzuesve, duke pasur parasysh sigurinë kombëtare, faktorët ekonomikë dhe mjedisorë dhe nevojën për standarde të larta të sigurisë;
- mbikëqyrjen dhe sigurimin e zbatimit në mënyrë efektive të legjislacionit, standardeve, rregullave, procedurave dhe urdhrave të aviacionit civil, përveç kur, me Ligjin për Aviacionin Civil ose me një akt tjetër themelor juridik, ky funksion shprehimisht i është dhënë MI-së ose një autoriteti tjetër publik;
- shpërndarjen e informatave për publikun rreth çështjeve relevante mbi funksionet dhe aktivitetet e AAC-së;
- marrjen e masave, kryerjen e hetimeve dhe inspektimeve dhe nxjerrjen urdhrave, rregullave, rregulloreve dhe/ose procedurave të cilat AAC-ja me arsye i konsideron të nevojshme për (i) zbatimin e rregullt dhe të ligjshëm të dispozitave të Ligjit për Aviacionin Civil ose (ii) ushtrimin e rregullt dhe të ligjshëm të kompetencave dhe detyrave të cilat i janë dhënë AAC me këtë ligj; dhe
- ushtrimin e funksioneve të tjera të cilat kanë të bëjnë me Aviacionin Civil në Kosovë që i janë dhënë AAC-së sipas Ligji për Aviacionin Civil ose një akti tjetër themelor juridik.

AAC-ja ka vazhduar të publikojë Buletinin mujor. Qëllimi i buletinit është që të gjitha palët e interesit, duke përfshirë këtu edhe komunitetin e aviacionit, të njihen më për së afërmi me punën e AAC-së dhe zhvillimet

1 Ligji për Aviacionin Civil, Kreu 2

2 Po aty, Kreu 4

3 Po aty, Neni 5

mujore në sektorin e aviacionit civil. Ideja është që ky buletin të shndërrohet në një forum për të gjithë profesionistët dhe entuziastët e aviacionit civil në Republikën e Kosovës. Buletinët mujorë janë postuar në faqen AAC-së në internet, në mënyrë që të interesuarit për punën tonë të kenë informata të përditësuara gjatë tërë vitit.

3.1 Sistemi për menaxhim të cilësisë

Në mesin e objektivave të AAC-së për realizim gjatë vitit 2011 ka qenë edhe ngritja e sistemit për menaxhim të cilësisë brenda organizatës. Si hap i parë drejt realizimit të këtij objekti, në AAC u themelua një strukturë e re organizative, Zyra e Auditimit të Brendshëm dhe Kontrollit të Cilësisë (ZABKC), e paraparë në Rregulloren për organizimin dhe

funksionimin e brendshëm dhe sistemimin e vendeve të punës. Udhëheqësi i kësaj zyre i raporton Drejtorit të Përgjithshëm të AAC-së.

Me këtë, AAC-ja vërteton përkushtimin e vet që t'i ofrojë shërbime sa më cilësore industrisë të cilën e rregullon dhe të gjithë hisedarëve tjerë. Veprimet drejt përmbushjes së këtij objekti ndërlidhen me vendosje të standardeve, proceseve dhe procedurave të punës për të koordinuar themelimin, mirëmbajtjen dhe përmirësimin e vazhdueshëm të sistemit të punës në AAC, i cili synon ngritjen e efektivitetit dhe efikasitetit në punë që rrjedhimisht rezulton në realizim më të mirë të detyrave dhe përgjegjësiave kyçe që i ka AAC-ja.

AAC-ja ka kontraktuar shërbime konsulente si asistencë profesionale për ngritjen e sistemit për menaxhim të cilësisë kundrejt standardit ISO 9001:2008. Projekti për këto shërbime i është besuar një kompanie konsulente vendore dhe pritet të përfundojë në pjesën e parë të vitit 2012. Pas përfundimit të këtij projekti, AAC-ja duhet audituar nga trupi certifikues i ISO-s.

Siç ishte e planifikuar, gjatë këtij viti AAC-ja ka përfunduar disa nga fazat e punës të projektit për ngritje të sistemit të cilësisë: emërimin dhe trajnimin e grupit punues për realizim të projektit dhe analizim të gjendjes, si dhe identifikimin e proceseve të punës në të gjitha strukturat organizative të AAC-së.

3.2 Bordi Mbikëqyrës i AAC-së

Veprimtaria e AAC-së mbikëqyret nga një Bord Mbikëqyrës, i cili përbëhet nga pesë anëtarë. Bordi vepron me orar jo të plotë dhe takohet së paku një herë për çdo tremujor kalendarik. Bordi Mbikëqyrës është përgjegjës për mbikëqyrjen dhe shqyrtimin e (i) aktiviteteve dhe vendimeve të AAC-së mbi çështjet administrative, ekzekutive, rregullative dhe të licencimit, dhe (ii) të gjitha aspekteve të menaxhimit financiar, të ardhurave dhe shpenzimeve të AAC-së. Drejtori i Përgjithshëm i dorëzon Bordit Mbikëqyrës raport gjithëpërfshirës të punës çdo tre muaj dhe raportin vjetor në fund të çdo viti kalendarik. Gjatë vitit 2011, Bordi Mbikëqyrës ka mbajtur katër mbledhje të rregullta dhe dhjetë takime tjera plotësuese, në të cilat ka shqyrtuar raportet tremujore të AAC-së dhe ka diskutuar çështjet brenda kompetencave të Bordit, të përmendura nën (i) dhe (ii) më lart.

Anëtarët e Bordit Mbikëqyrës janë emëruar nga Qeveria e Republikës së Kosovës me Vendimin Nr. 04/71 të datës 3 korrik 2009, të ndryshuar me Vendimin Nr. 03/83 të datës 25 shtator 2009. Sipas Ligjit për Aviacionin Civil, mandati i Kryesuesit të parë të Bordit dhe i një anëtari është dyvjeçar. Këto dy mandate kanë skaduar në korrik të 2011-tës. AAC-ja ka njoftuar me kohë Ministrinë e Infrastrukturës për skadimin e këtyre dy mandateve. Sipas Ligjit për Aviacionin Civil, anëtarët e Bordit Mbikëqyrës të AAC-së propozohen nga Ministri i Infrastrukturës dhe emërohen nga Qeveria. Deri në fund të vitit për të cilin po raportohet, Bordi ka vazhduar punën me tre anëtarë, që sipas Ligjit për Aviacionin Civil, përbëjnë kuorumin e nevojshëm për të funksionuar. Që nga korriku, në përputhje me Ligjin mbledhjet e Bordit janë kryesuar nga anëtari më i vjetër, z. Kosum Kosumi. Është për t'u theksuar se në mbledhjen e datës 22 shtator 2011, Bordi Mbikëqyrës ka miratuar Rregulloren e vet të Punës. Bordi Mbikëqyrës i AAC-së ka zhvilluar një vizitë pune në Tiranë më 8 dhe 9 dhjetor 2011. Atje janë takuar me Këshillin Drejtues të AAC-së së Shqipërisë, menaxhmentin e AAC-së së Shqipërisë, Ministrinë e Transportit si dhe kompaninë ajrore "Belle Air".

3.3 Drejtori i Përgjithshëm i AAC-së

AAC-ja udhëhiqet nga Drejtori i Përgjithshëm i Aviacionit Civil, i cili punon me orar të plotë. Drejtori i Përgjithshëm është zyrtari i AAC-së, i cili është përgjegjës për menaxhimin e përditshëm dhe vendimmarrjen në AAC. Drejtori i Përgjithshëm përgjigjet para Kuvendit lidhur me përputhshmërinë e AAC-së me politikat e aviacionit civil si dhe të gjitha ligjet dhe standardet e zbatueshme në Republikën e Kosovës.

Drejtori i Përgjithshëm i AAC-së është emëruar nga Qeveria e Republikës së Kosovës më 25 shtator 2008 përmes Vendimit Nr. 06/37, pas propozimit të Ministrit të Transportit dhe Postë-Telekomunikacionit. Mandati i Drejtorit të Përgjithshëm zgjat pesë (5) vjet. Drejtori i Përgjithshëm mund të riemërohet nga Qeveria edhe për mandate të tjera pasuese me kohëzgjatje të njëjtë.

3.4 Struktura organizative e AAC-së

Në janar të vitit 2011, AAC-ja ka nxjerrë Rregulloren për organizimin dhe funksionimin e brendshëm dhe sistemimin e vendeve të punës. Në bazë të saj, struktura organizative e AAC-së përbëhet nga:

- a) Zyra e Drejtorit të Përgjithshëm
 - i) Zyra e auditimit të brendshëm dhe kontrollit të cilësisë
 - ii) Zyra për shërbime juridike dhe çështje rregullatore
 - iii) Zyra për marrëdhënie me publikun
- b) Departamenti i Sigurisë së Fluturimeve
- c) Departamenti i Shërbimeve të Navigacionit Ajror
- d) Departamenti i Aerodromeve
- e) Departamenti për Bashkëpunim Ndërkombëtar dhe Rregullim Ekonomik të Aviacionit
- f) Departamenti i Administratës dhe Burimeve Njerëzore

Në vazhdim është një përmbledhje e detyrave dhe përgjegjësi kryesore të secilit departament dhe zyrë ndaras.

a) Zyra e Drejtorit të Përgjithshëm

Funksionet e kësaj zyre janë ofrimi i ndihmës administrative në menaxhimin e përgjithshëm të AAC-së, organizimi, përgatitja dhe protokollimi i mbledhjeve dhe të takimeve që drejtohen nga Drejtori i Përgjithshëm, personalisht ose në emër të tij, koordinimi, brenda atributëve të dhëna, i raporteve me institucionet shtetërore dhe ndërkombëtare dhe entet e tjera publike apo private, si dhe zbatimi i protokollit zyrtar.

i) Zyra për auditimin e brendshëm dhe kontrollimin e cilësisë është përgjegjëse për:

- Koordinimin e sistemit për menaxhimin e cilësisë dhe monitorimin e përmbushjes së vazhdueshme të standardeve të cilësisë (ISO 9001:2008);
 - Vërtetimin se proceset e nevojshme për menaxhim të sistemit të cilësisë janë themeluar, zbatuar dhe mirëmbajtur;
 - Raportim të Drejtorit i Përgjithshëm në lidhje me performancën e sistemit të menaxhimit të cilësisë dhe për nevojat për përmirësim;
 - Ndërlidhje me palët e jashtme për çështjet që kanë të bëjnë me sistemin e menaxhimit të cilësisë;
 - Organizim dhe promovim të aktiviteteve në aspekt të përmirësimit të vazhdueshëm të cilësisë;
 - Vlerësimin dhe zhvillimin e teknikave për kontroll të cilësisë;
 - Kontrollin e cilësisë së çdo procedure të shkruar apo doracaku të AAC-së apo të industrisë së aviacionit nën mbikëqyrjen e AAC-së;
 - Koordinimin e veprimeve për përpilimin dhe zbatimin e Programit Shtetëror të Sigurisë (SSP).
-

ii) **Zyra për çështje juridike dhe rregullatore është përgjegjëse për:**

- Ofrimin e këshillave juridiko-ligjore për Drejtorin e Përgjithshëm dhe strukturat tjera përgjegjëse;
- Hartimin final të projekteve të akteve nënligjore dhe instrumenteve tjera normative në kompetencë të AAC-së;
- Përgatitjen e mendimeve juridike për aktet nënligjore, aktet administrative dhe projektet e tjera normative të përgatitura nga strukturat përgjegjëse;
- Përgatitjen, ndjekjen, realizimin e politikave dhe veprimtarive rregullatore që lidhen me studimet në fushën e legjislacionit për aviacionin civil, kryerjen dhe përfundimin e analizave tekniko-ligjore të vlerësimit, të efektivitetit të legjislacionit, të procesit legjislativ, si dhe metodologjisë dhe teknikës së hartimit të legjislacionit;
- Ndjekjen dhe realizimin e politikave dhe veprimtarive, që lidhen me çështjet e qasjes dhe të integritetit të aviacionit civil kosovar në nismat dhe strukturat regjionale, evropiane dhe ndërkombëtare përkatëse, si dhe bashkërendimin e punës me institucionet e tjera, në funksion të përafrimit të legjislacionit kosovar me atë të Bashkimit Evropian dhe të shteteve anëtare të tij.
- Ndjekjen dhe realizimin e kompetencave lidhur me zhvillimin dhe realizimin e marrëdhënieve juridiksionale dhe procedurave të tjera të bashkëpunimit vendor dhe ndërkombëtar në fushën e aviacionit civil.

iii) **Zyra për marrëdhënie me publikun është përgjegjëse për:**

- Komunikim me publikun dhe me media elektronike dhe të shkruara;
- Vënien në dispozicion të informatave të duhura për publikun dhe mediat lidhur me veprimtarinë e AAC-së;
- Publikimin e raporteve dhe dokumenteve nga fushëveprimi i strukturave të AAC-së.

b) Departamenti i Sigurisë së Fluturimeve

Departamenti i Sigurisë së Fluturimeve është përgjegjës për rregullimin e sigurisë së fluturimeve në Republikën e Kosovës. Ai ka për detyrë të hartojë legjislacionin sekondar në fushën e sigurisë së fluturimeve, i cili duhet të jetë në përputhje me standardet dhe rregullat ndërkombëtare të përcaktuara nga Organizata Ndërkombëtare për Aviacion Civil (ICAO), Agjencia Evropiane e Sigurisë së Aviacionit (EASA), etj, si dhe të sigurojë zbatimin e vazhdueshëm të këtyre standardeve dhe rregullave.

Përveç tjerash, në këtë departament kryhen procedurat për certifikimin e kompanive ajrore, regjistrimin e mjeteve ajrore (aeroplanëve), aprovimin e organizatave të mirëmbajtjes, aprovimin e qendrave të trajnimit të pilotëve dhe organizatave të trajnimit të personelit të mirëmbajtjes, si dhe licencimin e pilotëve dhe mekanikëve. Përmes inspektimeve dhe auditimeve, ky departament mbikëqyr operatorët e mjeteve ajrore, vetë mjetet ajrore si dhe personelin e involvuar në operimin dhe mirëmbajtjen e tyre për të siguruar zbatimin e përpiktë të standardeve në fuqi. Gjithashtu, edhe aeroplanët e huaj që operojnë në Kosovë u nënshtrohen inspektimeve të rregullta dhe të rastit për vlerësimin e sigurisë së tyre.

Departamenti gjithashtu është duke e mbështetur Ministrinë e Punëve të Brendshme në ushtrimin e përgjegjësi që ia jep Ligji për Aviacionin Civil derisa kjo e fundit ta kompletojë personelin e nevojshëm profesional. AAC-ja ka vazhduar të punojë bashkë me MPB-së për të garantuar mbikëqyrje efektive të sigurimit të aviacionit civil në vendin tonë.

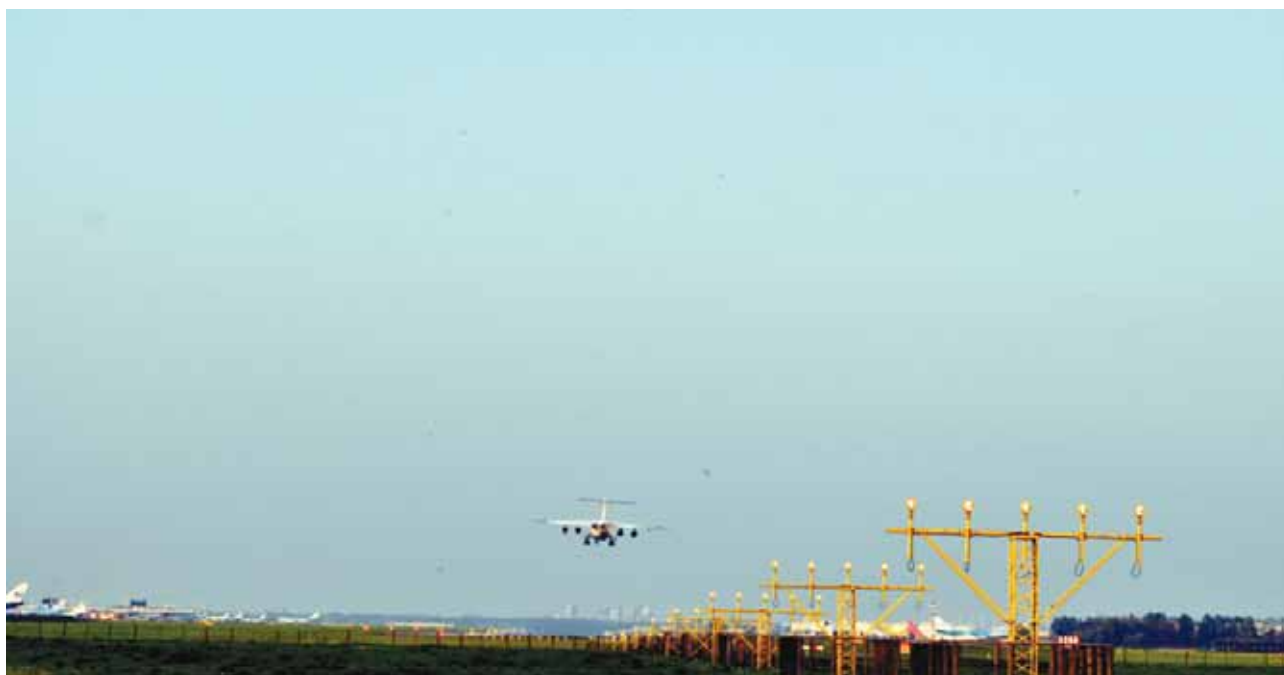
c) Departamenti i Shërbimit të Navigacionit Ajror

Ky departament është përgjegjës për rregullimin, monitorimin, inspektimin, certifikimin dhe mbikëqyrjen e përgjithshme të sigurisë së Ofruesit të Shërbimeve të Navigacionit Ajror në Republikën e Kosovës. Ka për detyrë që të sigurohet se rregulloret dhe standardet e aplikueshme për shërbimet e navigacionit ajror janë në pajtueshmëri me standardet dhe rekomandimet e ICAO-s dhe legjislacionin evropian, duke përfshirë rregullat e EUROCONTROL-it. Departamenti i Shërbimeve të Navigacionit Ajror është përgjegjës për mbikëqyrjen e sigurisë së ofrimit të këtyre shërbimeve të navigacionit ajror:

- Kontrollin e Trafikut Ajror
- Komunikimin, Navigacionin dhe Survejimin
- Shërbimin e Informatave Aeronautike
- Shërbimin Meteorologjik

Departamenti i Shërbimeve të Navigacionit Ajror është përgjegjës për licencimin e kontrollorëve të trafikut ajror, verifikimin e kompetencës së tyre profesionale si dhe të gjendjes shëndetësore.

Departamenti i Shërbimeve të Navigacionit Ajror siguron që informatat aeronautike të publikohen në Publikimin e Informatave Aeronautike të Kosovës, dokument i vlefshëm ky për të gjitha kompanitë ajrore të interesuara të operojnë në Kosovë.

Aterrimi i aeroplanit në Aeroportin Ndërkombëtar të Prishtinës "Adem Jashari"

d) Departamenti i Aerodromeve

Ky departament është përgjegjës për rregullimin e aspekteve të sigurisë në aerodromet e Republikës së Kosovës si dhe zbatimin e legjislacionit kosovar dhe standardeve të ICAO-s brenda fushës së vet të veprimit.

Roli i departamentit, përveç tjerash, është që të përpilojë dokumente mbi sigurinë në aerodrome, të shpërndajë dhe promovojë materiale udhëzuese për operatorët e aerodromeve, të garantojë zbatimin e plotë dhe të vazhdueshëm të standardeve të operimit të aerodromeve në Kosovë.

Departamenti është përgjegjës për certifikimin e aerodromeve në Republikën e Kosovës. Me mbikëqyrje të vazhdueshme përmes inspektimeve dhe auditimeve, departamenti siguron që Aeroporti Ndërkombëtar i Prishtinës "Adem Jashari" vazhdon t'i plotësojë standardet në bazë të së cilave është certifikuar.

e) Departamenti i bashkëpunimit ndërkombëtar dhe rregullimit ekonomik

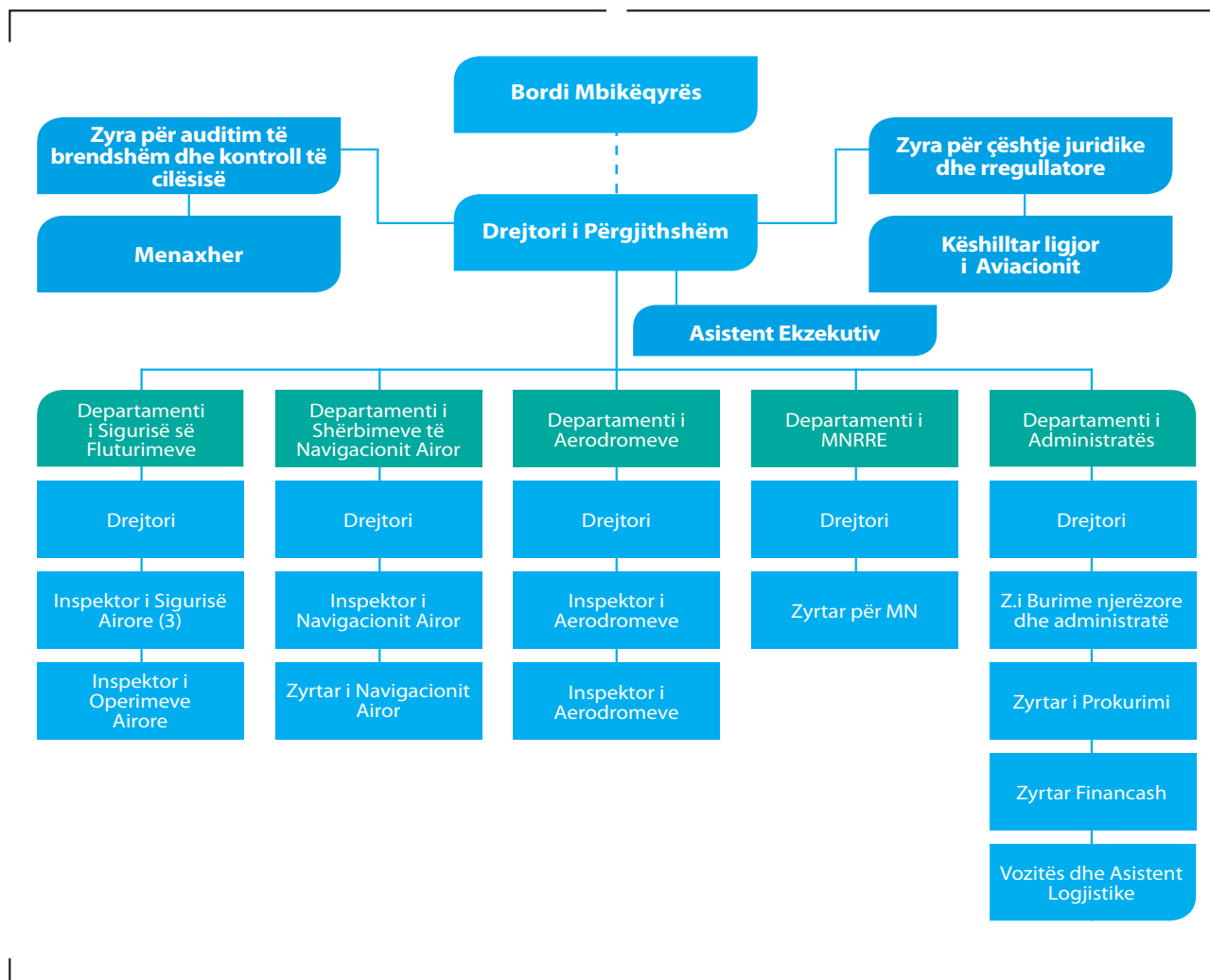
Ky departament ka përgjegjësitë e mëposhtme:

- Të vendosë marrëdhënie me organizatat rajonale e ndërkombëtare në fushën e aviacionit siç janë ICAO, EASA, Komisioni Evropian, EUROCONTROL, ECAC etj
- Të koordinojë asistencën teknike ndërkombëtare në fushën e aviacionit civil të ofruar nga Komisioni Evropian ose donatorë të tjerë;
- Të bëjë mbikëqyrjen ekonomike të aeroportit dhe shërbyesit të navigacionit ajror në Republikën e Kosovës. Kjo mbikëqyrje bëhet përmes aprovimit të listës së tarifave të shërbimeve që ofrohen në aeroport. Në këtë mënyrë, sigurohet që aeroporti dhe shërbyesi i navigacionit ajror aplikon tarifa që janë të bazuara në kosto, nuk janë diskriminuese, janë transparente dhe janë përcaktuar pas konsultimit me shfrytëzuesit e shërbimeve.
- Të mbledhë dhe analizojë të dhëna statistikore lidhur me trafikun në aeroport.

f) Departamenti i Administratës dhe Burimeve Njerëzore

Ky departament i ofron mbështetje të gjithanshme operacionale personelit të AAC-së duke përfshirë menaxhimin e burimeve njerëzore, financave, buxhetit, prokurimit dhe logjistikës. Siguron që paraaja publike të shpenzohet në mënyrë sa më të arsyeshme dhe në përputhje me rregullat e prokurimit dhe të buxhetit të Republikës së Kosovës.

Fig 1. Skema e organizatave e AAC-së

3.5 Të hyrat financiare të AAC-së

AAC-ja vetëfinancohet nga të ardhurat e dedikuara, siç përcaktohet në Ligjin Nr. 03/L-048 për Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë. Sipas Nenit 25 të Ligjit Nr. 03/L-051 për Aviacionin Civil, të ardhurat e dedikuara të AAC-së përbëhen nga:

- taksat të cilat ndërlidhen me aviacionin, detyrimet dhe tarifet;
- një përqindje nga shërbimet e navigacionit ajror që ofrohen brenda hapësirës ajrore të Republikës së Kosovës;
- tarifet për sigurinë e pasagjerëve dhe tarifet e certifikimit dhe licencimit; dhe
- donacionet, grantet dhe përkrahjet (mbështetjet) tjera financiare ose teknike të caktuara për AAC-në.

Që nga 1 janari 2009 zbatohet Rregullorja 2008/7 për përcaktimin e tarifës së sigurisë së udhëtarëve që udhëtojnë me fluturime komerciale nga Kosova. Kjo Rregullore përcakton një tarifë sigurie prej 2 eurosh për çdo udhëtar që niset nga Kosova me fluturime komerciale. Fondet e mbledhura nga kjo tarifë sigurie janë të ardhura të dedikuara për AAC-së me qëllim të mbulimit të shpenzimeve operative në pajtim me Ligjin Nr. 03/L-051 për Aviacionin Civil.

Duke filluar që nga gjysma e vitit 2011, AAC-ja me anë të Rregullores 7/2011 ka siguruar bazën ligjore për mbledhjen e tarifave për shërbimet të cilat ajo i ofron, siç janë shërbimet për dhënien e licencave, lejeve, certifikatave të ndryshme dhe kryerjen e inspektimeve dhe auditimeve, të gjitha këto brenda kompetencave të AAC-së për rregullimin e aviacionit civil në Republikën e Kosovës.

Më shumë mbi të hyrat e AAC-së në vitin 2011 mund të lexohet në pjesën 13.3 të këtij raporti.

3.6 Pagat e personelit të AAC-së

Siguria e aviacionit civil është misioni dhe prioriteti numër një i Autoritetit të Aviacionit Civil të Republikës së Kosovës. Si rregullator i aviacionit civil ne sigurojmë që operimet ajrore në Republikën e Kosovës kryhen në përputhje me ligjin e aplikueshëm dhe standardet ndërkombëtare, duke përfshirë legjislacionin dhe standardet e aviacionit në Bashkimin Evropian. Për ta arritur këtë mision, një rregullator i aviacionit civil ka nevojë për personel shumë të kualifikuar dhe me përvojë për t'i hartuar standardet, procedurat, rregulloret dhe për të siguruar zbatimin e tyre nga operatorët përmes mbikëqyrjes së vazhdueshme, inspektimeve dhe auditimeve⁴.

Sipas Nenit 24.2 të Ligjit për Aviacionin Civil, pagat e personelit të AAC-së caktohen nga Drejtori i Përgjithshëm pas shqyrtimit dhe miratimit nga Ministri i Financave. Në caktimin e nivelit të pagave, ligji përcakton që, përveç kriterëve profesionale për personelin, duhet të merren parasysh edhe rrogat e personelit të industrisë së aviacionit (aeropotit, kontrollit të trafikut ajror, kompanive ajrore), standard ky i kërkuar edhe nga dokumentet e ICAO-s. Niveli i pagave të personelit të AAC-së është miratuar me 20 mars 2009 nga Ministri i Ekonomisë dhe Financave, pas propozimit të Drejtorit të Përgjithshëm të AAC-së. Rroga e Drejtorit të Përgjithshëm të AAC-së është caktuar më pas nga Qeveria në përputhje me Nenin 20.2 të Ligjit për Aviacionin Civil.

4. MARRËVESHJA MBI HAPËSIRËN E PËRBASHKËT EUROPIANE TË AVIACIONIT (MARRËVESHJA ECAA)

Marrëveshja HPEA (European Common Aviation Area – Hapësira e Përbashkët Evropiane e Aviacionit) është një marrëveshje multilaterale që krijon një treg të brendshëm unik dhe ligje të njëjta në fushën e aviacionit, e nënshkruar në mes të qeverive të vendeve të Bashkimit Evropian, Islandës, Norvegjisë dhe shteteve të Ballkanit perëndimor. UNMIK-u e ka nënshkruar këtë Marrëveshje në emër të Kosovës dhe e ka deklaruar përkohësisht të aplikueshme më 10 tetor 2006. Republika e Kosovës, përmes Deklaratës së Pavarësisë, përveç tjerash, ka marrë përsipër të gjitha detyrimet ndërkombëtare të Kosovës, duke përfshirë edhe ato të nënshkruara në emrin tonë nga UNMIK-u. Këto detyrime përfshijnë edhe zbatimin e Marrëveshjes HPEA. Zbatimi i Marrëveshjes HPEA në Republikën e Kosovës është bërë i detyrueshëm edhe përmes Ligjit për Aviacionin Civil. Megjithatë, Republika e Kosovës ende nuk ka marrëdhënie kontraktuale me BE-në fushën e aviacionit civil.

Kjo Marrëveshje parashtron një varg kushtesh për vendet e rajonit të Ballkanit perëndimor në mënyrë që këto të fundit të bëhen pjesë e plotë e integriteteve evropiane në aviacion civil. Këto vende kanë marrë obligim ta transponojnë në sistemin e tyre ligjor dhe ta zbatojnë tërë kuadrin ligjor të BE-së në fushën e aviacionit. Niveli i zbatimit të Marrëveshjes HPEA në vendet e Ballkanit perëndimor vlerësohet nga komisionet e veçanta të Bashkimit Evropian me anë të vizitave në këto vende. Varësisht nga rezultatet në plotësimin e kushteve, vendet e Ballkanit perëndimor mund të kalojnë nga faza e parë, e cila fillon menjëherë me hyrjen në fuqi të Marrëveshjes, nëpër fazën e dytë, e deri në zbatimin e plotë të Marrëveshjes HPEA. Kushtet e veçanta për secilin vend janë të shënuara në Protokollin e Marrëveshjes prej 1 deri në 9. Protokollin 9 ka të bëjë me Kosovën.

AAC-ja, në cilësinë e institucionit përgjegjës, raporton në Ministrinë e Integriteteve Evropiane në baza tremujore mbi përparimin e Kosovës në zbatimin e Marrëveshjes HPEA. Zbatimi i kësaj Marrëveshjeje është një prej veprimeve në Planin e Veprimit të Partneritetit Evropian të Kosovës.

4.1 Monitorimi i zbatimit të Marrëveshjes HPEA

Nga 8-10 nëntor 2011 institucionet përgjegjëse për rregullimin e aviacionit në Republikën e Kosovës si dhe aeroporti e ofruesi i shërbimeve të navigacionit ajror iu nënshtruan një vizite vlerësuese të një delegacioni ekspertësh nga Drejtorati për Lëvizje dhe Transport i Komisionit Evropian, për të përcaktuar shkallën e zbatimit të Marrëveshjes HPEA.

Delegacioni i KE-së ka vlerësuar kuadrin ligjor të BE-së të transponuar nga ana e AAC-së, MI-së, MPB-së dhe KHAIA-s në fushat e sigurisë, rregullimit ekonomik, sigurimit dhe shërbimeve të navigacionit ajror.

Meqë kërkesa të vetme të ngecura gjatë vlerësimit të vitit të kaluar ishin miratimi i Ligjit të Punës dhe i Ligjit të Ndhmës Shtetërore, ekspertët kanë takuar ndarazi edhe zyrtarë të Ministrisë së Punës dhe Mirëqenies Sociale si dhe të Ministrisë së Financave. Vlerësuesit janë ndarë të kënaqur me faktin se në ndërkohë të dy ligjet kanë hyrë në fuqi dhe se këto dy Ministri po i ndërmarrin hapat e duhur për t'i zbatuar ato. Ekspertët poashtu janë takuar edhe me Kryetarin e Komisionit për Mbrojtjen Konkurrencës lidhur me zbatimin e rregullave të konkurrencës në Kosovë. Raporti mbi rezultatet e këtij vlerësimi gjithëpërfshirës do të publikohet nga KE-ja në pjesën e parë të vitit 2012.

Duke iu referuar para së gjithash zbatimit të kësaj marrëveshjeje në Kosovë, Raporti i Progresit 2011 i Komisionit Evropian pohon që Kosova në përgjithësi vazhdon të ketë progres solid në fushën e aviacionit, por është e penguar nga çështjet e lidhura me statusin. Zbatimi i aquis në legjislacionin kombëtar ka qenë i përparuar për sa i përket rregullimit ekonomik ndërsa fusha e menaxhimit të trafikut ajror vazhdon të ketë progres të mirë për sa i përket konvergencës rregullatore.⁵

4.2 Takimi vjetor i Komitetit të Përbashkët të HPEA-së

Më 12 dhjetor 2011, AAC-ja përfaqësoi Kosovën në takimin e gjashtë vjetor të Komitetit të Përbashkët, të krijuar për të rishikuar dhe vlerësuar zbatimin e Marrëveshjes HPEA në shtetet nënshkruese. Sipas Planit të Veprimit të Qeverisë për Partneritet Evropian, AAC-ja është institucioni përgjegjës në Republikën e Kosovës për të koordinuar zbatimin e kësaj Marrëveshjeje. Kosova u dallua dhe u përgëzua nga Komisioni Evropian për nivelin më të lartë të zbatimit të Marrëveshjes HPEA nga katër shtetet e Ballkanit (Kosova, Shqipëria, Bosna e Hercegovina, Serbia) që janë vlerësuar në vitin 2011. Për Kosovën u tha se “ka zbatuar kuadrin e plotë ligjor të kërkuar nga faza e parë e

5 http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2011/package/ks_rapport_2011_en.pdf fq. 46

Marrëveshjes” dhe se “është në rrugë për të përmbushur të gjitha kushtet e fazës së parë”. Për më tepër, Republika e Kosovës u lavdërua, meqë sipas përfaqësuesve të KE-së, ka korrigjuar të gjitha gjetjet që janë identifikuar gjatë vlerësimit të vitit 2010. Për Republikën e Kosovës në këtë vlerësim fillestar nuk u dha asnjë vërejtje.

Nga mbledhja vjetore e Komitetit të Përbashkët të HPEA-së

5. BASHKËPUNIMI NDËRINSTITUCIONAL

AAC-ja ka bashkëpunuar ngushtë me institucionet tjera përgjegjëse për aviacionin civil në Republikën e Kosovës në mënyrë që i tërë sistemi rregullator dhe mbikëqyrës i shtetit të funksionojë i koordinuar dhe në përputhje me standardet dhe praktikën më të mira ndërkombëtare. Poashtu, është ofruar ndihmë profesionale në fushën e aviacionit civil për institucionet tjera shtetërore, çdo herë kur kjo është kërkuar.

a) Koncepti dokumenti në fushën e aviacionit civil

Më kërkesë të Qeverisë së Republikës së Kosovës, AAC-ja ka hartuar në fillim të marsit një dokument koncepti, i cili do të shfrytëzohej për dialogun e paralajmëruar teknik me Serbinë në fushën e aviacionit civil. Në këtë dokument identifikohen dhe elaborohen të gjitha çështjet që do të duhej të ngriteshin nga delegacioni i Republikës së Kosovës, nëse kjo temë do të jetë në tavolinën e dialogut.

Dokumenti gjithashtu identifikon çështjet që mund t'i ngrisë delegacioni serb dhe ofron argumente dhe rekomandime për delegacionin tonë në lidhje me reagimet që duhet të bëhen në këto çështje. Dokumenti i është dërguar Zyrës së Kryeministrit, Zv/Kryeministres Tahiri, Ministrit të Infrastrukturës dhe Bordit Mbikëqyrës të AAC-së.

Në këtë kontekst, me ftesë të Zv/Kryeministres Edita Tahiri, Drejtori i Përgjithshëm i AAC-së mori pjesë në delegacionin e Republikës së Kosovës në takim me NATO-n në Bruksel, më 30 mars 2011. Në takim, përveç tjerash, u bisedua për normalizimin e hapësirës ajrore të vendit tonë. Zv/Kryeministrja Tahiri me bashkëpunëtorë u prit nga z. Michel Soula, Zëvendësndihmës i Sekretarit të Përgjithshëm të NATO-s. Zv/Kryeministrja Tahiri shprehu

përkrahjen e institucioneve të vendit për procesin e normalizimit të hapësirës ajrore të Kosovës, të udhëhequr nga NATO-ja, me pjesëmarrje aktive të autoriteteve tona aeronautike. Ajo më tej siguroi NATO-n që çështja e hapësirës së lartë ajrore të Kosovës nuk do të diskutohet në dialogun me Serbinë dhe se autoritetet tona do të vazhdojnë ta përkrahin iniciativën e NATO-s për hapjen e hapësirës së lartë ajrore të Republikës së Kosovës për mbikalime.

b) Grupi koordinues i institucioneve publike me përgjegjësi në aviacionin civil

AAC-ja, Ministria e Infrastrukturës, përkatësisht, Departamenti i Aviacionit Civil brenda saj, Ministria e Punëve të Brendshme, përkatësisht, Divizioni i Sigurimit të Aviacionit Civil brenda saj, si dhe Komisioni për Hetimin e Aksidenteve dhe Incidenteve Aeronautike janë katër institucione publike të cilat sipas Ligjit për Aviacionin Civil kanë përgjegjësi në sfera të ndryshme të aviacionit civil. Më 8 prill, këto katër institucione themeluan Grupin Koordinues të institucioneve publike me përgjegjësi në aviacion civil dhe njëherësh nënshkruan Termat e Referencës së këtij grupi. Detyrat e Grupit janë koordinimi me qëllim të garantimit të aktiviteteve sa më efikase dhe koherente rregullatore dhe mbikëqyrëse të aviacionit, koordinimi i transponimit dhe zbatimit të kuadrit ligjor të BE-së që ka të bëjë me aviacionin civil si dhe mbështetja profesionale ndërmjet institucioneve anëtare të Grupit. Grupi ka punuar intensivisht në përgatitje të vizitës vlerësuese nga ana e KE-së për zbatimin e Marrëveshjes HPEA në Kosovë në nëntor të vitit 2011.

c) Bashkëpunimi me MI-në

AAC-ja ka përkrahur profesionalisht Ministrinë e Infrastrukturës sidomos në sferën e negocimit të marrëveshjeve të transportit ajror, të mbrojtjes së të drejtave të udhëtarëve si dhe të licensimit të operatorëve ajrorë. Ministri i Infrastrukturës, gjatë një vizite që i bëri AAC-së me 26 maj 2011, ritheksoi rëndësinë e ndihmesës reciproke midis AAC-së dhe Departamentit të Aviacionit Civil brenda MI-së, duke marrë parasysh se ky departament ende nuk është i plotësuar me të gjitha kapacitetet e nevojshme.

d) Bashkëpunimi dhe përkrahja MPB-së në rregullimin e sigurimit të aviacionit

AAC-ja ka vazhduar asistimin e Ministrisë së Punëve të Brendshme në lëmin e rregullimit të sigurimit të aviacionit civil. Në vijim janë paraqitur aktivitetet kryesore në këtë lëmi gjatë vitit 2011, të cilat janë kryer në përkrahje të MPB-së, në përputhje me Memorandumin e Mirëkuptimit të nënshkruar midis Ministrit të Punëve të Brendshme dhe Drejtorit të Përgjithshëm të Autoritetit të Aviacionit Civil, më 2 korrik 2009.

Në muajin shkurt është audituar sistemi i sigurimit në Aeroportin Ndërkombëtar të Prishtinës “Adem Jashari” nga inspektorët e AAC-së dhe nga inspektorët e sigurimit të aviacionit të Ministrisë së Punëve të Brendshme. Qëllimi i përgjithshëm i këtij auditimi ishte verifikimi i nivelit të zbatimit të Programit Kombëtar të Sigurimit të Aviacionit Civil të Republikës së Kosovës me një theks në zbatimin e rregulloreve përkatëse të Ministrisë së Punëve të Brendshme që transponojnë rregulloret e BE-së në fushën e sigurimit të aviacionit civil. Raporti i auditimit ka identifikuar 6 gjetje të cilat janë konsideruar serioze dhe është kërkuar nga ana e aeroportit përmirësimi i tyre brenda afatit kohor prej 15 ditëve.

Janë kryer katër inspektime pasuese në shërbimin e sigurimit të Aeroportit Ndërkombëtar të Prishtinës “Adem Jashari”, të cilat kanë pasur për qëllim vlerësimin e nivelit të zbatimit të rekomandimeve të dala nga raporti i auditimit.

Këshilli i Sigurisë së Kosovës

Gjatë periudhës raportuese, AAC-ja poashtu ka marrë pjesë në tri mbledhje të Këshillit të Sigurisë së Kosovës në të cilat është diskutuar për objektivat strategjike kombëtare të sigurisë së Republikës së Kosovës dhe Programit Kombëtar të Sigurimit të Aviacionit Civil.

Komisioni Kombëtar i Sigurimit të Aviacionit Civil

Më 15 qershor 2011, Qeveria e Republikës së Kosovës përmes Vendimit Nr. 08/19 ka themeluar Komisionin Kombëtar të Sigurimit të Aviacionit Civil të Republikës së Kosovës. Zyrtarët e AAC-së, në bashkëpunim me ata të MPB-së, kanë hartuar termat e referencës (ToR) dhe rregulloren e punës së këtij Komisioni.

e) Bashkëpunimi me KFOR-in

Është për t'u theksuar edhe bashkëpunimi shumë i ngushtë me njësinë J3 Air të KFOR-it, sidomos në lidhje me normalizimin e hapësirës së ulët ajrore të Kosovës, për të cilën ka disa përgjegjësi edhe KFOR-i. Më 27 prill 2011, AAC-në e ka vizituar Komandanti i KFOR-it, Gjenerali Erhard Bühler, me ç'rast e uroi këtë autoritet si dhe autoritetet tjera aeronautike të Kosovës dhe ofruesin e shërbimeve të navigacionit ajror të Kosovës për punën mbresëlënëse, bashkëpunimin shumë profesional me KFOR-in dhe për përkushtimin e tyre për të pasur një transport ajror me nivel të lartë sigurie.

6.SHENJA E NACIONALITETIT TË MJETEVE AJRORE-Z6

AAC-ja i ka rekomanduar Ministrisë së Infrastrukturës që të caktohet një shenjë e nacionalitetit për mjetet ajrore të Republikës së Kosovës, duke adoptuar njëanshëm një nga prefikset e shenjave të radio thirrjes, të cilat ende nuk janë ndarë nga Unioni Ndërkombëtar i Telekomunikacionit (ITU).

Në mbledhjen e Qeverisë së Republikës së Kosovës, të mbajtur me 2 nëntor 2011, përmes Vendimit Nr. 3/46 është vendosur që shenja e nacionalitetit e mjeteve ajrore të Republikës së Kosovës të jetë Z6.

Me qëllim të zbatimit të këtij Vendimi, më 15 nëntor 2011 ka hyrë në fuqi Rregullorja e AAC-së Nr. 11/2011 për ndryshimin dhe plotësimin e Rregullores 2/2009 për shenjëzimin dhe regjistrimin e mjeteve ajrore.

Përmes kanaleve diplomatike, Ministri i Infrastrukturës i ka njoftuar Sekretarët e Përgjithshëm të ICAO-s dhe ITU-së për shenjën e re të nacionalitetit të mjeteve ajrore të Republikës së Kosovës. Gjithashtu, Drejtori i Përgjithshëm i Aviacionit Civil e ka përcjell përmes shkresave zyrtare të njëjtin njoftim te homologët e tij në të gjitha shtetet anëtare të ICAO-s, duke përfshirë edhe shtetet e reja anëtare të Kombeve të Bashkuara dhe të ICAO-s, të cilat ende nuk e kanë rezervuar shenjën e nacionalitetit.

AAC-ja e ka përkrahur Ministrinë e Infrastrukturës përgjatë gjithë këtij procesi.

7. PROGRAMI SHTETËROR I SIGURISË SË AVIACIONIT CIVIL

Sipas Organizatës Ndërkombëtare të Aviacionit Civil (ICAO), shtetet duhet të zhvillojnë një program për menaxhim të sigurisë së aviacionit civil në nivel kombëtar (SSP-State Safety Programme). Kjo do të thotë se të gjithë hisedarët që kanë rol në sigurinë e aviacionit civil në një shtet duhet të koordinojnë aktivitetet e tyre për të zhvilluar një program të tillë, i cili do të garantonte se siguria e aviacionit civil në atë shtet po menaxhohet sipas standardeve ndërkombëtare.

AAC-ja, si autoritet me rolin më të madh në sigurinë e aviacionit civil në Republikën e Kosovës, gjatë këtij viti ka ndërmarrë iniciativa për të planifikuar qasjen e vendit tonë drejt përmbushjes së këtij standardi.

Drejtori i Përgjithshëm i AAC-së ka emëruar zyrën për auditim të brendshëm dhe kontroll të cilësisë (ZABKC) si zyrë koordinuese për të gjitha veprimtaritë në lidhje me hartimin e këtij programi si dhe ka emëruar zyrtarisht një grup punues brenda autoritetit me qëllim të koordinimit dhe përcjelljes së punëve drejt përmbushjes së kërkesave të SSP-së, me përfaqësues nga të gjitha departamentet teknike me rol në sigurinë e aviacionit civil.

Si mbështetje për realizimin e SSP-së, AAC-ja ka pranuar asistencë teknike nga një projekt i Agjencisë Evropiane për Siguri në Aviacion (EASA-IPA) në formë të trajnimeve dhe një vizite vlerësuese nga një ekspert i kësaj fushe. Hapi i ardhshëm drejt përmbushjes së standardit SSP është mbyllja e të gjitha boshllëqeve të identifikuara. Nga praktikatat e shteteve të zhvilluara evropiane, të cilat njihen si shtete më të avancuara në menaxhim të sigurisë, kuptohet se për shkak të natyrës komplekse të këtij standardi dhe kontributit të nevojshëm nga të gjithë hisedarët e aviacionit civil, për zbatimin e plotë të Programit Shtetëror të Sigurisë nevojiten disa vite përkushtim dhe se kjo nuk arrihet brenda një kohe të shkurtër.

Furnizimi me derivate i aeroplanit në Aeroportin Ndërkombëtar të Prishtinës "Adem Jashari"

8. ZHVILLIMI I MJEKËSISË SË AVIACIONIT

Legjislacioni në fuqi kërkon që personeli i aviacionit siç janë pilotët, kontrollorët e trafikut ajror, anëtarët e ekuipazhit dhe inxhinierët e fluturimit të kryejnë kontrolle të rregullta mjekësore, për të siguruar se janë në gjendje të mirë shëndetësore për të kryer detyrat e tyre në mënyrë të sigurt.

Për këtë qëllim, përmes Vendimit 01-201, AAC-ja ka autorizuar në shkurt Institutin Kombëtar të Mjekësisë së Punës në Gjakovë si Qendrën e parë të Mjekësisë së Aviacionit (AMC) në Kosovë. Ky vendim u mor pas një hulumtimi të bërë të disa institucioneve shëndetësore, në kërkim të një qendre që i përmbush kërkesat që duhet t'i plotësojë një Qendër e Mjekësisë së Aviacionit sipas legjislacionit në fuqi. U vlerësua se Instituti Kombëtar i Mjekësisë së Punës në Gjakovë ka shërbime cilësore dhe pajisje të nivelit shumë të lartë, kushte këto të domosdoshme për të realizuar kontrollet rutinore për personelin e aviacionit.

Deri në fillim të vitit 2011, këto kontrolle mjekësore është dashur të kryhen jashtë vendit në mungesë të Ekzaminuesve dhe Qendrave të Autorizuara Mjekësore. AAC-ja poashtu ka sponsorizuar shkollimin e tre mjekëve kosovarë për të marrë gradimet e nevojshme ndërkombëtare për kryerjen e rolit të Ekzaminuesve Mjekësorë të Aviacionit (AME). Mjekët kosovarë kanë kaluar me rezultate të shkëlqyeshme programin profesional të mjekësisë së aviacionit, të mbajtur në King's College në Londër. Ky program, i akredituar sipas standardeve JAR FCL 3 dhe atyre të Aneksit 1 të ICAO-s, përmban 120 orë mësimi teorike në mjekësinë e aviacionit, si dhe ushtrime dhe vizita studimore.

Pas kryerjes së sukseshme të programit profesional, këta mjekë janë certifikuar nga AAC-ja për lëshimin e të gjitha klasave të certifikatave mjekësore për personelin e aviacionit. Bashkë me mjekun e certifikuar në vitin 2010, Republika e Kosovës tanimë ka tre mjekë të aviacionit, të certifikuar sipas standardeve më të larta të BE-së. AAC-ja pas nënshkrimit të marrëveshjes shumëpalëshe me disa nga vendet e rajonit, përveç tjerash, këtyre vendeve u ofron edhe shërbimet e mjekëve kosovarë të aviacionit.

9. AKTIVITETI I AAC-SË NË RRAFSHIN NDËRKOMBËTAR

AAC-ja ka marrë pjesë pothuajse në të gjitha iniciativat rajonale të aviacionit civil. Këto forume kanë një rëndësi të veçantë për vendin tonë, duke ditur se Republika e Kosovës ende nuk është anëtare e barabartë e familjes ndërkombëtare të kombeve në fushën e aviacionit civil. Ne kemi shfrytëzuar çdo mundësi ta prezantojmë punën e autoriteteve tona dhe të thellojmë bashkëpunimin me AAC-të e shteteve tjera.

Në të shumtën e rasteve përfaqësimi ynë ka qenë sipas formatit Gymnich (asnjë prej delegacioneve pjesëmarrëse nuk janë identifikuar prej cilit shtet vijnë, por vetëm si emra të individëve pjesëmarrës). Në takime ndërkombëtare kemi marrë pjesë edhe si "KCAA". Sidoqoftë, pamundësia e hyrjes së vendit tonë në marrëdhënie kontraktuale me BE-në, vazhdon të na shkaktojë pengesa të mëdha në trajtimin tonë si partner i barabartë me AAC-të tjera të rajonit. AAC-ja gjithashtu ka mbajtur kontakte të rregullta me një numër autoritetesh të aviacionit civil të shteteve që nuk kanë njohur Republikën e Kosovës dhe me organizata ndërkombëtare ku ne nuk jemi anëtar.

9.1 Bashkëpunimi rajonal në fushën e aviacionit civil

AAC-ja i kushton rëndësi të madhe bashkëpunimit me autoritetet homologe të rajonit, duke marrë parasysh se të gjitha shtetet e Ballkanit Perëndimor janë duke kaluar nëpër të njëjtën sfidë – atë të harmonizimit të legjislacionit, rregullave e të standardeve në aviacionin civil me ato të BE-së.

a) Bashkëpunimi dypalësh me Shqipërinë

Në vitin 2011 ka vazhduar bashkëpunimi i ngushtë midis nesh dhe AAC-së së Shqipërisë në zbatimin e Marrëveshjes HPEA, në përkthimin dhe transponimin e kuadrit ligjor të BE-së si dhe në inspektime të përbashkëta të operatorëve të aviacionit civil në Shqipëri dhe Kosovë. Bazë e këtij bashkëpunimi është Memorandumi i Mirëkuptimit midis autoriteteve të aviacionit civil të Kosovës dhe Shqipërisë, i nënshkruar në dhjetor të vitit 2009. Më 11 gusht 2011,

Drejtori i Përgjithshëm i AAC-së së Shqipërisë z. Ervin Mazniku, i bëri një vizitë AAC-së me ç'rast u diskutuan përmasat e bashkëpunimit midis dy autoriteteve dhe nevoja për të shpirtë sa më shpejt bashkëpunimin në fushën e aerodromeve dhe të sigurisë ajrore duke shkëmbyer ekspertët si dhe kuadrin ligjor të këtyre lëmvive. U konsiderua si shumë i vlefshëm edhe shkëmbimi i përkthimeve në gjuhën shqipe të kuadrin ligjor të BE-së që ka të bëjë me aviacionin civil. Gjatë takimit u potencua edhe rëndësia e koordinimit midis dy autoriteteve në çështjen e hapësirës së lartë ajrore të Kosovës për mbikalime. Përveç kësaj, me 15 qershor 2011, AAC-në e vizituan përfaqësuesit e Organit Kombëtar të Investigimit të Incidenteve dhe Aksidenteve Ajrore (OKIIAA) të Republikës së Shqipërisë. Qëllimi i vizitës ishte të njoftohen më për së afërmi me rrugën e zhvillimit të AAC-së, skemën organizative, përgatitjen profesionale të personelit etj. Poashtu, u prezantua edhe koordinimi midis institucioneve publike me përgjegjësi në aviacionin civil në Kosovë duke përfshirë edhe Komisionin për Hetimin e Aksidenteve dhe Incidenteve Aeronautike të Kosovës.

Gjatë vitit 2011, inspektorë të AAC-së nga departamenti i SHNA-së kanë marrë pjesë në dy auditime të realizuara në Agjencinë Nacionale të Trafikut Ajror të Shqipërisë, të njohur si ANTA, të organizuara nga AAC e Shqipërisë.

b) Bashkëpunimi trepalësh Shqipëri-Kosovë-Maqedoni

Më 19 gusht 2011, në Ohër të Maqedonisë, drejtorët e përgjithshëm të autoriteteve të aviacionit civil të Republikës së Kosovës, Republikës së Maqedonisë dhe Republikës së Shqipërisë nënshkruan një Memorandum Mirëkuptimi trepalësh, me të cilin krijohet një kornizë për bashkëpunim edhe më të avancuar në fushën e sigurisë së aviacionit civil. Ky Memorandum Mirëkuptimi themeloi kornizën teknike fleksibile për bashkëpunim midis palëve dhe do të shërbejë për ofrim të asistencës së ndërsjellë dhe shkëmbimit të ekspertëve të sigurisë ajrore. Nën-fushat e bashkëpunimit përfshijnë licencimin mjekësor të personelit aeronautik, certifikimin e ofruesve të shërbimeve të navigacionit ajror, licencimin ekonomik dhe teknik të operatorëve ajrorë dhe certifikimin dhe mbikëqyrjen e aeroporteve.

c) Bashkëpunimi dypalësh me Kroacinë

Në bazë të një Memorandumi të Mirëkuptimit të nënshkruar në vitin 2010 midis AAC-së së Republikës së Kosovës dhe Agjencisë Kroate të Aviacionit Civil për bashkëpunim në fushën e aviacionit civil, homologët kosovarë dhe kroatë kanë shkëmbyer aktet nënligjore, manualët udhëzuese, dhe mbi të gjitha përvojat në zgjidhjen e sfidave gjatë kryerjes së detyrave të përditshme në garantimin e një sistemi të sigurt të aviacionit civil.

9.2 Raportet me EUROCONTROL-in

Organizata Evropiane për Siguri të Navigacionit Ajror (EUROCONTROL) është një organizatë ndërkombëtare, e themeluar në vitin 1963. Qëllimi kryesor i organizatës është zhvillimi i një sistemi pan-evropian të menaxhimit të trafikut ajror. EUROCONTROL-i ka 38 shtete anëtare. Selia e organizatës është në Bruksel.

AAC-ja ka arritur që pas një korrespondence të gjatë dhe të vështirë gjatë vitit 2008/2009 ta mundësojë pjesëmarrjen e personelit të aviacionit nga Kosova në programet trajnuese të EUROCONTROL-it. Personeli i AAC-së dhe i Ofruesit të Shërbimeve të Navigacionit Ajror në Aeroportin Ndërkombëtar të Prishtinës "Adem Jashari" edhe gjatë vitit 2011 ka vazhduar të marrë pjesë në programet trajnuese të kësaj organizate. Në faqen zyrtare të EUROCONTROL-it në internet, në listën e vendeve pjesëmarrëse në programet e trajnimit, vendit tonë i referohen me emrin kushtetues – Republika e Kosovës.

9.3 Raportet me Agjencinë Evropiane të Sigurisë Ajrore (EASA)

AAC-ja ka vazhduar të ketë bashkëpunim shumë të mirë me EASA-n në çështjet e ndërlidhura me sigurinë e aviacionit, megjithatë, ende nuk është gjetur një zgjidhje pragmatike nga ana e KE-së për të nënshkruar aranzhime pune midis AAC-së dhe EASA-s rreth standardizimit dhe inspektimit të aeroplanëve të huaj. AAC-ja për dy vite me radhë është duke kërkuar zyrtarisht nënshkrimin e këtij dokumenti me EASA-n, i cili do të mundësonte auditimin dhe inspektimin e punës së AAC-së nga EASA, si dhe do t'i jepte qasje AAC-së në databazën e sigurisë së aeroplanëve të inspektuar në Evropë. Pengesë ka qenë mosgatishmëria e Komisionit Evropian, dhe rrjedhimisht e Agjencisë

Evropiane të Sigurisë së Aviacionit, për të hyrë në marrëdhënie kontraktuale me AAC-në.

Përmes një shkrese të dërguar në mars 2011, Kryesuesi i Njesisë së Sigurisë Ajrore në DG MOVE të Komisionit Evropian, ka propozuar që kërkesa për aranzhime pune me EASA-n të bëhet nga UNMIK-u. AAC-ja nuk e ka pranuar këtë propozim dhe çështjen e ka dërguar për trajtim në nivel politik nga Ministrat përkatës me Komisionin Evropian.

Edhe Raporti i Progresit të Kosovës për vitin 2011 i publikuar nga KE-ja thekson pamundësinë e AAC-së që të nënshkruajë marrëveshje pune me Agjencinë Evropiane të Sigurisë Ajrore për shkaqe politike.

9.4 Përshkrimi i Hapësirës Ajrore të Kosovës

Hapësira ajrore e Kosovës, që nga shtatori i vitit 1999 është pjesë e “Hapësirës së Përbashkët Operacionale të Ballkanit – JOA” të NATO-s, nën kontrollin operacional të Qendrës së Kontrollit të Operimeve të Kombinuara Ajrore 5 (Combined Air Operations Control 5 - CAOC5). Kjo hapësirë ajrore është hapësirë e kontrolluar, në të cilën ofrohen shërbime për trafikun ajror.

Që nga prilli i vitit 2004, hapësira e ultë ajrore e Kosovës (niveli i fluturimit FL 290 e më poshtë – rreth 9 km lartësi) është nën kontrollin e ofruesit të shërbimeve të navigacionit ajror të Aeroportit Ndërkombëtar të Prishtinës (ANP) “Adem Jashari”, i cili ofron shërbime të trafikut ajror dhe aerodromeve për aeroplanët në afërsi të ANP-së. Hapësira e ulët ajrore është e klasifikuar si hapësirë e klasit D dhe F, në përputhje me Aneksin 11 të ICAO-s mbi klasifikimin e hapësirës ajrore. Hapësira e lartë ajrore (mbi FL 290) e Kosovës është e mbyllur për trafik komercial.

Në figurën e mëposhtme është paraqitur struktura e hapësirës ajrore të Kosovës. Aktualisht vetëm 2 korridore përdoren për trafik komercial drejt/nga ANP “Adem Jashari”, e këto janë XAXAN dhe SARAX, në pjesën jugore të Kosovës, në kufi me Maqedoninë. Në ndërkohë është duke u punuar në hapjen e dy korridoreve tjera MEDUX/DOLEV dhe KUKES/JAKOV që lidhin Kosovën me Malin e Zi, gjegjësisht Shqipërinë.

9.5 Normalizimi i hapësirës ajrore të Ballkanit (BANM)

Që nga përfundimi i luftës, hapësira e lartë ajrore e Republikës së Kosovës (mbi 9 km) është e mbyllur për mbikalime të avionëve civilë dhe është nën autoritetin e NATO-s. Hapësira nën 9 kilometra kontrollohet nga Ofruesi i Shërbimeve të Navigacionit Ajror ANP “Adem Jashari”. Kontrollorët tanë të trafikut ajror ofrojnë shërbime për ngritje dhe aterime nga Prishtina, si dhe për fluturimet tjera brenda territorit të Republikës së Kosovës (të shumtën helikopterë të KFOR-it). Kontrolli i trafikut ajror në hapësirën ajrore të Kosovës është nën mbikëqyrjen rregullatore të Autoritetit të Aviacionit Civil të Republikës së Kosovës.

Që nga shpallja e pavarësisë, autoritetet e Republikës së Kosovës janë duke punuar ngushtë me NATO-n, KFOR-in, BE-në, ICAO-n dhe hisedarët tjerë në rajon për normalizimin e hapësirës ajrore të Ballkanit, dhe në veçanti, për hapjen e hapësirës së lartë ajrore të Kosovës për mbikalime të avionëve civilë. Ky aktivitet zhvillohet në kuadër të Nismës së NATO-s: Mbledhja për normalizimin e hapësirës ajrore të Ballkanit (Balkans Airspace Normalization Meeting - BANM). NATO, njësoj sikur edhe autoritetet e vendit tonë, është shumë e përkushtuar për hapjen e hapësirës së lartë ajrore. Interesim të madh kanë edhe kompanitë ajrore, sepse mbi Kosovë kalojnë disa rrugë që historikisht janë shfrytëzuar shumë në trafikun ajror ndërkombëtar. Kohët e fundit janë intensifikuar takimet e udhëhequra nga NATO-ja dhe aktivitetet e autoritetete të Republikës së Kosovës për hapjen e hapësirës së lartë ajrore.

AAC-ja gjatë tërë procesit ka ofruar përkrahjen e nevojshme teknike dhe profesionale, si dhe ka përfaqësuar autoritetet vendimmarrëse të vendit në të gjitha panelet teknike të NATO-s.

NATO-ja planifikon që ofrimin e shërbimeve në hapësirën e lartë ajrore të Kosovës t’ia delegojë përkohësisht një ofruesi të shërbimeve të navigacionit ajror nga një shtet anëtar i NATO-s. Do të ketë një periudhë kalimtare, një zgjidhje të përkohshme, përmes së cilës Republika e Kosovës do të përkrahet nga një shtet partner, nën delegimin e NATO-s, për t’i ofruar shërbimet e navigacionit ajror në hapësirën tonë të lartë ajrore për mbikalime. Ky ofrim i shërbimeve do të bëhet në bashkëveprim me Agjencinë tone të shërbimeve të navigacionit ajror.

Me qëllim të trajtimit të të gjitha çështjeve rreth hapësirës ajrore të Ballkanit, dhe në veçanti hapësirën e lartë ajrore të Kosovës, edhe gjatë vitit 2011 NATO-ja ka organizuar disa mbledhje BANM, në të cilat kanë marrë pjesë ekspertë teknikë nga ofruesit e shërbimeve të navigacionit ajror apo nga autoritetet e aviacionit civil të Shqipërisë, Kosovës, Serbisë, Kroacisë, Malit të Zi, Maqedonisë dhe Bosnjës. Nga faktori ndërkombëtar, përveç NATO-s, kanë marrë pjesë edhe Komisioni Evropian, Organizata Ndërkombëtare e Aviacionit Civil, EUROCONTROL, IATA si dhe përfaqësues të vendeve anëtare të NATO-s.

Në mbledhjen e BANM, mbajtur më 24 shtator 2011, NATO vendosi që t’i fillojë konsultimet bilaterale me vendet e rajonit me qëllim të gjetjes së një ofruesi të navigacionit ajror, i cili do të ishte i gatshëm të ofrojë përkohësisht shërbime të navigacionit ajror në hapësirën e lartë ajrore të Kosovës, nën delegim nga NATO-ja.

Përfaqësuesit e AAC-së dhe ANP “Adem Jashari” në çdo rast e kanë përsëritur qëndrimin e Qeverisë se çdo zgjidhje për hapësirën e lartë ajrore të Kosovës duhet të jetë e pranueshme në aspektin teknik, praktik dhe politik për institucionet e Republikës së Kosovës.

Shtetet që kanë shprehur interesim për të ofruar shërbime në hapësirën e lartë ajrore të Republikës së Kosovës janë Shqipëria, Hungaria, Maqedonia dhe Austria. Austria është tërhequr në ndërkohë. Drejtoria e Kapaciteteve Ajrore në NATO ka bërë vlerësimin e kapaciteteve dhe ofertave të këtyre shteteve dhe ka dalë me rekomandimin për kandidatin më të mirë, që sipas tyre është Hungaria (HungaroControl-i).

Kriteret kryesore që ka përdorur Drejtoria e Kapaciteteve Ajrore të NATO-s për vlerësimin e kandidatëve janë këto: anëtarësia në NATO, preferenca për të qenë jashtë rajonit të Ballkanit, kapaciteti për bashkëpunim me fqinjët në fushën e shërbimeve të navigacionit ajror, kapacitetet aktuale teknike dhe rregullatore për të ofruar shërbim në hapësirën e lartë ajrore të Kosovës, kostoja fillestare dhe vjetore për ofrimin e shërbimeve si dhe koha e nevojshme për fillim të ofrimit të shërbimeve.

Për shkak të kompetencave të NATO-s dhe KFOR-it në hapësirën ajrore të Republikës së Kosovës, Këshilli i NATO-s është autoriteti i cili do të marrë vendim gjatë vitit 2012 për operatorin e një shteti anëtar të NATO-s, i cili do të ofronte përkohësisht shërbime të navigacionit ajror për mbikalime në hapësirën e lartë ajrore të Republikës së Kosovës, në bashkëpunim me Agjencinë e Navigacionit Ajror të vendit tonë, nën delegimin e Komandantit të KFOR-it.

Përndryshe, gjatë muajit tetor, Kosovën e vizituan ndarazi një delegacion i autoriteteve hungareze të aviacionit si dhe një delegacion nga ofruesi maqedonas i shërbimeve të navigacionit ajror, për të na njoftuar për shprehjen e tyre të interesit për të ofruar shërbime në hapësirën tonë ajrore dhe për t'i diskutuar mënyrat e bashkëpunimit me autoritetet tona dhe NATO-n.

Nga takimi me delegacionin e autoriteteve hungareze të aviacionit

Me kërkesën e AAC-së, dhe me qëllim të promovimit të kapaciteteve të agjencisë shqiptare të navigacionit ajror dhe marrjen e lidhshpimit në proces nga Shqipëria, Autoriteti i Aviacionit Civil i Shqipërisë ka organizuar më 4 nëntor në Tiranë, një mbledhje midis autoriteteve të aviacionit civil dhe ofruesve të shërbimeve të navigacionit ajror nga Shqipëria, Kosova, Hungaria dhe Maqedonia. Në takim, ku mori pjesë edhe KFOR-i, u prezantuan kapacitetet e këtyre vendeve për të bashkëpunuar me Kosovën në ofrimin e shërbimeve të navigacionit ajror në hapësirën tone të lartë ajrore.

9.6 Marrëveshja e shërbimeve ajrore midis Kosovës dhe Turqisë

Marrëveshjet bilaterale të transportit ajror janë instrumente ndërshtetërore që rregullojnë hyrjen në treg të kompanive të rregullta ajrore. Kjo bën pjesë në lëmin e rregullimit ekonomik të transportit ajror dhe sipas ligjit është përgjegjësi e MI-së.

Në bazë të Vendimit të Ministrit të Infrastrukturës nr. 642/2011 të datës 21 nëntor 2011, dhe në koordinim me AAC-në e Turqisë, më 12 dhe 13 dhjetor 2011, në Ankara, delegacionet e Kosovës dhe Turqisë zhvilluan negociata formale me qëllim të arritjes së pajtueshmërisë për tekstin e një Marrëveshjeje të Shërbimeve Ajrore. Në bazë të po

të njëjtit vendim, delegacioni kosovar u kryesua nga Drejtori i Përgjithshëm i Aviacionit Civil, ndërsa anëtarët tjerë ishin ekspertë nga radhët e Ministrisë së Infrastrukturës, Ambasadës së Republikës së Kosovës në Turqi, AAC-së dhe Aeroportit Ndërkombëtar të Prishtinës “Adem Jashari”. Delegacioni i Republikës së Kosovës përcolli instruksionet e Ministrit të Infrastrukturës dhe politikat e Qeverisë për një treg të hapur, rritje të konkurrencës së mëtejshme në treg, si dhe ofrimin e shërbimeve sa më cilësore për shfrytëzuesit e transportit ajror.

Më 13 dhjetor 2011, kryesuesit e dy delegacioneve nënshkruan një Memorandum Mirëkuptimi dhe paraftuan tekstin e Marrëveshjes për Shërbimet Ajrore midis Republikës së Kosovës dhe Republikës së Turqisë, nënshkrimi i së cilës do të bëhet nga ministrat përkatës në një moment të përshtatshëm protokollar.

Me këtë marrëveshje është formalizuar operimi i deritanishëm i rregullt i kompanive ajrore turke në mes të Prishtinës dhe Stambollit dhe janë siguruar kushte reciprociteti për kompanitë kosovare, përderisa është vendosur edhe bazamenti për zgjerimin e mëtejshëm të bashkëpunimit në fushën e aviacionit civil në mes të dy vendeve tona në të ardhmen.

Parafimi i marrëveshjes për shërbimet ajrore ndërmjet Kosovës dhe Turqisë

9.7 Koordinimi i asistencës teknike në fushën e aviacionit

AAC-ja është pikë kontakti për të gjitha projektet e asistencës teknike në aviacion që i ofrohen vendit tonë nga BE-ja, në kuadër të instrumenteve të disponueshme për shtetet që pretendojnë anëtarësim në BE. Gjatë vitit 2011, AAC-ja, MI-ja, MPB-ja dhe KHAIA-ja kanë përfituar nga projekti i binjakëzimit të AAC-së me Drejtorinë e Përgjithshme të Aviacionit Civil të Francës.

a) Binjakëzimi midis AAC-së së Kosovës dhe asaj të Francës

Që nga korriku, kanë rinisur aktivitetet e projektit të binjakëzimit me AAC-në e Francës prej të cilit përfitojnë AAC-ja, MI-ja, MPB-ja dhe Komisioni për Hetimin e Aksidenteve dhe Incidenteve Aeronautike (KHAIA), si autoritete publike me përgjegjësi dhe funksione në fushën e aviacionit civil në vendin tonë. Projekti, i cili ka filluar në shkurt të vitit 2010, financohet nga BE-ja si pjesë e Instrumentit të Para-anëtarësimit (IPA) dhe ka për qëllim ngritjen e kapaciteteve të autoriteteve aeronautike të Republikës së Kosovës në një nivel të njëjtë me ato të vendeve anëtare të BE-së përmes trajnimeve dhe përafrimit të legjislacionit me atë të BE-së. Projekti pritet të përfundojë në fund të vitit 2012.

Aktivitetet në këtë vit kanë qenë në kuadër të komponentës së projektit që parasheh trajnimin teorik të zyrtarëve kosovarë. Në dhjetë trajnimet e mbajtura, ekspertët francezë nga AAC-ja e Francës kanë ligjëruar tema nga fusha e sigurisë ajrore, sigurimit ajror, aerodromeve si dhe të shërbimeve të navigacionit ajror. Ligjëratat janë ilustruar me shembuj praktikë nga përvojat franceze. Vlen të theksohet se Drejtori i Përgjithshëm i AAC-së u ka bërë ftesë të gjitha AAC-ve të vendeve të rajonit për të përfituar nga këto trajnime pa kompensim. Ftesës i janë përgjigjur kolegët nga AAC e Maqedonisë dhe e Malit të Zi. Projekti do të vazhdojë me trajnimet në fushën e rregullimit ekonomik, të aspekteve sociale etj.

Në qershor, Drejtori i Përgjithshëm i AAC-së është takuar me z. Patrick Gandil, Drejtor i Përgjithshëm i aviacionit civil të Francës. Z. Gandil ritheksoi përkrahjen e tij për realizimin e suksesshëm të projektit të binjakëzimit midis autoriteteve aeronautike të Kosovës dhe Francës. Ai shprehu kënaqësinë që Franca ka mundësinë t'i ndajë përvojat më të mira me Kosovën, në mënyrë që ta shpejtojë zbatimin e plotë të kuadrit ligjor të BE-së në fushën e aviacionit civil. Drejtori i Përgjithshëm i AAC-së kërkoi nga z. Gandil përkrahje për AAC-në e Republikës së Kosovës në përpjekjet e vazhdueshme për pjesëmarrje në punën e organizatave ndërkombëtare të aviacionit civil, në veçanti, në EUROCONTROL dhe Konferencën Evropiane të Aviacionit Civil (ECAC). Z. Gandil e siguroi homologun e tij kosovar se do të ketë përkrahje të madhe nga Franca për AAC-në e Kosovës edhe në këtë drejtim. Z. Gandil gjithashtu është Zv/President i ECAC-ut dhe President i Këshillit të EUROCONTROL-it.

b) Projekti EASA-IPA

Edhe gjatë vitit 2011, AAC-ja ka përfituar nga trajnimet e organizuara nën ombrellën e projektit EASA-IPA si dhe të iniciativës pan-evropiane të sponsorizuar nga EASA. Prej 11-13 maj, një zyrtar i EASA-s vizitoi AAC-në për të vlerësuar situatën aktuale në mënyrë që të planifikohen aktivitetet e ardhshme të EASA-s për Kosovë. Aktivitetet e projektit EASA-IPA zyrtarisht kanë përfunduar me 30 nëntor 2011.

Në periudhën raportuese, AAC-ja është përfaqësuar në aktivitetet e mëposhtme që janë organizuar nga EASA, e cila i ka mbuluar edhe shpenzimet.

Trajnim për menaxhimin gjithëpërfshirës të vlefshmërisë ajrore

Dy inspektorë të vlefshmërisë ajrore nga AAC-ja kanë përfituar nga ky trajnim praktik i cili është mbajtur në Podgoricë prej 9-20 maj 2011. Gjatë trajnimit, janë shtjelluar tema në lidhje me sistemin rregulator të BE-së, përditësim i njohurive mbi rregulloret në lidhje me vlefshmërinë ajrore (Rregulloren bazë – 216/2008; Rregulloren 1702/2003 dhe Rregulloren 2042/2003) si dhe stadardizimi dhe mbikëqyrja në BE. Në trajnim janë mbajtur prezente nga përfaqësuesit e autoriteteve të aviacionit civil të Austrisë (Austrocontrol), Italisë (ENAC-Ente Nazionale per l'Aviazione Civile) dhe Irlandës (IAA-Irish Aviation Authority).

Seminar për operatorët e vendeve të treta

Qëllimi i këtij seminari të mbajtur në Këln, më 5 dhe 6 maj, ishte që të informohen vendet evropiane jashtë BE-së rreth projekt rregullores mbi Operatorët e vendeve të treta, e cila do të ketë ndikim në të gjithë operatorët jashtë BE-së. Në thelb, ky seminar ishte një sesion informativ dhe konsultativ me qëllim të përciptimit nga ana e EASA-s të reagimeve të para nga partnerët e saj në lidhje me rregulloren e re dhe për të ofruar mundësinë e dhënies së komenteve brenda një periudhë të caktuar kohore.

Punëtori për menaxhimin e sigurisë

Në këtë punëtori të mbajtur më 7-8 qershor në Zagreb morën pjesë autoritetet e aviacionit civil të vendeve të rajonit,

me ç'rast përfaqësuesit e secilit shtet kishin mundësinë e prezantimit të situatës në vend sa i përket Programit Shtetëror të Sigurisë (SSP) si dhe Sistemit për Menaxhimin e Cilësisë (QMS). Përmes këtyre prezantimeve u pasqyrua situata dhe të arriturat e secilit vend drejt përmbushjes së kërkesave që ndërlidhen me SSP dhe QMS. EASA u zotua të hartojë një strategji se si mund të asistohen vendet e Ballkanit Perëndimor në këtë drejtim.

Punëtori për përfshirjen e vendeve panevropiane

Punëtorja e organizuar më 17-18 maj në Tbilisi ka pasur për qëllim shkëmbimin e informatave dhe të përvojave të shteteve pjesë të Marrëveshjes HPEA me shtetet tjera, të cilat mëtojnë zbatimin e legjislacionit të BE-së në fushën e sigurisë ajrore.

Punëtori dhe konsulencë teknike për Programin Shtetëror të Sigurisë

Punëtorja e mbajtur prej 13 deri më 16 shtator ishte e fokusuar në familjarizimin e plotë me kërkesat dhe standardet e ICAO-së në lidhje me Programin Shtetëror të Sigurisë, si dhe me proceset e përgatitjes së një programi të tillë. Programi Shtetëror i Sigurisë është një kërkesë e re nga ICAO-ja, sipas së cilës secili shtet duhet të kenë një program mbi menaxhimin e sigurisë në nivel kombëtar, ku përfshihen politikat e sigurisë së aviacionit, legjislacioni, mbikëqyrja e vazhdueshme e operatorëve, programet e trajnimit dhe zbatimit, etj. AAC-ja poashtu e ka në planin e vet të veprimit përpilimin e një programi të këtillë dhe është duke punuar me intesitet në këtë drejtim.

Gjatë muajit tetor 2011, AAC-ja ka pranuar asistencë teknike me qëllim të trajnimit të personelit në analizimin e gjendjes në shtetin e Kosovës gjatë procesit përgatitor për hartimin e programit mbi menaxhimin e sigurisë së aviacionit civil në nivel kombëtar, si dhe identifikimin e punëve që duhet bërë në këtë nivel për të përmbushur programin. Eksperti i angazhuar në fund të raportit i ka rekomanduar EASA-s që t'u ofrojë mbështetje teknike autoriteteve të gjitha shteteve të Ballkanit për hartimin e një plani të detajuar që përshkruan rrugën drejt realizimit dhe mbylljes së boshllëqeve të identifikuara për realizimin e SSP-së.

Mbledhjet për bashkëpunim rajonal

EASA organizoi dy mbledhje në vitin 2011 midis shteteve të Ballkanit Perëndimor, nënshkruese të Marrëveshjes HPEA, mbi format e ndryshme të bashkëpunimit rajonal. Shtetet u pajtuan se duke marrë parasysh madhësinë e industrive të tyre në krahasim me industrinë globale të aviacionit, bashkëpunimi rajonal do të ishte tejet i dobishëm në kuptim të shkëmbimit të stafit profesional, legjislacionit, procedurave etj. AAC-ja e Kosovës mori pjesë si panelist dhe përmes një prezantimi shprehu gatishmërinë e saj për të marrë pjesë aktive në çfarëdo strukture të bashkëpunimit rajonal në të cilin palët do të hynin vullnetarisht dhe poqese ky do të ishte bashkëpunim i pastër teknik në nivel të barabartë. Roli i EASA-s në këtë iniciativë u theksua nga AAC-ja si qenësor, jo vetëm për asistencë financiare, por edhe për ekspertizë profesionale.

Mbledhja e Komitetit Drejtues

Më 1 tetor 2011 është mbajtur takimi i dytë i komitetit drejtues të projektit EASA-IPA, i organizuar nga Agjencia Evropiane për Sigurinë e Aviacionit (EASA). Takimi kishte për qëllim përmbledhjen e aktiviteteve të mbajtura në kuadër të projektit. Drejtori i përgjithshëm i AAC-së prezantoi zhvillimet në AAC në fushën e sigurisë ajrore në periudhën midis mbledhjes së parë dhe të dytë të Komitetit drejtues dhe i cilësoi trajnimet dhe aktivitetet tjera të mbajtura në kuadrin e projektit EASA-IPA si shumë të vlefshme, duke marrë parasysh vëllimin e vogël të industrisë së aviacionit civil në Kosovë dhe rajon.

Forumi për Bashkëpunim Ndërkombëtar

Më 17-18 nëntor 2011, EASA organizoi në Singapor Forumin e tretë për Bashkëpunim Ndërkombëtar. Për shkak të qasjes proaktive të AAC-së në aktivitetet e organizuara nga kjo organizatë, EASA përkrahu financiarisht pjesëmarrjen e AAC-së në këtë forum. Në forum u adresuan një numër çështjesh kyçe sa i përket sigurisë së aviacionit në BE si dhe u paraqitën përshtypjet e partnerëve të EASA-s për sfidat në përmirësimin e sigurisë në aviacion. Gjatë forumit u mbajtën tri punëtori të vlefshme: mbi bashkëpunimin rajonal, mbi programin shtetëror të sigurisë si dhe mbi vlerësimin e sigurisë së operatorëve të huaj.

c) Programi ISIS

Programi ISIS (Zbatimi i Qiellit të Vetëm Evropian në Evropën Juglindore) është iniciativë e financuar nga Komisioni Evropian për mbështetjen e vendeve të Evropës Juglindore në zbatimin e legjislacionit "Qielli i Vetëm Evropian"

(SES) dhe të marrëveshjes HPEA sa i përket menaxhimit të trafikut ajror. Objektivat kryesore të këtij programi janë fuqizimi dhe zhvillimi i Autoriteteve Mbikëqyrëse Kombëtare (Autoritetet e Aviacionit Civil) në rajon, transponimi i legjislacionit SES në kuadrin ligjor të shteteve të rajonit, zbatimi i kulturës së sigurisë dhe krijimi i standardeve për trajnime. AAC e Kosovës është pjesë e këtij projekti që nga nënshkrimi i marrëveshjes ISIS mes vendeve të rajonit dhe Komisionit Evropian në prill të vitit 2008.

d) Aktivitetet e Programit ISIS

Gjatë vitit 2011 është realizuar një numër mjaft i madh aktivitetesh në kuadër të programit ISIS, në të cilat kanë marrë pjesë personeli i AAC-së nga departamenti i shërbimeve të navigacionit ajror. Më poshtë është një përmbledhje të shkurtër e këtyre aktiviteteve:

- **Punëtorja “Manuali i AMK-së”**, është mbajtur në AAC prej 14 deri më 18 shkurt, në kuadër të projektit “Zhvillimi i kapaciteteve të AMK-së”. Gjatë kësaj punëtorie janë mbajtur disa sesione me stafin e AAC-së rreth përpilimit dhe zhvillimit të mëturjeshëm të manualeve dhe procedurave që rregullojnë punën e AAC-së, sidomos procedurave që kanë të bëjnë me menaxhimin e cilësisë. Pjesa më e madhe e punëtorisë iu kushtua manualeve dhe procedurave që kanë të bëjnë me mbikëqyrjen e Ofruesve të Shërbimeve të Navigacionit Ajror nga aspekti i sigurisë dhe aspektet tjera, siç parashihen me Rregulloret e Komisionit Evropian 2096/2006 dhe 1315/2007 të transponuara në kornizën kombëtare ligjore me anë të Rreg. 12/2009 dhe 13/2009.
- **Punëtorja për “Sigurinë dhe Performancën”** është mbajtur prej 1 deri më 3 mars 2011 në Shkup të Maqedonisë. Qëllimi i punëtorisë, të organizuar në bashkëpunim me ICAO-n, ka qenë analizimi i kërkesave evropiane në lidhje me performancën e sigurisë në mënyrë që të harmonizohet qasja ndaj menaxhimit të sigurisë në mes vendeve të rajonit.
- **Trajnimi për “Rregulloret e ndërveprueshmërisë (Interoperability)”** është mbajtur më 7-8 qershor në Bruksel, në kuadër të projektit “Zhvillimi i kapaciteteve të AMK-së. Trajnimi kishte për qëllim shpjegimin dhe diskutimin e Rregullores për Ndërveprueshmëri (Rregullorja 552/2004 e Komisionit Evropian e transponuar në kuadrin ligjor të Republikës së Kosovës me Rregulloren 11/2009 të AAC-së), si dhe udhëzimin e Autoriteteve të Aviacionit Civil të rajonit në zbatimin e kësaj rregulloreje gjatë mbikëqyrjes së Ofruesve të Shërbimeve të Navigacionit Ajror.
- **Takimi i dytë i Trupit Qeverisës së Programit ISIS**, u mbajt më 7 shtator 2011 në Solin të Kroacisë, dhe u organizua nga Komisioni Evropian, Këshilli për Bashkëpunim Rajonal (RCC) dhe Organizata Ndërkombëtare e Aviacionit Civil (ICAO), me mbështetjen e Drejtorisë së Përgjithshme të Aviacionit Civil të Kroacisë. Në këtë takim morën pjesë Drejtori i Përgjithshëm i AAC-së dhe Drejtori i Departamentit të SHNA-së, si përfaqësues të AAC-së në këtë trup qeverisës. Në takim, Partnerët e Programit ISIS, Komisioni Evropian, Këshilli për Bashkëpunim Rajonal si dhe ICAO rikonfirmuan angazhimin e tyre për arritjen e qëllimeve të Qëllit të Vetëm Evropian (SES) dhe zbatimin e legjislacionit shoqërues në përputhshmëri me Marrëveshjen HPEA. Poashtu u miratua edhe fillimi i shtyllës implementuese të Programit ISIS, që nënkupton vlerësimin e zbatimit aktual të legjislacionit të SES-it në vendet pjesëmarrëse, si dhe zhvillimin dhe përgatitjen e asistencës teknike dhe rekomandimeve për aktivitetet e ndryshme në këtë fushë.
- Prej 17 deri më 21 tetor, në kuadër të projektit **“Zhvillimi i kapaciteteve të AMK-së”**, një përfaqësues i Programit ISIS vizitoi AAC-në. Qëllimi i vizitës ishte vlerësimi i përparimit dhe zhvillimit të Autoritetit Mbikëqyrës Kombëtar (AMK) nga vizita e fundit e Programit ISIS, përparimi i procesit të certifikimit të ofruesit të shërbimeve të navigacionit ajror dhe konsolidimi i Manualit të AMK-së. Vizita ishte kryesisht e fokusuar në punën së AMK-së, rol të cilin e luan departamenti i SHNA-së brenda AAC-së. Gjatë vizitës u diskutua hollësisht mbi procedurat e AMK-së, sidomos atyre që luajnë rol të rëndësishëm në mbikëqyrjen e vazhdueshme të sigurisë së shërbimeve të navigacionit ajror siç janë certifikimi, mbikëqyrja e ndryshimeve, certifikimi i sistemeve dhe monitorimi i performancës së sigurisë.
- **“Kursi Themelor i Kontrollimit të Trafikut Ajror” (Basic ATCO Course)** u mbajt prej 14 deri më 25 nëntor në lokacionet e Skyguide në Cyrih, Zvicër. Ky trajnim është një ndër komponentet më të rëndësishme të projektit për “Zhvillimin e Kapaciteteve të AMK-së”, në kuadër të Programit ISIS. Gjatë trajnimit, pjesëmarrësit u njoftuan me konceptet themelore të Kontrollit të Trafikut Ajror dhe me sistemet mbështetëse siç janë sistemet e Komunikimit, Navigacionit dhe Survejimit, sistemet Meteorologjike, sistemet e Shërbimeve të Informatave Aeronautike, sistemin e menaxhimit të hapësirës ajrore dhe menaxhimit të rrjedhës së trafikut ajror.

10. AKTIVITETI RREGULLATOR

Funksioni bazë i AAC-së është mbikëqyrja dhe rregullimi i aktiviteteve të aviacionit civil në Republikën e Kosovës me qëllim të garantimit të operimeve të sigurta në përputhje me standardet në fuqi. Kjo arrihet përmes inspektimit, auditimit, licencimit dhe certifikimit. AAC-ja ka një personel profesional dhe kompetent për rregullimin e aviacionit civil në vend. Republika e Kosovës ka një Ligj për Aviacionin Civil, i cili nga Komisioni Europian konsiderohet si ligj model për tërë vendet e Ballkanit Perëndimor. AAC-ja gjatë periudhës së raportimit ka nxjerrë një numër të madh rregulloresh implementuese dhe doracakë e materiale tjera udhëzuese për industrinë e aviacionit dhe inspektorët tanë. Aktiviteti rregullator i AAC-së përfshin sigurinë e aviacionit civil në përgjithësi dhe rregullimin ekonomik të aeroporteve dhe ofruesve të shërbimeve të navigacionit ajror në Republikën e Kosovës. Në vazhdim do të jepet një pasqyrë e përmbledhur e aktiviteteve rregullatore të AAC-së në fushën e sigurisë së aviacionit, të ndara në këto kategori: siguria e fluturimeve, shërbimet e navigacionit ajror dhe aerodromet. Gjithashtu, do të jepet një pasqyrë e përmbledhur edhe për aktivitetet e rregullimit ekonomik në ANP “Adem Jashari”.

10.1 Siguria e fluturimeve

Në fushën e sigurisë së fluturimeve puna është fokusuar në zbatimin e plotë të Rregulloreve të Aneksit I të Marrëveshjes HPEA, hartimin e rregulloreve implementuese të cilat burojnë nga Ligji mbi Aviacionin Civil dhe manualeve udhëzuese për inspektorët e AAC-së. Përveç kësaj, janë bërë inspektime dhe auditime të vazhdueshme të operatorëve për t’u siguruar që procedurat e operimit të tyre janë në përputhje të plotë me standardet ndërkombëtare dhe me ligjin e aplikueshëm në Republikën e Kosovës.

Gjatë vitit 2011, ka vazhduar procesi i certifikimit të aplikuesit të parë për AOC të Republikës së Kosovës (Air Operator Certificate - Certifikata e operatorit ajror) Illyrian Airways. Janë mbajtur gjithsej dymbëdhjetë takime me menaxherët përgjegjës të aplikuesit (Illyrian Airways). Procesi i certifikimit gjendet në fazën e vlerësimit të dokumenteve të dorëzuara nga aplikuesi Illyrian Airways. Përveç dokumentacionit të përgjithshëm të aplikuesit, janë rishikuar dhe janë dhënë komentet në këto manuale:

- **Manuali i operimeve - Pjesa A**, është dorëzuar dhe rishikuar katër herë;
- **Manuali i operimeve - Pjesa D**, është dorëzuar dhe rishikuar tre herë;
- **Manuali i sigurisë**, është dorëzuar dhe rishikuar tre herë;
- **Manuali i operimeve tokësore**, është dorëzuar dhe rishikuar tre herë;
- **Manuali i menaxhimit të vazhdueshëm të vlefshmërisë ajrore**, është dorëzuar dhe rishikuar tre herë;
- **Manuali i cilësisë**, është dorëzuar dhe rishikuar dy herë;
- **Manuali i sigurimit**, është dorëzuar dhe rishikuar dy herë;
- **Manuali i trajnimit të ekuipazhit të kabinës së fluturimit**, është dorëzuar dhe rishikuar dy herë;
- **Programi i mirëmbajtjes së aeroplanit**, është dorëzuar dhe rishikuar një herë;
- **Lista minimale e pajisjeve**, është dorëzuar dhe rishikuar një herë.

Nga lista më lart, Manuali i Cilësisë dhe Manuali i Sigurisë së Illyrian Airways janë konsideruar të kompletuara prandaj edhe janë miratuar zyrtarisht nga ana e Departamentit të Sigurisë së Fluturimeve.

a) Inspektimet e aeroplanëve të huaj

Në vitin 2011, në kuadër të programit SAFA (Safety Assessment of Foreign Aircraft - Vlerësimi i Sigurisë së Mjeteve të Huaja Ajrore), AAC-ja ka kryer 68 inspektime të aeroplanëve të huaj në platformën e ANP “Adem Jashari”. Gjatë këtyre inspektimeve janë konstatuar gjithsej 10 gjetje, prej të cilave 7 të kategorisë së parë (me ndikim të vogël në sigurinë e aeroplanëve dhe/ose të personave në bord), 3 të kategorisë së dytë (me ndikim të mesëm) dhe zero të kategorisë së tretë (me ndikim të lartë).

Inspektori i AAC-së gjatë inspektimit SAFA në Aeroportin Ndërkombëtar të Prishtinës "Adem Jashari"

Për gjetjet e kategorisë së parë, AAC-ja i ka njoftuar ekuipazhet e fluturimit të aeroplanëve përkatës, ndërsa për gjetjet e kategorisë së dytë AAC-ja i ka njoftuar kompanitë përkatëse ajrore, shtetet e këtyre kompanive dhe shtetet e regjistrimit të aeroplanëve (nëse kanë qenë të ndryshme nga shtetet e kompanive ajrore), si dhe ka kërkuar ndërmarrjen e masave për korrigjimin e këtyre gjetjeve dhe parandalimin e përsëritjes në të ardhmen. AAC i ka mbyllur të gjitha gjetjet pasi që përgjigjet e pranuar nga kompanitë dhe shtetet përkatëse, si dhe veprimet pasuese, kanë qenë të kënaqshme.

Poashtu, AAC-ja ka bërë një analizë të të gjitha inspektimeve të aeroplanëve të huaj në Republikën e Kosovës, që nga fillimi i zbatimit të programit SAFA. Dokumenti me këtë analizë u është shpërndarë palëve të interesit në vendin tonë si dhe departamenteve përkatëse në Komisionin Evropian dhe në EASA.

AAC-ja nuk ka ende qasje në bazën e të dhënave të programit SAFA. Në këtë bazë të të dhënave gjenden detajet e të gjitha inspektimeve që janë bërë nga shtetet që janë pjesë e këtij programi. AAC-ja ka kërkuar disa herë nga EASA dhe nga Komisioni Evropian qasje në këtë program. Qasja në program mundësohet përmes nënshkrimit të aranzhimeve punuese midis AAC-së dhe EASA-s. Për shkak se vendi ynë ende nuk ka marrëdhënie kontraktuale me BE-në, Komisioni Evropian nuk e ka autorizuar ende EASA-n të nënshkruajë aranzhimet e nevojshme punuese me AAC-në.

b) Raportimi i ndodhive në aviacion

Përmes një sistemi efektiv të raportimit, vlerësimit, procedimit dhe ruajtjes së ndodhive që mund ta rrezikojnë sigurinë e aviacionit civil (këtu e tutje "ndodhi"), AAC-ja identifikon të gjitha rreziqet për sigurinë e aviacionit civil në Republikën e Kosovës. Pas analizimit të ndodhive dhe monitorimit të tendencës së tyre, AAC-ja ndërmerr masa për parandalimin e përsëritjes së tyre dhe kështu ndikon në përmirësimin e sigurisë së aviacionit civil. Sistemi është në përputhje me kuadrin ligjor të BE-së, i cili është transponuar në vendin tonë.

AAC-ja gjithashtu përdor softuerin ECCAIRS (European Co-ordination Centre for Accident and Incident Reporting Systems - Qendra koordinuese evropiane për sistemet e raportimit të aksidenteve dhe incidenteve) për të ruajtur ndodhitë e raportuara dhe krijuar bazën e të dhënave të ndodhive, e cila është kompatible me bazën qendrore evropiane të ndodhive, të menaxhuar nga EASA.

Është kultivuar një kulturë e raportimit të ndodhive të personeli i operatorëve të aviacionit, të cilëve përmes legjislacionit në fuqi u garantohet mbrojtje nga penalizimi prej punëdhënësit të tyre, për shkak të raportimit të ndodhive në AAC. Si rezultat i këtyre masave dhe bashkëpunimit të mirë me aeroportin, kontrollin e trafikut ajror dhe kompanitë ajrore, gjatë vitit 2011 janë raportuar 130 ndodhi, nga të cilat 80 janë mbyllur pas kryerjes së hetimeve dhe ndërmarrjes së masave të nevojshme korrektuese. Ndodhitë e mbetura janë në proces të hetimit dhe zbatimit të masave korrektuese nga operatorët para mbylljes së tyre, që pritet të bëhet në fillim të vitit 2012.

"Mbi re" në linjën nga Prishtina në Vjenë

AAC-ja ka publikuar një Raport në lidhje me ndodhitë e raportuara gjatë gjashtëmujorit të parë të vitit 2011 nga operatorët e aviacionit civil. Raporti është publikuar në faqen e AAC-së në internet dhe është shpërndarë tek personeli i operatorëve të aviacionit. Në fillim të vitit 2012 AAC-ja do të publikojë edhe një Raport të plotë vjetor për këtë temë.

c) Mallrat e rrezikshme

Në vazhden e përpjekjeve të vazhdueshme për rritjen e sigurisë së aviacionit civil, AAC-ja ka nxjerr një rregullore për transportimin e mallrave të rrezikshme përmes ajrit në Republikën e Kosovës. Me këtë rregullore definohen kërkesat ligjore për transport të sigurt të mallrave të rrezikshme përmes ajrit, klasifikimi, përjashtimet, aprovimet, kufizimet, paketimi, shenjëzimi, etiketimi i mallrave të rrezikshme, pastaj përgjegjësitë e dërguesit, shpeditit, operatorit ajror dhe ofruesve të shërbimeve tokësore të procedimit të udhëtarëve, mallrave, postës dhe ofruesve të shërbimit të sigurimit në aeroport. Këtu përfshihen edhe dispozitat ligjore në lidhje me shpërndarjen e informatave, themelimin e programeve të trajnimit dhe raportimin e ndodhive në lidhje me transportin e mallrave të rrezikshme përmes ajrit.

Me nxjerrjen e kësaj rregulloreje, AAC-ja ka aprovuar 5 kompani ajrore që operojnë në ANP "Adem Jashari", të cilat kanë aplikuar për transport të mallrave të rrezikshme përmes ajrit. Janë lëshuar edhe 10 leje për transport të municioneve dhe/apo mallrave të rrezikshme të Klasës 1 përmes ajrit. Këto lloj aplikacionesh trajtohen nga AAC-ja, vetëm pasi që operatori përkatës të ketë marrë lejet e importit nga institucionet përgjegjëse në Republikën e Kosovës

AAC-ja poashtu ka rishikuar dhe aprovuar kursin për mallrat e rrezikshme për personelin e shërbimit të pritjes-përcjelljes së udhëtarëve dhe personelin e sigurimit në ANP "Adem Jashari" (ICAO/IATA Category 9 & 12). Janë lëshuar numrat e regjistrimit të studentëve, të cilët shënohen në çdo certifikatë që lëshohet për studentët që e kalojnë testin me sukses, si dhe është monitoruar mbajtja e këtyre kurseve nga instruktorët e ANP-së, të aprovuar më herët.

10.2 Shërbimet e navigacionit ajror

Ofruesi i Shërbimeve të Navigacionit Ajror

Shërbimet e navigacionit ajror në hapësirën ajrore të Republikës së Kosovës ofrohen nga Ofruesi i Shërbimeve të Navigacionit Ajror ANP “Adem Jashari” sh.p.k (këtu e tutje “OSHNA ANP Adem Jashari” ose “OSHNA”), i cili deri në prill të vitit 2011 ka operuar si divizion i ish ndërmarrjes publike ANP “Adem Jashari”, ku përfshiheshin edhe shërbimet tjera aeroportuale. OSHNA ANP “Adem Jashari” është pavarësuar zyrtarisht si entitet më vetë më 4 prill 2011, me rastin e koncensionimit të Aeroportit Ndërkombëtar të Prishtinës nga partneri privat, konzorciumi turko – francez Limak-Aeroports de Lyon, respektivisht “Limak Kosovo International Airport” sh.a.

Pajisjet radarike në Aeroportin Ndërkombëtar të Prishtinës “Adem Jashari”

OSHNA ANP “Adem Jashari” ofron Shërbimin e kontrollit të trafikut ajror (KTA), Shërbimin për komunikim, navigacion dhe survejim (KNS), Shërbimin e informatave aeronautike (SHIA) dhe Shërbimin meteorologjik (METEO). Kontrollorët e trafikut ajror, gjithsej 26, janë të licencuar nga AAC-ja në bazë të Rreg. 4/2008 të AAC-së, të amendamentuar me Rregulloren 13/2010 të AAC-së, mbi licencimin e Kontrollorëve të Trafikut Ajror.

Në muajin maj, AAC-ja ka filluar vlerësimin e aplikacionit për certifikim nga OSHNA ANP “Adem Jashari”. Certifikimi është obligim që parashihet me legjislacionin në fuqi, përkatësisht me Rregulloren 12/2010 të AAC-së, dhe ka për qëllim të verifikojë se niveli i sigurisë së shërbimeve të ofruara nga OSHNA ANP “Adem Jashari” mbetet vazhdimisht në nivelin e duhur dhe kështu mundëson që transporti ajror në Republikën e Kosovës të realizohet në mënyrë të sigurt.

a) Inspekte dhe auditime

Gjatë vitit 2011, AAC-ja ka realizuar 2 auditime dhe 2 inspekte në OSHNA ANP “Adem Jashari”.

Nga 13 deri 17 qershor, është mbajtur auditimi i parë i përgjithshëm gjatë vitit 2011 i OSHNA ANP “Adem Jashari”. Ky auditim kishte për qëllim verifikimin e masave korrektuese të ndërmarra nga ana e OSHNA-s për përmirësimin e gjetjeve të identifikuara në auditimin paraprak (korrik 2010), si dhe verifikimin e zbatimit të Rregullosës 12/2009 të AAC-së, që transponon në rendin e brendshëm ligjor Rregulloren 2096/2005 të Komision Evropian mbi Kërkesat e Përbashkëta për ofrimin e shërbimeve të navigacionit ajror. Gjatë auditimit janë vizituar të gjitha departamentet

e OSHNA-s, për t'u verifikuar zbatimin e Sistemit të Menaxhimit të Sigurisë. Fokus i veçantë i është kushtuar departamenteve të cilësisë dhe sigurisë, burimeve njerëzore, financave dhe, sigurimit, për të verifikuar zbatimin e kërkesave që dalin nga rregullorja e referuar më sipër. Gjatë auditimit janë vërejtur disa mangësi në zbatimin e plotë të kërkesave rregullative, por edhe përparim i dukshëm në zbatimin e masave korrektuese për mbylljen e gjetjeve të identifikuara në auditimin paraprak. Një raport me gjetjet e identifikuara bashkë me vërejtje i është dorëzuar OSHNA-s.

Nga 19 deri 23 dhjetor, AAC-ja ka realizuar një tjetër auditim të përgjithshëm në OSHNA. Ky auditim poashtu kishte për qëllim verifikimin e masave korrektuese të ndërmarra nga ana e OSHNA-s për përmirësimin e gjetjeve të identifikuara në dy auditimet paraprake, të mbajtura në qershor 2011 dhe korrik 2010. Gjatë auditimit janë vizituar të gjitha departamentet e OSHNA-s, për t'u verifikuar zbatimin e Sistemit të Menaxhimit të Sigurisë. Raporti përfundimtar me gjetjet e identifikuara i është dorëzuar OSHNA-s.

Në përgjithësi ekipi auditues është ndarë i kënaqur pas të dy auditimeve, sidomos me përkushtimin dhe punën e menaxhmentit dhe stafit të OSHNA-s për zbatimin e plotë të kërkesave rregullative. Këto auditime janë realizuar në bashkëpunim me inspektorë të AAC-së së Shqipërisë, në bazë të Memorandumit të Mirëkuptimit të nënshkruar mes AAC-ve të Republikës së Kosovës dhe Republikës së Shqipërisë.

Dy inspektimet e realizuara në OSHNA kanë qenë kryesisht të fokusuar në mbikëqyrjen e zbatimit të rekomandimeve të dala nga vlerësimet e sigurisë për ndryshimet e paralajmëruara në sistemet e OSHNA-s dhe në hetimin e ndodhive të raportuara.

b) Vlerësimi i kompetencës së stafit operacional

Gjatë muajit dhjetor, AAC-ja ka mbikëqyrur vlerësimin e kompetencës së stafit operacional të OSHNA-s, i cili organizohet çdo vit. Vlerësimi është kryer në të gjitha departamentet operationale të OSHNA-s: në atë të KTA-së, KNS-së, SHIA-s dhe METEO-s, në përputhje me Rreg. 4/2008 mbi licencimin e kontrollorëve të trafikut ajror dhe Rreg. 12/2009 mbi kërkesat e përbashkëta për ofruesit e shërbimeve të navigacionit ajror. Vlerësimi vjetor i kompetencës në këto departamente është i rëndësishëm për t'u siguruar se niveli i kompetencës së personelit është adekuat në mënyrë që të garantohet siguria e shërbimeve të ofruara nga OSHNA. Këto shërbime janë të rëndësishme jetike për aeroplanët që fluturojnë në qiellin e Kosovës. Niveli i kompetencës që stafi operacional në këto departamente të OSHNA-s ka dëshmuar gjatë vlerësimit ka qenë në përputhje me standardet e aplikueshme.

c) Lëshimi i certifikatave mjekësore dhe licencave për kontrollorët e trafikut ajror

Gjatë muajit shkurt dhe mars, AAC-ja ka ripërtërirë licencat mjekësore të 26 kontrollorëve të trafikut ajror që aktualisht shërbejnë në OSHNA ANP "Adem Jashari". Licencat mjekësore janë lëshuar pasi të gjithë kontrollorët kanë bërë kontrollet e mjekësore, siç parashihet me legjislacionin në fuqi. Kontrollet mjekësore janë realizuar në Qendrën e Autorizuar Mjekësore të Aviacionit (AMC) në Gjakovë, dhe më pas janë kontrolluar kundrejt standardeve të aplikueshme nga mjekët e certifikuar të aviacionit. Mbarëvajtja dhe rregullsia e procesit është mbikëqyrur nga departamenti i SHNA-së në AAC. Duke pasur parasysh rolin kyç të kontrollorëve në mirëmbajtjen e sigurisë në trafikun ajror, legjislacioni në fuqi parasheh që kontrollorët mund të shfrytëzojnë licencën e tyre të kontrollorit vetëm nëse poashtu posedojnë edhe licencë të vlefshme mjekësore, e cila merret pas kalimit me sukses të një sërë kontrollesh të rrepta mjekësore. Sipas Rregullores 4/2008 të AAC-së, të amendamentuar me Rregulloren 13/2010, të gjithë kontrollorët nën moshën 40 vjeçare duhet t'u nënshtrohen kontrolleve të përgjithshme mjekësore çdo dy vjet, ndërsa ata mbi këtë moshë, u nënshtrohen çdo vit.

Më 31 dhjetor janë ripërtërirë licencat e 26 kontrollorëve të trafikut ajror, që aktualisht shërbejnë në ANP "Adem Jashari". Me këtë rast kontrollorëve u janë zgjatur licencat edhe për një vit, siç parashihet me rregulloret në fuqi. Licencat u lëshuan pasi të gjithë kontrollorët i kanë përmbushur kërkesat që dalin nga legjislacioni në fuqi për lëshimin e licencave si dhe e kaluan me sukses vlerësimin e kompetencës, të mbajtur gjatë muajit dhjetor në

OSHNA ANP “Adem Jashari”. Departamenti i SHNA-së në AAC çdo vit verifikon nëse kontrollorët që aplikojnë për licencë i përmbushin kërkesat që parashtrihen në Rregulloren 4/2008 të AAC-së, të amenduar me Rregulloren 13/2010, sa i përket nivelit të kompetencës profesionale, gjendjes shëndetësore dhe njohjes së gjuhës angleze, për të garantuar se siguria e shërbimit që ofrohet nga kontrollorët e trafikut ajror në Republikën e Kosovës vazhdimisht mbetet në nivel të lartë.

10.3 Aerodromet

Aeroporti Ndërkombëtar i Prishtinës “Adem Jashari” është certifikuar më 1 dhjetor 2008 nga AAC-ja si aeroport ndërkombëtar në përputhje me Ligjin për Aviacionin Civil dhe Rregulloren e AAC-së nr. 1/2008 për Aerodromet. Në vitin 2011, aeroporti është dhënë në koncesion dhe menaxhimi i tij ka kaluar në duart e operatorit privat, konzorciumit turko – francez Limak-Aeroports de Lyon, respektivisht “Limak Kosovo International Airport” sh.a. Në vitin 2011 ka filluar edhe ndërtimi i terminalit të ri.

Me anë të një auditimi të përgjithshëm dhe një sërë inspektimesh, AAC-ja është siguruar për mbajtjen e standardeve të larta të sigurisë ajrore në aeroportin tonë të vetëm.

a) Ndërrimi i operatorit të ANP “Adem Jashari”

Më 4 prill 2011, AAC-ja i ka transferuar certifikatën e operimit të Aeroportit Ndërkombëtar të Prishtinës “Adem Jashari” operatorit të ri, kompanisë “Limak Kosovo International Airport” sh.a. Kjo kompani, e formuar nga konsorciumi turko-francez “Limak Kosovo” dhe “Airport de Lyon”, do ta operojë aeroportin e vetëm ndërkombëtar të Kosovës për një periudhë 20 vjeçare, sipas marrëveshjes për partneritet publiko privat, me modelin e zgjedhur Disenjo-Financo-Ndërto-Opero-Transfero (DFBOT), të nënshkruar në gusht 2010 në mes të Qeverisë së Republikës së Kosovës dhe partnerit privat.

Ceremonia e nënshkrimit të transferimit të ANP “Adem Jashari” nën menaxhimin e operatorit privat

b) Auditimet dhe Inspektimet

Auditimi i ANP “Adem Jashari”

Prej 30 maj deri më 3 qershor 2011 është kryer një auditim i përgjithshëm në ANP “Adem Jashari” (me qëllim të evitimit të ngatërimit me OSHNA ANP “Adem Jashari”, që është përgjegjës për ofrimin e shërbimeve të navigacionit ajror, këtu e tutje do t’i referohemi si ANP “Adem Jashari LKIA ose “ANP”). Sipas planit të auditimeve dhe inspektimeve të Departamentit të Aerodromeve në AAC, ky lloj i auditimit mbahet çdo dy vite ose më shpesh, varësisht nga lëmitë dhe standardet e parapara për verifikim. Auditimi kryhet konform kërkesave që dalin nga legjislacioni në fuqi,

Aneksi 14 i ICAO-s dhe dokumentet shtesë që dalin nga ky Aneks. Kujdes i veçantë gjatë auditimit i është kushtuar operimeve në platformë dhe procedurave të operimit, qasjes në pjesën ajrore të aeroportit dhe kontrollimit të lëvizjes së veturave në këtë pjesë, shërbimet e zjarrfikjes dhe shpëtimit, inspektimet dhe mirëmbajtja e infrastrukturës në pjesën ajrore, kontrollimi i pengesave në zonat e mbrojtura të aeroportit, sistemi i ndriçimit, mbrojtja e pajisjeve të navigacionit ajror etj.

Ushtrimi i reagimit emergjent në Aeroportin Ndërkombëtar të Prishtinës "Adem Jashari"

Përderisa inspektorët e kanë vlerësuar të kënaqshme gjendjen e sigurisë në aeroport, ata janë pajtuar me operatorin e aeroportit për një plan veprimi për të përmirësuar të gjeturat nga ky auditim.

Inspektimet në ANP "Adem Jashari" LKIA

Inspektorët e AAC-së kanë kryer 9 inspektime në ANP "Adem Jashari" LKIA. Disa inspektime në ANP kanë pasur për qëllim përcjelljen e progresit të bërë drejt mbylljes së gjetjeve të cilat janë identifikuar gjatë inspektimeve të mëparshme. Një pjesë tjetër e inspektimeve është fokusuar në verifikimin e zbatimit të disa standardeve të veçanta të aplikueshme për operatorët e aerodromeve në Republikën e Kosovës, siç janë koha e reagimit të Shërbimit të zjarrfikësve dhe shpëtimit në rast të deklarimit të emergjencave kundrejt kohës së përcaktuar për reagim sipas standardit në Aneksin 14 të Konventës së Çikagos; hetimi i rritjes së aktiviteteve të shpendëve në aeroport; problemet me furnizim me energji elektrike të kullës së trafikut ajror etj. AAC-ja ka kryer gjithashtu edhe inspektime që janë ndërlidhur me hetimin e ndodhjeve të raportuara në AAC. Vërejtjet e dala nga inspektimet janë përcjellë për së afërmi deri sa janë mbyllur.

Gjatë inspektimeve janë evidentuar përmirësime të theksuara në relacion me gjetjet e hapura më herët, e që kanë të bëjnë me infrastrukturën e ANP-së. Pas dorëzimit të dokumentacionit mbështetës si dhe ndryshimit dhe plotësimit të disa prej procedurave operuese, AAC-ja i ka konsideruar të mbyllura shtatë gjetje dhe një observim.

c) Zbatimi i rregulloreve në fushën e aerodromeve

Në shkurt 2011, AAC-ja ka organizuar takim pune me përfaqësuesit e disa komunave që shtrihen përreth Aeroportit Ndërkombëtar të Prishtinës "Adem Jashari", si dhe përfaqësuesit e Ministrisë së Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor,

për t'i njoftuar për dy rregullore të miratuara nga AAC-ja, të cilat kanë të bëjnë me shenjimin e pengesave dhe zonat mbrojtëse të aeroportit (Rregulloret 2/2010 dhe 5/2010 përkatësisht).

Rishtresimi i pistës në Aeroportin Ndërkombëtar të Prishtinës "Adem Jashari"

Të dy këto rregullore janë në shërbim të rritjes së sigurisë së operimeve ajrore në Republikën e Kosovës përmes shenjimit të objekteve me një lartësi të caktuar si dhe përmes parandalimit të ndërtimit të objekteve përreth aeroportit.

Janë prezantuar kërkesat që dalin nga këto rregullore, veprimet dhe roli që e ka secila palë e përfshirë në rregullimin e zonave dhe në shenjimin e pengesave ajrore në Republikën e Kosovës. Gjatë vitit, të gjitha palët kanë bërë identifikimin e hapave dhe veprimeve konkrete që ndërmerr secila palë në procesin e zbatimit të këtyre dy rregulloreve.

d) Aprovimi i operimeve me helikopterë

Në gusht 2011 është bërë miratimi i kërkesës për të filluar me operime të helikopterëve në një pjesë të aeroportit, e cila më parë është shfrytëzuar si ndërtesë e policisë, ndërsa pas një investimi në infrastrukturë është kthyer në hangar helikopterësh dhe platformë për parkim dhe operim të helikopterëve të kompanisë Elitaliana, e cila është kontraktuar nga EULEX-i për qëllime të misionit të tyre.

AAC-ja ka shqyrtuar dhe konkluduar se janë bërë të gjitha vlerësimet e sigurisë për ndryshimin e kërkuar për të garantuar se ky ndryshim nuk e cenon sigurinë e operimeve në aeroport.

Një helikopter i Elitaliana-s i përdorur për evakuime mjekësore

e) Vlerësimi i ndikimit të ndërtimit të terminalit të ri të ANP-së në sigurinë e operimeve

Rregullorja Nr. 05/2010 mbi zonat mbrojtëse të aeroportit kërkon që AAC-ja ta japë miratimin e saj para se të lëshohet leja për ndërtim të ndonjë objekti në këto zona. Ky proces siguron që ndërtimi nuk paraqet pengesë në ndonjërin nga sipërfaqet e mbrojtura të aeroportit, që do të ndikonte në operimin e sigurt të aeroplanëve. Para fillimit të ndërtimit të terminalit të ri në ANP "Adem Jashari" LKIA, janë kryer të gjitha vlerësimet e nevojshme për të vërtetuar që ky ndërtim është plotësisht në përputhje me standardet e aplikueshme të sigurisë dhe me legjislacionin në fuqi. Pas verifikimit të dokumentacionit dhe inspektimeve në terren, AAC-ja ia ka konfirmuar zyrtarisht Ministrisë së Ambientit dhe Planifikimit Hapësinor që objekti i terminalit të ri nuk paraqet pengesë në operime dhe se AAC-ja nuk ka vërejtje në lidhje me këtë projekt.

f) Miratimi i furnizuesit të ri me derivate në ANP "Adem Jashari"

Në bazë të Rregullores nr. 04/2011 për qasje në tregun e shërbimeve në tokë për aeroplanë, çdo ofrues i këtyre shërbimeve në Republikën e Kosovës duhet të aplikojë në AAC për miratim. Pas përzgjedhjes së furnizuesit të ri të aeroplanëve me derivate nga ana e menaxhmentit të ANP "Adem Jashari" LKIA, në dhjetor AAC-ja ka pranuar informatën zyrtare nga operatori i aeroportit për këtë ndryshim dhe aplikacionin nga operatori i përzgjedhur "Ex Fis" Sh.p.k.

Departamenti i Aerodromeve dhe ai i Rregullimit Ekonomik kanë bërë vlerësimin e dokumentacionit relevant financiar, procedurave të sigurisë, procedurave operative, kompetencën e stafit, pajisjeve për transport, deponim, kontroll të kualitetit si dhe pajisjeve për furnizim me derivate të dorëzuar nga aplikuesi, duke konstatuar që aplikuesi i përmbush kushtet e qëndrueshmërisë financiare dhe të sigurisë të parapara me Rregulloren Nr. 04/2011 për qasje në tregun e shërbimeve në tokë, dhe si rrjedhojë i kanë rekomanduar Drejtorit të Përgjithshëm që të lëshojë një miratim të përkohshëm dhe me kusht për aplikuesin "Ex Fis" Sh.p.k. si furnizues i shërbimeve në tokë për palë të treta për kategorinë e shërbimeve të furnizimit me derivate dhe vajra. Natyra e përkoshme dhe me kusht e vendimit të rekomanduar lidhej me nevojën e disa verifikimeve shtesë gjatë punës në terren si furnizues i aeroplanëve me kerozinë. Aprovimi është dhënë për periudhën 1 janar – 31 mars 2012, me mundësi vazhdimi.

Shërbimi i aeroplanit në tokë në Aeroportin Ndërkombëtar të Prishtinës "Adem Jashari"

10.4 Rregullimi ekonomik

AAC-ja është përgjegjëse për rregullimin ekonomik të aeroporteve dhe ofruesve të shërbimeve të navigacionit ajror në Republikën e Kosovës. Rregullimi ekonomik i këtyre operatorëve nënkupton masat që merr një rregulator i aviacionit për t'u siguruar se tarifat të cilat i vendos aeroporti dhe ofruesi i shërbimeve të navigacionit ajror për kompanitë ajrore janë të arsyeshme dhe të bazuara në kosto. Për më tepër, rregulatori siguron që këto tarifa janë vendosur vetëm pasi që ofruesit dhe përdoruesit e shërbimeve janë konsultuar mes veti duke i ofruar njëri-tjetrit të dhëna në mënyrë transparente. AAC-ja i rregullon dhe i miraton vetëm tarifat aeronautike, të cilat kanë lidhje me shërbimet të cilat aeroporti ose ofruesi i shërbimeve të navigacionit ajror i ofrojnë ekskluzivisht, pa pasur kurrfarë konkurrence.

Për të përmbushur obligimet që AAC-së ia përcakton Ligji për Aviacionin Civil në këtë lëmi, gjatë vitit 2011 kanë hyrë në fuqi tri rregullore ekonomike të aviacionit që rregullojnë tarifat në aeroporte, tarifën terminale të navigacionit si dhe shërbimet në tokë (Rregullorja 1/2011, 2/2011 dhe 4/2011 përkatësisht). Poashtu është përpiluar dhe publikuar edhe dokumenti teknik që përcakton kriteret dhe procedurat për aprovimin e një shërbyesi në tokë.

Gjatë vitit 2011, operimi i ANP "Adem Jashari" ka kaluar në duart e konsorciumit Limak & Airports de Lyon dhe sipas kontratës, tarifat aeronautike të cilat AAC-ja i miraton mund të ndryshohen çdo tri vite për t'ju përshtatur inflacionit/deflacionit.

a) Taksa ilegale e vënë nga autoritetet serbe për udhëtarët që nisen nga Prishtina

Më 6 prill 2011, autoritetet aeronautike serbe kanë tentuar që të vëjnë një taksë aeronautike për çdo udhëtar që niset nga Prishtina nën pretekstin se Prishtina është njëri ndër aeroportet e Serbisë. AAC-ja ka reaguar brenda ditës duke kontaktuar organizmat ndërkombëtarë përgjegjës për aviacion për të hequr menjëherë këtë taksë ilegale nga sistemet e rezervimit kompjuterik të biletave si dhe ka kërkuar nga kompanitë ajrore dhe agjencitë turistike që operojnë në Kosovë të mos e mbledhin këtë taksë përmes biletës.

Pas reagimit të AAC-së, Organizata Ndërkombëtare për Transport Ajror (IATA) me seli në Gjenevë, të njëjtën ditë ka ndërhyrë në sistemin kompjuterik të rezervimit të biletave me shpjegimin se e njëjta është e aplikueshme vetëm për aeroportet e Serbisë dhe jo për Aeroportin Ndërkombëtar të Prishtinës "Adem Jashari".

Me qëllim të parandalimit të problemeve të tilla në të ardhmen, AAC-ja ka kërkuar nga IATA në Gjenevë më shumë vigjilencë kur është fjala për taksat që i vë Serbia për aeroportet e veta. IATA, që përveç tjerash është përgjegjëse edhe për publikimin e tarifave të aeroporteve, e ka siguruar AAC-në se çdo tarifë e re nga ana e Serbisë do të trajtohet në mënyrë më strikte në mënyrë që të parandalohet dukuria e njëjtë.

Po të kishte Republika e Kosovës kod shtetëror të ndarë nga Organizata Ndërkombëtare e Standardizimit (ISO), Serbia do ta kishte të pamundur ndërhyrjen e tillë të paligjshme në sistemin kompjuterik të rezervimit të biletave. Sidoqoftë, AAC-ja i ka identifikuar menjëherë ndërhyrjet e paligjshme të Serbisë dhe i ka marrë masat e nevojshme për anulimin e këtyre ndërhyrjeve.

b) Themelimi i Komitetit të shfrytëzuesve të aeroportit

Më 6 tetor 2011 është mbajtur mbledhja inauguruese e Komitetit të shfrytëzuesve të Aeroportit Ndërkombëtar të Prishtinës "Adem Jashari" LKIA. Themelimi i këtij komiteti është kërkesë që del nga dy rregullore të AAC-së, asaj mbi tarifat në aeroport dhe mbi shërbimet në tokë. Ky komitet është shumë i rëndësishëm për AAC-në meqë e lehtëson ushtrimin e përgjegjësisë të saj në mbikëqyrjen ekonomike të aeroportit. Në këtë komitet, shfrytëzuesit dhe operatori i aeroportit do të konsultohen mbi tarifat, shërbimet në tokë dhe projektet zhvillimore. Komiteti është i dizajnuar për të garantuar bashkëpunim më të ngushtë ndërmjet operatorit të aeroportit dhe shfrytëzuesve të tij duke theksuar konsultimin, transparencën dhe koordinimin me shfrytëzuesit për vendimet që mëton t'i marrë operatori i aeroportit.

Më 3 nëntor, AAC-ja ka aprovuar "Termet e Referencës" së këtij Komiteti, të propozuara nga operatori i ANP-së Limak Kosovo International Airport (LKIA) dhe kompanitë ajrore që operojnë në këtë aeroport.

11. AKTIVITETI LEGJISLATIV

Niveli i aktivitetit legjislativ të AAC-së ka vazhuar me të njëjtin ritëm edhe gjatë vitit 2011, si edhe në vitet e fundit. Në këtë kontekst, Drejtori i Përgjithshëm i AAC-së ka nxjerrë një sërë aktesh nënligjore me të cilat është zbatuar pjesa e mbetur e kërkesave nga Marrëveshja HPEA si dhe janë vendosur rregulla dhe standarde në fushën rregullatore të aviacionit civil në kompetencë të AAC-së.

Në vazhdim është lista e plotë të akteve nënligjore të nxjerra gjatë vitit 2011:

Rregullore Nr. 1/2011 mbi tarifën e aeroportit;

Rregullore Nr. 2/2011 mbi tarifën terminale të navigacionit;

Rregullore Nr. 3/2011 për kalibrimin e instalimeve aeronautike nga ajri;

Rregullore Nr. 4/2011 për qasjen në tregun e shërbimeve në tokë;

Rregullore Nr. 5/2011 për përdorimin e substancave të ndaluara për personelin që punon në funksionet e ndjeshme për siguri të aviacionit;

Rregullore Nr. 6/2011 për transportimin e mallrave të rrezikshme përmes ajrit;

Rregullore Nr. 7/2011 për tarifën e ngarkuara nga Autoriteti i Aviacionit Civil i Republikës së Kosovës;

Rregullore Nr. 8/2011 për autorizimet dhe kredencialet e inspektorëve;

Rregullore Nr. 9/2011 për vlerësimin e sigurisë së mjeteve të huaja ajrore (ang. *SAFA*), kualifikimet për inspektorët e *SAFA* dhe themelimin e listës së operatorëve ajrorë të cilët janë subjekt i ndalesës së operimit në territorin e Republikës së Kosovës (me këtë rregullore transponohen në rendin ligjor të vendit gjashtë Rregullore dhe Direktiva të BE-së);

Rregullore Nr. 10/2011 për aprovimin e procedurave të fluturimit duke përfshirë SID dhe STAR;

Rregullore Nr. 11/2011 për ndryshimin dhe plotësimin e rregullores Nr. 02/2009 për regjistrimin dhe shenjëzimin e mjeteve ajrore;

Udhëzim Administrativ Nr. 01/2011 mbi procedurat për emërimin e Qendrave Mjekësore të Aviacionit (AMC) dhe Ekzaminuesve të Autorizuar Mjekësorë (AME);

Udhëzim Administrativ Nr. 02/2011 për procedurat e lëshimit të kredencialeve të inspektorit;

Vendim Nr. 1/2011 për autorizimin e Institutit Kombëtar të Mjekësisë së Punës në Gjakovë si Qendër e Mjekësisë së Aviacionit (AMC) në Republikën e Kosovës;

Vendim Nr. 2/2011 për certifikimin e rezultateve mjekësore të AMC-ve nga Ekzaminuesit e Autorizuar Mjekësorë (AME);

Vendim Nr. 3/2011 për themelimin e Komisionit të Ankesave të AAC-së;

Urdhri Nr. 1/UA/2011 për futjen në fuqi dhe zbatimin e Rregullores për organizimin dhe funksionimin e brendshëm dhe sistemin e vendeve të punës në AAC. Kjo rregullore, e cila është akti më i lartë i brendshëm juridik në AAC, është nxjerr me qëllim të rregullimit administrativ të brendshëm. Me këtë rregullore janë përcaktuar themelet e strukturës organizative, fushëveprimi i të gjitha strukturave si dhe kompetencat dhe përgjegjësitë e tyre, ndërsa si pjesë e veçantë e saj është sistemi i vendeve të punës, me të cilin është përcaktuar numri i përgjithshëm i nëpunësve dhe përshkrimi i detyrave të punës në bazë të pozitës.

Për zbatimin e kësaj rregulloreje janë nxjerr disa aktvendime, udhëzime, dhe qarkore informative. AAC-ja ka ndërtuar sistemin e rregullimit të procedurave nëpërmjet lëshimit të Qarkoreve Informative, me të cilat të gjithë punonjësit njoftohen për fillimin e aplikimit dhe zbatimit të ndonjë rregulle, procedure apo standardi të caktuar.

Urdhri Nr. 2/UA/2011 për shfrytëzimin e shërbimeve të telefonisë fikse dhe mobile me qëllim të kryerjes së punëve dhe detyrave zyrtare;

Udhëzim Nr. 01/2011 për hartimin e akteve nënligjore;

Qarkore 1/2011 mbi mënyrën e dërgimit të dokumenteve dhe materialeve tjera për nënshkrim të drejtorit të përgjithshëm;

Qarkore 2/2011 për procedurat e hartimit të manualëve udhëzues për industrinë;

Qarkore 3/2011 për procedurat e publikimit të akteve të AAC-së;

Qarkore 4/2011 për udhëtimet zyrtare;

Qarkore 5/2011 për rregullimin e mënyrës së përpilimit të raporteve të rregullta dhe ad hoc për anëtarët e Bordit Mbikëqyrës të AAC-së;

Qarkore 6/2011 për mënyrën e pranimit të dokumenteve dhe postës për Autoritetin e Aviacionit Civil;

Qarkore 7/2011 për procedurat e hartimit të manualëve të brendshëm;

12. PUBLIKIMET TEKNIKE PËR INDUSTRIJË DHE MANUALËT E BRENDSHËM

Për t'i përkrahur operatorët e aviacionit civil në zbatimin e legjislacionit në fuqi, AAC-ja në vazhdimësi nxjerr publikime teknike për industrinë e aviacionit civil. Në vitin 2011, AAC-ja ka nxjerr nëntë publikime teknike të përshkruara më poshtë.

Poashtu, AAC-ja ka hartuar një numër manualësh të brendshëm, në të cilët janë shpjeguar në hollësi procedurat e punës së inspektorëve gjatë inspektimeve e auditimeve, përshkrimet e punës së tyre, kualifikimet e nevojshme për të kryer punën, etj. Në aviacion civil, këta manualë të brendshëm janë të një rëndësie të veçantë për të garantuar konsistencë, cilësi dhe dokumentim të mirëfillt të procesit të punës.

a) Publikimet teknike për industrinë e aviacionit civil

“Mirëmbajtja e vazhdueshme e vlefshmërisë ajrore” është një udhëzues për industrinë, për përmbajtjen dhe mënyrën e përpilimit të CAME - (*Mirëmbajtja e vazhdueshme e vlefshmërisë ajrore*), për organizata që aplikojnë për Certifikatë të Operatorit Ajror (AOC).

“Zhvillimi i sistemit të menaxhimit të sigurisë; si dhe dokumenti model për Sistemin e Menaxhimit të Sigurisë (*Safety Management System*)” udhëzues i destinuar për organizatat e vogla të mirëmbajtjes dhe ato të operimeve ajrore;

“Aprovimi i programeve trajnuese për mallrat e rrezikshme” i cili e rregullon në hollësi aprovimin e trajnimeve të mallrave të rrezikshme dhe shërben si material udhëzues për ofruesit e këtyre programeve.

“Zonat Mbrotjtëse të Aeroportit” është amandamentuar në muajin mars, për të reflektuar Rregulloren 05/2010 me të njëjtin emër të nxjerrë më 20 tetor 2010 nga AAC-ja. Manuali në fjalë përshkruan të gjithë procesin e mbrojtjes së zonave përreth aeroportit nga ndërtimet dhe interferencat e ndryshme, si dhe procedurat e reagimit të secilës palë të përfshirë në proces.

“Kriteret dhe procedura për lëshimin e aprovimit për shërbime të aeroplanëve në tokë” është publikuar më 4 korrik 2011 dhe është dokument mbështetës i Rregullores 4/2011 mbi qasjen në tregun e shërbimeve në tokë. Manuali përmban kriteret e natyrës së sigurisë dhe financiare të aplikueshme për aeroportet që ofrojnë shërbime në tokë, vetë-shërbyesit në tokë dhe ofruesit e shërbimeve në tokë për palët e treta në aeroportet në territorin e Republikës së Kosovës.

“Metodologjia për vlerësimin e sigurisë së sistemit të navigacionit ajror (SAM)” është publikuar në qershor dhe njofton industrinë me metodologjinë SAM, si dhe ofron udhëzime në klasifikimin dhe identifikimin e ndryshimeve dhe planifikimin e aktiviteteve të SAM-it. Metodologjia SAM paraqet një kombinim të praktikave më të mira nga lëmia e vlerësimit të rrezikut dhe parandalimit të tij për të gjitha ndryshimet në sistemet e navigacionit ajror. Në mënyrë që ofruesve të shërbimeve të navigacionit ajror në Republikën e Kosovës t'u ofrohet mbështetja e duhur për zbatimin e kësaj metodologjie, AAC-ja ka publikuar edhe tri materiale udhëzuese për metodologjinë SAM, si vijon:

“SAM – Identifikimi i Hazardeve Funkzionale (FHA)”

“SAM – Vlerësimi Preliminar i Sigurisë së Sistemit (PSSA)”

“SAM – Vlerësimi i Sigurisë së Sistemit (SSA)”

të cilat adresojnë fazat individuale të SAM-it në veçanti dhe ofrojnë udhëzime të hollësishme për përmbushjen e aktiviteteve të parapara gjatë tyre.

“Pasqyra e ndodhjeve të raportuara 1-2011” - në gusht është publikuar raporti, i cili përmban të gjitha ndodhitë e raportuara gjatë gjashtëmuajt të parë të vitit 2011. Në të janë paraqitur statistikat dhe klasifikimet e ndodhjeve sipas ndikimit të tyre në sigurinë e aviacionit, kategorizimet në bazë të natyrës së ndodhisë, si dhe përshkrimi i shkurtër

i disa prej tyre. Në pjesën e parë të vitit 2011 janë raportuar gjithsej 42 ndodhi në ANP “Adem Jashari”, 30 prej të cilave janë klasifikuar si ndodhi pa ndikim në sigurinë e aviacionit, kurse 12 si incidente. Nga numri total i ndodhive të raportuara duhet të theksohet se shumica janë të natyrës teknike, saktësisht 24, të gjitha të klasifikuara si pa ndikim në sigurinë e aviacionit. Numri më i madh i ndodhive të klasifikuara si incidente — 5 nga gjithsej 12 — kanë ndodhur gjatë operimeve në tokë. Detajet, statistikatat dhe analiza më e plotë për vitin 2011 do të publikohen në fillim të vitit 2012, ku do të përfshihen të gjitha ndodhitë e raportuara gjatë këtij viti. Raporti u është dërguar të gjitha autoriteteve aeronautike në Kosovë dhe operatorëve, si dhe është publikuar në faqen e AAC-së në internet.

b) Manualët e brendshëm

Manuali i departamentit të aerodromeve

Manuali është publikuar në tetor 2011 dhe u shërben inspektorëve të departamentit të aerodromeve duke i përshkruar detajisht të gjitha detyrat, procedurat dhe veprimet që bëhen brenda këtij departamenti.

Manuali i trajnimeve (NSA-TRNG-MAN) për departamentin e SHNA-së

Manuali është publikuar në muajin shtator dhe përshkruan kërkesat për trajnimin dhe formimin profesional të stafit të departamentit të SHNA-së në AAC, që ata të jenë kompetentë në kryerjen e obligimeve dhe përgjegjësi të tyre. Në këtë manual janë të përshkruara detajisht të gjitha fazat dhe llojet e trajnimeve nëpër të cilat duhet të kalojë një inspektor i SHNA-së, varësisht nga specializimi.

Manuali i Autoritetit Mbikëqyrës Kombëtar (NSA-MAN)

Manuali është publikuar në muajin tetor dhe zëvendëson Manualin e Procedurave për Mbikëqyrjen e Sigurisë së Shërbimeve të Navigacionit Ajror. Ky manual përmban procedurat e punës së departamentit të SHNA-së në AAC si dhe udhëzimet e nevojshme për personelin e këtij departamenti në realizimin e këtyre procedurave.

Manuali për inspektorë të vlefshmërisë ajrore;

Ky manual, i publikuar në tetor, ka për qëllim standardizimin e punëve në sektorin e vlefshmërisë ajrore brenda AAC-së duke ofruar procedura të qarta dhe të kuptueshme për inspektorët përkatës. Ky manual gjithashtu përmban përshkrimin e procesit të inspektimit dhe auditimit, si dhe procedurat për Monitorimin e vazhdueshëm të vlefshmërisë ajrore të mjeteve ajrore (ACAM).

Manuali për inspektorë të operimeve ajrore;

Qëllimi i këtij manuali, gjithashtu i publikuar në tetor, është ofrimi i udhëzimeve të hollësishme dhe procedurave për inspektorët e operimeve ajrore, përgjegjës për certifikimin dhe mbikëqyrjen e vazhdueshme të operimeve ajrore të transportit komercial. Ky manual poashtu siguron certifikimin e duhur dhe mbikëqyrjen e vazhdueshme të operimeve ajrore të transportit komercial në përputhje me legjislacionin në fuqi.

Manuali për inspektorët e licencimit dhe trajnimit;

Qëllimi i këtij manuali është ofrimi i udhëzimeve të hollësishme dhe procedurave për inspektorët e licencimit dhe trajnimit të personelit që kanë të bëjnë me çështje të lëshimit/rinovimit të licencave të ekuipazhit të fluturimit, në mënyrë që aplikacionet e pranura për këtë qëllim të shqyrtohen, procedohen dhe lëshohen në mënyrë uniforme, të standardizuar dhe të shpejtë, në përputhshmëri të plotë me dispozitat e rregulloreve përkatëse. Edhe ky manual është nxjerr nga AAC-ja në tetor.

Manuali për Inspektorë të Aviacionit të Përgjithshëm (General Aviation);

Ky manual shërben si udhëzues për inspektorët e AC-së, të cilët janë përgjegjës për mbikëqyrjen e aktiviteteve të aviacionit të përgjithshëm (mjete të lehta ajrore me apo pa motor). Ka hyrë në fuqi në tetor.

13. ADMINISTRATA DHE BURIMET NJERËZORE

13.1 Burimet njerëzore dhe procedurat administrative

Gjatë vitit 2011, Departamenti i Administratës dhe Burimeve Njerëzore ka mbështetur aktivitetet rregullatore të AAC-së duke zbatuar me përpikëri procedurat për burimet njerëzore, financat, prokurimin dhe logistikën. Në kontinuitet është bërë përditësimi i manualit të procedurave të brendshme administrative për të reflektuar ndryshimet që janë bërë në legjislacionin e Republikës së Kosovës sa i përket buxhetit, prokurimit, administratës, burimeve njerëzore dhe procedurave tjera të ndërlidhura.

Gjatë vitit 2011, AAC-ja ka punësuar dy nëpunës të rinj si vijon:

1. Zyrtar për administratë dhe burime njerëzore (zëvendësim)
2. Bashkëpunëtor profesional në Departamentin e Aerodromeve

Punësimi i këtyre nëpunësve është bërë në përputhje ligjin e aplikueshem për shërbimin civil dhe me Rregulloren për organizimin dhe funksionimin e brendshëm të AAC-së dhe sistemin e vendeve të punës.

a) Auditimi nga Zyra e Auditorit të Përgjithshëm të Kosovës

Në qershor 2011, Zyra e Auditorit të Përgjithshëm të Kosovës (ZAPK) ka publikuar raportin e auditimit për pasqyrat financiare të AAC-së për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2010. Në raportin e ZAPK-së rezultojnë se AAC-ja nuk ka bërë asnjë shkelje në asnjë nga pikat e fushëveprimit të këtij auditimi. Përveç tjerash, sipas opinionit të ZAPK-së, pasqyrat financiare në të gjitha aspektet materiale prezantojnë pasqyrim të drejtë dhe të vërtetë. Në konkluzionin e përgjithshëm mbi menaxhmentin e AAC-së, në raport theksohet se menaxhmenti i AAC-së ka arritur të vendosë kontrolle të përshtatshme për menaxhim. Për më shumë, në raportin e ZAPK-së konkludohet se AAC-ja ka shpenzuar buxhetin brenda limiteve të përcaktuara nga Kuvendi i Republikës së Kosovës dhe se shpenzimi i fondeve të buxhetuara paraqet performansë të mirë.

Gjithashtu vlen të theksohet se gjatë vitit 2011 ZAPK-ja ka ndërmarrë fazën e parë të auditimit të rregullt vjetor në AAC. Në këtë fazë kryesisht janë bërë auditime të pasqyrave financiare dhe prokurimit për periudhën janar-shtator 2011.

b) Auditimi nga Këshilli i Pavarur Mbikëqyrës (KPM)

Këshilli i Pavarur Mbikëqyrës ka audituar njësinë e burimeve njerëzore në AAC, më saktësisht procedurat e rekrutimit, dosjet e personelit etj. Deri në kohën e raportimit AAC-ja nuk ka marrë ndonjë opinion me shkrim nga KPM-ja.

13.2 Financat dhe Buxheti

Buxheti i miratuar i Autoritetit të Aviacionit Civil për vitin 2011 ishte 750,498.00 €. Me Vendim Nr. 04/26 të Qeverisë së Republikës së Kosovës, datë 27.07.2011, buxheti i AAC-së është zvogëluar për 21,644.00 € në kategorinë mallra dhe shërbime.

13.3 Të hyrat

Të hyrat e mbledhura të AAC-së gjatë vitit 2011 janë depozituar në llogarinë zyrtare bankare të krijuar nga Drejtori i Përgjithshëm i Thesarit për Autoritetin e Aviacionit Civil. Të hyrat për muajin nëntor dhe dhjetor 2011 mbetet të regjistrohen gjatë vitit 2012, pasi që sipas memorandumit të nënshkruar në mes të AAC-së dhe Limak Kosovo Int'l Airport, ato transferohen 45 ditë pas përfundimit të muajit.

Gjatë vitit 2011, AAC-ja ka lëshuar Rregulloren 07/2011 për mbledhjen e të hyrave për tarifat e certifikimit dhe licencimit. Të hyrat e gjithëmbarshme të AAC-së gjatë vitit 2011 janë ilustruar në tabelën më poshtë.

13.4 Shpenzimet buxhetore

Financimi i aktiviteteve të AAC-së në dymbëdhjetë (12) mujorin 2011 sipas klasifikimeve ekonomike është paraqitur në tabelën e mëposhtme. Janë shpenzuar gjithësej EUR 715,327.

13.5 Buxheti i AAC-së për vitin 2012

AAC- ja ka bërë kërkesën buxhetore për vitin 2012 më 21 qershor 2011, në përputhje me afatet dhe procedurat buxhetore të Republikës së Kosovës. Sipas Ligjit për Aviacionin Civil, kërkesa buxhetore e AAC-së miratohet dhe dorëzohet në Ministrinë e Financave nga Bordi Mbikëqyrës i AAC-së. Duke marrë parasysh të hyrat e planifikuara të AAC-së për vitin 2011, Bordi Mbikëqyrës i AAC-së, për funksionimin e Autoritetit të Aviacionit Civil të Republikës së Kosovës ka kërkuar një buxhet prej 1,143,200.00 €.

Kërkesa buxhetore e AAC-së nuk është aprovuar si e tillë, dhe duke u bazuar në Qarkoren Buxhetore 03/2012, AAC-së i janë caktuar kufijtë buxhetorë në vlerë prej 750,498.00 €.

Pasqyra e pranimeve dhe pagesave në para të gatshme

Pasqyra e pranimeve dhe pagesave të parave të gatshme për AACK			2011		2010		2009-2	
Për vitin e përfunduar më 31 dhjetor			Llogaria e vetme e Thesarit	Pagesat nga palët e treta të jashtme	Llogaria e vetme e Thesarit	Pagesat nga palët e treta të jashtme	Llogaria e vetme e Thesarit	Pagesat nga palët e treta të jashtme
	Shën.	BKK	BKK	Pagesat nga palët e treta të jashtme	BKK	Pagesat nga palët e treta të jashtme	BKK	Pagesat nga palët e treta të jashtme
BURIMET E FONDEVE								
Granti qeveritar	2						840,543	
Të hyrat vetanake	3	715,327		710,113				
Fondi për qëllime të dedikuara								
Grantet e përcaktuara të donatorëve	4							
Fondi i huazimeve	5							
Pranimet tjera	6							
Totali		715,327	-	710,113	-	840,543	-	
SHFRYTEZIMI I FONDEVE								
Operacionet								
Pagat dhe mëditjet	7	385,747		339,447		425,000		
Mallrat dhe shërbimet	8	314,143		361,430		381,243		
Shërbimet komunale	9	15,436		9,237		9,300		
		715,327	-	710,113	-	815,543	-	
Transferet								
Transferet dhe subvencionet	10							
Shpenzimet kapitale								
Prona, ndërtesa dhe pajisjet	11					23,000.00		
Pagesat tjera	12							
Kthimi i huazimeve	13							
Totali		715,327	-	710,113	-	838,543	-	

Pasqyra e realizimit të buxhetit

Pasqyra e krahasimit të shumave buxhetore dhe aktuale për AACK									
Për vitin e përfunduar me 31 dhjetor 2011									
				2011				2010-1	2009-2
				Buxheti fillestar (Ndarja)	Buxheti final (Ndarja)	Realizimi	Varianca	Realizimi	Realizimi
				A	B	C	D=C-B	E	F
Shënime				€	€	€	€	€	€
Hyrja e parasë së gatshme në llogari të Thesarit									
Tatimet	14								
Të hyrat vetanake	15			750,498	756,903	1,289,314	532,411	710,113	482,955
Donacionet	16								
Pranimet kapitale	17								
Fondi i Privatizimit	18								
Huazimet	19								
Tjera	20								
Pranimet totale të mbledhura për FKK-në				750,498	756,903	1,289,314	532,411	710,113	482,955
Daljet e parasë së gatshme nga llogaritë e Thesarit					-				
Pagat dhe mëditjet	21			380,125	386,530	385,747	(783)	339,447	250,512
Mallrat dhe shërbimet	22			361,073	354,473	314,143	(40,330)	361,430	201,500
Shërbimet komunale	23			9,300	15,900	15,436	(464)	9,237	7,943
Transferet dhe subvencionet	24								
Shpenzimet kapitale	25								23,000
Fondi i privatizimit	26								
Kthimi i huazimeve									
Tjerat	27								
Totali i pagesave i bërë nga BRK nëpërmes LIVTh				750,498	756,903	715,327	(41,576)	710,113	482,955

Të hyrat vetanake

Përshkrimi	Shënime	2011	2010-1	2009 -2	% e totalit 2011	% e ndryshimit nga 2010-1
		€	€	€		
Tatimi në pronë						
Të hyrat nga taksat 1					%	%
Të hyrat nga taksat 2					%	%
Të hyrat nga dënimet-gjobat 1					%	%
Të hyrat nga dënimet-gjobat 2					%	%
Tarifa e Certifikimit dhe Licensimit		2,900			%	%
Të hyrat nga licencat 1					%	%
Të hyrat nga licencat 2					%	%
Të hyrat nga shitja e pasurisë dhe shërbimeve					%	%
Taksa e Siguris së udhëtarëve		1,286,414	1,262,600	1,140,584	%	%
Të hyrat nga interesi bankar					%	%
Të hyrat nga ndryshimet e pozicionit të kursit					%	%
Tarifa për akreditim					%	%
Të hyrat nga pasuria					%	%
Pranimet tjera					%	%
Totali		1,289,314	1,262,600	1,140,584	0%	%

Shpallësja e ndarjeve fillestare dhe finale të buxhetit

		Ndryshimet e autorizuar nga LMFP							
	Ndarja Fillestare Buxhetore (Ligji i Buxhetit)	Ndryshimi sipas nenit 29 ligji nr. 03/L-048	Ndryshimi sipas nenit 30 ligji nr. 03/L-048	Ndryshimi sipas nenit 31 ligji nr. 03/L-048	Ndryshimet për të hyrat vetanake	Ndryshimet per grantet e percaktuara te	Ndryshimet per burime tjera te financimit	Ndarjet finale te buxhetit SIMFK	Ndryshimet e buxhetit fillestar
Kategoria e ndarjes	€	€	€	€	€			€	€
Hyrjet									
Tatimet									0.0%
Të hyrat vetanake	750,498	750,498	735,239	735,239				735,239	0.0%
Grantet e percaktuara te donatoreve									0.0%
Pranimet kapitale									0.0%
Fondi i privatizimit									0.0%
Tjera									0.0%
	750,498	750,498	735,239	735,239	-	-	-	735,239	-2.0%
Daljet									
Pagat dhe mëditjet	380,125	6,405	0					386,530	0.0%
Mallrat dhe shërbimet	361,073		(6,600)					354,473	0.0%
Shërbimet publike	9,300		6,600					15,900	0.0%
Transferet dhe subvencionet								-	0.0%
Shpenzimet kapitale								-	0.0%
Fondi i privatizimit								-	0.0%
Tjera								-	0.0%
Totali	750,498	6,405	0	0	0	0	0	756,903	1%

14. TRAJNIMET PROFESIONALE

AAC-ja investon në ngritjen profesionale dhe mbajtjen e kapaciteteve profesionale të personelit të vet, në përputhje me standardet dhe praktikat e rekomanduara ndërkombëtare. Në bazë të një plani paraprakisht të miratuar trajnimesh, gjatë vitit 2011 personeli i AAC-së ka ndjekur trajnime të financuara nga donatorët si dhe trajnime të financuara nga buxheti i AAC-së. Personeli është trajnuar kryesisht në qendrën trajnuese të Autoriteteve të Përbashkëta të Aviacionit (JAA) në lidhje me sigurinë e fluturimeve dhe të operimeve, si dhe në qendrat trajnuese të EUROCONTROL-it dhe Asociacionit Ndërkombëtar të Transportit Ajror (IATA). Trajnimet janë ofruar edhe në kuadër të projekteve të Komisionit Europian: binjakëzimi me AAC-në e Francës, EASA IPA dhe ISIS, siç është përshkruar në pikën 9.7 të këtij raporti.

15. STATISTIKAT

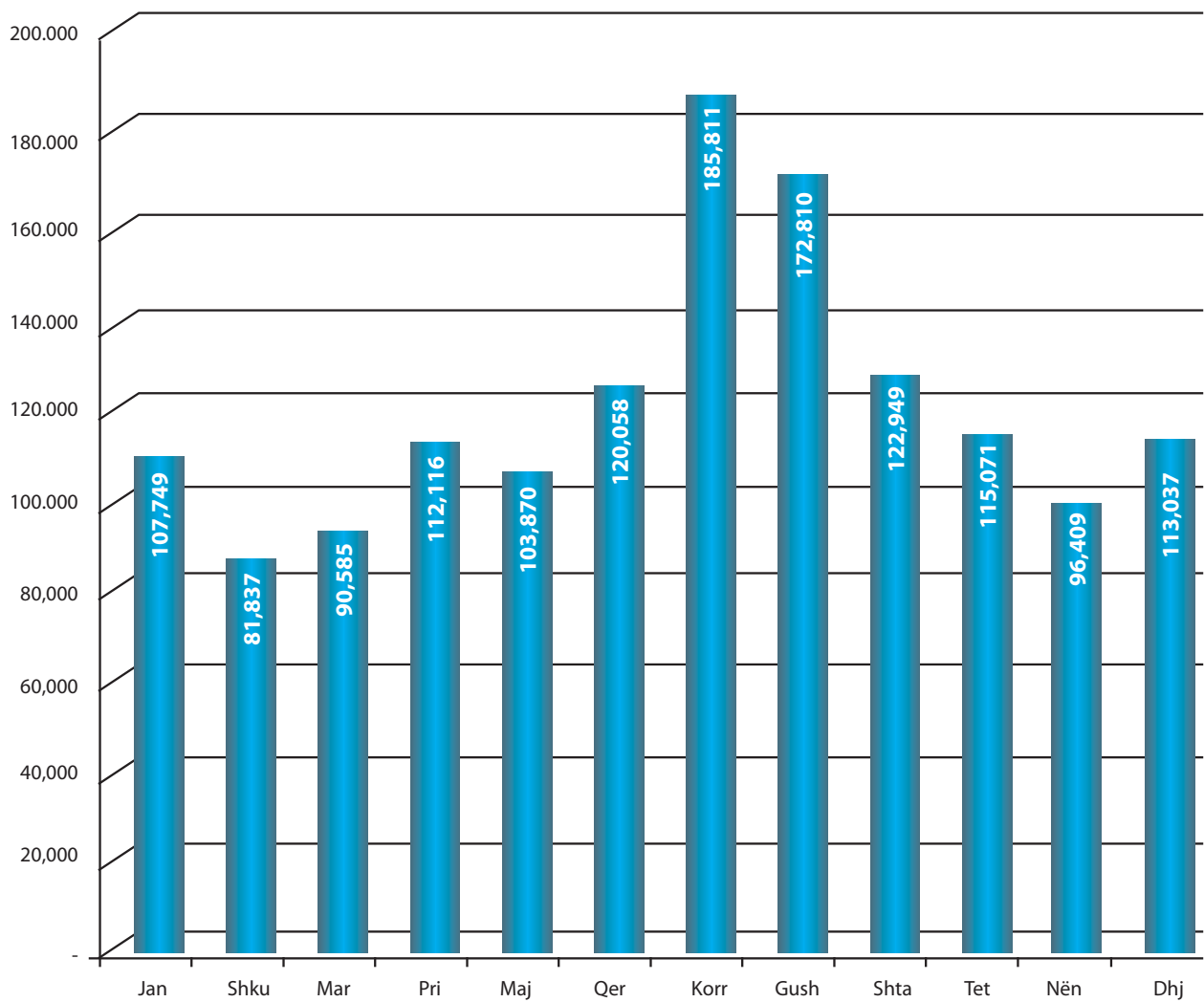
Gjatë vitit 2011, në Aeroportin Ndërkombëtar të Prishtinës “Adem Jashari”, kanë fluturuar 1.422.302 udhëtarë. Në krahasim me vitin 2010 kur kishte 1.305.532 udhëtarë, numri është rritur për pak më shumë se 9%. Shprehur në fluturime, në ANP «Adem Jashari» janë operuar 6.738 fluturime gjatë vitit 2011, apo 9,7% më shumë në krahasim me vitin paraprak. Muaji korrik ka qenë më i ngarkuari me udhëtarë, me gjithsej 185.811, i pasuar nga gushti me 172.810. Në anën tjetër të spektrit, muaji shkurt dallohet me vetëm 81.837 udhëtarë.

Statistikat tregojnë se Cyrihu vazhdon të mbetet destinacioni më i preferuar i udhëtarëve nga Kosova me 21% të trafikut të përgjithshëm, i pasuar nga Vjena dhe Dyseldorfi me nga 9%, pastaj Stambolli, Shtutgarti, Gjeneva, Mynihu dhe Budapesti me nga 5-7% të tregut.

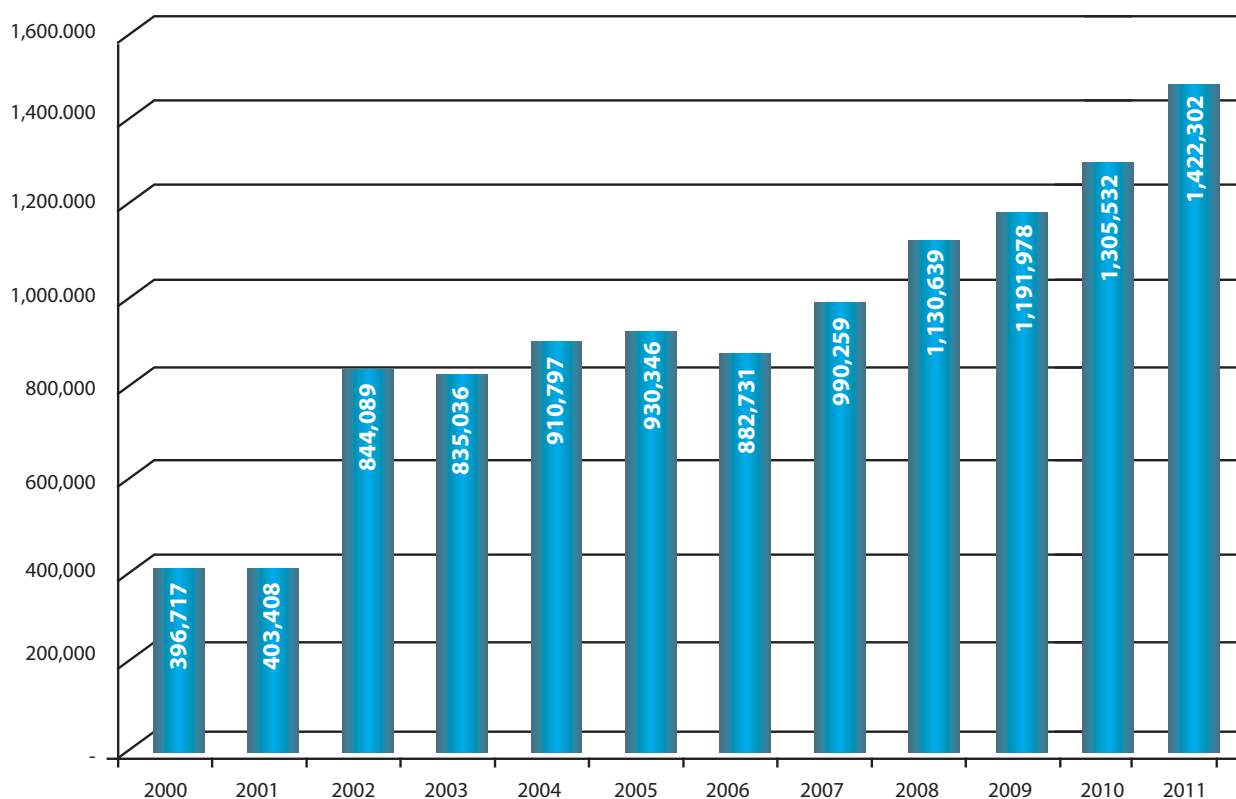
Te kompanitë, bindshëm prin kompania ajrore zvicerane Edelweiss, e cila ka bartur midis Prishtinës dhe Zvicrës mbi 200,000 udhëtarë, e pasuar nga Adria Airways, Belair, Austrian Airlines, Belle Air Europe, Germanwings, easyJet, Turkish Airlines, Malev, Air Berlin dhe XL Airways. Rritje të madhe ka pasur kompania sllovene “Adria Airways”, e cila përderisa në vitin 2010 ka qenë e pesta për nga numri i udhëtarëve të bartur, në vitin 2011 rangohet e dyta, kryesisht falë destinacioneve të reja në Gjermani që ka operuar këtë vit.

Bartja e mallrave përmes transportit ajror vazhdon të mos ketë ndonjë përparim. Gjatë vitit 2011 ka pasur rënie për 16% në krahasim me vitin e kaluar.

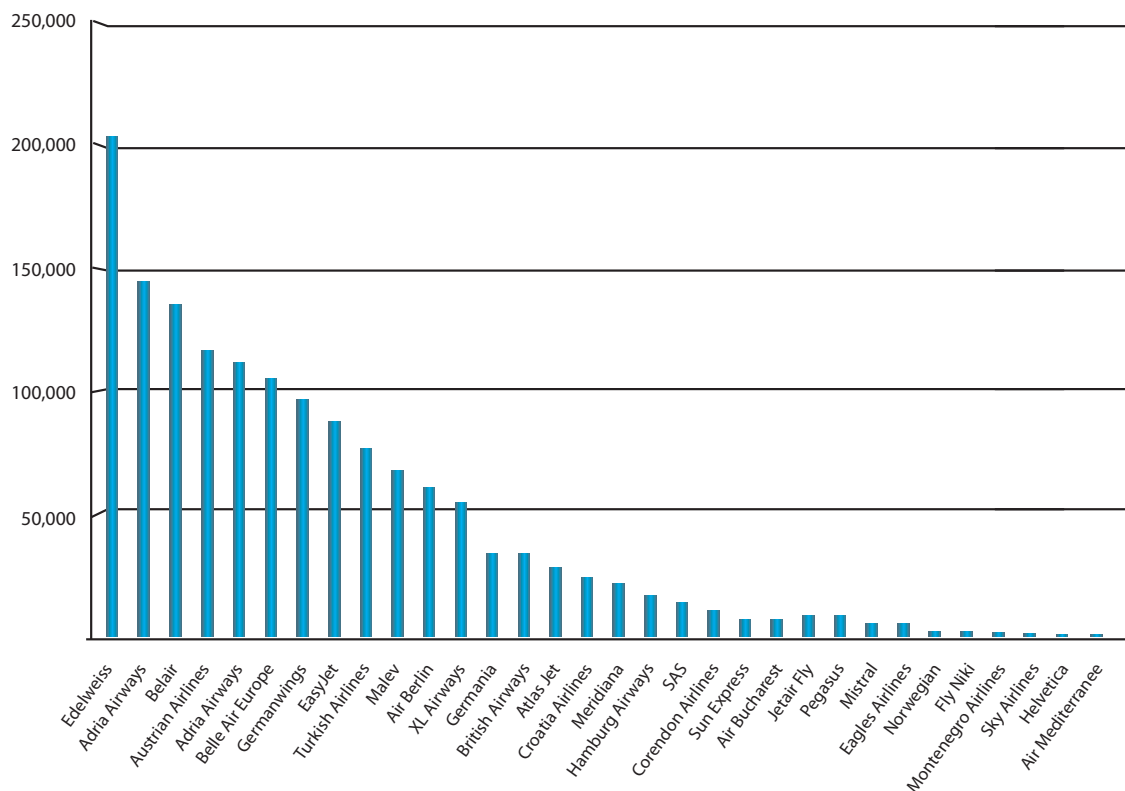
Udhëtarët sipas muajit 2011

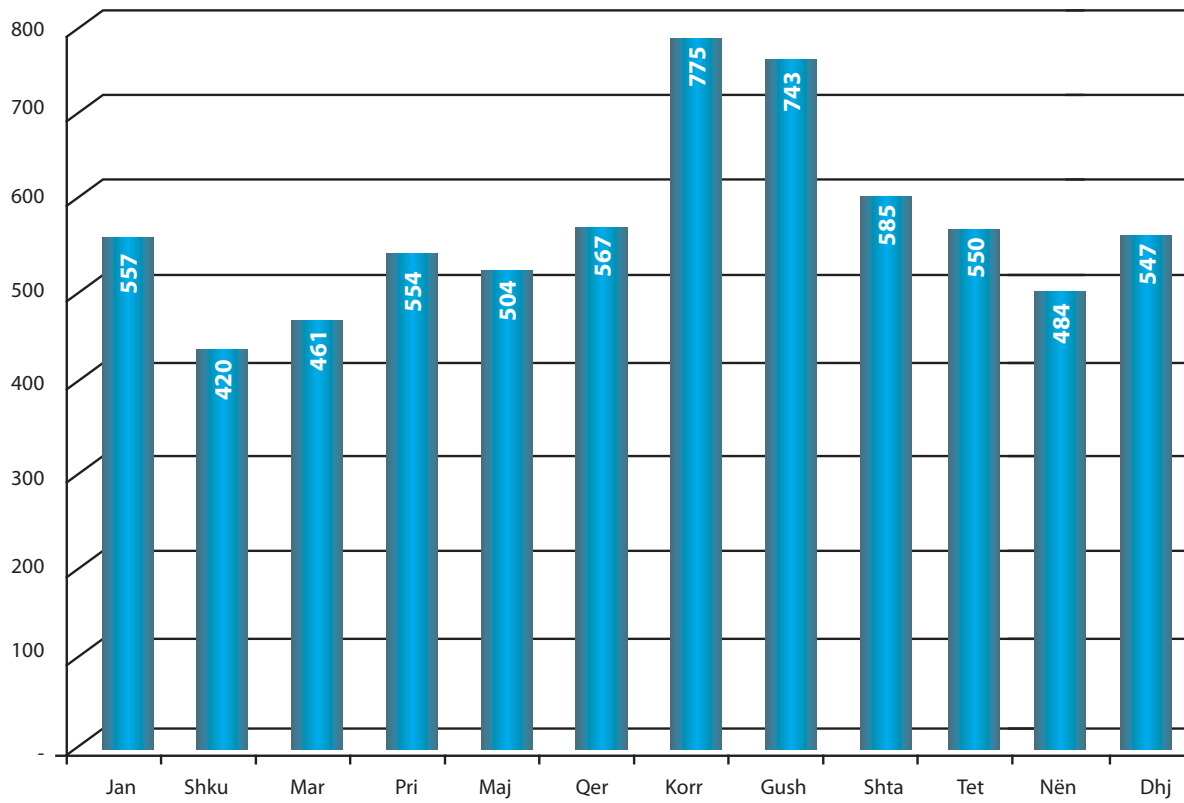
Numri i udhëtarëve në ANP [2000 - 2011]

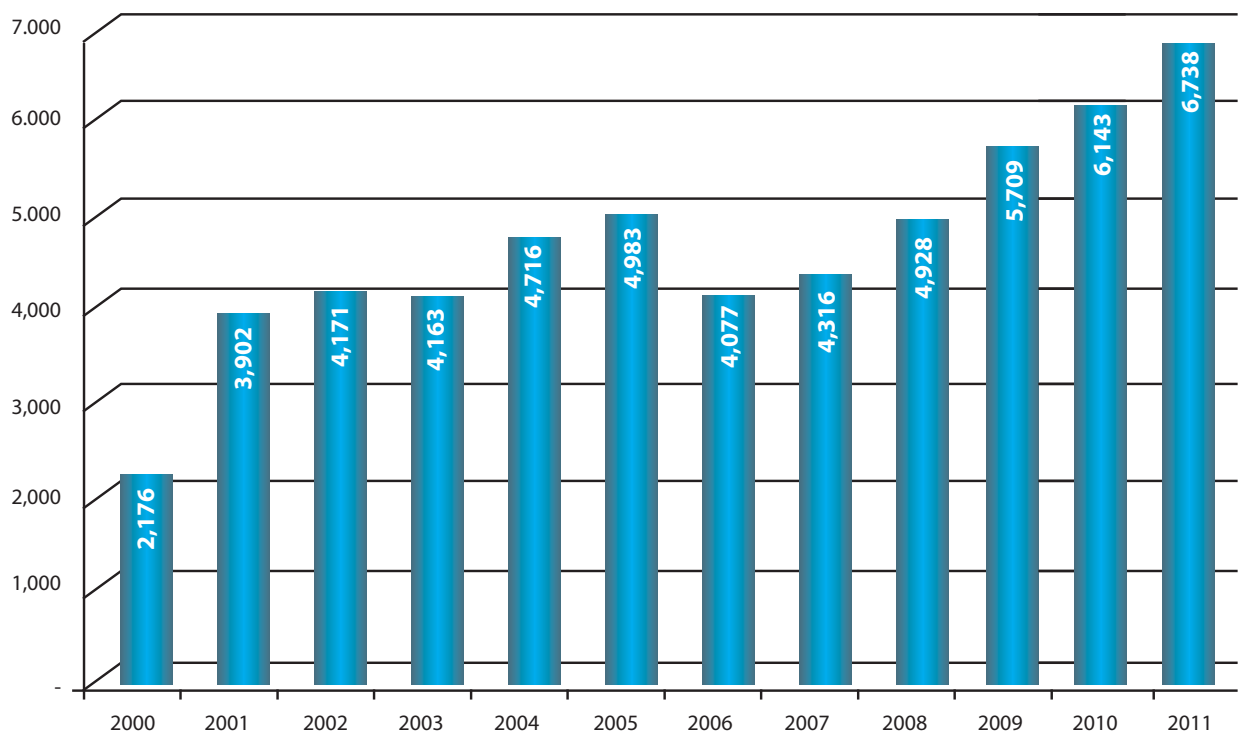
Udhëtarët sipas aviokompanisë [2011]

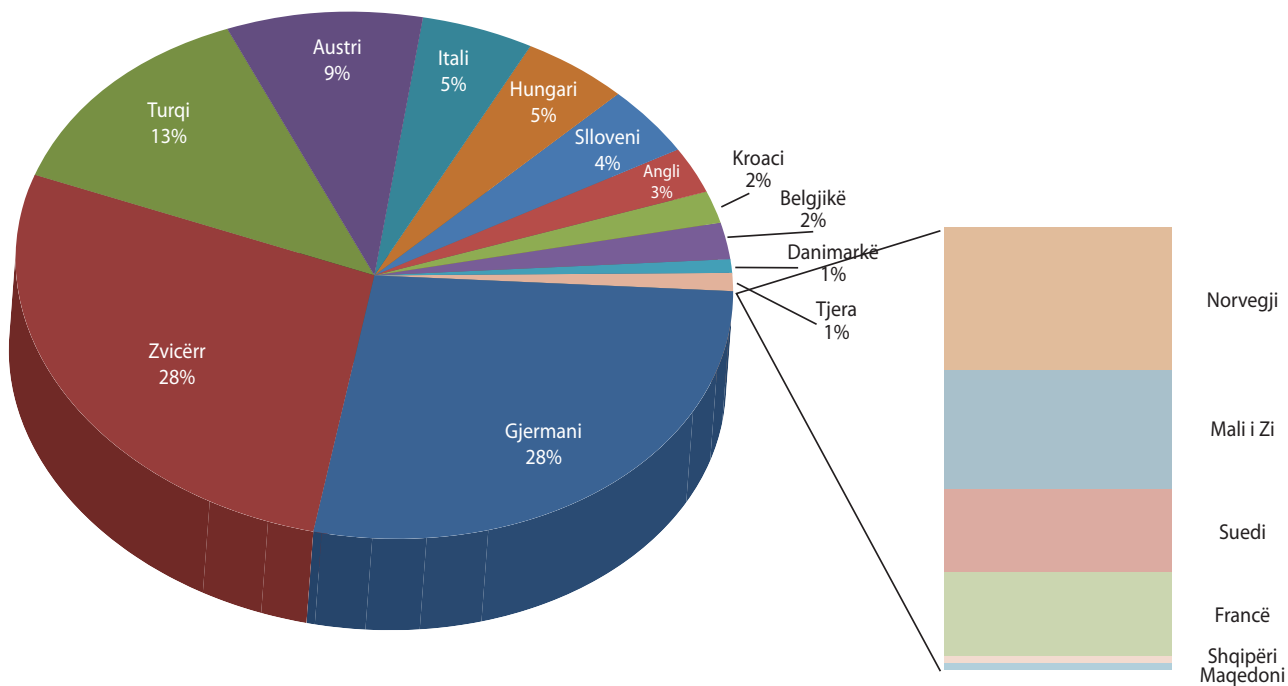
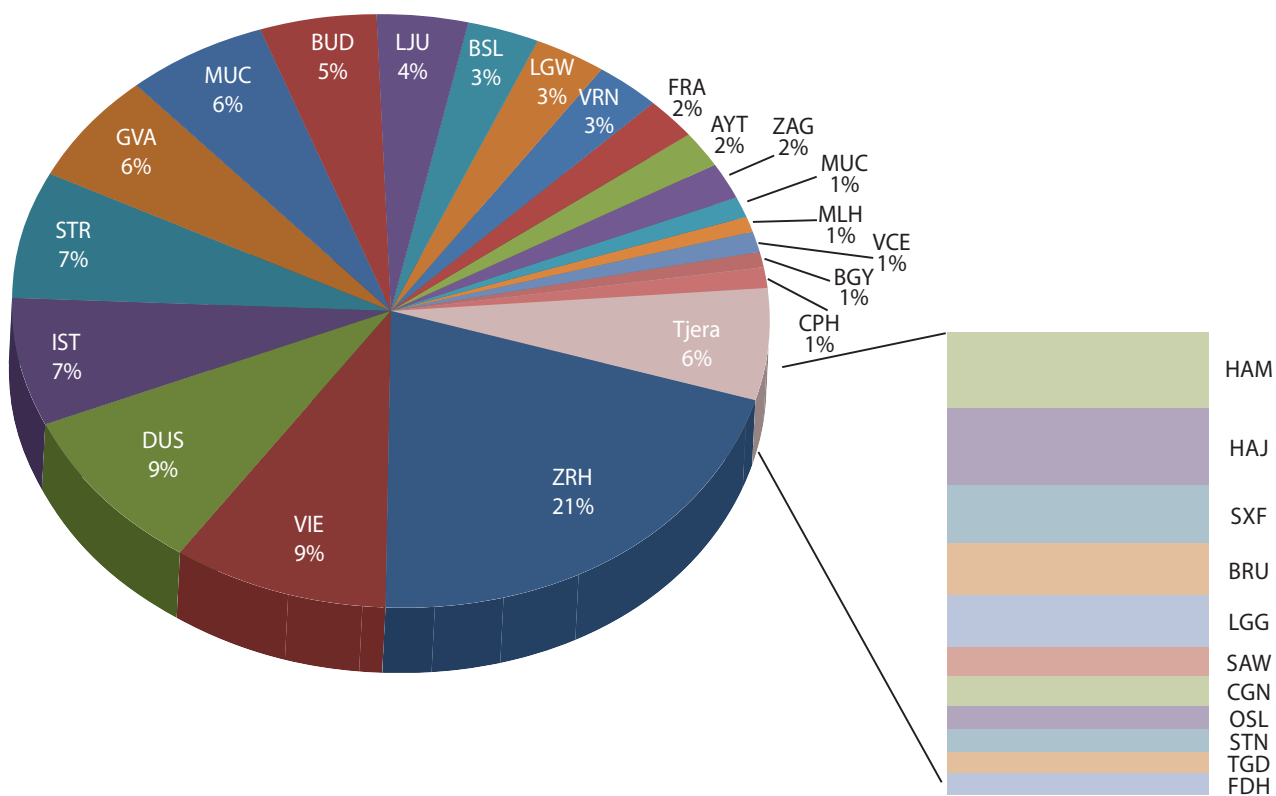

Fluturimet [2011]

Fluturimet [2000 - 2011]

Republika e Kosovës
Republika Kosovo - Republic of Kosovo

GODIŠNJI IZVEŠTAJ 2011

 Misija
Održavati najviše standarde sigurnosti
civilnog vazduhoplovstva u Kosovu

 Vizija
Obezbediti najbolji mogući sistem
civilnog vazduhoplovstva u Kosovu

Sadržaj

1. SPISAK SKRAĆENICA	5
2. IZVRŠNI REZIME	6
3. NEKOLIKO REČI O NAMA	8
3.1 Sistem za upravljanje kvalitetom	9
3.2 Nadzorni Odbor ACV-a	9
3.3 Generalni Direktor ACV-a	9
3.4 Organizaciona struktura ACV-a	10
a) Kancelarija Generalnog Direktora	10
b) Odeljenje za sigurnost leta	11
c) Odeljenje za usluge vazdušne navigacije	11
d) Odeljenje aerodroma	12
e) Odeljenje za međunarodnu saradnju i ekonomsku regulativu	12
f) Odeljenje za administraciju i ljudske resurse	12
3.5 Finansijski prihodi ACV-a	14
3.6 Plate osoblja ACV-a	14
4. SPORAZUM O ZAJEDNIČKOM EVROPSKOM VAZDUHOPLOVNOM PODRUČJU (SPORAZUM ECAA)	15
4.1 Nadgledanje sprovođenje Sporazuma ECAA	15
4.2 Godišnji sastanak Zajedničkog komiteta ECAA	15
5. MEĐU-INSTITUCIONALNA SARADNJA	16
a) Koncept dokumenat u oblasti civilnog vazduhoplovstva	16
b) Koordinaciona grupa javnih institucija odgovornih za civilno vazduhoplovstvo	17
c) Saradnja sa MI	17
d) Saradnja i podrška MUP-u u uređivanju bezbednosti vazduhoplovstva	17
e) Saradnja s KFOR-om	18
6. ZNAKOVI NACIONALNOSTI VAZDUHOPLOVA-Z6	18
7. DRŽAVNI PROGRAM BEZBEDNOSTI CIVILNOG VAZDUHOPLOVSTVA	19
8. RAZVOJ VAZDUHOPLOVNE MEDICINE	20
9. DELATNOST ACV-a NA MEĐUNARODNOM NIVOU	20
9.1 Regionalna saradnja u oblasti civilnog vazduhoplovstva	20
a) Bilateralna saradnja s Albanijom	20
b) Trostrana saradnja Albanija-Kosovo-Makedonija	21
c) Bilateralna saradnja s Hrvatskom	21
9.2 Odnosi sa EUROCONTROL-om	21
9.3 Odnosi sa Evropskom Agencijom za Bezbednost Vazduhoplovstva (EASA)	21
9.4 Opis Kosovskog Vazdušnog Prostora	22
9.5 Normalizacija vazdušnog prostora Balkana (BANM)	24
9.6 Sporazum vazdušnih usluga između Kosova i Turske	25
9.7 Koordinacija tehničke pomoći u oblasti vazduhoplovstva	26
a) Bratimljenje među ACV-om Kosova i one iz Francuske	27
b) Projekat EASA-IPA	27
c) Program ISIS	28
d) Aktivnosti Programa ISIS	29
10. REGULATORNA AKTIVNOST	30
10.1 Sigurnost leta	30
a) Inspekcije stranih aviona	30
b) Prijavlivanje događaja u vazduhoplovstvu	31
10.2 Usluge vazdušne navigacije	33
a) Inspekcije i revizije	33
b) Utvrđivanje sposobnosti operativnog osoblja	34
10.3 Aerodromi	35
a) Zamena operatera MAP „Adem Jashari“	35
b) Revizije i inspekcije	35
c) Primena uredbi u oblasti aerodroma	36
d) Odobravanje operiranja helikopterima	37
f) Odobrenje novih dobavljača naftnim derivatima na MAP „Adem Jashari“	38
10.4 Ekonomsko regulisanje	39
a) Ilegalna taksa uspostavljena od srpskih vlasti za putnike koji polaze iz Prištine	39
b) Osnivanje Komiteta aerodromskih korisnika	39
11. ZAKONODAVNA AKTIVNOST	40
12. TEHNIČKE PUBLIKACIJE ZA INDUSTRIJU I INTERNI PRIRUČNICI	41
13. ADMINISTRACIJA I LJUDSKI RESURSI	43
13.1 Ljudski resursi i administrativne procedure	43
13.2 Finansije i budžet	43
13.3 Prihodi	43
13.4 Budžetski rashod	44
13.5 Budžet ACV-a za 2012 godinu	44
Izveštaj primanja i plaćanja gotovine	44
Izveštaj izvršenja budžeta	45
Sopstveni prihodi	45
Obelodanjivanje početnog i završnog budžeta	46
14. PROFESIONALNA OBUKA	46
15. STATISTIKE	46

1. SPISAK SKRAĆENICA

AACV	Autoritet Civilnog Vazduhoplovstva Republike Kosovo
MI	Ministarstvo infrastrukture
MUP	Ministarstvo unutrašnjih poslova
MEF	Ministarstvo privrede i finansija
MSP	Ministarevo spoljnih poslova
MRSP	Ministarstvo rada i socijalnih pitanja
KIANI	Komisija za istraživanje aeronautičkih nezgoda i incidenata
NATO	Organizacija Severnog Atlantskog Pakta
KFOR	Snage Kosova
ICO	Međunarodna civilna kancelarija
ITU	Međunarodna unija za telekomunikaciju
EU	Evropska Unija
EK	Evropske Komisija
ECAA	Zajedničko Evropsko Vazduhoplovno Područje
DG MOVE	Opšta Uprava za kretanje i prevoz u EK
EULEX	Misija Evropske Unije za vladavinu zakona
IPA	Predpristupni instrumenat
ISIS	Sprovođenje Jedinstvenog Evropskog Neba u Jugoistočnoj Evropi
MAP	Međunarodni Aerodrom Prištine
PUVN	Pružalac Usluga Vazdušne Navigacije u MAP
KVS	Kontrola Vazdušnog Saobraćaja
ANTA	Nacionalna Agencija Vazdušnog Saobraćaja (Albanija)
ICAO	Međunarodna organizacija civilnog vazduhoplovstva
ECAC	Evropska agencija civilnog vazduhoplovstva
EUROCONTROL	Evropska Organizacija za Bezbednost Vazdušne Navigacije
EASA	Evropska Agencija za bezbednost vazduhoplovstva
IATA	Međunarodno Udruženje Vazdušnog Prevoza
ISO	Međunarodna Organizacija za Standardizaciju
JAR	Zajednički zahtevi u vazduhoplovstvu
AOC	Certifikat vazdušnog operatora
FTO	Organizacija za obuku letova
AME	Medicinski lekar vazduhoplovstva
AMC	Centar vazduhoplovne medicine
KIRKK	Kancelarija za internu reviziju i kontrolu kvaliteta pri ACV
KGRK	Kancelarija Generalnog Revizora Kosova
NNK	Nezavisna nadzorna komisija

2. IZVRŠNI REZIME

13. Marta 2008. godine, parlament Republike Kosovo je odobrio Zakon Br. 03/L-051 o Civilnom Vazduhoplovstvu. Zakon je stupio na snagu 15. Juna 2008 godine. Zakon o Civilnom Vazduhoplovstvu, osim ostalog, osniva i Autoritet Civilnog Vazduhoplovstva Republike Kosovo (ACV). Rad I odgovornosti ACV-a biće detaljno opisani u daljem tekstu ovog izveštaja.

ACV je jedan od javnih autoriteta sa odgovornostima i funkcijama u oblasti civilnog vazduhoplovstva u našoj zemlji. Zakon određuje da je Ministarstvo Infrastrukture (MI) odgovorno za ekonomsku regulaciju vazdušnog saobraćaja, dok je Ministarstvo Unutrašnjih Poslova (MUP) odgovorno za regulisanje bezbednosnih aspekata vazduhoplovstva. Zakon takođe osniva i Komisiju za Istraživanje Udesa i Ozbiljnih Nezgoda Vazduhoplova (KIUNOV) kao instituciju koja funkcioniše unutar Kancelarije Premijera Republike Kosovo.

ACV je nezavisna regulatorna agencija odgovorna za regulisanje bezbednosnih aspekata civilnog vazduhoplovstva i ekonomsku regulaciju aerodroma i pružalaca usluga vazdušne navigacije. Ekonomska regulacija aerodroma i pružalaca usluga vazdušne navigacije podrazumeva odobrenje tarifa za korišćenje usluga pruženih od strane ovih operatera. ACV ima pun pravni kapacitet. ACV je budžetski samofinansirajuća organizacija i javni autoritet, i predmet je odgovarajućih odredaba o budžetskim organizacijama i javnim autoritetima u zakonima i ostalim zakonskim aktima koji su primenljivi u Republici Kosovo.

ACV se samostalno finansira od namenjenih prihoda, kao što je definisano u Zakonu br. 03/L-048 za Upravljanje javnih Finansija i Odgovornosti. Na osnovu Člana 25, zakona br. 03/L-051 o Civilnom Vazduhoplovstvu, namenjeni prihodi se sastoje od:

- takse koje su vezane za vazduhoplovstvo, obaveze i tarife;
- procenta od usluga vazdušne navigacije koje se nude unutar vazdušnog prostora Republike Kosovo;
- tarife za bezbednost putnika i tarife za izdavanje sertifikata i licenci; i
- donacije, grantovi i ostale finansijske ili tehničke podrške određene za ACV.

ACV-om je rukovođen od strane Generalnog Direktora. Generalni Direktor ACV-a je imenovan od strane Vlade Republike Kosovo Odlukom Br. 06/37 od 25. Septembra 2008. godine. Njegov mandat traje pet (5) godina u skladu sa članom 20.4 zakona o Civilnom Vazduhoplovstvu. Rad ACV-a se nadgleda od strane Nadzornog Odbora koji se sastoji od pet članova. Vlada Republike Kosovo je imenovala Nadzorni Odbor ACV-a Odlukom Br. 04/71 od 3. Jula 2009. godine, izmenjenom Odlukom Br. 03/83 od 25. Septembra 2009 godine.

Tokom 2010. godine, ACV je zaključio kompletiranje zakonodavnog okvira za potpuno obavljanje funkcija poverenih Zakonom. Brojne Uredbe, Odluke i Administrativna Uputstva su izdate u skladu sa Zakonom o Civilnom Vazduhoplovstvu. Ovde su obuhvaćene i Odredbe koje transponuju odgovarajuće Odredbe i Direktive EU-a u zakonodavstvo Republike Kosovo. Ova aktivnost je rezultovala time da je ACV izvršio sve legislativne Sporazuma o Zajedničkom Evropskom Vazdušnom Prostoru (ECAA).

Inspektori ACV-a izvršili su inspekcije i revizije kako bi zagarantovali da se operacije civilnog vazduhoplovstva u Kosovu izvršavaju u skladu sa važećim standardima. Ove inspekcije i revizije su izvršene na Prištinskom Međunadodnom Aerodromu "Adem Jashari", Pružaocu Usluga Vazdušne Navigacije i u stranim vazdušnim kompanijama koje rade u Prištini. Inspekcije su pokazale da se operacije izvršavaju u skladu sa bezbednosnim standardima. Međutim, u nekim slučajevima zabeleženo je nekoliko odstupanja od standarda, koja nisu ugrozila nivo bezbednosti. Ova odstupanja su hitno upućena operaterima od kojih je zatraženo da sastave akcione planove kako bi ispravili odstupanja u skladu sa zahtevima i preporukama ACV-a. Naši inspektori su pratili rad operatera sve do ispravljanja identifikovanih odstupanja.

U okviru ciljeva ACV-a zacrtanih za sprovođenje tokom 2011 godine bilo je i osnivanje sistema za upravljanje kvalitetom unutar organizacije. Kao prvi korak ka ostvarenju ovog cilja, u ACV je osnovana nova organizativna struktura, Kancelarija interne revizije i kontrole kvaliteta (KIRKK), predviđena Uredbom o internoj organizaciji i

funkcionisanju i sistematizaciji radnih mesta. Rukovodilac ove kancelarije izveštava Generalnom Direktor ACV-a. U 2012 planifikuje se sertifikacija ACV-a po međunarodnom standardu kvaliteta usluga ISO 9001:2008.

Od 8-10 Novembra 2011. godine, ACV i druge državne institucije odgovorne za regulisanje vazduhoplovstva u Republici Kosovo, kao i aerodrom i pružalac usluga vazdušne navigacije, je posetila delegacija stručnjaka Evropske Komisije da bi procenili nivo implementacije pravnog okvira EU (aviacija) u Republici Kosovo.

ACV je blisko sarađivala sa drugim nadležnim institucijama civilnog vazduhoplovstva u Republici Kosovo, kako bi celokupni regulativni i nadzorni sistem države funkcionisao u koordinaciji i u skladu sa međunarodnim standardima i najboljim praksama. Takođe, pružena je stručna pomoć u oblasti civilnog vazduhoplovstva za druge vladine institucije, svaki put kad je zatraženo.

ACV je sponzoriralo školovanje tri kosovska doktora kako bi dobili neophodne međunarodne činove za vršenje uloge Ovlašćenog Vazduhoplovnog Lekara (AME). Kosovski lekari su postigli odlične rezultate u stručnom programu vazduhoplovne medicine, održanom u King's College u Londonu. Ovaj program, akreditovan shodno standardima JAR FCL 3 i onima iz Aneksa 1 ICAO-a, sadrži 120 časova teorijske nastave iz vazduhoplovne medicine, kao i vežbe i studijske posete. Nakon uspešnog završetka stručnog programa, ovi doktori su sertifikovani od ACV-a za izdavanje svih klasa zdravstvenih uverenja za osoblje vazduhoplovstva. Republika Kosovo sad ima tri lekara vazduhoplovstva, sertifikovanih po najvišim standardima EU-a.

ACV je nastavilo vrlo dobru saradnju sa EASA u pitanjima vezanim za bezbednost vazduhoplovstva, međutim, EK još nije našla pragmatično rešenje za potpisivanje radnog aranžmana između ACV-a i EASA-e u vezi standardizacije i inspekcije stranih aviona. ACV već dve godine zaredom službeno traži potpisivanje ovog dokumenta sa EASA-om, koji bi omogućilo reviziju i inspekciju rada ACV-a od EASA-e, i omogućilo bi pristup ACV-u bazama podataka o bezbednosti aviona inspektovanih u Evropi. Prepreka je bila nespremnost Evropske Komisije, a samim tim i Evropske Agencije za Bezbednost Vazduhoplovstva, da pristupi ugovornim odnosima sa ACV-om.

ACV je aktivno učestvovao i na sastancima organizovanim od strane NATO-a sa ciljem normalizacije vazdušnog prostora Balkana.

Od jula 2011. godine su nastavljene delatnosti projekta bratimljenja ACV-a sa Francuskom od koje će pridobiti ACV, MI, MUP i Komisija za istragu aeronautičkih nezgoda i incidenata (KIANI), kao javne vlasti sa odgovornošću i funkcijama u oblasti civilnog vazduhoplovstva u našoj zemlji. Projekat je počeo u februaru 2010. godine, financira se od EU-a kao deo Predpristupnog instrumenta (IPA) i ima za cilj izgradnju kapaciteta vazduhoplovnih vlasti Republike Kosova na istom nivou kao u zemljama članicama EU, putem obuka i zbližavanja zakonodavstva sa EU. Završetak projekta predviđa se krajem 2012. godine.

U junu 2011. godine Kancelarija Generalnog Revizora Kosova (KGRK) je objavila izveštaj o reviziji finansijskih izveštaja ACV-a za završenu godinu sa 31 decembrom 2010. U izveštaju KGRK navodi se da ACV nije napravio nikakav prekršaj ni u jednoj tački obima ove revizije. Osim ostalog, prema mišljenju KGRK, finansijski izveštaji u svim materijalnim aspektima predstavljaju pravi i istinit odraz. U opštem zaključku izveštaja o rukovodstvu ACV-a, navodi se da je rukovodstvo ACV-a postiglo da unese adekvatnu kontrolu za rukovođenje. Osim toga, u izveštaju se zaključuje da je ACV potrošio budžet u granicama postavljenih od strane Skupštine Republike Kosova kao i da rashod budžetskih sredstava predstavlja dobru performansu.

U ovom izveštaju takođe se daju detalji trošenja budžeta i prihoda ACV-a tokom 2011. godine.

3. NEKOLIKO REČI O NAMA

Dana 13. marta 2008. godine, Parlament Republike Kosovo je usvojio Zakon br. 03/L-051 o civilnom vazduhoplovstvu. Zakon je stupio na snagu 15. juna 2008. god. dekretom Predsednika. Zakonom o civilnom vazduhoplovstvu, između ostalog, osniva se Autoritet Civilnog Vazduhoplovstva Republike Kosova (ACV).

Od 1. januara 2009.god, ACV je preuzelo punu nadležnost shodno zakonu o civilnom vazduhoplovstvu. ACV je jedan od državnih organa koja ima odgovornosti i funkcije u oblasti civilnog vazduhoplovstva u našoj zemlji. Zakon predviđa da je Ministarstvo infrastrukture (MI) odgovorno za ekonomsko uređenje vazdušnog prevoza¹, dok je Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP) odgovorno za uređenje bezbednosnih aspekata vazduhoplovstva². Zakonom se takođe osniva Komisija za istraživanje aeronautičkih nesreća i incidenata (KIANI), kao institucija koja radi u okviru kancelarije Premijera Republike Kosovo.³

ACV je nezavisna regulativna agencija nadležna za uređenje bezbednosnih aspekata civilnog vazduhoplovstva i ekonomskog uređenja aerodroma i pr usluga vazdušne navigacije. Ekonomsko uređenje aerodroma i pružalaca usluga vazdušne navigacije podrazumeva odobrenje tarifa za korišćenje usluga koje pružaju ovi operatori. ACV ima punu poslovnu pravnu sposobnost. ACV je samofinancirajuća budžetska organizacija i javni organ i podleže odgovarajućim propisima o javnim organizacijama i javnim vlastima shodno zakonima i drugim pravnim propisima koji važe u Republici Kosovo.

ACV je odgovoran za:

- sprovođenje zakonodavstva o civilnom vazduhoplovstvu i sprovođenje politika usvojenih od strane MI ili Vlade u oblasti civilnog vazduhoplovstva;
- pružanje saveta i predloga za MI, Vladu i Skupštinu u vezi politika i zakonodavstva iz oblasti civilnog vazduhoplovstva;
- izdavanje uredbi za sprovođenje i naloga za vazdušnu navigaciju, shodno Zakonu o civilnom vazduhoplovstvu i Sporazumu o Zajedničkoj Evropskoj Vazduhoplovnoj Oblasti, u cilju sprovođenja politika civilnog vazduhoplovstva MI i odgovarajućeg zakonodavstva iz oblasti civilnog vazduhoplovstva;
- izdavanje licenca, sertifikata i dozvola u sklopu svojih nadležnosti, i
- odgovornosti ACV-a utvrđenih Zakonom o civilnom vazduhoplovstvu;
- uređenje bezbednosti vazdušnog prevoza u Republici Kosovo;
- uređenje ekonomije aerodroma i usluga vazdušne navigacije;
- pružanje saveta za MI u vezi priprema politika od strane Ministra za korišćenje Kosovskog vazdušnog prostora koji ispunjuju potrebe korisnika, imajući u vidu nacionalnu bezbednost, ekonomske i okolinske faktore kao i potrebu za visokim standardima bezbednosti;
- nadgledanje i obezbeđivanje efektivnog sprovođenja zakonodavstva, standarda, pravila, postupaka i naredbi civilnog vazduhoplovstva, osim kad, Zakonom o civilnom vazduhoplovstvu ili nekim drugim normativnim aktom, ova funkcija je izričito poverena MI ili nekom drugom javnom organu;
- širenje informacija za javnost o relevantnim pitanjima u vezi funkcija i delatnosti ACV-a;
- preduzimanje mera, vršenje istraga i inspekcija i izdavanje naredbi, pravila, uredbi i/ili postupaka koje ACV opravdano smatra neophodnim za (i) uredno i zakonito sprovođenje odredbi Zakona o civilnom vazduhoplovstvu ili (ii) redovnog i zakonitog sprovođenja nadležnosti i zadataka koji su zakonom prepisani ACV-u; i
- vršenje drugih funkcija vezanih za civilno vazduhoplovstvo na Kosovu, a koje su poverene ACV-u Zakonom o civilnom vazduhoplovstvu ili nekim drugim normativnim aktom.

ACV nastavilja sa izdavanjem mesečnog Biltena. Cilj biltena je da sve zainteresovane stranke, uključujući i zajednicu vazduhoplovstva, bliže upozna sa radom ACV-a i mesečna kretanja u sektoru civilnog

1 Zakon o civilnom vazduhoplovstvu, Poglavlje 2

2 Isti izvor, Poglavlje 4

3 Isti izvor, Poglavlje 5

vazduhoplovstva. Ideja je da se ovaj bilten preobrazi u forum za sve stručnjake i entuzijaste civilnog vazduhoplovstva Republike Kosovo. Mesečni bilteni su objavljeni na internet stranici ACV-a kako bi sva lica koja su zainteresovana za naš rad dobili ažurne informacije tokom cele godine.

3.1 Sistem za upravljanje kvalitetom

U okviru ciljeva ACV-a zacrtanih za sprovođenje tokom 2011 godine bilo je i osnivanje sistema za upravljanje kvalitetom unutar organizacije. Kao prvi korak ka ostvarenju ovog cilja, u ACV je osnovana nova organizativna struktura, Kancelarija interne revizije i kontrole kvaliteta (KIRKK), predviđena Uredbom o internoj organizaciji i funkcionisanju i sistematizaciji radnih mesta. Rukovodilac ove kancelarije izveštava Generalnom Direktor ACV-a.

Ovime ACV potvrđuje svoju privrženost pružanju što kvalitetnijih usluga industriji koju reguliše i svim drugim učesnicima. Mere ka izvršenju ovog cilja vezane su uspostavljanjem standarda, radnih procesa i postupaka za koordinaciju osnivanja, održavanja i stalnog poboljšanja sistema rada u ACV-u, koji teži poboljšanju efektivnosti i efikasnosti u radu a koja, kao rezultat toga, vodi ka boljem izvršavanjem ključnih zadataka i odgovornosti ACV-a.

ACV je ugovorio savetodavne usluge kao stručnu pomoć za uspostavljanje sistema za upravljanje kvalitetom naspram standardu ISO 9001:2008. Projekat za ove usluge je poveren jednoj domaćoj savetodavnoj kompaniji i završetak se očekuje u prvoj polovini 2012 godine. Nakon završetka ovog projekta, ACV će podvrgnuti reviziji od organa certifikacije za ISO.

Kao što je i planirano, ACV je tokom ove godine završilo neke od radnih faza projekta za uspostavljanje sistema kvaliteta: imenovanje i obuka radne grupe za sprovođenje projekta i analizu trenutnog stanja, kao i identifikaciju radnih procesa u svim organizativnim strukturama ACV-a.

3.2 Nadzorni Odbor ACV-a

Aktivnost ACV-a nadgleda se od strane Nadzornog Odbora, koji se sastoji od pet članova. Odbor radi skraćenim radnim vremenom i sastaje se najmanje jednom svakog kalendarskog tromesečja. Nadzorni Odbor je odgovoran za nadgledanje i razmatranje (i) aktivnosti i odluka ACV-a u vezi administrativnih, izvršnih, regulatornih i pitanja licenciranja, i (ii) sve aspekte finansijskog upravljanja, prihoda i rashoda ACV-a. Generalni Direktor podnosi Nadzornom Odboru sveobuhvatni radni izveštaj svakog trećeg meseca i godišnji izveštaj na kraju svake kalendarske godine. Tokom 2011 godine, Nadzorni Bord je održao četiri redovnih sastanaka i deset drugih dodatnih sastanaka, na kojima su razmatrani tromesečni izveštaji ACV-a i raspravljana su pitanja unutar nadležnosti Borda, pomenutih pod (i) i (ii).

Članove Nadzornog Odbora imenuje Vlada Republike Kosovo Rešenjem br.04/71 od 3. jula 2009. godine, koja je zamenjena Rešenjem br.03/83 od 25. septembra 2009. godine. Na osnovu Zakona o Civilnom Vazduhoplovstvu mandati prvog Predsedavajućeg i jednog Člana Odbora su dvogodišnji. Ovi mandati su istekli u julu 2011. godine. ACV je na vreme obavestilo Ministarstvo Infrastrukture o isteku ova dva mandata. Prema Zakonu o Civilnom Vazduhoplovstvu članove Nadzornog Odbora predlaže Ministar Infrastrukture, a Vlada ih imenuje. Do kraja godine o kojoj se izveštava, Odbor je nastavio sa radom sa tri člana, što prema Zakonu o Civilnom Vazduhoplovstvu sačinjava potrebni kvorum za funkcionisanje. Od meseca jula, u skladu sa Zakonom, sastanke Odbora predvodi najstariji član, g. Kosum Kosumi. Važno je napomenuti da je Nadzorni Odbor, na sastanku 22. septembra 2011. godine, odobrio svoju Uredbu o radu. Nadzorni Odbor ACV-a je održao radnu posetu Tirani 8. i 9. decembra 2011. godine. Odbor se sastao sa Upravnim Većem ACV-a Albanije, sa upravom ACV-e Albanije, Ministarstvom Transporta kao i sa avio kompanijom "Belle Air".

3.3 Generalni Direktor ACV-a

ACV-om rukovodi Generalni Direktor Civilnog Vazduhoplovstva, koji radi punim radnim vremenom. Generalni Direktor je službenik ACV-a i odgovoran je za svakodnevno rukovođenje i donošenje odluka u ACV-u. Generalni Direktor izveštava Skupštini u vezi usaglašenosti ACV-a sa politikama civilnog vazduhoplovstva kao i drugim vrstama važećih standarda u Republici Kosovo.

Generalni Direktor ACV-a je imenovan od strane Vlade Republike Kosova 25. septembra 2008. godine, Odlukom br.06/37, na predlog Ministra Transporta i Post-Telekomunikacije. Mandat Generalnog Direktora traje pet (5) godina. Generalni Direktor može ponovo biti imenovati od strane Vlade i za druge naknadne mandate u istom trajanju.

3.4 Organizaciona struktura ACV-a

U januaru 2011. godine, ACV je izdalo Uredbu o unutrašnjoj organizaciji i funkcionisanju kao i sistematizaciji radnih mesta. Na osnovu nje, organizaciona struktura ACV-a sastoji se od:

- a) Kancelarije Generalnog Direktora
 - i) Kancelarija unutrašnje revizije i kontrole kvaliteta
 - ii) Kancelarija pravnih usluga i regulativnih pitanja
 - iii) Kancelarija za odnose sa javnošću
- b) Odeljenje za sigurnos leta
- c) Odeljenje za usluge vazdušne navigacije
- d) Odeljenje aerodroma
- e) Odeljenje za međunarodnu saradnju i ekonomsku regulativu
- f) Odeljenje administracije i ljudskih resursa

U nastavku je iznet sažetak glavnih dužnosti i odgovornosti svakog odeljenja i kancelarije ponaosob.

a) Kancelarija Generalnog Direktora

Funkcije ove kancelarije su pružanje administrativne pomoći u opštem upravljanju ACV-a, organizacija, priprema i protokolisane sednice i sastanaka vođene kojima rukovodi Generalni Direktor lično ili u njegovo ime, koordinacija, u sklopu datih atributa, odnosa sa državnim i međunarodnim institucijama i drugim javnim ili privatnim zavodima, kao i sprovođenje službenog protokola.

i) **Kancelarija unutrašnje revizije i kontrole kvaliteta je odgovorna za:**

- Koordinaciju sistema za upravljanje kvalitetom i nadgledanje stalnog izvršenja standarda kvaliteta (ISO 9001:2008);
- Uspostavljanje, sprovođenje i održavanje procesa koji su neophodni za sistem upravljanja kvalitetom;
- Izveštavanje Generalnog Direktora u vezi učinka sistema upravljanja kvalitetom i potrebama za poboljšanje;
- Vezu sa stranim strankama o pitanjima koja se odnose na sistem upravljanja kvalitetom;
- Organiziranje i promovisanje aktivnosti u cilju stalnog poboljšanja kvaliteta;
- Procenu i razvoj tehnika za kontrolu kvalitete;
- Kontrolu kvalitete svakog pisanog postupka ili priručnika ACV-a ili vazduhoplovne industrije pod nadzorom ACV-a;
- Koordinisanje delatnosti u vezi izrade i sprovođenja Državnog Programa Bezbednosti (DPB).

ii) **Kancelarija za pravna i regulativna pitanja je odgovorna za:**

- Pružanje pravno-zakonskih saveta za Generalnog Direktora i druge odgovorne strukture;
 - Konačnu izradu nacrtu pod-zakonskih akata i drugih normativnih akta iz nadležnosti ACV-a;
 - Pripremu pravnih mišljenja o pod-zakonskim aktima, upravnim aktima i drugih normativnih projekata pripremljenim od nadležnih struktura;
 - Pripremu, praćenje, ostvarenje regulativnih politika i delatnosti vezane za studije u oblasti zakonodavstva civilnog vazduhoplovstva, vršenje i izradu analiza tehničko-pravnih ocena, učinka zakonodavstva, zakonodavnog procesa, kao i metodologije i tehnike izrade zakonodavstva;
 - Praćenje i ostvarenje politika i delatnosti vezane za pitanja pristupa i integracije kosovskog civilnog vazduhoplovstva u regionalnim, evropskim i međunarodnim strukturama, kao i koordinaciju rada s drugim institucijama, u funkciji približavanja kosovskog zakonodavstva Evropskoj Uniji i zemljama članicama.
 - Praćenje i sprovođenje nadležnosti u vezi razvoja i ostvarenja pravnih odnosa i drugih postupaka domaće i međunarodne saradnje u oblasti civilnog vazduhoplovstva.
-

iii) **Kancelarija za saradnju sa javnošću je odgovorna za:**

- Komunikaciju sa javnošću i elektronskim i štampanim medijama;
- Dostavu neophodnih informacija za javnost i medije u vezi delatnosti ACV-a;
- Objavu izveštaja i dokumenata iz oblasti struktura ACV-a.

b) Odeljenje za sigurnost leta

Odeljenje za sigurnost leta je odgovoran za uređenje sigurnost leta u Republici Kosovo. Ima zadatak izradu sekundarnog zakonodavstva u oblasti bezbednosti vazduhoplovstva, koji treba da bude u skladu sa međunarodnim standardima i pravilima određenih od strane Međunarodne Organizacije za Civilno Vazduhoplovstvo (ICAO), Evropske Agencije za Bezbednost Vazduhoplovstva (EASA), itd, i da osigura neprekidno sprovođenje ovih standarda i pravila.

Između ostalog, u ovom odeljenju obavljaju se procedure za sertifikaciju avio kompanija, registraciju vazduhoplova (aviona), odobravanje organizacija za održavanje, odobravanje centara za treniranje pilota i organizacija za obučavanje osoblja za održavanje, kao i licenciranje pilota i mehaničara. Kroz inspekcije i revizije, ovo odeljenje nadgleda operatore vazduhoplova, same vazduhoplove i osoblje uključeno u njihov rad i održavanje radi osiguranja striktnog sprovođenja važećih standarda. Takođe, svi strani avioni koji deluju na Kosovu podlažu se redovnim i nasumičnim inspekcijama kako bi se procenilo njihova bezbednost.

Ovo odeljenje takođe podržava Ministarstvo Unutrašnjih Poslova u izvršavanju odgovornosti date Zakonom o civilnom vazduhoplovstvu, dok isto ne upotpuni potrebno stručno osoblje. ACV je nastavio zajednički rad sa MUP-om kako bi garantovali efektivno nadgledanje bezbednosti civilnog vazduhoplovstva u našoj zemlji.

c) Odeljenje za usluge vazdušne navigacije

Ovo odeljenje je odgovorno za regulisanje, nadgledanje, inspekciju, overavanje i opšti nadzor bezbednosti Pružalaca Usluga Vazdušne Navigacije u Republici Kosovo. Ima za zadatak da se postara da su važeće uredbe i standardi za usluge vazdušne navigacije u skladu sa standardima i preporukama ICAO-a i Evropskim zakonodavstvom, uključujući i pravila EUROCONTROL-a. Odeljenje za usluge vazdušne navigacije je odgovorno za nadgledanje bezbednosti pružanja sledećih usluga vazdušne navigacije:

- Kontrolu vazdušnog saobraćaja
- Komunikaciju, navigaciju i prismotru
- Uslugu vazduhoplovnih informacija
- Meteorološku službu

Odeljenje za usluge vazdušne navigacije je odgovorno za licenciranje kontrolora vazdušnog saobraćaja, verifikaciju njihove stručne sposobnosti kao i zdravstvenog stanja.

Odeljenje za usluge vazdušne navigacije je zaduženo za objavu vazduhoplovnih informacija u Izdanju Vazduhoplovnih Informacija, dokument koji je važeći za sve zainteresovane vazdušne kompanije na Kosovu.

Sletanje aviona u Međunarodni Aerodrom Priština "Adem Jashari"

d) Odeljenje aerodroma

Ovo odeljenje je odgovorno za regulisanje bezbednosnih aspekata na aerodromima Republike Kosova kao i za izvršenje Kosovskog zakonodavstva i standarda ICAO-a unutar svoje oblasti delovanja.

Uloga ovog odeljenja je, između ostalog, da izradi dokumentaciju u vezi sigurnosti na aerodromima, da deli i promoviše priručnike za operatore aerodroma, da garantuje potpuno i neprekidno izvršenje standarda operacija na aerodromima u Kosovu.

Odeljenje je odgovorno za certifikaciju aerodroma u Republici Kosovo. Stalnim nadzorom putem inspekcija i revizija, odeljenje se stara da Međunarodni Prištinski Aerodrom "Adem Jašari" nastavi sa ispunjenjem standarda na osnovu kojih je i certifikovan.

e) Odeljenje za međunarodnu saradnju i ekonomsku regulativu

Ovo odeljenje ima sledeće odgovornosti:

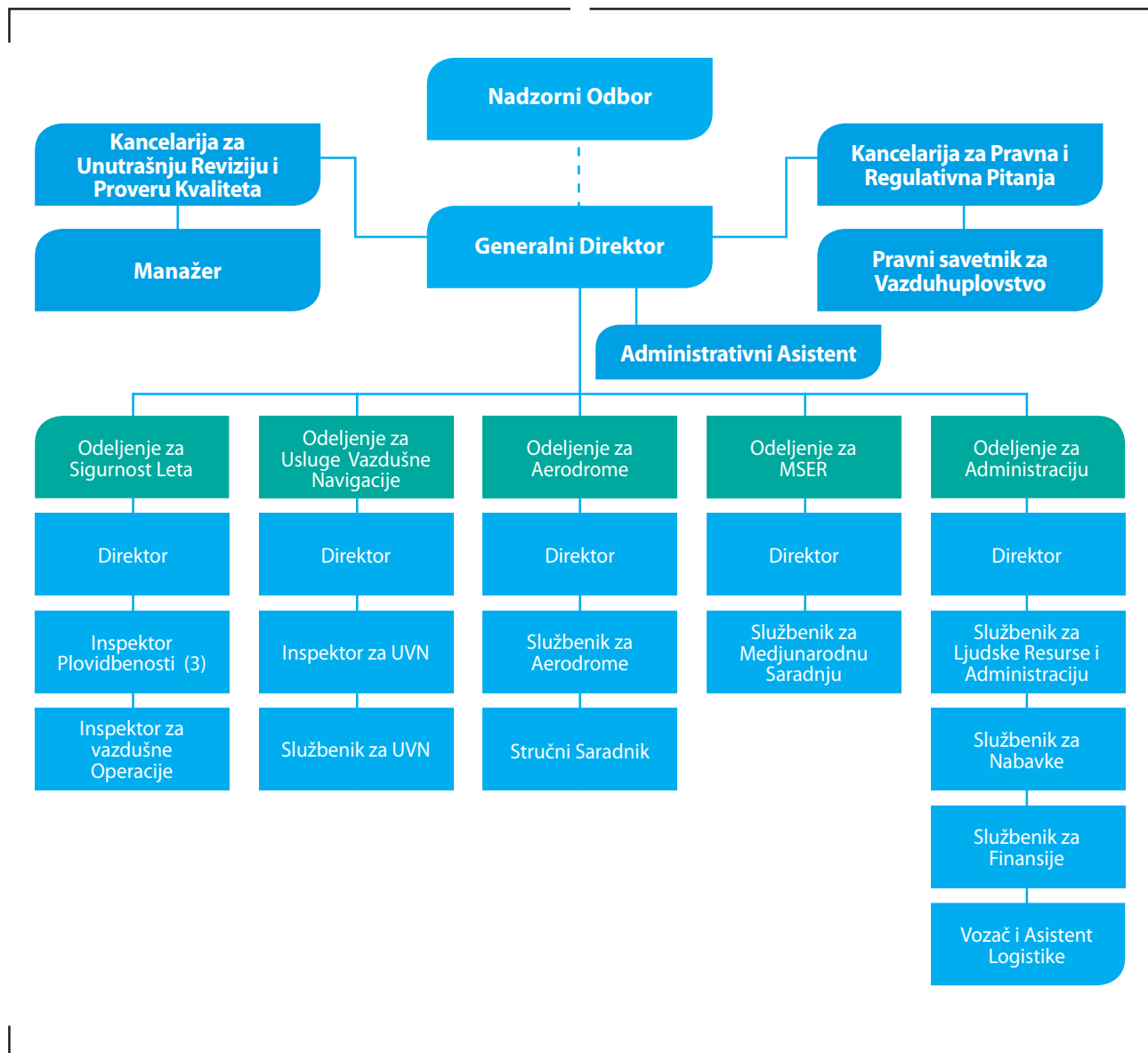
- Da uspostavi odnose sa regionalnim i međunarodnim organizacijama u oblasti vazduhoplovstva kao što su ICAO, EASA, Evropska Komisija, EUROCONTROL, ECAC, itd;
 - Da koordiniše međunarodnu tehničku pomoć u oblasti civilnog vazduhoplovstva ponuđenog od strane Evropske Komisije ili drugih donatora;
 - Da vrši ekonomsko nadgledanje aerodroma i pružalaca vazdušne navigacije u Republici Kosovo. Ovo nadgledanje se vrši putem odobrenja liste tarifa usluga koje se pružaju na aerodromu. Na ovaj se način obezbeđuje da aerodrom i pružalac vazdušne navigacije primenjuju tarife koje su osnovane na ceni, nisu diskriminirajuće, da su transparentne i da su određene nakon konsultacije sa korisnicima usluga;
 - Da sakuplja i analizira statističke podatke u vezi sa saobraćajem na aerodromu.
-

f) Odeljenje za administraciju i ljudske resurse

Ovo odeljenje pruža opštu podršku osoblju ACV-a uključujući upravljanje ljudskim resursima, finansijama, budžetom, javnim nabavkama i logistikom. Takođe, osigurava da se javni novac troši na što razumniji način i u skladu sa pravilima javne nabavke i budžeta Republike Kosovo.

Međutim, zbog nedostatka odobrenja za zapošljavanje novih radnika tokom 2011 godine, gotovo u svakom odeljenju je ostao neispunjen broj radnika shodno Uredbi o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta. Kancelarija za odnose sa javnošću još nije osnovana.

Fig 1. Organizaciona šema ACV-a

3.5 Financijski prihodi ACV-a

ACV se samostalno finansira od namenjenih prihoda, kao što je definisano u Zakonu br. 03/L-048 za Upravljanje javnih Finansija i Odgovornosti. Na osnovu Člana 25, zakona br. 03/L-051 o Civilnom Vazduhoplovstvu, namenjeni prihodi se sastoje od:

- takse koje su vezane za vazduhoplovstvo, obaveze i tarife;
- procenta od usluga vazdušne navigacije koje se nude unutar vazdušnog prostora Republike Kosova;
- tarife za bezbednost putnika i tarife za izdavanje sertifikata i licenci; i
- donacije, grantovi i ostale finansijske ili tehničke podrške određene za ACV.

Od 1. januara 2009. godine, na snagu je stupila Uredba br. 2008/7 za određivanje tarifa za bezbednost putnika koji putuju komercijalnim letovima iz Kosova. Ova Uredba određuje bezbednosnu tarifu od 2 Evra za svakog putnika koji polazi iz Kosova komercijalnim letom. Sakupljeni fondovi od ove bezbednosne tarife se dodeljuju ACV-u za pokrivanje operativnih troškova u skladu sa Zakonom br. 03/L-51 o Civilnom Vazduhoplovstvu.

Počevši od polovine 2011. godine, ACV je Uredbom br. 7/2011 obezbedio pravni osnov za sakupljanje tarifa za usluge koje pruža, kao što su usluge za izdavanje licenca, dozvola i raznih sertifikata kao i za vršenje inspekcija i revizija, sve u okviru nadležnosti ACV-a za uređenje civilnog vazduhoplovstva u Republici Kosovu.

Više o prihodima ACV-a za 2011 može se videti u odeljku 13.3 ovog izveštaja.

3.6 Plate osoblja ACV-a

Bezbednost civilnog vazduhoplovstva je misija i glavni prioritet Autoriteta Civilnog Vazduhoplovstva Republike Kosova. Kao regulator civilnog vazduhoplovstva, mi obezbeđujemo da se vazdušne operacije u Republici Kosova izvršavaju u skladu sa zakonom na snazi i međunarodnim standardima, uključujući zakonodavstvo i standarde vazduhoplovstva u Evropskoj Uniji. Kako bi se ova misija postigla, regulator civilnog vazduhoplovstva ima potrebu za veoma kvalifikovano i iskusno osoblje za izradu nacrt standarda, postupaka, uredbi i za obezbeđenje izvršavanja istih od strane operatora putem neprestanog nadgledanja, inspekcija i revizija⁴.

Na osnovu Člana 24.2, Zakona o civilnom vazduhoplovstvu, plate osoblja ACV-a određuju se od strane Generalnog Direktora nakon razmatranja i odobrenja Ministra za Finansije. U određivanju nivoa plati, zakon određuje da osim stručnih kriterijuma za osoblje trebaju se uzeti u obzir i plate osoblja vazduhoplovne industrije (aerodroma, kontrole vazdušnog saobraćaja, avio kompanija), standard koje se traži i u ICAO dokumentima. Nivo plata osoblja AAC je odobren dana 20. marta 2009. godine od strane Ministra Privrede i Finansija, na predlog Generalnog Direktora ACV-a. Plata Generalnog Direktora ACV-a je određena kasnije od strane Vlade u skladu sa Članom 20.2, Zakona o civilnom vazduhoplovstvu.

4. SPORAZUM O ZAJEDNIČKOM EVROPSKOM VAZDUHOPLOVNOM PODRUČJU (SPORAZUM ECAA)

Sporazum ECAA (European Common Aviation Area – Zajedničko Evropsko Vazduhoplovno Područje) je multilateralni sporazum koji stvara jedinstveno unutrašnje tržište i podjednake zakone u oblasti vazduhoplovstva, potpisan između vlada država Evropske Unije, Islanda, Norveške i zemalja Zapadnog Balkana. UNMIK je potpisao ovaj Sporazum u ime Kosova i istog je, 10. oktobra 2006. godine, proglasio kao privremeno primenljivim. Republika Kosovo je, po proglašenju nezavisnosti, između ostalog, preuzelo sve međunarodne dužnosti Kosova, uključujući i one potpisane u naše ime od strane UNMIK-a. Ove dužnosti uključuju i izvršenje sporazuma ECAA. Sprovođenje Sporazuma ECAA u Republici Kosovo je postalo obavezno i putem Zakona o civilnom vazduhoplovstvu. Ipak, Republika Kosovi i dalje nema ugovorni odnos s EU-om u području civilnog vazduhoplovstva.

Ovaj sporazum predstavlja niz uslova za zemlje regiona zapadnog Balkana, kako bi one postale deo evropskih integracija u civilnom vazduhoplovstvu. Ove zemlje su preuzele obaveze da transponuju i sprovedu u svoj pravni sistem celokupni pravni okvir EU-a u oblasti vazduhoplovstva. Nivo sprovođenja Sporazuma ECAA u zemljama zapadnog balkana ocenjuje se od strane posebnih komisija Evropske Unije kroz posete tim državama. U zavisnosti od rezultata na ispunjenju uslova, zemlje zapadnog Balkana mogu da pređu iz prve fazu, koja počinje odmah stupanjem sporazuma na snagu, u drugu fazu, sve do potpunog sprovođenja Sporazuma ECAA. Posebni uslovi za svaku zemlju se nalaze na Protokolu Sporazuma od 1 do 9. Protokol 9 se odnosi na Kosovo.

ACV, u svojstvu odgovorne institucije, izveštava Ministarstvo Evropskih Integracija svakih tri meseci o napretku Kosova u sprovođenju Sporazuma ECAA. Sprovođenje ovog Sporazuma je jedan od mera Kosovskog Akcionog Plana za Evropsko Partnerstvo.

4.1 Nadgledanje sprovođenje Sporazuma ECAA

Od 8-10 Novembra 2011. godine, državne institucije odgovorne za regulisanje vazduhoplovstva u Republici Kosovo, kao i aerodrom i pružalac usluga vazdušne navigacije, je posetila delegacija stručnjaka Direkcije Evropske Komisije za Kretanje i Prevoz, da bi utvrdili stepen sprovođenja Sporazuma ECAA.

Delegacija EK je procenila pravni okvir EU preuzet od strane ACV-a, MI, MUP-a i KIANI-a u oblasti bezbednosti, privrednog uređenja, sigurnosti i usluga vazdušne navigacije.

Pošto su jedini preostali zahtevi iz prošlogodišnje ocene bili usvajanje Zakona o radu i Zakona o državnoj pomoći, stručnjaci sreli su se u odvojenim sastancima i sa zvaničnicima Ministarstva za rad i socijalna pitanja i Ministarstva finansija. Stručnjaci su izrazili zadovoljstvo činjenicom da su u međuvremenu oba zakona stupila na snagu i da ova dva Ministarstva preduzimaju potrebne korake za sprovođenje istih. Takođe su se sastali i sa Predsednikom Komisije za zaštitu konkurencije u vezi sprovođenja pravila konkurencije u Kosovu.

Izveštaj o rezultatima ove sveobuhvatne procen biće objavljen od strane EK-a u prvoj polovini 2012 godine.

Što se tiče pre svega sprovođenja ovog sporazuma u Kosovu, Izveštaj o Napretku Evropske Komisije za 2011 godinu tvrdi da Kosovo nastavlja sa solidnim napretkom u oblasti vazduhoplovstva, ali da se suočava sa preprekama vezanim za status. Sprovođenje *acquis* u domaćem zakonodavstvu bilo je dosta napredno po pitanju ekonomskog uređenja, dok oblast upravljanja vazдушnim saobraćajem nastavlja sa dobrim napretkom što se tiče regulativne konvergencije⁵.

4.2 Godišnji sastanak Zajedničkog komiteta ECAA

Dana 12. decembra 2011. godine, ACV je zastupalo Kosovo na šestom godišnjem sastanku Zajedničkom Komiteta, koji je osnovan da bi preispitao i procenio sprovođenje ECAA Sporazuma u zemljama potpisnicama. Na osnovu Vladinog Akcionog Plana o Evropskom Partnerstvu, u Republici Kosovo, ACV je institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja Sporazuma. Kosovo se isticalo i primilo je čestitke Evropske Komisije zato što je zabeležilo najviši nivo sprovođenja ECAA Sporazuma od četiri Balkanskih država (Bosna i Hercegovina, Srbija i

5 http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2011/package/ks_rapport_2011_en.pdf str. 46

Albanija), ocenjenih u 2011. godini. Za Kosovo je rečeno da „je sprovela celokupni pravni okvir predviđen prvom fazom Sporazuma“ i da „je na putu ka ispunjenju svih uslova prve faze“. Štoviše, Republika Kosovo je pohvaljeno zato što, rečima predstavnika EK, je prepravilo sve nedostatke utvrđene tokom procene iz 2010. godine. Republici Kosovo, u ovoj početnoj proceni, nisu upućene nikakve primedbe.

Sa godišnjeg sastanka Zajedničkog komiteta ZEVP-a

5. MEĐU-INSTITUCIONALNA SARADNJA

ACV je blisko sarađivala sa drugim nadležnim institucijama civilnog vazduhoplovstva u Republici Kosovo, kako bi celokupni regulativni i nadzorni sistem države funkcionisao u koordinaciji i u skladu sa međunarodnim standardima i najboljim praksama. Takođe, pružena je stručna pomoć u oblasti civilnog vazduhoplovstva za druge vladine institucije, svaki put kad je zatraženo.

a) Koncept dokumenat u oblasti civilnog vazduhoplovstva

Zahtevom Vlade Republike Kosovo, ACV je početkom marta, započelo izradu koncept dokumenta koji bi se koristio za najavljeni tehnički dijalog sa Srbijom u oblasti civilnog vazduhoplovstva. U ovom dokumentu su identifikovana i razrađena sva pitanja koja se trebaju pokrenuti od delegacije Republike Kosovo, ukoliko bi ova tema bila na pregovaračkom stolu.

Dokumenat takođe identifikuje pitanja koja srpska delegacija može da pokrene i pruža argumente i preporuke našoj delegaciji u vezi neophodnih reakcija na ta pitanja. Dokumentat je poslan Kancelariji Premijera, zamenici Premijera Tahiri, Ministru infrastrukture kao i Nadzornom Odboru ACV-a.

U tom kontekstu, pozivom z/Premijera Edita Tahiri, Generalni Direktor ACV je učestvovao zajedno sa delegacijom

Republike Kosovo na sastanku s NATO-m u Briselu, 30. marta 2011. godine. Na sastanku je, između ostalog, razgovarano o normalizaciji vazdušnog prostora naše zemlje. Z/Premijera Tahiri sa saradnicima je dočekaao g. Michel Soula, zamenik Pomoćnika Generalnog Sekretara NATO-a. Z/Premijera Tahiri je izrazila podršku domaćih institucija u procesu normalizacije vazdušnog prostora Kosova, rukovođena NATO-m, uz aktivno učešće naših vazduhoplovnih vlasti. Ona je dalje uverila NATO da se pitanje visokog vazdušnog prostora Kosova neće diskutovati u dijalogu sa Srbijom i da će naše vlasti nastaviti podršku inicijativi NATO-a za otvaranje visokog vazdušnog prostora Republike Kosova za prelete.

b) Koordinaciona grupa javnih institucija odgovornih za civilno vazduhoplovstvo

ACV, Ministarstvo infrastrukture, odnosno Odeljenje civilnog vazduhoplovstva, Ministarstvo unutrašnjih poslova, odnosno Divizija za bezbednost civilnog vazduhoplovstva, i Komisija za istraživanje aeronautičkih nezgoda i incidenata (KIANI) su četiri javne institucije koje, Zakonom o civilnom vazduhoplovstvu, imaju odgovornosti u različitim oblastima civilnog vazduhoplovstva. Dana 8. aprila, ove četiri institucije su osnovale Koordinacionu grupu javnih institucija odgovornih za civilno vazduhoplovstvo i ujedno su potpisale Opis dužnosti ove grupe. Dužnosti ove grupe su koordinacija u cilju garancije što efikasnije i koherentnije regulativne i nadzorne delatnosti u vazduhoplovstvu, koordinacija preuzimanja i sprovođenja pravnog okvira EU koja se odnosi na civilno vazduhoplovstvo, kao i stručna podrška između institucija članica Grupe. Grupa je intenzivno radila na pripremi posete novembra 2011. godine od strane EK u cilju procene sprovođenja ECAA Sporazuma u Kosovu.

c) Saradnja sa MI

ACV je stručno podržavala Ministarstvo infrastrukture, naročito u oblasti pregovaranja sporazuma vazdušnog prevoza, zaštite prava putnika i licenciranja avio operatora. Ministar infrastrukture je tokom posete ACV-u 26. maja 2011. godine naglasio važnost uzajamne pomoći između ACV-a i Odeljenja civilnog vazduhoplovstva u okviru MI, imajući u vidu da odeljenje još nije opremljeno svim potrebnim kapacitetima.

d) Saradnja i podrška MUP-u u uređivanju bezbednosti vazduhoplovstva

ACV je nastavilo pomoć Ministarstvu unutrašnjih poslova u oblasti uređenja bezbednosti civilnog vazduhoplovstva. U nastavku su iznete glavne aktivnosti u ovoj oblasti tokom 2011. godine, koji su izvršene uz pomoć MUP-a, shodno Memorandumu o razumevanju potpisanog između Ministra unutrašnjih poslova i Generalnog Direktora Autoriteta civilnog vazduhoplovstva, 2. jula 2009. godine.

U februaru je sprovedena revizija sistema bezbednosti na Međunarodnom aerodromu Priština "Adem Jašari" od strane inspektora ACV i inspektora bezbednosti vazduhoplovstva Ministarstva unutrašnjih poslova. Opšta svrha revizije je bila utvrditi nivo sprovođenja Nacionalnog Programa Bezbednosti Civilnog Vazduhoplovstva Republike Kosovo, uz poseban naglasak na sprovođenje relevantnih uredbi Ministarstva unutrašnjih poslova, kojima se preuzimaju uredbe EU u oblasti bezbednosti civilnog vazduhoplovstva. Izveštaj revizije je iznelo 6 nalaza koji se smatraju ozbiljnim i od aerodroma je zatraženo njihovo uklanjanje u roku od 15 dana.

Izvršene su i četiri inspekcije u bezbednosnoj službi Međunarodnog Aerodroma Prištine „Adem Jašari“, u cilju procene nivoa sprovođenja preporuka proizašlih iz izveštaja o reviziji.

Savet Bezbednosti Kosova

Tokom perioda izveštaja, ACV je takođe učestvovala na tri sastanka Saveta Bezbednosti Kosova u kojima su razmatrani strateški nacionalni ciljevi bezbednosti Republike Kosova i Nacionalnog Programa Bezbednosti Civilnog Vazduhoplovstva.

Nacionalna Komisija Bezbednosti Civilnog Vazduhoplovstva

Dana 15. juna 2011. godine, Vlada Republike Kosovo je Odlukom br. 08/19 osnovala Nacionalnu Komisiju Bezbednosti civilnog vazduhoplovstva Republike Kosovo. Službenici ACV-a, u saradnji s onima iz MUP-a, izradili su Opis dužnosti (OD) kao i Pravilnik Rada Komisije.

e) Saradnja s KFOR-om

Vredno je istaknuti blisku saradnju sa jedinicom KFOR-a J3 Air, naročito u vezi normalizacije niskog vazdušnog prostora Kosova, za koju i KFOR ima izvesnu odgovornost. Dana 27. aprila 2011. godine, Komandant KFOR-a, General Erhard Bühler je posetio ACV i tom prilikom je čestitao ovom autoritetu, a i drugim vazduhoplovnim vlastima Kosova i pružao usluga vazdušne navigacije Kosova, na impresivnom radu, vrlo profesionalnoj saradnji s KFOR-om kao i na njihovom zalaganju za stvaranje vazdušnog prevoza s visokim nivoom bezbednosti.

6. ZNAKOVI NACIONALNOSTI VAZDUHOPLOVA-Z6

ACV je preporučilo Ministarstvu infrastrukture da odredi znak nacionalnosti za vazduhoplove Republike Kosovo, usvojivši pritom jednostrano jedan od prefiksa znakova radio poziva, koji još nisu dodeljeni od strane Međunarodne Unije Telekomunikacije (ITU).

Na sednici Vlade Republike Kosovo, održanoj 2. novembra 2011. godine, Odlukom br. 3/46 odlučeno je da znak nacionalnosti vazduhoplova Republike Kosovo bude Z6.

U cilju sprovođenja ove Odluke, 15. novembra 2011. god. stupila je na snagu Uredba ACV-a br. 11/2011 o izmeni i dopuni Uredbe br. 2/2009 o označavanju i registraciji vazduhoplova.

Putem diplomatskih kanala, Ministar infrastrukture je obavestio Generalnog Sekretara ICAO-a i ITU-a o novom znaku nacionalnosti vazduhoplova Republike Kosovo. Takođe, Generalni Direktor civilnog vazduhoplovstva je službenim dopisom prosledio isto obaveštenje i istovetnicima u svim državama članicama ICAO-a, uključujući i nove države članice Ujedinjenih Nacija i ICAO-a, koje još nisu rezervisale nacionalni znak.

ACV je podržalo Ministarstvo infrastrukture tokom celog ovog procesa.

7. DRŽAVNI PROGRAM BEZBEDNOSTI CIVILNOG VAZDUHOPLOVSTVA

Međunarodna Organizacija Civilnog Vazduhoplovstva (ICAO) nalaže da države moraju izraditi program za upravljanje bezbednosti civilnog vazduhoplovstva na nacionalnom nivou (SSP – State Safety Programme). To znači da svi udeonici koji imaju ulogu u sigurnosti civilnog vazduhoplovstva jedne države moraju da koordinuju svoju delatnost za izradu tog programa, koji garantuje da je bezbednost civilnog vazduhoplovstva u toj državi upravljano shodno međunarodnim standardima.

ACV je, kao organ sa najvećom ulogom u sigurnosti civilnog vazduhoplovstva u Republici Kosovo, tokom ove godine preuzelo inicijativu u planiranju pristupa naše zemlje ka ispunjenju ovog standarda.

Generalni Direktor ACV-a je imenovao Službenika za internu reviziju i kontrolu kvaliteta (SIRKK) kao koordinacioni ured za sve delatnosti u vezi izrade ovog programa i službeno je imenovao radnu grupu u sklopu ACV-a u cilju koordinacije i praćenja rada ka ispunjenju zahteva SSP-a, sa predstavnicima svih tehničkih odeljenja koji imaju ulogu u bezbednosti civilnog vazduhoplovstva.

Kao podrška sprovođenju SSP-a, ACV je primilo tehničku pomoć od stručnjaka ove oblasti u okviru projekta Evropske Agencije za Bezbednost u Vazduhoplovstvu (EASA-IPA) i to u vidu obuke i procene trenutnog stanja. Sledeći korak ka ispunjenju standarda SSP-a je uklanjanje svih identifikovanih nedostataka. Iz iskustva razvijenih evropskih država, koje su poznate kao najnaprednije države u oblasti upravljanja bezbednošću, razume se da je zbog složene prirode ovog standarda i neophodnog doprinosa svih udeonika u civilnom vazduhoplovstvu, za potpuno sprovođenje Državnog Programa Bezbednosti potrebno nekoliko godina zalaganja, i da se ne može dostići u kratkom vremenskom roku.

Snabdevanje aviona gorivom u Međunarodnom Aerodromu Priština "Adem Jashari"

8. RAZVOJ VAZDUHOPLOVNE MEDICINE

Zakon na snazi predviđa da osoblje vazduhoplovstva, kao što su pilot, kontrolori vazdušnog saobraćaja, članovi posade i inženjeri letova moraju vršiti redovne zdravstvene preglede, kako bi bili u dobrom zdravstvenom stanju za vršenje svojih zadataka na što sigurniji način.

U tom cilju, Odlukom 01-201, ACV je u februaru ovlastio Nacionalni Institut Radne Medicine u Đakovici kao prvog centra Vazduhoplovne Medicine (AMC) u Kosovu. Ova odluka je donešena nakon istrage koja je sprovedena u nekoliko zdravstvenih instituta, u potrazi za centrom koji ispunjava sve uslove predviđene za Centar Vazduhoplovne Medicine shodno zakonima na snazi. Procenjeno je da Nacionalni Institut Radne Medicine u Đakovici ima kvalitetne usluge i opremu visokog nivoa, koji su neophodni za vršenje rutinske kontrole za osoblje avijacije.

Do početka 2011. godine, ovi zdravstveni pregledi su se morali vršiti van zemlje usled nedostatka ovlašćenih lica i centara za zdravstveni pregled. ACV je takođe sponzoriralo školovanje tri kosovska doktora kako bi dobili neophodne međunarodne činove za vršenje uloge Ovlašćenog Vazduhoplovnog Lekara (AME). Kosovski lekari su postigli odlične rezultate u stručnom programu vazduhoplovne medicine, održanom u King's College u Londonu. Ovaj program, akreditovan shodno standardima JAR FCL 3 i onima iz Aneksa 1 ICAO-a, sadrži 120 časova teorijske nastave iz vazduhoplovne medicine, kao i vežbe i studijske posete.

Nakon uspešnog završetka stručnog programa, ovi doktori su sertifikovani od ACV-a za izdavanje svih klasa zdravstvenih uverenja za osoblje vazduhoplovstva. Zajedno sa sertifikovanim lekarom iz 2010, Republika Kosovo sad ima tri lekara vazduhoplovstva, sertifikovanih najvišim standardima EU-a. ACV nakon potpisivanja multilateralnih sporazuma s nekoliko zemalja regiona, između ostalog, ovim zemljama pruža usluge kosovskih lekara vazduhoplovstva.

9. DELATNOST ACV-a NA MEĐUNARODNOM NIVOU

ACV je učestvovalo gotovo na svim regionalnim inicijativama civilnog vazduhoplovstva. Ovi forumi imaju posebnu važnost za našu zemlju, zimažući u vidu da Republika Kosovo još nije jednaki član međunarodne porodice nacija u oblasti civilnog vazduhoplovstva. Mi smo iskoristili svaku mogućnost da predstavimo rad naših vlasti i da produbimo saradnju sa ACV-ima drugih zemalja.

U većini slučajeva je naše zastupanje bilo po Gymnich formatu (nijedna od delegacija učesnika nije se identifikovala po državi porekla, nego samo kao imena pojedinih učesnika). U međunarodnim sastancima učestvovali smo kao „KCAA“. Međutim, nemogućnost uspostavljanja ugovornih odnosa nše zemlje sa EU-om nastavlja stvarati velike prepreke u našem tretmanu kao jednakog partnera u odnosu na druge ACV-e u regionu.

ACV je takođe održala redovne kontakte sa izvesnim brojem autoriteta civilnih vazduhoplovstva država koji nisu priznali Republiku Kosovo i sa međunarodnim organizacijama kojih mi nismo član.

9.1 Regionalna saradnja u oblasti civilnog vazduhoplovstva

ACV pridodaje veliku važnost saradnji sa istovetnim vlastima u regionu, imajući u vidu da sve države zapadnog Balkana prolaze kroz iste izazove – usklađivanja zakonodavstva, uredba i standarda civilnog vazduhoplovstva s onima iz EU-a.

a) Bilateralna saradnja s Albanijom

U 2011. godini je nastavljena bliska saradnja između nas i ACV Albanije u sprovođenju ECAA Sporazuma, prevođenja i preuzimanja zakonskog okvira EU-a, kao i na zajedničkim inspekcijama operatora civilnog vazduhoplovstva u Albaniji i Kosovu. Osnova ove saradnje je Memorandum o razumevanju između vlasti civilnog vazduhoplovstva Kosova i Albanije, potpisan decembra 2009 godine. Dana 11. avgusta 2011.god, Generalni Direktor ACV Albanije, g. Ervin Mazniku je posetio ACV tokom koje se razgovaralo o saradnji između dva autoriteta i potreba za što brže

uspostavljanje saradnje u oblasti aerodroma i vazdušne bezbednosti, razmenom stručnjaka i zakonskog okvira ovih oblasti. Ocenjena je kao vrlo važna i razmena prevoda zakonskog okvira EU-a na albanskom jeziku, koja se odnosi na civilno vazduhoplovstvo. Tokom sastanka je istaknuta važnost koordinacije između ova dva autoriteta u oblasti visokog vazdušnog prostora Kosova za prelete. Osim toga, dana 15. juna 2011. god, ACV su posetili i predstavnici Nacionalnog Istražnog Organa za Vazdušne Nezgode i Nesreće (NIOVNN) Republike Albanije. Svrha posete je bila upoznavanje sa putem razvoja ACV-a, organizacione šeme, stručne spremlje osoblja, itd. Takođe, predstavljena je i koordinacija između javnih institucija odgovornih za civilno vazduhoplovstvo u Kosovu uključujući i Komisiju za Istragu Aeronautičkih Nezgod i Incidenata.

Tokom 2011 godine, inspektori ACV iz Odeljenja UVN učestvovali su u dve revizije sprovedene nad Nacionalnom Agencijom Vazdušnog Saobraćaja Albanije, poznatom kao ANTA, organizovane od strane ACV Albanije.

b) Trostrana saradnja Albanija-Kosovo-Makedonija

Dana 19. avgusta 2011. godine, u Ohridu, Makedonija, generalni direktori autoriteta civilnih vazduhoplovstva Republike Kosova, Republike Makedonije i Republike Albanije su potpisali trostrani Memorandum o Razumevanju, kojim se uspostavlja okvir za još napredniju saradnju u oblasti bezbednosti civilnog vazduhoplovstva. Ovaj Memorandum o Razumevanju uspostavlja fleksibilni okvir saradnje među stranama i služi za pružanje uzajamne pomoći i razmeni stručnjaka vazdušne bezbednosti. Pod-oblasti saradnje obuhvataju i medicinsko licenciranje vazduhoplovnog osoblja, certifikaciju ponuđača usluga vazdušne navigacije, privredno i tehničko licenciranje vazdušnih operatera kao i certifikaciju i nadzor aerodroma.

c) Bilateralna saradnja s Hrvatskom

Na osnovu Memoranduma o Razumevanju potpisanog 2010. godine između ACV Republike Kosova i Hrvatske Agencije za Civilno Zrakoplovstvo o saradnji u oblasti civilnog vazduhoplovstva, kosovski i hrvatski istovetnici su razmenili pod-zakonske akte, priručnike, i sva iskustva u vezi prevazilaženja izazova tokom vršenja svakodnevnih zadataka u cilju garancije bezbednog sistema civilnog vazduhoplovstva.

9.2 Odnosi sa EUROCONTROL-om

Evropska Agencija za Bezbednost Vazdušne Navigacije (EUROCONTROL) je međunarodna organizacija osnovana 1963. Glavni cilj organizacije je razvoj pan-evropskog sistema upravljanja vazdušnog saobraćaja. EUROCONTROL broji 38 zemalja članica. Sedište ove organizacije je u Briselu.

ACV je uspelo da nakon dužeg i teškog dopisivanja tokom 2008/2009 godine, omogući učešće vazduhoplovnog osoblja Kosova u programima obuke EUROCONTROL-a. Osoblje ACV-a i pružalac usluga vazdušne navigacije u Međunarodnom Aerodromu Prištine "Adem Jašari" je i tokom 2011 nastavilo sa učešćem u programima obuke ove organizacije. Na službenoj internet stranici EUROCONTROL-a, u spisku zemalja učesnica programa obuke, naša zemlja je istaknuta svojim ustavnim imenom – Republika Kosovo.

9.3 Odnosi sa Evropskom Agencijom za Bezbednost Vazduhoplovstva (EASA)

ACV je nastavilo vrlo dobru saradnju sa EASA u pitanjima vezanim za bezbednost vazduhoplovstva, međutim, EK još nije našla pragmatično rešenje za potpisivanje radnog aranžmana između ACV-a i EASA-e u vezi standardizacije i inspekcije stranih aviona. ACV već dve godine zaredom službeno traži potpisivanje ovog dokumenta sa EASA-om, koji bi omogućilo reviziju i inspekciju rada ACV-a od EASA-e, i omogućilo bi pristup ACV-u bazama podataka o bezbednosti aviona inspektovanih u Evropi. Prepreka je bila nespremnost Evropske Komisije, a samim tim i Evropske Agencije za Bezbednost Vazduhoplovstva, da pristupi ugovornim odnosima sa ACV-om.

Putem dopisa poslatog u martu 2011. godine, Predsedavajući Jedinice za Vazdušnu Bezbednost DG MOVE Evropske Komisije, predložio je da se zahtev za radni aranžman sa EASA-om podnese UNMIK-u. ACV nije prihvatilo taj predlog i ovo pitanje je prosledilo odgovarajućem Minsitarstvu na razmatranje na političko nivou sa Evropskom Komisijom.

Takođe, u Izveštaju o Napretku Kosova za 2011 godinu, objavljen od strane EK, je istaknuta nemogućnost ACV-a da potpiše radni sporazum sa Evropskom Agencijom Vazdušne Bezbednosti zbog političkih razloga.

9.4 Opis Kosovskog Vazdušnog Prostora

Vazdušni prostor Kosova, od septembra 1999 godine je deo „Zajedničkog operacionog područja Balkana – JOA“ NATO-a, pod operacionom kontrolom Centra za Kontrolu kombinovanih vazdušnih operacija 5 - (Combined Air Operations Control 5 - CAOC5). Ovaj vazdušni prostor je kontrolisano područje, u kojoj se pružaju usluge vazdušnog saobraćaja.

Od aprila 2004 godine, niski vazdušni prostor Kosova (nivo leta FL 290 i niže – visine oko 9 km) je pod kontrolom pružaoca usluga vazdušne navigacije Međunarodnog Aerodroma Prištine (MAP) „Adem Jašari“, koji vrši usluge vazdušnog saobraćaja i aerodroma za vazduhoplove u blizini MAP-a. Niski vazdušni prostor je klasifikovan kao prostor klase D i F, shodno Aneksu II ICAO-a o klasifikaciji vazdušnog prostora. Visoki vazdušni prostor (iznad FL 290) Kosova je zatvoren za komercijalni saobraćaj.

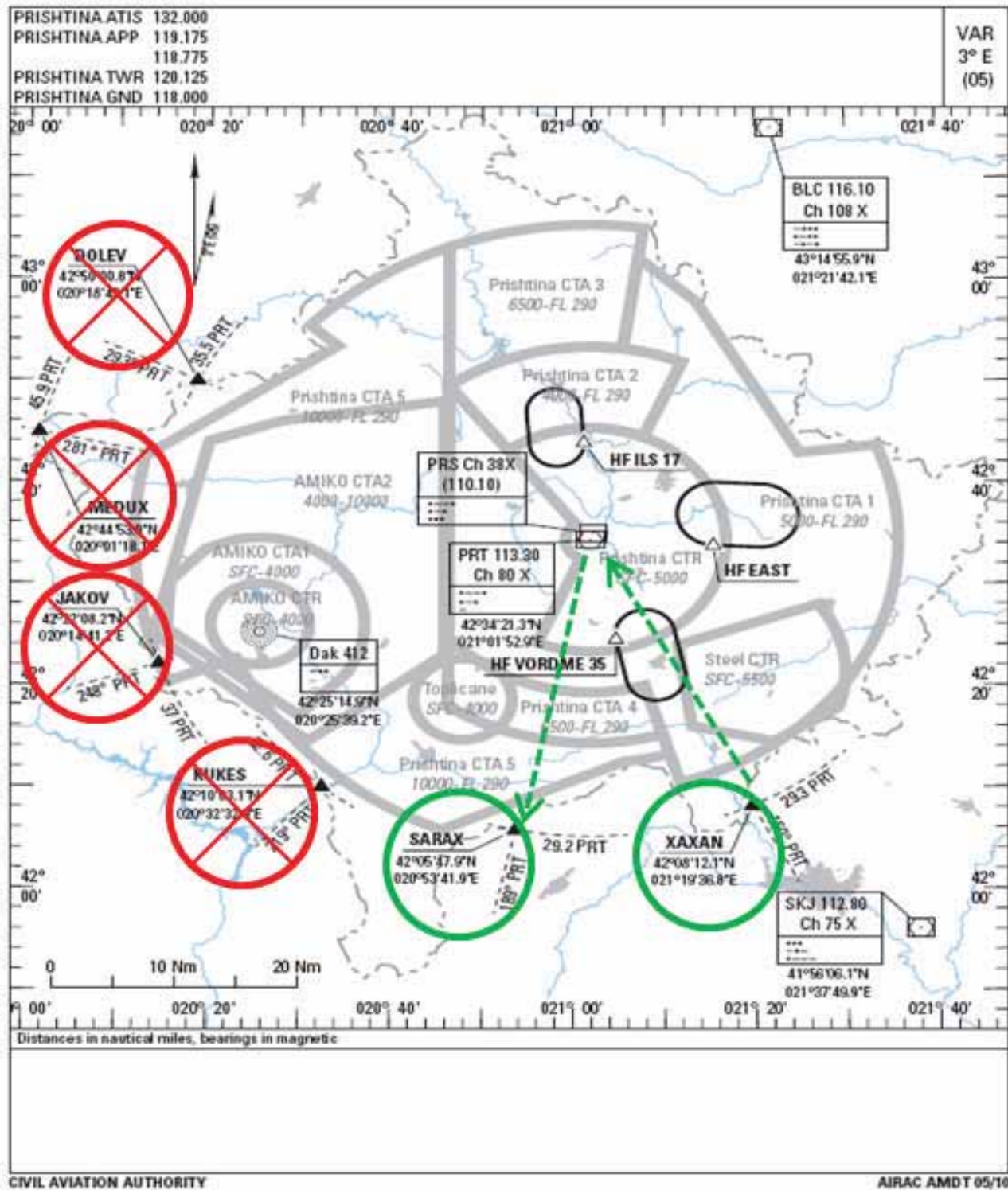
Na slici u nastavku je predstavljena struktura vazdušnog prostora Kosova. Trenutno se koriste samo 2 koridora za komercijalni saobraćaj ka/od MAP „Adem Jašari“, i to XAXAN i SARAX, u južnom delu Kosova, na granici sa Makedonijom. U međuvremenu se radi na otvaranju dva nova koridora MEDUX/DOLEV i KUKES/JAKOV koji vezuju Kosovo sa Crnom Gorom, odnosno Albanijom.

AIP KOSOVO

BKPR AD 2.24.6.1-1
18 NOV 2010

AREA CHART - ICAO

KOSOVO AIRSPACE

9.5 Normalizacija vazdušnog prostora Balkana (BANM)

Još od završetka rata, visoki vazdušni prostor Republike Kosovo (iznad 9 km) je zatvoren za prelete civilnih vazduhoplova i pod nadležnošću je NATO-a. Prostor ispod 9 kilometara je pod kontrolom je pružaloca usluga vazdušne navigacije MAP „Adem Jašari“. Naši kontrolori vazdušnog saobraćaja vrše usluge za poletanja i sletanja iz Prištine, kao i za druge letove unutar teritorije Republike Kosovo (uglavnom helikoptere KFOR-a). Kontrola vazdušnog saobraćaja na vazdušnom prostoru Kosova je pod regulatornim nadzorom Autoriteta Civilnog Vazduhoplovstva Republike Kosovo.

Od proglašenja nezavisnosti, vlasti Republike Kosovo blisko sarađuju sa NATO-m, KFOR-om, EU-om, ICAO-om i drugim udeonicima u regionu za normalizaciju vazdušnog prostora Balkana, a posebno za otvaranje visokog vazdušnog prostora Kosova za prelet civilnih vazduhoplova. Ova se delatnost odvija u okviru Inicijative NATO-a: Skup o Normalizaciji Vazdušnog Prostora Balkana (Balkans Airspace Normalization Meeting - BANM). NATO, isto kao i vlasti naše zemlje, je vrlo privržen za otvaranje visokog vazdušnog prostora. Veliko interesovanje su izrazile i avio kompanije, zato što se iznad Kosova nalaze nekoliko puteva koji su istorijski bili dosta korišćeni u međunarodnom vazdušnom saobraćaju. U poslednje vreme su učestali sastanci rukovođeni od strane NATO-a i aktivnosti vlasti Republike Kosovo za otvaranje visokog vazdušnog prostora.

ACV je tokom celog procesa pružala potrebnu tehničku i stručnu podršku, i takođe je predstavljala domaće nadležne vlasti na svim tehničkim panelima NATO-a.

NATO planira da pružanje usluga na visokom vazdušnom prostoru Kosova privremeno uruči nekom od pružaoca usluga vazdušne navigacije iz redova država članica NATO-a. Predviđen je i prelazni period, privremeno rešenje, tokom kojeg će se Republika Kosovo podržati od neke partner države, pod delegacijom NATO-a, za pružanje usluga vazdušne navigacije na visokom vazdušnom prostoru za prelete. Ovo pružanje usluga vršiće se u saradnji sa našom Agencijom usluga vazdušne navigacije.

U cilju tretiranja svih pitanja vezih za vazdušni prostor Balkana, a posebno visokog vazdušnog prostora Kosova, NATO je i tokom 2011. godine organizovao nekoliko sastanaka BANM-a, na kojima su učestvovali pružaoci usluga vazdušne navigacije ili vlasti civilnog vazduhoplovstva Albanije, Kosova, Srbije, Hrvatske, Crne Gore, Makedonije i Bosne i Hercegovine. Od međunarodnog faktora, osim NATO-a, učestvovali su i Evropska Komisija, Međunarodna Organizacija Civilnog Vazduhoplovstva, EUROCONTROL, IATA kao i predstavnici zemalja članica NATO-a.

Na sastanku BANM-a, održanom 24. septembra 2011. godine, NATO je odlučio da započne bilateralne konsultacije sa zemljama regiona u cilju pronalaženja pružaoca usluga vazdušne navigacije, koji bi bio spreman da privremeno vrši usluge vazdušne navigacije na visokom vazdušnom prostoru Kosova, pod delegacijom NATO-a. Predstavnici ACV-a i MAP „Adem Jašari“ su u svakoj prilici ponavljali stav Vlade da svako rešenje za visoki vazdušni prostor Kosova mora biti prihvatljivo u tehničkom, praktičnom i političkom aspektu za institucije Republike Kosovo.

Države koje su izrazile interesovanje za pružanje usluga na visokom vazdušnom prostoru Republike Kosovo su Albanija, Mađarska, Makedonija i Austrija. U međuvremenu se Austrija povukla. Odeljenje vazdušnih kapaciteta pri NATO-u je izvršila procenu kapaciteta i ponuda ovih država, te je izdala preporuku za najboljeg kandidata, koji je po njihovom mišljenju Mađarska (HungaroControl).

Glavni kriterijumi primenjeni od strane Odeljenja vazdušnih kapaciteta NATO-a za procenu kandidata su sledeći: članstvo u NATO-u, želja da isti budu van Balkanskog regiona, kapacitet za saradnju sa susedima u oblasti usluga vazdušne navigacije, stvarni tehnički i regulativni kapacitet za vršenje usluga na visokom vazdušnom prostoru Kosova, početni i godišnji trošak za pružanje usluga kao i potrebno vreme za početak pružanja usluga.

Zbog nadležnosti NATO-a i KFOR-a u vazdušnom prostoru Republike Kosovo, Savet NATO-a je vlast koja će doneti odluku tokom 2012 godine o operatoru, zemlje članice NATO-a, koji će privremeno pružati usluge vazdušne navigacije za prelete na visokom vazdušnom prostoru Republike Kosovo, u saradnji sa Agencijom Vazdušne Navigacije naše zemlje i pod delegacijom Komandanta KFOR-a.

Inače, tokom meseca oktobra, Kosovo su posetili ponaosob delegacija mađarskih vlasti i delegacija makedonskog pružaoca vazdušnih usluga, da bi nas obavestili o njihovom interesovanju za pružanje usluga na našem vazdušnom prostoru i da bi razgovarali o načinima saradnje sa našim vlastima i NATO-m.

Sa sastanka sa delegacijom mađarskih vazduhoplovnih vlasti

Na zahtev ACV-a i u cilju promovisanja kapaciteta albanske agencije vazdušne navigacije i preuzimanja vodeće uloge Albanije u ovom procesu, Autoritet civilnog vazduhoplovstva Albanije je 4. novembra 2011 u Tirani organizovala sastanak između vlasti civilnog vazduhoplovstva i pružaoca usluga vazdušne navigacije iz Albanije, Kosova, Mađarske i Makedonije. Na sastanku, kome je prisustvovao i KFOR, su predstavljeni kapaciteti ovih zemalja za saradnju s Kosovom u pružanju usluga vazdušne navigacije na našem visokom vazdušnom prostoru.

9.6 Sporazum vazdušnih usluga između Kosova i Turske

Bilateralni sporazumi vazdušnog prevoza su među-državni instrumenti koji regulišu ulazak na tržište redovnih avio kompanija. Ovo spada u deo privrednog uređenja vazdušnog prevoza i po zakonu je odgovornost MI.

Na osnovu Odluke Ministra infrastrukture br. 642/2011 dana 21. novembra 2011.god, u koordinaciji sa ACV-om Turske, 12. i 13. decembra 2011. godine, u Ankari delegacije Kosova i Turske su održali zvanične pregovore u cilju postizanja saglasnosti o tekstu Sporazuma o vazdušnim uslugama. Na osnovu te iste odluke, kosovskoj delegaciji je predvodio Generalni Direktor Civilnog Vazduhoplovstva, dok su drugi članovi bili stručnjaci iz Ministarstva infrastrukture, Ambasade Republike Kosova u Turskoj, ACV-a i Međunarodnog Aerodroma Prištine „Adem Jašari“. Delegacija Republike Kosovo je prenela uputstva Ministra infrastrukture i politike Vlade o otvorenom tržištu, o daljem povećanju konkurencije na tržištu, i vršenju što kvalitetnijih usluga za korisnike usluga avio prevoza.

Dana 13. decembra 2011. god, predvodnici obe delegacije su potpisali Memorandum o Razumevanju i složili su se o tekstu Sporazuma o vazдушnim uslugama između Republike Kosovo i Republike Turske, čije će se potpisivanje izvršiti u pogodnom protokolarnom trenutku od strane odgovornih ministara.

Ovim sporazumom je ozvaničen dosadašnji redovni rad vazдушnih turskih avio kompanija između Prištine i Istanbula i obezbeđeni su uzajamni uslovi za kosovske kompanije, i ujedno je uspostavljen temelj daljeg proširenja buduće saradnje u oblasti civilnog vazduhoplovstva između dve zemlje.

Parafranje sporazuma o vazдушnim uslugama između Kosova i Turske

9.7 Koordinacija tehničke pomoći u oblasti vazduhoplovstva

ACV je kontakti tačka za sve projekte tehničke pomoći u vazduhoplovstvu koji se pružaju našoj zemlji od strane EU-a, u okviru raspoloživih instrumenata za države koji teže članstvu u EU. Tokom 2011 godine, ACV, MI, MUP i KIANI su pridobili od projekta bratimljenja ACV-a sa Generalnom Upravom Civilne Avijacije Francuske.

a) Bratimljenje među ACV-om Kosova i one iz Francuske

Od jula 2011. godine su nastavljene delatnosti projekta bratimljenja ACV-a sa Francuskom od koje će pridobiti ACV, MI, MUP i Komisija za istragu aeronautičkih nezgoda i incidenata (KIANI), kao javne vlasti sa odgovornošću i funkcijama u oblasti civilnog vazduhoplovstva u našoj zemlji. Projekat je počeo u februaru 2010. godine, financira se od EU-a kao deo Predpristupnog instrumenta (IPA) i ima za cilj izgradnju kapaciteta vazduhoplovnih vlasti Republike Kosova na istom nivou kao u zemljama članicama EU, putem obuka i zbližavanja zakonodavstva sa EU. Završetak projekta predviđa se krajem 2012. godine.

Aktivnosti u ovoj godini su bule u okviru komponente projekta koja predviđa teorijsku obuku kosovskih službenika. U deset održanih obuka, francuski stručnjaci iz ACV-a Francuske su održali predavanja na teme civilnog vazduhoplovstva, vazdušne bezbednosti, aerodroma kao i usluga vazdušne navigacije. Predavanja su ilustrovana praktičnim primerima iz francuskog iskustva. Važno je napomenuti da je Generalni Direktor ACV-a uputio poziv svim zemljama regiona da pridobiju iz ove obuke bez kompenzacije. Pozivu su se odazvali kolege iz ACV Makedonije i Crne Gore. Projekat će se nastaviti s obukom u oblasti ekonomskog uređenja, socijalnih aspekata, itd.

U junu, Generalni Direktor ACV-a je održao sastanak sa g. Patrick Gandil, Generalnim Direktorom civilnog vazduhoplovstva Francuske. G. Gandil je ponovo istaknuo svoju podršku uspešnom ostvarenju projekta bratimljenja između vazduhoplovnih vlasti Kosova i Francuske. On je izrazio zadovoljstvo da Francuska ima mogućnost razmene iskustava s Kosovom, kako bi ubrzala puno sprovođenje pravnog okvira EU u oblasti civilnog vazduhoplovstva. Generalni Direktor ACV-a je zatražio podršku g. Gandila za ACV Republike Kosova u naporima za učešće u radu međunarodnih organizacija civilnog vazduhoplovstva, a posebno u EUROCONTROL i Evropskoj Konferenciji Civilnog Vazduhoplovstva (ECAC). G. Gandil je uverio kosovskog istovetnika o velikoj podršci Francuske za ACV Kosova u ovom pravcu. G. Gandil je takođe Potpredsednik ECAC i Predsednik Saveta EUROCONTROL-a.

b) Projekat EASA-IPA

I tokom 2011 godine, ACV je pridobilo od obuka organizovanih pod okriljem projekta EASA-IPA kao i pan-evropske inicijative sponzorisan od EASA-e. Od 11-13 maja, jedan službenik EASA je posetio ACV kako bi procenio trenutno stanje u cilju planiranja daljnjih aktivnosti EASA-e u Kosovu. Aktivnosti projekta ASA-IPA su službeno završili 30 novembra 2011. godine.

Tokom perioda izveštaja, ACV je bio zastupljen u sledećim aktivnostima organizovanim od EASA, koja je i pokrila troškove učešća.

Obuka o opštem upravljanju vazdušne plovidbenosti

Dva inspektora ACV-a za vazdušnu plovidbenost su učestvovala u praktičnoj obuci koja je održana u Podgorici od 9-20. maja 2011. godine. Tokom obuke su razmotrene teme u vezi regulativnog sistema EU, ažuriranja znanja o uredbama u vezi vazdušne plovidbenosti (Osnovna Uredba – 216/2008; Uredbe 1702/2003 i Uredbe 2042/2003) kao i standardizacije i nadzor u EU. U okviru obuke su održane i prezentacije predstavnika vlasti civilnog vazduhoplovstva Austrije (Austrocontrol), Italije (ENAC-Ente Nazionale per l'Aviazione Civile) i Irske (IAA-Irish Aviation Authority).

Seminar za operatore trećih zemalja

Svrha ovog seminara održanog u Kelnu, 5 i 6 maja, bila je pružiti informacije evropskim zemljama van EU u vezi nacrtu uredbe o Operatorima trećih zemalja, koja će uticati na sve operatore izvan EU. U osnovi, ovaj seminar je bio informativno i konsultativno zasedanje kako bi EASA uvidela prve reakcije od partnera EASA-e u vezi nove uredbe i kako bi se pružila mogućnost komentaranja u određenom vremenskom roku.

Radionica o upravljanju bezbednošću

U ovoj radionici održanoj 7-8 juna u Zagrebu učestvovali su vlasti civilnog vazduhoplovstva zemalja regiona, gde su predstavnici svake zemlje regiona imali priliku da predstave stanje u zemlji u odnosu na Državni Program Bezbednosti (SSP) kao i Sistema za upravljanje kvalitetom (QMS). Putem ovih izlaganja, predstavljena je situacija i dostignuća svake zemlje ka ispunjenju zahteva vezanih za SSP i QMS. EASA je izrazila spremnost pripreme strategije kako bi se pružila pomoć zemljama Zapadnog Balkana u ovom pravcu.

Radionica o obuhvatanju pan-evropskih zemalja

Radionica organizovana 17-18 maja u Tbilisiju je imala za cilj razmenu informacija i iskustava država potpisnica ECAA Sporazuma sa drugim državama, koje teže sprovođenju EU zakonodavstva u oblasti vazdušne bezbednosti.

Radionica i tehničko savetovanje o Državnom Programu Bezbednosti

Radionica održana od 13 do 16 septembra bila je usredsređena na detaljnije upoznavanje sa zahtevima i standardima ICAO-a u vezi Državnog Programa Bezbednosti, kao i procesima i pripremi takvog programa. Državni Program Bezbednosti je novi zahtev ICAO-a, na osnovu kojeg svaka država mora imati program upravljanja bezbednošću na nacionalnom nivou, u kome su obuhvaćene politike bezbednosti vazduhoplovstva, zakonodavstva, stalni nadzor operatora, programi obuke i sprovođenja, itd. ACV takođe ima svoj akcioni plan za izradu takvog programa i intenzivno radi u tom pravcu.

Tokom meseca oktobra 2011, ACV je primila tehničku pomoć u cilju obuke osoblja za analizu stanja u državi Kosova tokom pripremnog procesa za izradu programa o upravljanju bezbednošću civilnog vazduhoplovstva na nacionalnom nivou, kao i identifikaciju radova koji se trebaju sprovesti na tom nivou za sprovođenje programa. Angažovani stručnjak je na kraju izveštaja preporučio EASA-i da pruži tehničku pomoć svim državama Balkana u izradi detaljnog plana kojim se opisuje put ka ostvarenju i prevazilaženju identifikovanih nedostataka za sprovođenje SSP-a.

Sastanci za regionalnu saradnju

EASA je organizovala dva sastanka u 2011. godini između zemalja zapadnog Balkana, potpisnice ECAA Sporazuma, o raznim oblicima regionalne saradnje. Države su se složile da, imajući u vidu veličinu njihove industrije u poređenju sa globalnom industrijom vazduhoplovstva, regionalna saradnja bi trebalo da bude veoma korisna u smislu razmene stručnog osoblja, zakonodavstva, procedura i dr. ACV Kosova je učestvovao kao panelista i putem jedne prezentacije je izrazio spremnost da aktivno učestvuje u bilo kojoj strukturi regionalne saradnje u kojoj bi strane dobrovoljno pristupile i ukoliko bi to bila čista tehnička saradnja na ravnopravnom nivou. Uloga EASA u ovoj inicijativi je od strane ACV naglašena kao esencijalna, ne samo za finansijsku pomoć, nego i za profesionalnu ekspertizu.

Sastanci Upravnog odbora

Dana 1. oktobra 2011. godine održan je drugi susret Upravnog odbora Projekta EASA-IPA, organizovan od Evropske agencije za bezbednost vazduhoplovstva (EASA). Susret je imao za cilj rekapitulaciju aktivnosti održanih u okviru projekta. Generalni direktor ACV-a je prezentovao razvoje u ACV-u u oblasti vazdušne bezbednosti u periodu između prvog i drugog susreta Upravnog odbora i ocenio je obuke i druge aktivnosti održane u okviru Projekta EASA-IPA, kao veoma značajne, imajući u vidu manji obim industrije civilnog vazduhoplovstva u Kosovu i regionu.

Forum za međunarodnu saradnju

Od 17-18. novembra 2011. godine, EASA je organizovala u Singapuru Treći forum o Međunarodnoj saradnji. Zbog pro-aktivnog pristupa ACV u aktivnostima organizovanim od ove organizacije, EASA je finansijski podržala učešće ACV-a na ovom forumu. Na forumu su adresirana niz ključnih pitanja u odnosu na bezbednost vazduhoplovstva u EU-u i prezentovani su utisci partnera EASA o izazovima za poboljšanje bezbednosti u vazduhoplovstvu. Tokom foruma su održane tri radionice: o regionalnoj saradnji, o državnom programu bezbednosti, kao i o ocenjivanju bezbednosti stranih operatora.

c) Program ISIS

Program ISIS (Primena Jedinstvenog evropskog neba u Jugoistočnoj Evropi) je inicijativa koja je finansirana od Evropske komisije za podršku zemljama Jugoistočne Evrope u sprovođenju zakonodavstva „Jedinstveno evropsko nebo“ (SES) i ECAA Sporazuma, kada je reč o upravljanju vazdušnog saobraćaja. Glavni objektivi ovog programa su jačanje i razvoj Nacionalnih nadzornih autoriteta (Autoriteta civilnog vazduhoplovstva) u regionu, transpozicija zakonodavstva SES-a u zakonski okvir država regiona, primena kulture bezbednosti i stvaranje standarda za obuke. ACV Kosova je deo ovog projekta od potpisivanja sporazuma ISIS između zemalja regiona i Evropske komisije aprila 2008. godine.

d) Aktivnosti Programa ISIS

Tokom 2011. godine realizovan je veoma veliki broj aktivnosti u okviru programa ISIS, u kome je učestvovalo osoblje ACV iz odeljenja usluga vazdušne navigacije. U nastavku je kratak sažetak ovih aktivnosti:

- **Radionica „Priručnik AMK-a“**, je održana u premisama ACV-a od 14. do 18. februara, u okviru Projekta „Razvoj kapaciteta AMK-a“. Tokom ove radionice održano je nekoliko sesija sa osobljem ACV-a oko izrade i daljeg razvoja priručnika i procedura koje uređuju rad ACV-a, posebno procedura koje se odnose na upravljanje kvalitetom. Najveći deo radionice je posvećen priručnicima i procedurama koje se odnose na nadgledanje Pružaoca usluga vazdušne navigacije sa aspekta bezbednosti i drugih aspekata, predviđeno Uredbama Evropske komisije 2096/2006 i 1315/2007 transponirane u nacionalnom zakonskom okviru putem Uredbe 12/2009 i 13/2009.
- **Radionica o „Bezbednosti i performansima“** održana je od 1. do 3. Marta 2011. godine u Skoplju, Makedonija. Cilj radionice, organizovane u saradnji sa ICAO-m, bila je analiza evropskih zahteva u vezi sa performansom bezbednosti kako bi se usaglašavao pristup prema upravi bezbednosti između zemalja regiona.
- **Obuka o „Uredbama o međupogodnosti (Interoperability)“** je održana je 7-8. juna u Briselu, u okviru Projekta „Razvoj kapaciteta NNA“. Obuka je imala za cilj pojašnjavanje i diskusiju o Uredbi o međupogodnosti (Uredba 552/2004 Evropske komisije transponovana u zakonskom okviru Republike Kosova Uredbom 11/2009 ACV-a), kao i uputstvo Autoriteta civilnog vazduhoplovstva regiona o implementaciji ove uredbe tokom nadgledanja pružaoca usluga vazdušne navigacije.
- **Drugi susret Upravnog organa Programa ISIS** održan je 7 septembra 2011 godine, u Solinu, u Hrvatskoj, i organizovan je od Evropske komisije, Odbora za regionalnu saradnju (RCC) i Međunarodne organizacije civilnog vazduhoplovstva (ICAO), uz podršku Opšte uprave Civilnog vazduhoplovstva Hrvatske. Na tom susretu učestvovali su Generalni direktor ACV-a i Direktor Odeljenja UVN, kao predstavnici ACV-a. Na ovom skupu su Partneri Programa ISIS, Evropske komisije, Odbora za regionalnu saradnju, kao i ICAO-a ponovo potvrdili njihovo angažovanje za ostvarivanje ciljeva Jedinственог evropskog neba (SES) i primenu propratnog zakonodavstva u skladu sa ECAA Sporazumom. Takođe je prihvaćen i početak temelja implementacije programa ISIS, što podrazumeva ocenjivanje aktuelne primene zakonodavstva SES-a u zemljama česnicama, kao i razvoj i pripremanje tehničke pomoći i preporuka o raznim aktivnostima u ovoj oblasti.
- Od 17. do 21. oktobra, je u okviru Projekta „**Razvoj kapaciteta NNA-a**“ predstavnik Programa ISIS posetio ACV. Cilj posete bio je ocenjivanje napretka i razvoja Nacionalnog nadzornog autoriteta (NNA) od zadnje posete Programa ISIS, napredak procesa sertifikacija pružioaca usluga vazdušne navigacije i konsolidacija Priručnika NNA. Poseta je uglavnom bila usredsređena na rad NNA-a, ulogu koju unutar ACV-a vrši Odeljenje UVN-a. Tokom posete detaljno se diskutovalo o procedurama NNA, posebno onih koje igraju značajnu ulogu u kontinuiranom nadgledanju bezbednosti usluga vazdušne navigacije, kao što su sertifikacija, nadgledanje izmena, sertifikacija sistema i monitorisanje performanse bezbednosti.
- **„Osnovni kurs kontrole vazdušnog saobraćaja“** (Basic ATCO Course) održan je od 14. do 25. novembra u prostorijama Skyguide u Cirihi, u Švajcarskoj. Ova obuka je jedna od najznačajnijih komponenti projekta za „Razvoj kapaciteta NNA“, u okviru Programa ISIS. Tokom obuke, učesnici su se upoznali sa osnovnim konceptima Kontrole vazdušnog saobraćaja i sa podržnim sistemima, kao što su sistemi Usluga aeronautičkih informacija, sistem upravljanja vazdušnog prostora i upravljanja toka vazdušnog saobraćaja.

10. REGULATORNA AKTIVNOST

Osnovna funkcija ACV je nadgledanje i regulisanje aktivnosti civilnog vazduhoplovstva u Republici Kosovo u cilju garantovanja bezbednih operiranja u skladu sa važećim standardima. To se postiže kroz inspekcije, revizije, licenciranje i sertifikaciju. ACV ima profesionalno i kompetentno osoblje za regulisanje civilnog vazduhoplovstva u zemlji. Republika Kosovo ima Zakon o civilnom vazduhoplovstvu, koji se od strane Evropske komisije smatra kao model za sve zemlje zapadnog Balkana. ACV je tokom izveštajnog perioda izdalo veliki broj uredbi za implementaciju, priručnike i druge materijale za vazduhoplovstvenu industriju i naše inspektore. Regulatorna aktivnost ACV uključuje uopštenu bezbednost civilnog vazduhoplovstva i ekonomsko regulisanje aerodroma i pružaoca usluga vazdušne navigacije u Republici Kosovo. U nastavku je sažeti pregled regulatorne aktivnosti ACV-a u oblasti bezbednosti vazduhoplovstva, podeljenih na sledeće kategorije: Sigurnost leta, Usluge vazdušne navigacije i Aerodromi. Takođe je prikazan sažeti pregled o aktivnostima ekonomskog regulisanja u MAP „Adem Jashari“.

10.1 Sigurnost leta

U oblasti sigurnosti leta, posao je usredsređen u potpunoj primeni Uredbi iz Aneksa I Sporazuma HPEA, izradi uredbi koja proizilaze iz Zakona o civilnom vazduhoplovstvu i priručnika – uputstava za inspektore ACV-a. Osim toga, obavljene su i inspekcije i kontinuirane revizije operatera da bi se osiguralo da su procedure njihovog operiranja potpuno u skladu sa međunarodnim standardima i primenjivim zakonom u Republici Kosovo.

Tokom 2011. godine, nastavljen je proces sertifikacija prvog podnosioca zahteva za AOC Republike Kosova (Air Operator Certificate – Certifikat vazdušnog operatera) Illyrian Airways. Održano je ukupno dvanaest sastanka sa odgovornim menadžerima podnosioca zahteva (Illyrian Airways). Proces sertifikacija nalazi se u fazi ocenjivanja dokumenata dostavljenih od strane podnosioca zahteva. Osim opšte dokumentacije, ponovo su pregledani i dati komentari u odnosu na ove priručnike:

- **Priručnik operiranja - Deo A**, dostavljen je i ponovo pregledan četiri puta;
- **Priručnik operiranja - Deo D**, dostavljen je i ponovo pregledan tri puta;
- **Priručnik bezbednosti**, dostavljen je i ponovo pregledan tri puta;
- **Priručnik kopnenih operiranja**, dostavljen je i ponovo pregledan tri puta;
- **Priručnik kontinuiranog upravljanja plovidbenosti**, dostavljen je i ponovo pregledan tri puta;
- **Priručnik kvaliteta**, dostavljen je i ponovo pregledan dva puta;
- **Priručnik za bezbednost**, dostavljen je i ponovo pregledan dva puta;
- **Priručnik za obuku posade kabine letenja**, dostavljen je i ponovo pregledan dva puta;
- **Program održavanja aviona**, dostavljen je i ponovo pregledan jedanput;
- **Minimalna lista opreme**, dostavljena je i ponovo pregledana jedanput.

Iz gornje liste, Priručnik kvaliteta i Priručnik bezbednosti Illyrian Airways su smatrani kompletiranim, stoga su i zvanično usvojeni od strane Odeljenja sigurnosti leta.

a) Inspekcije stranih aviona

U 2011. godini, u okviru programa SAFA (Safety Assessment of Foreign Aircraft – Procena bezbednosti stranih vazduhoplova), ACV-a je obavio 68 inspekcija stranih vazduhoplova na platformi MAP „Adem Jashari“. Tokom tih inspekcija konstatovano je ukupno 10 nalaza, od kojih 7 prve kategorije (sa manjim uticajem na bezbednost vazduhoplovnih sredstava i/ili putnika), 3 druge kategorije (sa srednjim uticajem) i nula u trećoj kategoriji (sa visokim uticajem).

Inspektor ACV-a tokom SAFA inspekcije u Međunarodnom Aerodromu Priština "Adem Jashari"

Za nalaze prve kategorije, ACV je obavestilo posade letenja odgovarajućih aviona, dok za nalaze druge kategorije ACV je obavestilo odgovarajuće vazduhoplovne kompanije, države tih kompanija i države registracije aviona (ukoliko su bile različite od država vazduhoplovnih kompanija), te tražio preduzimanje mera za korekciju ovih nalaza i sprečavanje ponavljanja istih. ACV je zaključio sve nalaze, budući da su odgovori dobijeni od kompanija i odgovarajućih država, kao i postupci koji su sledili, bili zadovoljavajući.

Takođe, ACV je obavio analizu svih inspekcija stranih vazduhoplova u Republici Kosovo, od početka primene programa SAFA. Dokumentat sa tom analizom je dodeljen interesnim stranama u našoj zemlji, kao i odgovarajućim odeljenjima u Evropskoj komisiji i u EASA.

ACV još uvek nema pristup bazi podataka programa SAFA. U ovoj bazi podataka nalaze se detalji svih inspekcija koje su obavljene od strane država koje su deo ovog programa. ACV je nekoliko puta tražio od EASA i od Evropske komisije pristup ovom programu. Pristup programu se omogućuje putem potpisivanja radnih aranžmana između ACV-a i EASA. Zbog toga što naša zemlja još uvek nema ugovorne odnose sa EU-om, Evropska komisija još uvek nije ovlastila EASA-u da potpiše potrebne radne aranžmane sa ACV-om.

b) Prijavljivanje događaja u vazduhoplovstvu

Kroz efektivni sistem izveštavanja, procenjivanja, prerade i očuvanja događaja koja mogu da ugrožavaju bezbednost civilnog vazduhoplovstva (u nastavku: „događaji“), ACV identifikuje sve opasnosti za bezbednost civilnog vazduhoplovstva. Sistem je u skladu sa zakonskim okvirom EU-a, koji je transponovan u našoj zemlji.

ACV takođe koristi softver ECCAIRS (European Co-ordination Centre for Accident and Incident Reporting Systems – Evropski Koordinacioni centar za sisteme izveštavanja nezgoda i incidenata) za očuvanje prijavljenih događaja i stvaranje baze podataka događaja, koja je kompatibilna sa centralnom bazom podataka evropskih događanja, upravljane od EASA-e.

Razvijena je kultura prijavljivanja događaja kod osoblja operatera vazduhoplovstva, koji su važećim zakonodavstvom osigurani od kažnjavanja od njihovih poslodavca, zbog prijavljivanja događaja ACV-u. Kao rezultat ovih mera i dobre saradnje sa aerodromom, kontrolom vazdušnog saobraćaja i vazdušnih kompanijama, tokom 2011. godine prijavljeno je 130 događaja, od koji 80 je zaključeno nakon obavljanja istrage i preduzimanja potrebnih popravniha mera. Ostali događaji su u procesu ispitivanja i izvršavanja potrebnih popravniha mera od strane operatera pre njihovog zaključivanja, koje se očekuje da bude početkom 2012. godine.

"Iznad oblaka" na liniji između Prištine i Beča

ACV je objavio Izveštaj u vezi sa izveštavanjem događajima tokom prvog šestomesečja 2011. godine od operatera civilnog vazduhoplovstva. Početkom 2012. godine ACV će objaviti još jedan potpuni godišnji Izveštaj o ovoj temi.

c) Opasna roba

U jeku trajnih napora za povećanjem bezbednosti civilnog vazduhoplovstva, ACV je doneo uredbu za prevoz opasne robe putem vazduha u Republici Kosovo. Ovom uredbom definišu se zakonski zahtevi za bezbedan prevoz opasne robe putem vazduha, klasifikacija, izuzimanja, odobravanja, ograničenja, pakovanja, označavanje, etiketiranje opasne robe, zatim odgovornosti pošiljaoca, špeditera, vazdušnog operatera i vršioca kopnenih usluga procesiranja putnika, roba, pošte i vršioca usluga obezbeđenja na aerodromu. Ovde su uključene i zakonske odredbe u vezi prenošenja informacija, osnivanja programa obučavanja i prijavljivanje događaja u vezi sa prevozom opasne robe putem vazduha.

Izdavanjem ove uredbe, ACV je odobrio 5 avio kompanija koje posluju u MAP „Adem Jashari“, koje su aplicirale za prevoz opasnih roba putem vazduha. Izdato je 10 dozvola za prevoz municije i/ili opasnih roba 1. Klase. Ove vrste aplikacija razmatraju se od strane ACV-a, tek nakon što je odgovarajući operater dobio dozvolu za uvoz od odgovornih institucija Republike Kosovo.

ACV je takođe ponovo pregledao i usvojio obuku za opasnu robu za osoblje službe prijema i ispraćaja putnika i osoblje obezbeđenja MAP „Adem Jashari“ (ICAO/IATA Category 9 & 12). Izdati su brojevi registracije studenata, koji se unose u sertifikat koji se uručuje studentu koji je uspešno položilo test, a takođe je i nadgledano održavanje ovih kurseva od strane instruktora MAP, koji su ranije i odobreni.

10.2 Usluge vazdušne navigacije

Pružalac usluga vazdušne navigacije

Usluge vazdušne navigacije u vazдушnom prostoru Republike Kosova pružaju se od Pružalaca (Provajdera) usluga vazdušne navigacije MAP „Adem Jashari“ d.o.o. „PUVN MAP „Adem Jashari“ ili „PUVN“), koji je do aprila 2011. godine operirao kao divizija bivšeg javnog preduzeća MAP „Adem Jashari“, gde su bile uključene i druge aerodromske usluge. PUVN MAP „Adem Jashari“ se zvanično osamostalio kao zaseban entitet dana 4. aprila 2011. godine, prilikom koncesioniranja Međunarodnog Prištinskog aerodroma od privatnog partnera, tursko-francuskog konzorcijuma, Limak-Aeroports de Lyon, odnosno “Limak Kosovo International Airport” d.o.

Radarska postrojenja u Međunarodnom Aerodromu Priština “Adem Jashari”

PUVN MAP „Adem Jashari“ pruža Usluge kontrole vazdušnog saobraćaja (KVS), Usluge za komunikaciju, navigaciju i osmatranja (KNO), Uslugu vazduhoplovnih informacija (UAI) i Meteorološku uslugu (METEO). Kontrolori vazdušnog saobraćaja, ukupno 26, licencirani su od ACV na osnovu Uredbe br. 4/2008 ACV-a, izmenjene Uredbom br. 13/2010 ACV-a o licenciranju Kontrolora vazdušnog saobraćaja.

Maja meseca, ACV je počeo sa ocenjivanjem aplikacije za sertifikaciju PUVN MAP „Adem Jashari“. Sertifikacija je obaveza predviđena važećim zakonodavstvom, odnosno Uredbom 12/2010 ACV-a i ima za cilj da verifikuje da nivo bezbednosti pruženih usluga PUVN MAP „Adem Jashari“ bude stalno na potrebnom nivou i na taj način omogućava da se realizuje bezbedan vazdušni saobraćaj u Republici Kosovo.

a) Inspekcije i revizije

Tokom 2011. godine, ACV je realizovao 2 revizije i 2 inspekcije u PUVN MAP „Adem Jashari“.

Od 13. do 17. juna, obavljena je prva opšta revizija PUVN MAP „Adem Jashari“ za 2011. godinu. Ova revizija je imala za cilj proveravanje korektivnih mera preduzetih od strane PUVN za poboljšanje identifikovanih nalaza tokom prethodne revizije (juli 2010), kao i proveru primene Uredbe br.12/2009 ACV-a, koja transponuje u domaći zakonski okvir Uredbu br.2096/2005 Evropske komisije o Zajedničkim zahtevima za pružanje usluga vazdušne navigacije. Tokom revizije obavljen je obilazak svih odeljenja PUVN-a, kako bi se proverilo sprovođenje Sistema upravljanja bezbednošću. Posebna pažnja je posvećena odeljenjima kvalitete i bezbednosti, ljudskim resursima, finansijama i

obezbeđenja, radi provere primene zahteva koji proizilaze iz gore pomenute uredbe. Tokom revizije primećeno je nekoliko nedostataka u potpunom sprovođenju regulativnih zahteva, ali i vidan napredak u primeni korektivnih mera za zatvaranje identifikovanih nalaza iz prethodne revizije. Izveštaj sa identifikovanim nalazima, uz primedbe, dostavljen je PUVN.

Od 19. do 23. decembra, ACV je realizovao drugu opštu reviziju u PUVN-u. Ova revizija je takođe imala za cilj verifikaciju korektivnih mera preduzetih od strane PUVN-a za poboljšanje nalaza identifikovanih u dve prethodne revizije, izvršene juna 2011. godine i jula 2010. godine. Tokom revizije izvršen je obilazak svih odeljenja PUVN, u cilju provere sprovođenja Sistema upravljanja bezbednošću. Konačan izveštaj sa identifikovanim nalazima dostavljen je PUVN-u.

Ukupno gledano, revizijski tim je bio zadovoljan nakon ove dve revizije, posebno posvećenošću i radom menadžmenta i osoblja PUVN-a za potpunu primenu regulativnih zahteva. Ove revizije su realizovane u saradnji sa inspektorima ACV-a Albanije, na osnovu Memoranduma o saradnji potpisanog između ACV Republike Kosova i Republike Albanije.

Dve realizovane revizije u PUVN-u su uglavnom bile usredsređene u nadgledanju primene preporuka proizašlih iz proceni bezbednosti o najavljenim promenama u sistemima PUVN-a i istraživanju izveštavanih događanja.

b) Utvrđivanje sposobnosti operativnog osoblja

Tokom decembra, ACV je nadgledao utvrđivanje sposobnosti operativnog osoblja PUVN-a, koja se organizuje svake godine. Ovo utvrđivanje sposobnosti je obavljeno u svim operativnim odeljenjima PUVN-a: KVS, KNO, UAI i METEO, u skladu sa Uredbom br. 4/2008 o licenciranju kontrolora vazdušnog saobraćaja i Uredbom br. 12/2009 o zajedničkim zahtevima za vršiocima vazdušne navigacije. Godišnje utvrđivanje sposobnosti u ovim odeljenjima je značajno da bi se osiguralo da je nivo sposobnosti osoblja odgovarajući, kako bi se garantovala bezbednost pružanih usluga PUVN-a. Ove usluge su od visokog interesa za avione koji lete nad kosovskim nebom. Nivo sposobnosti koji je operacionalno osoblje u ova odeljenja PUVN-a pokazao tokom ocene bio je u skladu sa primenjivim standardima.

c) Izdavanje lekarskih uverenja i licenci za kontrolore vazdušnog saobraćaja

Tokom februara i marta 2011. godine, ACV je obnovio lekarske licence 26 kontrolora vazdušnog saobraćaja koji aktuelno služe u PUVN MAP „Adem Jashari“. Lekarske licenece (uverenja) su izdate nakon što su svi kontrolori obavili lekarske preglede, predviđene važećim zakonodavstvom. Lekarski pregledi su realizovani u Ovlašćenom medicinskom centru vazduhoplovstva (AMC) u Đakovici, a kasnije su kontrolisani prema primenjivim standardima od ovlašćenih certifikovanih lekara vazduhoplovstva. Uspešnost i urednost procesa je nadgledan od odeljenja UVN-a pri ACV-u. Imajući u vidu ključnu ulogu kontrolora u održavanju bezbednosti u vazdušnom saobraćaju, važeće zakonodavstvo predviđa da kontrolori mogu da koriste licencu kontrolora samo ako raspolažu i važeću lekarsku licencu, koja se dobija nakon uspešnog polaganja niza rigoroznih lekarskih pregleda. Prema Uredbi br.4/2008 ACV-a, izmenjene Uredbom br.13/2010, svi kontrolori ispod 40 godina starosti trebaju da podležu opštim lekarskim pregledima svake dve godine, a oni iznad ovih godina starosti, podležu svake godine.

Dana 31. decembra su obnovljene licence 26 kontrolora vazdušnog saobraćaja, koji aktuelno služe u MAP „Adem Jashari“. Tim povodom kontrolorima su produžene licence na još jednu godinu, kako se predviđa važećim uredbama. Licence su izdate nakon što su svi kontrolori ispunili zahteve koji proizilaze iz važećeg zakonodavstva za izdavanje licenci i nakon uspešne procene sposobnosti, održane tokom decembra meseca u PUVN MAP „Adem Jashari“. Odeljenje UVN pri ACV-u svake godine proverava da li kontrolori koji podnose zahteve za licencu ispunjavaju zahteve koji se predviđaju Uredbom br.4/2008 ACV, izmenjene Uredbom br.13/2010, kada je reč o nivou profesionalne

nadležnosti, zdravstvenog stanja i poznavanja engleskog jezika, da bi garantovali da bezbednost usluge koju pruža kontrolor vazdušnog saobraćaja u Republici Kosovo stalno ostane na visokom nivou.

10.3 Aerodromi

Međunarodni aerodrom Prištine „Adem Jashari“ certifikovan je 1. decembra 2008. godine od ACV-a kao međunarodni aerodrom u skladu sa Zakonom o civilnom vazduhoplovstvu i Uredbom ACV-a br. 1/2008 o Aerodromima. Godine 2011. aerodrom je dat pod koncesijom i njegova uprava je prešla u ruke privatnog operatera, tursko-francuskog konzorcijuma Limak-Aeroports de Lyon, odnosno „Limak Kosovo International Airport“ d.o. U 2011. godini počela je i izgradnja novog terminala.

Kroz jednu opštu reviziju i niza inspekcija, ACV se osigurao za očuvanje visokih standarda vazdušne bezbednosti na našem jedinom aerodromu.

a) Zamena operatera MAP „Adem Jashari“

Dana 04. aprila 2011. godine, ACV je transferisao certifikat operiranja Međunarodnog aerodroma Prištine „Adem Jashari“ novom operatoru, kompaniji „Limak Kosovo International Airport“ d.o. Ova kompanija, formirana od tursko-francuskog konzorcijuma „Limak Kosovo“ i „Airport de Lyon“, će operirati jedinim međunarodnim aerodromom u Kosovu u periodu od 20 godina, prema Sporazumu o javno-privatnom partnerstvu, po izabranom modelu Dizajniraj-Finansiraj-Operiraj-Transferiši (DFBOT), potpisanog avgusta 2010. godine, između Vlade Republike Kosova i privatnog partnera.

Ceremonija potpisivanja prenosa MAP „Adem Jashari“ pod upravom privatnog operatera

b) Revizije i inspekcije

Revizija MAP „Adem Jashari“

Od 30. maja do 3. juna 2011. godine obavljena je opšta revizija MAP „Adem Jashari“ (u cilju izbegavanja konflikta sa PUVN MAP „Adem Jashari“, koji je odgovoran za pružanje usluga vazdušne navigacije, u daljem tekstu MAP „Adem Jashari“ LKIA ili „MAP“). Prema planu revizija i inspekcija Odeljenja Aerodroma u ACV-u, ova vrsta revizije se održava svake druge godine, pa i češće, u zavisnosti od predviđenih oblasti i standarda za proveravanje. Revizija se obavlja u skladu sa zahtevima koji proizilaze iz važećeg zakonodavstva, Aneksa 14 ICAO-a i dopunskih dokumenata koji proizilaze iz ovog Aneksa. Posebna pažnja tokom revizije posvećena je operiranjima na platformi i procedurama operiranja, pristupu vazdušnom delu aerodroma i kontroli kretanja vozila u tom delu, vatrogasnoj i spasilačkoj službi, inspekciji i održavanju infrastrukture u vazdušnom delu, kontroli prepreka u zaštićenim zonama aerodroma, sistemu rasvetljavanja, zaštiti oprema vazdušne navigacije i dr.

Vežba za reagovanje u vanrednim situacijama u Međunarodnom Aerodromu Priština "Adem Jashari"

Dok su inspektori ocenili zadovoljavajućim stanje bezbednosti na aerodromu, složili su se sa operatorom aerodroma o jednom planu delovanja radi poboljšanja nalaza iz ove revizije.

Inspekcije u MAP "Adem Jashari" LKIA

Inspektori ACV su obavili 9 inspekcija u MAP "Adem Jashari" LKIA. Neke inspekcije u MAP-u su imale za cilj praćenje napretka ostvarenog u pravcu zaključivanja nalaza koji su identifikovani tokom ranijih inspekcija. Drugi deo inspekcija je usredsređen u verifikaciji primene nekih posebnih primenjivih standarda za operatere aerodroma u Republici Kosovo, kao što je: Vreme reagovanja Vatrogasne i spasilačke službe u slučaju proglašenja hitnog stanja prema vremenu utvrđenom za reagovanje shodno standardu iz Aneksa 14 Konvencije iz Čikaga; istraga povećanja aktivnosti ptica na aerodromima; problem snabdevanja električnom energijom tornja vazdušnog saobraćaja i dr. ACV je takođe obavio i inspekcije koje su se nadovezale sa istragom prijavljenih događaja u ACV. Primedbe proizašle iz inspekcija su izbliza propraćene do zaključivanja.

Tokom inspekcija evidentirana su naglašena poboljšanja na relaciji sa ranijim nalazima, a koji se odnose na infrastrukturu MAP-a. Nakon dostavljanja prateće dokumentacije kao i izmena i dopuna nekih operativnih procedura, ACV smatra zaključenim sedam nalaza i jedne primedbe.

c) Primena uredbi u oblasti aerodroma

U februaru 2011. godine, ACV je organizovao radni susret sa predstavnicima nekih opština koja se prostiru oko Međunarodnog Aerodroma Prištine „Adem Jashari“, kao i sa predstavnicima Ministarstva za životnu sredinu i prostorno planiranje, radi informisanja o dvema uredbama usvojenim od ACV-a, koje se odnose na označavanje prepreka i zaštićenih zona aerodroma (Uredbe 2/2010 i 5/2010 shodno).

Rekonstrukcija kolovoza poletno-sletne staze Međunarodnog Aerodroma Priština "Adem Jashari"

Obe uredbe su u službi povećanja bezbednosti vazdušnih operiranja u Republici Kosova kroz obeležavanje objekata određene visine i sprečavanja izgradnje objekata nadomak aerodroma.

Prezentovani su zahtevi koji proizilaze iz ovih uredbi, postupci i uloga koju ima svaka strana uključena u regulisanju zona i obeležavanje vazdušnih prepreka u Republici Kosovo. Tokom godine, sve strane su identifikovale konkretne korake i postupke koje preduzima svaka strana u procesu primene ovih uredbi.

d) Odobranje operiranja helikopterima

Avgusta 2011. godine usvojen je zahtev za početak operiranja helikoptera u jednom delu aerodroma koji je ranije korišćen kao zgrada policije i koji je nakon investicije u infrastrukturu, pretvoren u hangar i platformu za parkiranje i operiranje helikoptera kompanije Elitaliana, koja je ugovorena od strane EULEX-a za ciljeve njihove misije.

ACV je razmatrao i zaključio da su obavljene sve procene bezbednosti za traženu sigurnost operiranja na aerodromu.

Helikopter Elitaliana-e upotrebljen za medicinsku evakuaciju

e) Evaluacija izgradnje novog terminala na MAP u bezbednosti operiranja

Uredba br. 05/2010 o zaštićenim zonama aerodroma zahteva da ACV odobri njegovo usvajanje pre izdavanja dozvole za izgradnju nekog objekta u tim zonama. Ovaj proces obezbeđuje da izgradnja ne predstavlja prepreku za neku od zaštićenih površina aerodroma, koja bi uticala u bezbednom operiranju aviona. Pre početka izgradnje novog terminala u MAP „Adem Jashari“ LKIA, obavljene su sve potrebne procene za potvrđivanje da je izgradnja potpuno u skladu sa primenjivim standardima bezbednosti i važećim zakonodavstvom. Nakon verifikacije dokumentacije i inspekcija na terenu, ACV je zvanično potvrdio Ministarstvu za životnu sredinu i prostorno planiranje da objekat novog terminala ne predstavlja prepreku u operiranju i da ACV nema primedbi u vezi sa ovim projektom.

f) Odobrenje novih dobavljača naftnim derivatima na MAP „Adem Jashari“

Na osnovu Uredbe br. 04/2011 o pristupu tržištu usluga na zemlji za vazduhoplove, svaki vršilac ovih usluga u Republici Kosova treba da aplicira u ACV za usvajanje. Nakon izbora novog dobavljača aviona derivatima od strane menadžmenta MAP „Adem Jashari“ LKIA, u decembru je ACV primio zvaničnu informaciju od operatera aerodroma o ovoj izmeni i aplikaciju od izabranog operatera „Ex Fis“ d.o.o.

Odeljenje Aerodroma i Ekonomskog regulisanja obavili su ocenjivanje relevantne finansijske dokumentacije, bezbednosnih procedura, operativnih procedura, nadležnosti osoblja, opreme i transporta, skladištenja, kontrole kvaliteta i opreme za snabdevanje derivatima dostavljenim od strane podnosioca zahteva, konstatujući da podnosilac zahteva ispunjava uslove finansijske održivosti i bezbednosti predviđenih Uredbom br. 04/2011 o pristupu tržištu usluga na zemlji. Kao rezultat ovih radnji došlo je do preporuke Generalnom direktoru da izda privremenu i uslovnu saglasnost (prihvatanje) za podnosioca zahteva „Ex Fis“ d.o.o, kao dobavljača usluga na zemlji za treća lica u kategoriji usluga snabdevanja derivatima i mazivom. Priroda ove preporučene odluke bazira se na potrebi za još nekim dodatnim proverama tokom rada na terenu dobavljača aviona kerozinom. Odobrenje je dato u periodu od 1. januara – 31. marta 2012. godine, uz mogućnost produženja.

Prihvat i otprema aviona u Međunarodnom Aerodromu Priština „Adem Jashari“

10.4 Ekonomsko regulisanje

ACV je odgovoran za ekonomsko regulisanje aerodroma i vršioca usluga vazdušne navigacije u Republici Kosova. Ekonomsko regulisanje ovih operatera podrazumeva mere koje preduzima jedan regulator vazduhoplovstva kako bi se osiguralo da su tarife koje uspostavlja aerodrom i pružalac usluga vazdušne navigacije za vazdušne kompanije razumne i bazirane na cenu vrednosti. Štaviše, regulator osigurava da ove tarife budu uspostavljene samo nakon što su se pružalac i korisnici usluga međusobno konsultovali, pružajući jedni drugima podatke na transparentan način. ACV reguliše i odobrava samo aeronautičke tarife, koje imaju vezu sa uslugama koje ekskluzivno pružaju aerodrom ili pružalac usluga vazdušne navigacije, bez postojanja nikakve konkurencije.

Da bi se ispunjavale obaveze ACV-a propisane Zakonom o civilnom vazduhoplovstvu u ovoj oblasti, tokom 2011. godine stupile su na snagu tri ekonomske uredbe vazduhoplovstva koje uređuju: Tarife na aerodromima; minimalnu tarifu navigacije, kao i usluge na zemlji (odnosno Uredba 1/2011, 2/2011 i 4/2011). Takođe, sastavljen je i objavljen tehnički dokument koji utvrđuje kriterijume i procedure za prihvatanje jednog vršioca usluga na zemlji.

Tokom 2011. godine operiranje MAP „Adem Jashari“ je prešlo u ruke konzorcijuma Limak & Airports de Lyon. Prema ugovoru, aeronautičke tarife koje ACV usvaja mogu se izmeniti svake treće godine, da bi se prilagodile inflaciji/deflaciji.

a) Ilegalna taksa uspostavljena od srpskih vlasti za putnike koji polaze iz Prištine

Dana 6. aprila 2011. godine srpske vazduhoplovne vlasti su pokušale da nametnu jednu vazduhoplovnu taksu za svakog putnika koji polazi iz Prištine, pod pretekstom da je Priština jedan od aerodroma Srbije. ACV je u toku istog dana reagovao, kontaktirajući odgovorne međunarodne organizme vazduhoplovstva kako bi odmah ukinuli ovu ilegalnu taksu iz sistema kompjuterske rezervacije putnih karata i tražio od vazdušnih kompanija i turističkih agencija koje operiraju na Kosovu da ne ubiraju ovu taksu putem karte.

Nagon reagovanja ACV-a, Međunarodna organizacija za vazdušni saobraćaj (IATA) sa sedištem u Ženevi je istog dana intervenisala u kompjuterski sistem rezervacije putnih karti, uz objašnjenje da je ista primenjiva samo za aerodrome Srbije, a ne i za Međunarodni aerodrom Prištine „Adem Jashari“

U cilju sprečavanja takvih problema za u buduću, ACV je tražio od IATA u Ženevi veću budnost kada je reč o taksama koje uspostavlja Srbija za svoje aerodrome. IATA, koja je, između ostalog, odgovorna i za objavljivanje aerodromskih tarifa, uverila je ACV da će se svaka nova tarifa od strane Srbije na striktan način tretirati, kako bi se sprečila jedna takva pojava.

Kada bi Republika Kosova imala državni kod dodeljen od Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO), Srbija bi bila sprečena u takvom nezakonitom upadu u kompjuterski sistem za rezervaciju putnih karata. U svakom slučaju, ACV je odmah identifikovao nezakonite intervencije Srbije i preduzeo potrebne mere za poništenje takvih intervencija.

b) Osnivanje Komiteta aerodromskih korisnika

Dana 6. oktobra 2011. godine održana je inauguraciona sednica Komiteta aerodromskih korisnika Međunarodnog aerodroma Prištine „Adem Jashari“ LKIA. Osnivanje ovog komiteta je rezultat koji proizilazi iz dveju uredbi ACV-a, one o tarifama na aerodromu i o uslugama na zemlji. Ovaj komitet je veoma značajan za ACV, budući da olakšava ekonomiko nadgledanje aerodroma. U ovom komitetu će se korisnici i operateri aerodroma konsultovati o tarifama, uslugama na zemlji i razvojnim projektima. Komitet je dizajniran da garantuje što užu saradnju između operatera aerodroma i njegovih korisnika, naglašavajući konsultacije, transparentnost i koordinaciju sa korisnicima za odluke koje namerava da donosi operater aerodroma.

Dana 3. novembra, ACV je usvojio „Opis dužnosti“ ovog komiteta, predloženih od operatera MAP Limak Kosovo International Airport (LKIA) i vazdušnih kompanija koje operiraju na ovom aerodromu.

11. ZAKONODAVNA AKTIVNOST

Nivo zakonodavne aktivnosti ACV-a je nastavljen i tokom 2011. godine istim tempom kao i zadnjih godina. U ovom kontekstu, generalni direktor ACV-a doneo je niz podzakonskih akata kojima je obuhvaćen ostali deo zahteva Sporazuma HPEA i postavljena su pravila i standardi iz oblasti regulacije civilnog vazduhoplovstva pod odgovornošću ACV-a.

U nastavku je potpuni spisak podzakonskih akata donetih 2011. godine.

Uredba Br. 1/2011 - aerodromskim tarifama;

Uredba Br. 2/2011 - terminalnoj tarifi navigacije;

Uredba Br. 3/2011 - kalibriranju aeronautičkih uređaja iz vazduha;

Uredba Br. 4/2011 - pristupu tržištu zemaljskih usluga;

Uredba Br. 5/2011 - upotrebi zabranjenih supstanci za osoblje koje radi u bezbednosno osetljivim funkcijama u vazduhoplovstvu;

Uredba 6/2011 - prevozu opasne robe putem vazduha;

Uredba 7/2011 - tarifama koje prikuplja Autoritet Civilnog Vazduhoplovstva Republike Kosovo;

Uredba Br. 8/2011 - ovlašćenju i legitimaciji inspektora;

Uredba Br. 9/2011 - proceni bezbednosti stranih vazdušnih uređaja (eng. SAFA), kvalifikaciji inspektora SAFA i osnivanje spiska vazdušnih operatera koji su predmet zabrane operiranja na teritoriji Republike Kosovo (ovom uredbom je transponovano u pravni poredak šest Uredbi i Direktiva EU);

Uredba Br. 10/2011 - odobrenju procedura za letenje uključujući SID i STAR;

Uredba Br. 11/2011 - izmeni i dopuni Uredbe Br. 02/2009 o registrovanju i obeležavanju vazduhoplova;

Administrativno uputstvo Br. 01/2011 - procedurama imenovanja Vazduhoplovno Medicinskih Centara (AMC) i Ovlašćenih Medicinskih Ispitivača (AME);

Administrativno uputstvo Br. 02/2011 - procedurama izdavanja legitimacije inspektora;

Odluka Br. 1/2011 - ovlašćenju Nacionalnog instituta medicine rada u Đakovici kao Centar vazduhoplovne medicine (AMC) u Republici Kosovo;

Odluka Br. 2/2011 - certifikaciji medicinskih rezultata AMC-a od strane ovlašćenih medicinskih ispitivača (AME);

Odluka Br. 3/2011 - osnivanju Komisije za žalbe ACV-a.

Nalog Br. 1/UA/2011 - stupanju na snagu i sprovođenju Uredbe o unutrašnjoj organizaciji i funkcionisanju i o sistematizaciji radnih mesta u ACV-u. Ova uredba, koja je najviši unutrašnji pravni akt u ACV-u, doneta je u svojstvu unutrašnje administrativne regulacije. Ovom uredbom su određeni temelji organizacione strukture, obim svih struktura kao i njihovih ovlašćenja i odgovornosti, dok je sistematizacija radnih mesta njen poseban deo, kojom je određen opšti broj radnika i opis radnih mesta po osnovu pozicije.

Za sprovođenje ove uredbe donete su odluke, uputstva i informativne okružnice. ACV je izgradio sistem koji reguliše procedure putem izdavanja Informativnih okružnica, kojima se svi radnici obaveštavaju o početku primene i sprovođenju neke uredbe, procedure ili određenih standarda.

Nalog Br. 2/UA/2011 - upotrebi usluga fiksne i mobilne telefonije u cilju obavljanja službenih poslova i zadataka;

Uputstvo Br. 01/2011 - izradi podzakonskih akata;

Okružnica 1/2011 - načinu slanja dokumenata i drugih materijala za potpis generalnom direktoru;

Okružnica 2/2011 - procedurama izrade priručnika sa uputstvima za industriju;

Okružnica 3/2011 - procedurama objavljivanja akata ACV-a;

Okružnica 4/2011 - službenim putovanjima;

Okružnica 5/2011 - regulisanju načina izrade redovnih i ad hoc izveštaja za članove Nadzornog odbora ACV-a.

Okružnica 6/2011 - načinu primanja dokumenata i pošte za Autoritet Civilnog Vazduhoplovstva;

Okružnica 7/2011 - procedurama izrade internih priručnika;

12. TEHNIČKE PUBLIKACIJE ZA INDUSTRIJU I INTERNI PRIRUČNICI

Da bi podržao operatore civilnog vazduhoplovstva u sprovođenju zakona na snazi, ACV dosledno objavljuje tehničke publikacije za industriju civilnog vazduhoplovstva. U 2011. godini, ACV je objavio devet tehničkih publikacija koje su opisane u nastavku.

Takođe, ACV je izradio interne priručnika, u kojima su detaljno objašnjene procedure rada inspektora tokom inspekcije i revizije, opis njihovog rada, potrebne kvalifikacije za obavljanje poslova, itd. U Civilnom vazduhoplovstvu, ovi interni priručnici su od velikog značaja za garanciju konsistencije, kvaliteta i urednu dokumentaciju procesa rada.

a) Tehničke publikacije za industriju i civilno vazduhoplovstvo

„**Kontinuirano održavanje vazdušne plovidbenosti**“ je vodič za industriju, za sadržaj i način izrade CAME – (*Kontinuirano održavanje vazdušne plovidbenosti*) za organizacije koje apliciraju za *Certifikat Vazdušnog Operatera* (AOC).

„**Razvoj sistema upravljanja bezbednošću; kao i primerak dokumenta za Sistem upravljanja bezbednošću (Safety Management System)**“ su vodiči namenjeni malim organizacijama održavanja i onima za vazdušne operacije;

„**Usvajanje programa obuke za opasnu robu**“ koji detaljno reguliše odobravanje obuke o opasnoj robi i služi kao vodič za vršioce ovih programa;

„**Zaštićene zone aerodroma**“ je izmenjen u martu, kako bi odražavao Uredbu 05/2010 s istim imenom koja je doneta 20. oktobra 2010. godine od ACV-a. Ovaj priručnik opisuje čitav proces zaštite zone oko aerodroma od izgradnje i drugih interferencija, kao i procedure reagovanja svake uključene stranke u ovom procesu.

„**Kriterijumi i procedure za izdavanje odobrenja za avionske usluge na zemlji**“ je objavljen 4. jula 2011. i ovo je priložni dokument Uredbe 4/2011 o pristupu tržištu zemaljskih usluga. Priručnik sadrži kriterijume bezbednosne i finansijske prirode koje su primenjive za aerodrome koji pružaju zemaljske usluge, zemaljske samo-usluge i vršioce zemaljskih usluga za treću stranu na aerodromima Republike Kosovo.

„**Metodologija za ocenu bezbednosti sistema vazdušne navigacije (SAM)**“ je objavljen u junu i obaveštava industriju sa metodologijom SAM, kao i pruža smernice za klasifikaciju i identifikaciju promena i planiranje aktivnosti SAM-a. Metodologija SAM predstavlja kombinaciju najboljih praksi iz oblasti procene rizika i njene prevencije za sve promene u sistemu vazdušne navigacije. Da bi se vršiocima usluga vazdušne navigacije pružila neophodna podrška za sprovođenje ove metodologije, ACV je objavio i tri priručnika o metodologiji SAM, kao što sledi:

„**SAM – Identifikacija funkcionalnih opasnosti (FHA)**“

„**SAM – Preliminarna procena sistema bezbednosti (PSSA)**“

„**SAM – Procena bezbednosti sistema (SSA)**“

koje adresiraju pojedine faze SAM-a i pružaju detaljne smernice za ispunjavanje predviđenih aktivnosti tokom ovih faza.

„**Pregled prijavljenih događaja 1-2011**“ – u avgustu je objavljen izveštaj, koji sadrži sve prijavljene događaje tokom prve polovine 2011. godine. U njemu su predstavljene statistike i klasifikacija događaja prema njihovom uticaju na bezbednost vazduhoplovstva, kategorizaciju na osnovu prirode događaja, kao i kratak opis nekih od njih.

U prvoj polovini 2011. godine je prijavljeno 42 događaja u MAP-u „Adem Jašari“, 30 njih su klasifikovana kao događaji bez uticaja na bezbednost vazduhoplovstva, a 12 kao incidenti. Najveći broj događaja klasifikovanih kao incidenti – 5 od ukupno 12- su se dogodili tokom kopnenih operacija. Detalji, statistike i kompletnija analiza za 2011. godinu će se objaviti početkom 2012. godine, kada budu uključeni i svi događaji koji su prijavljeni tokom ove godine. Izveštaj je poslat svim aeronautičkim autoritetima i operatorima na Kosovu, a objavljen je i na internet stranici ACV-a.

b) Interni priručnici

Priručnik je objavljen u oktobru 2011. godine i služi za inspektore odeljenja za aerodrome, opisujući detaljno sve zadatke, procedure i akcije koje se odvijaju u ovom odeljenju.

Priručnik za obuke (NSA-TRNG-MAN) za Departman UVN-a;

Priručnik je objavljen u septembru i opisuje zahteve za obuku i profesionalno formiranje osoblja odeljenja UVN-a u ACV-u, da bi oni bili kompetentni u obavljanju njihovih obaveza i odgovornosti. U priručniku su detaljno opisane sve faze i vrste obuka po kojima treba proći jedan inspektor UVN-a, zavisno od specijalizacije.

Priručnik Nacionalnog Nadzornog Autoriteta (NSA-MAN);

Priručnik je objavljen u oktobru i zamenjuje Priručnik o procedurama za nadzor bezbednosti usluga vazdušne navigacije. Ovaj priručnik sadrži procedure rada odeljenja UVN-a u ACV-u kao i potrebne smernice za osoblje ovog departmana za realizaciju ovih procedura.

Priručnik za inspektore vazdušne plovidbenosti;

Ovaj priručnik je objavljen u oktobru, i ima za cilj standardizaciju radova u sektoru vazdušne plovidbenosti unutar ACV-a pružajući jasne i razumljive procedure za određene inspektore. Ovaj priručnik takođe sadrži opis procesa inspekcije i revizije, kao i procedure za Kontinuirano monitorisanje vazdušne plovidbenosti vazduhoplova (ACAM).

Priručnik za inspektore vazdušnih operacija;

Cilj ovog priručnika, takođe objavljen u oktobru, je pružanje detaljnih smernica i procedura za inspektore vazdušnih operacija, odgovornih za certifikaciju i kontinuirani nadzor vazdušnih operacija komercijalnog prevoza. Ovaj priručnik takođe obezbeđuje odgovarajuću certifikaciju i kontinuirani nadzor vazdušnih operacija komercijalnih prevoza u skladu sa zakonima koji su na snazi.

Priručnik za inspektore licenciranja i obuke;

Cilj ovog priručnika je pružanje detaljnih smernica i procedura za inspektore licenciranja i obuke osoblja koje se bavi izdavanjem/obnovom dozvole letačke posade, da bi se primljene aplikacije za ovu namenu pregledale, procesuirale i izdale na jedinstven, standardizovan i brz način, u potpunom skladu sa odredbama određene uredbe. I ovaj priručnik je pripremljen od strane ACV-a u oktobru.

Priručnik za inspektore generalnog vazduhoplovstva (General Aviation);

Ovaj priručnik služi kao vodič za inspektore Generalne Avijacije (GA-a) koji su odgovorni za nadzor aktivnosti generalnog vazduhoplovstva (laki vazduhoplovi sa ili bez motora). Ovaj priručnik je objavljen u oktobru.

13. ADMINISTRACIJA I LJUDSKI RESURSI

13.1 Ljudski resursi i administrativne procedure

Tokom 2011. godine, Odeljenje za administraciju i ljudske resurse je podržalo regulatorne aktivnosti ACV-a striktno primenjujući procedure za ljudske resurse, finansije, nabavke i logistiku. Kontinuirano je obavljeno ažuriranje priručnika za unutrašnje administrativne procedure da bi se odražavale promene koje su napravljene u zakonodavstvu Republike Kosova, koje se tiču budžeta, nabavke, uprave, ljudskih resursa i drugih srodnih postupaka.

Tokom 2011 godine, ACV je zaposlio dvoje novih radnika:

1. Službenik za upravu i ljudske resurse (zamenja)
2. Profesionalni saradnik u Odeljenju za Aerodrome

Upošljavanje ovih službenika je obavljeno u skladu sa važećim Zakonom o civilnoj službi i Uredbom za unutrašnju organizaciju i funkcionisanje ACV-a i sistematizaciju radnih mesta.

a) Revizija od strane Kancelarije Generalnog revizora Kosova

U junu 2011. godine Kancelarija Generalnog Revizora Kosova (KGRK) je objavila izveštaj o reviziji finansijskih izveštaja ACV-a za završenu godinu sa 31 decembrom 2010 .

U izveštaju KGRK navodi se da ACV nije napravio nikakav prekršaj ni u jednoj tački obima ove revizije. Osim ostalog, prema mišljenju KGRK, finansijski izveštaji u svim materijalnim aspektima predstavljaju pravi i istinit odraz.

U opštem zaključku izveštaja o rukovodstvu ACV-a, navodi se da je rukovodstvo ACV-a postiglo da unese adekvatnu kontrolu za rukovođenje. Osim toga, u izveštaju se zaključuje da je ACV potrošio budžet u granicama postavljenih od strane Skupštine Republike Kosova kao i da rashod budžetskih sredstava predstavlja dobru performansu.

Takođe vredni napomenuti da je tokom 2011. godine KGRK preuzela prvu fazu redovne godišnje revizije u ACV. U ovoj fazi je uglavnom napravljena revizija finansijskih izveštaja i nabavke u periodu januar- septembar 2011.

b) Revizija od strane Nezavisnog nadzornog odbora (NNO)

Nezavisni Nadzorni Odbor je izvršio reviziju jedinice za ljudske resurse u ACV-u, tačnije proceduru zapošljavanja, dosijea osoblja, itd. Do trenutka izveštavanja, ACV nije primio nikakvo pismeno mišljenje od strane NNO-a.

13.2 Finansije i budžet

Odobreni budžet Autoriteta civilnog vazduhoplovstva za 2011. godinu bio je 750,498.00€. Odlukom br. 04/26 Vlade Republike Kosova, datuma 27.07.2011, budžet ACV-a je smanjen za 21,644.00 € za kategoriju roba i usluge.

13.3 Prihodi

Prikupljeni prihodi ACV-a tokom 2011. godine su deponovani u službeni bankovni račun koji je otvoren od strane Generalnog direktora Trezora za Autoritet civilnog vazduhoplovstva. Prihodi za novembar i decembar 2011. godine će biti registrovani tokom 2012. godine, pošto prema memorandumu potpisanim između ACV-a i Limak Kosovo Int'l Airport, oni će biti prebačeni 45 dana nakon završetka meseca.

Tokom 2011. godine ACV je doneo Uredbu 07/2011 o prikupljanju prihoda za tarifu sertifikacije i licenciranja. Ukupni prihodi ACV-a tokom 2011.. godine su ilustrovani u tabeli.

13.4 Budžetski rashod

Finansiranje aktivnosti ACV-a u 12-mesečju 2011. godine prema ekonomskoj klasifikaciji je predstavljeno na sledećoj tabeli. Potrošeno je 715,326.93 EUR, kao na tabeli.

13.5 Budžet ACV-a za 2012 godinu

ACV je 21. juna 2011. godine podneo budžetski zahtev za 2012. godinu, u skladu sa budžetskim uslovima i procedurama Republike Kosova. Prema Zakonu za civilno vazduhoplovstvo, budžetski zahtev se usvaja i predaje Ministarstvu finansija od strane Nadzornog odbora ACV-a. Imajući u vidu planirane prihode ACV-a za 2011. godinu, Nadzorni odbor ACV-a za funkcionisanje Autoriteta civilnog vazduhoplovstva Republike Kosova je zatražio budžet u iznosu od 1,143,200.00 €.

Budžetski zahtev ACV-a nije odobren i time su, na osnovu Budžetske okružnice 03/2012, ACV- u određene budžetske granice u iznosu od 750,498.00 €.

Izveštaj primanja i plaćanja gotovine

Izveštaj primanja i plaćanja gotovine za ACVK			2011		2010		2009-2	
Za godinu koja se završi 31. decembra			Jedinstveni račun trezora		Jedinstveni račun trezora		Jedinstveni račun trezora	
			KBK	Uplate od spoljnih trećih lica	KBK	Uplate od spoljnih trećih lica	KBK	Uplate od spoljnih trećih lica
Nap.								
IZVORI SREDSTAVA								
Grant vlade	2						840,543	
Sopstveni prihodi	3		715,327		710,113			
Fond za namenjene svrhe								
Određeni donatorski grantovi	4							
Pozajmni fondovi	5							
Druga primanja	6							
Ukupno			715,327	-	710,113	-	840,543	-
KORIŠĆENJE SREDSTAVA								
Operativni rashod								
Plate i dnevnice	7		385,747		339,447		425,000	
Robe i usluge	8		314,143		361,430		381,243	
Komunalne usluge	9		15,436		9,237		9,300	
			715,327	-	710,113	-	815,543	-
Transferi								
Transferi i subvencije	10							
Kapitalni rashodi								
Imovina, zgrade i oprema	11						23,000.00	
Druga plaćanja	12							
Naplata dugova	13							
Ukupno			715,327	-	710,113	-	838,543	-

Izveštaj izvršenja budžeta

Izveštaj poređenja budžeta i realnih troškova za AACK
 Za godinu koja se završi 31. decembra 2011

				2011				2010-1	2009-2
				Početni budžet (Apropriacija)	Završni budžet (Apropriacija)	Izvršenje	Razlika	Izvršenje	Izvršenje
				A	B	C	D=C-B	E	F
				€	€	€	€	€	€
Napomene									
Primanja gotovine na račun trezora									
	Porezi	14							
	Sopstveni prihodi	15		750,498	756,903	1,289,314	532,411	710,113	482,955
	Donacije	16							
	Kapitalna primanja	17							
	Fond privatizacije	18							
	Pozajmljivanje	19							
	Ostalo	20							
Ukupna primanja za KFK				750,498	756,903	1,289,314	532,411	710,113	482,955
Isplate gotovine od računa trezora									
	Plate i dnevnice	21		380,125	386,530	385,747	(783)	339,447	250,512
	Robe i usluge	22		361,073	354,473	314,143	(40,330)	361,430	201,500
	Komunalne usluge	23		9,300	15,900	15,436	(464)	9,237	7,943
	Transferi i subvencije	24							
	Kapitalni rashodi	25							23,000
	Fond privatizacije	26							
	Uplata pozajmica								
	Ostalo	27							
Ukupne isplate od BRK preko JRT				750,498	756,903	715,327	(41,576)	710,113	482,955

Sopstveni prihodi

Opis	Napomene	€	€	€	% totala 2011	% totala u poređ. sa 2010-1
Porez na imovinu						
Prihod od taksa 1					%	%
Prihod od taksa 2					%	%
Prihod od kazni 1					%	%
Prihod od kazni 2					%	%
Naknada za sertifikaciju i izdavanje dozvola		2,900			%	%
Prihod od dozvola 1					%	%
Prihod od dozvola 2					%	%
Prihod od prodaje imovine i usluga					%	%
Bezbednosna taksa putnika		1,286,414	1,262,600	1,140,584	%	%
Prihod od bankarske kamate					%	%
Prihod od varijacije deviznog kursa					%	%
Tarifa za akreditaciju					%	%
Prihod od imovine					%	%
Ostala primanja					%	%
Ukupno		1,289,314	1,262,600	1,140,584	0%	%

Obelodanjivanje početnog i završnog budžeta

Kategorija	Početni budžet (Zakon o budžetu)	Autorizovane promene po ZUJFO				Promene za određene donacije	Promene za druge izvore finansiranj a	Završni budžet u sistemu KISFR	Razlike početnog budžeta
		Promene prema članu 29 zakon br. 03/L-048	Promene prema članu 30 zakon br. 03/L- 048	Promene prema članu 31 zakon br. 03/L-048	Promene za sopstveni prihod				
	€	€	€	€	€			€	€
Primanja									
Porezi									0.0%
Sopstveni prihod	750,498	750,498	735,239	735,239				735,239	0.0%
Određene donacije									0.0%
Kapitalna primanja									0.0%
Fond privatizacije									0.0%
Ostalo									0.0%
	750,498	750,498	735,239	735,239	-	-	-	735,239	-2.0%
Plaćanja									
Plate i nadnice	380,125	6,405	0					386,530	0.0%
Robe i usluge	361,073		(6,600)					354,473	0.0%
Komunalne usluge	9,300		6,600					15,900	0.0%
Transferi i subvencije								-	0.0%
Kapitalni rashod								-	0.0%
Fond privatizacije								-	0.0%
Ostalo								-	0.0%
Ukupno	750,498	6,405	0	0	0	0	0	756,903	1%

14. PROFESIONALNA OBUKA

ACV ulaže u profesionalni razvoj i održavanje profesionalnih vještina svog osoblja, u skladu sa preporučenim međunarodnim standardima i praksama. Prema jednom planu za obuku koji je prethodno odobren, tokom 2011 godine osoblje ACV-a je prošao obuke finansirane od donatora kao i obuke finansirane od budžeta ACV-a. Obuke su uglavnom održane u Centrima za obuku pri Autoritetu civilnog vazduhoplovstva (JAA) u vezi sa bezbednošću letenja i operiranja, kao i u Centrima za obuku pri EUROCONTROL-a i Međunarodne asocijacije za vazdušni saobraćaj (IATA). Obuke su takođe održane u okviru projekata Evropske komisije: bratimljenje sa francuskim ACV-om, EASA IPA i ISIS, kao što je opisano u tački 9.7 ovog izveštaja.

15. STATISTIKE

Tokom 2011. godine, sa Prištinskog Međunarodnog Aerodroma „Adem Jašari“ je poletelo 1.422.302 putnika. U poređenju sa 2010. godinom kada je bilo 1.305.532 putnika, broj je povećan za nešto više od 9 %. Izraženo u letovima, tokom 2011. godine u PMA „Adem Jašari“ izvršeno je 6.738 letova ili 9,7% više u poređenju sa prethodnom godinom.

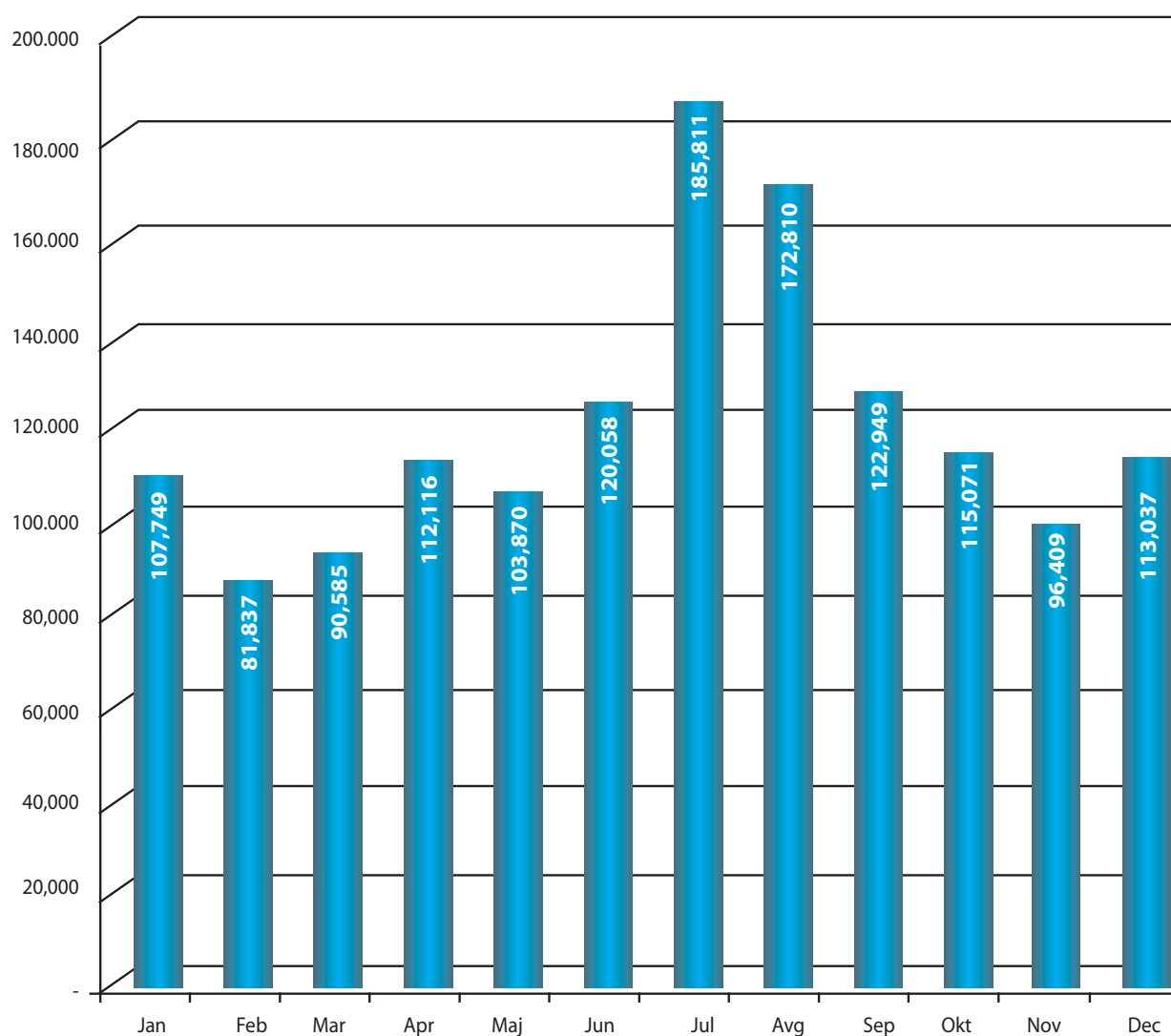
U julu je bilo najviše putnika, ukupno 185.811, a zatim u avgustu ukupno 172.810 putnika. S druge strane spektra, februar se razlikuje jer je tog meseca putovalo samo 81.837 putnika.

Statistike pokazuju da Cirih nastavlja biti preferirana destinacija putnika sa Kosova sa 21% opšteg saobraćaja, sledi Beč i Düsseldorf sa oko 9 odsto, zatim Istambul, Štuttgart, Ženeva, Minhen i Budimpešta sa oko 5 – 7 odsto tržišnog udela.

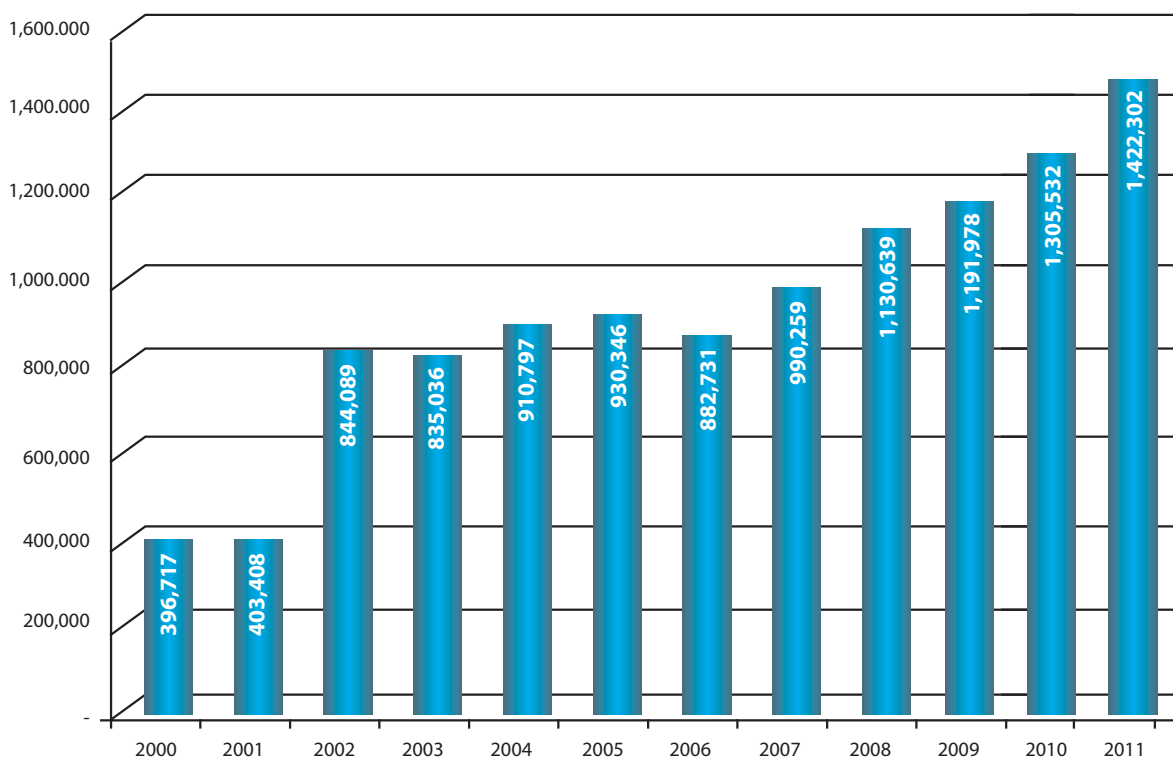
Što se tiče kompanija, ubedljivo vodi švajcarska avio- kompanija Edelweiss, koja je prevezla između Prištine i Švajcarske preko 200.000 putnika, sledi Adria Airways, Belair, Austrian Airlines, Belle Air Europe, Germanwings, easyJet, Turkiš Airlines, Malev, Air Berlin i XL Airways.

Ogroman rast je imala slovenska kompanija "Adria Airways", koja je tokom 2010. godine bila peta po broju prevoženih putnika, dok je u 2011. godini bila druga, zahvaljujući uglavnom novim destinacijama prema Nemačkoj, put kojima je operirala ove godine. Prevoz robe putem vazdušnog saobraćaja ne napreduje. Tokom 2011. godine, smanjen je do 16% u odnosu na prošlu godinu.

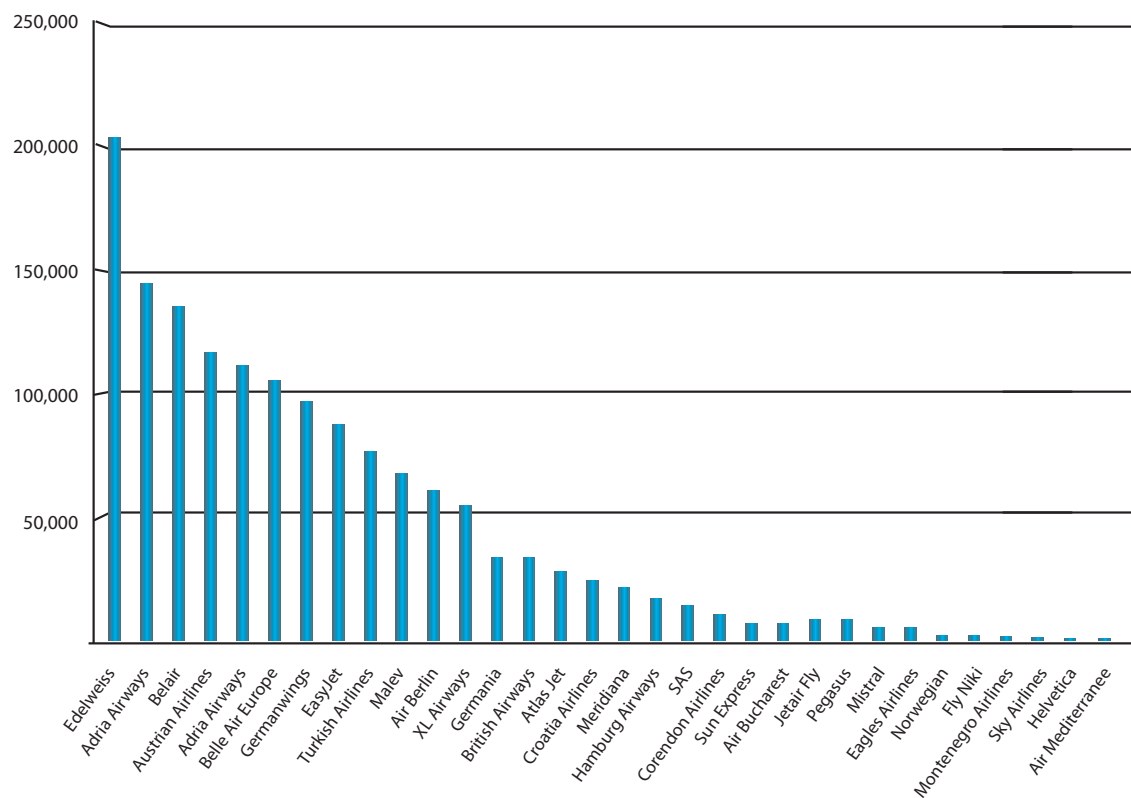
Putnici prema mesecima 2011

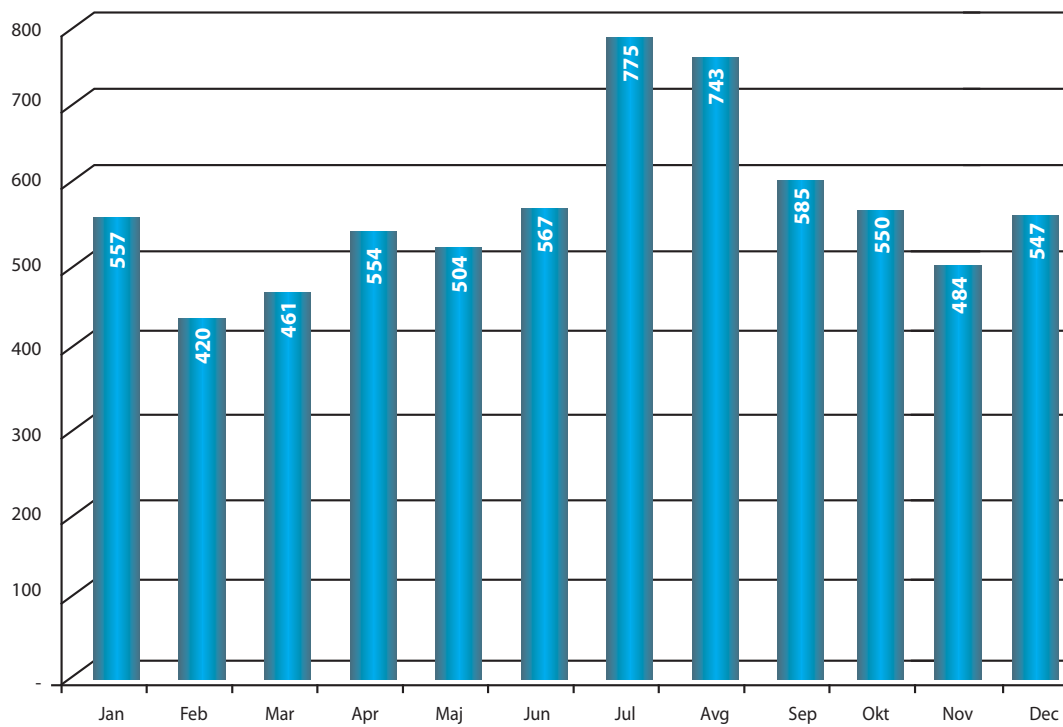
Broj putnika [2000 - 2011]

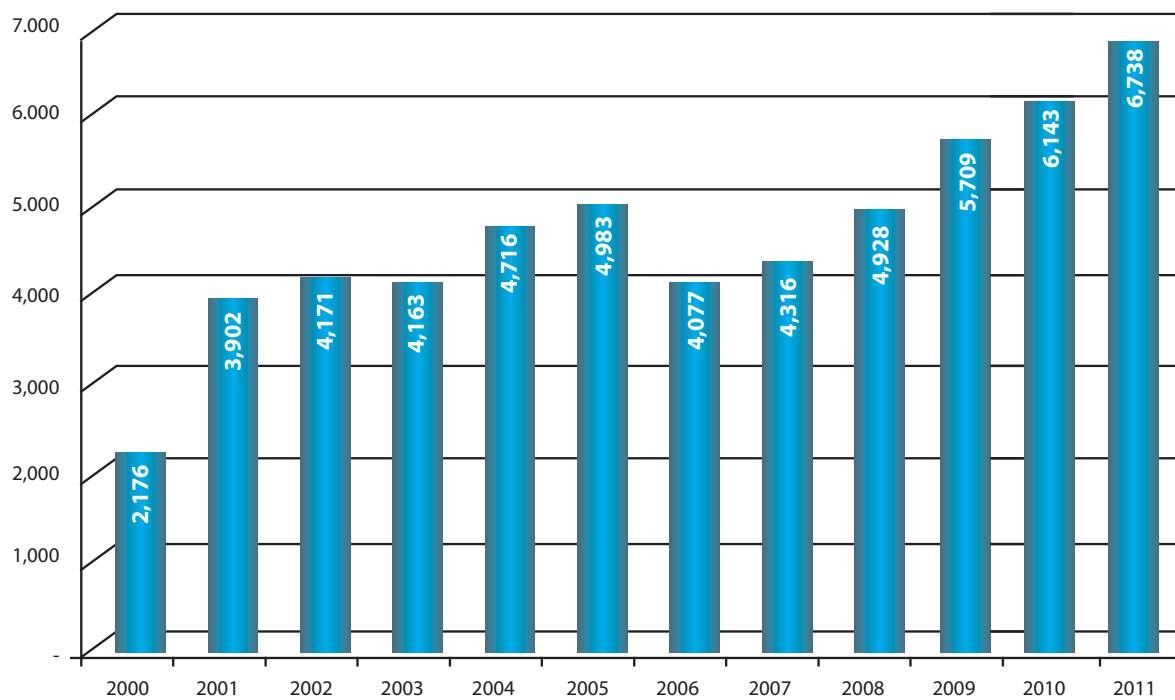
Putnici po avioprevozniku [2011]

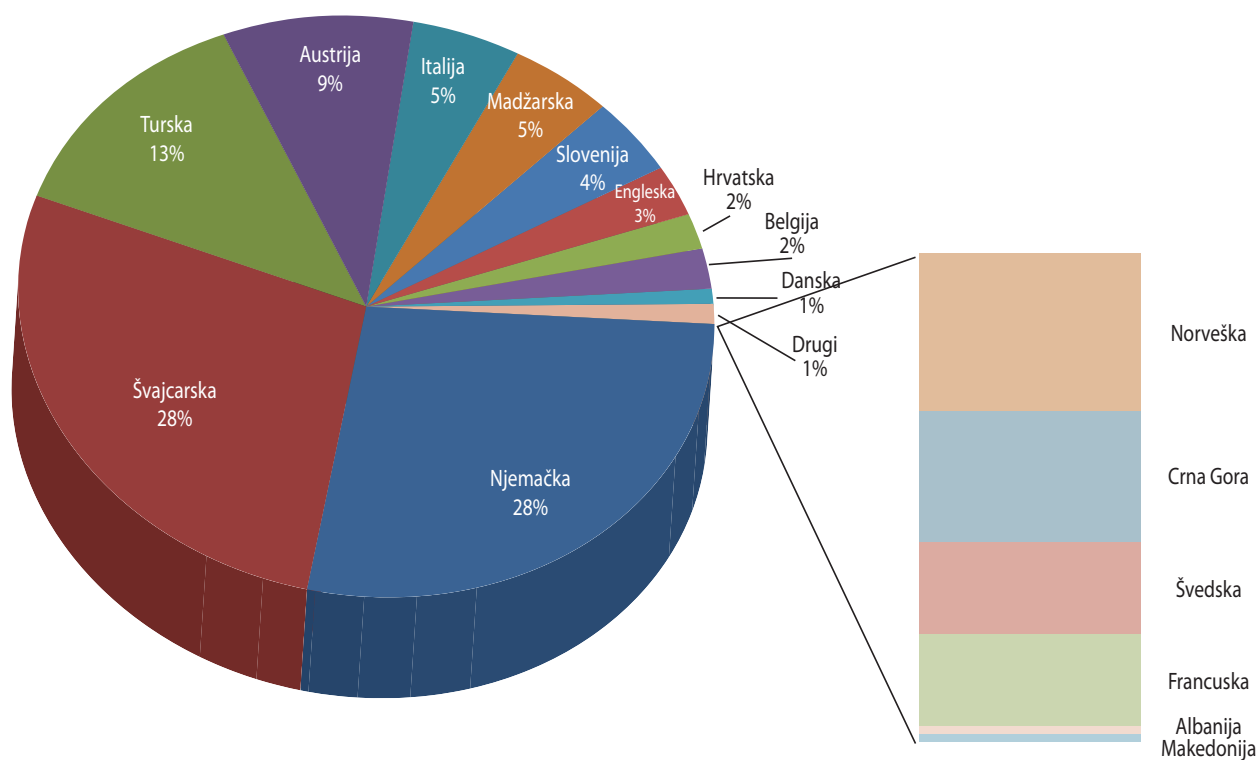
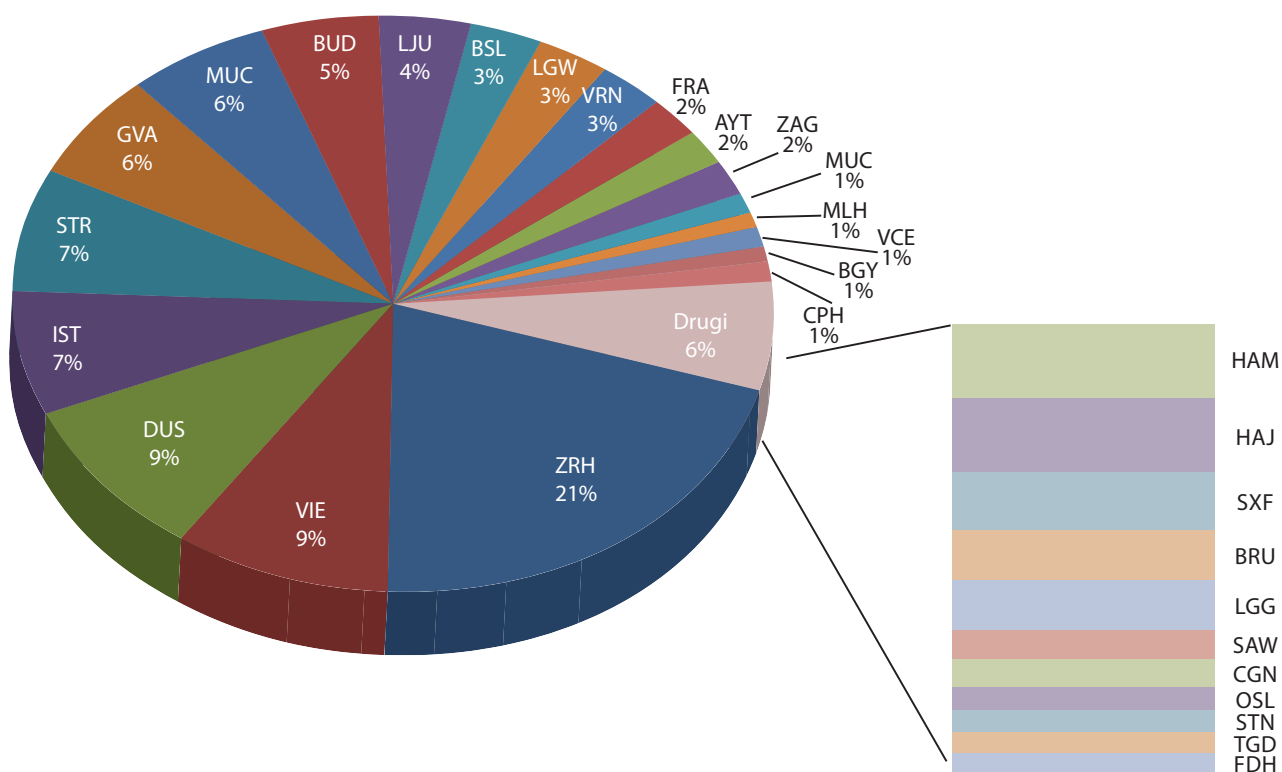
Letovi [2011]

Letovi [2000 - 2011]

Putnici prema odredištu [2011]

Republika e Kosovës
Republika Kosovo - Republic of Kosovo

ANNUAL REPORT 2011

 Mission
To maintain the highest standards of
safety in civil aviation in Kosovo

 Vision
To provide the best possible civil
aviation system in Kosovo

Content

1. LIST OF ABBREVIATIONS	5
2. EXECUTIVE SUMMARY	6
3. ABOUT US	8
3.1 Quality management system	9
3.2 CAA Supervisory Board	9
3.3 Director General of CAA	9
3.4 Organisational structure of CAA	10
a) Office of Director General	10
b) Flight Safety Department	11
c) Air Navigation Services Department	11
d) Aerodromes Department	12
e) International Cooperation and Economic Regulation Department	12
f) Administration and Human Resources Department	12
3.5 Financial revenues of CAA	14
3.6 Salaries of CAA personnel	14
4. EUROPEAN COMMON AVIATION AREA AGREEMENT (ECAA AGREEMENT)	15
4.1 Monitoring of implementation of ECAA Agreement	15
4.2 2 Annual Meeting of ECCA Joint Committee	15
5. INTER INSTITUTIONAL COOPERATION	16
a) Concept document in the field of civil aviation	16
b) Coordination group of public institutions with responsibilities in civil aviation	17
c) Cooperation with MI	17
d) Cooperation and the support of MIA in the regulation of aviation security	17
e) Cooperation with KFOR	18
6. NATIONALITY MARK OF AIRCRAFT-Z6	18
7. CIVIL AVIATION STATES SAFETY PROGRAMME	19
8. DEVELOPMENT OF THE AVIATION MEDICINE	20
9. CAA ACTIVITIES IN THE INTERNATIONAL ARENA	20
9.1 Regional cooperation in the area of civil aviation	20
a) Bilateral cooperation with Albania	20
b) Trilateral cooperation Albania-Kosovo-Macedonia	21
c) Bilateral cooperation with Croatia	21
9.2 2 Relationship with EUROCONTROL	21
9.3 Relations with European Aviation Safety Agency (EASA)	21
9.4 Description of Kosovo Air Space	22
9.5 Normalisation of the Balkans Airspace (BANM)	24
9.6 Air Service Agreement between Kosovo and Turkey	25
9.7 Koordinimi i asistencës teknike në fushën e aviacionit	26
a) Twinning between CAA of Kosovo and France	27
b) Projekti EASA-IPA	27
c) ISIS program	29
d) Activities of ISIS Program	29
10. REGULATORY ACTIVITY	30
10.1 Flight safety	30
a) Inspections of foreign aircraft	30
b) Occurrence reporting in aviation	31
c) Dangerous goods	32
10.2 Air Navigation Services	33
a) Inspections and audits	33
b) Assessment of operational staff competence	34
c) Issuance of medical certificates and licenses for air traffic controllers	34
10.3 Aerodromes	35
a) Change of the operator of PIA "Adem Jashari"	35
b) Audits and Inspections	35
c) Implementation of regulations in the field of aerodromes	36
d) Approval of helicopter operations	37
e) Safety assessment of the impact of new PIA terminal construction in operations	38
f) Approval of a new fuel supplier at PIA "Adem Jashari"	38
10.4 Economic regulation	39
a) Illegal charge imposed by Serbian authorities on the passengers departing from Prishtina	39
b) Establishment of the airport users committee	39
11. LEGISLATIVE ACTIVITY	40
12. TECHNICAL PUBLICATIONS FOR INDUSTRY AND INTERNAL MANUALS	41
13. ADMINISTRATION AND HUMAN RESOURCES	43
13.1 Human resources and administrative procedures	43
13.2 Finance and Budget	43
13.3 Revenues	43
13.4 Budget expenditures	44
13.5 CAA budget for 2012	44
Statement of receipts and cash payments	44
Statement of budget execution	45
Own Revenues	45
14. PROFESSIONAL TRAININGS	46
15. STATISTICS	46

1. LIST OF ABBREVIATIONS

CAA	Civil Aviation Authority of the Republic of Kosovo
MI	Ministry of Infrastructure
MIA	Ministry of Internal Affairs
MF	Ministry of Finance
MFA	Ministry of Foreign Affairs
MLSW	Ministry of Labour and Social Welfare
AAIIC	Aeronautical Accidents and Incidents Investigation Commission
NATO	North Atlantic Treaty Organisation
KFOR	Kosovo Force
ICO	International Civilian Office
ITU	International Telecommunication Union
EU	European Union
EC	European Commission
ECAA	European Common Aviation Area
DG MOVE	Directorate General for Mobility and Transport in EC
EULEX	European Union Rule of Law Mission
IPA	Instrument for Pre-accession
ISIS	Implementation of the Single European Sky in South East Europe
PIA	Pristina International Airport
ANSP	Air Navigation Service Provider at PIA
ATC	Air Traffic Control
NATA	National Air Traffic Agency (Albania)
ICAO	International Civil Aviation Organization
ECAC	European Civil Aviation Conference
EUROCONTROL	European Organisation for the Safety of Air Navigation
EASA	European Aviation Safety Agency
IATA	International Air Transport Association
ISO	International Organisation for Standardisation
JAR	Joint Aviation Requirements
AOC	Air Operator's Certificate
FTO	Flight Training Organisation
AME	Aviation Medical Examiner
AMC	Aviation Medical Centre
IAQCO	CAA Internal Audit and Quality Control Office
OAGK	Office of the Auditor General of Kosovo
IOC	Independent Supervisory Council

2. EXECUTIVE SUMMARY

On 13 March 2008, the Assembly of the Republic of Kosovo approved Law No.03/L-051 on Civil Aviation. The Law came into force on 15 June 2008. The Law on Civil Aviation, *inter alia*, established the Civil Aviation Authority of the Republic of Kosovo (CAA). More on duties and responsibilities of the CAA can be read throughout this report.

CAA is only one of the public authorities with responsibilities and functions in the area of civil aviation in our country. The Law defines that Ministry of Infrastructure (MI) is responsible for the economic regulation of air traffic, whereas Ministry of Internal Affairs (MIA) is responsible to regulate aviation security aspects. The Law has also established the Aeronautical Accidents and Incidents Investigation Commission (AAIIC), as an institution that functions within the office of the Prime Minister of the Republic of Kosovo.

CAA is an independent regulatory agency, which is responsible for the regulation of civil aviation safety and the economic regulation of airports and air navigation services. Economic regulation of airports and air navigation service providers implies approval of charges levied for the use of services provided by these operators. CAA has a full legal capacity. CAA is a self-financed budget organisation and a public authority, and it is subject to the provisions governing budget organizations and public authorities found in other laws and normative acts applicable in the Republic of Kosovo.

CAA is self-financed through dedicated revenues, as defined by the Law No. 03/L-048 on Public Financial Management and Accountability. Pursuant to Article 25 of the Law No. 03/L-051 on Civil Aviation, the CAA's dedicated revenues consist of:

- Aviation-related taxes, charges and fees;
- A percentage of air navigation services provided within the air space of the Republic of Kosovo;
- Passenger safety charges, and certification and licensing charges; and
- Donations, grants and any other financial or technical support designated for the CAA.

CAA is managed by the Director General. The Director General of CAA was appointed on 25 September 2008 by the Decision No. 06/37 of the Government of the Republic of Kosovo. The Supervisory Board consisting of five members supervises the work of CAA. The Government of the Republic of Kosovo appointed the CAA's Supervisory Board by Decision No. 04/71 of 03 July 2009, amended by Decision No. 03/83 of 25 September 2009.

During 2010, CAA has completed the legislative framework to fully exercise the functions entrusted to it by the Law. There were numerous Regulations, Decisions and Administrative Directions issued in accordance with the Law on Civil Aviation. This also includes Regulations for the transposition of relevant EU Regulations and Directives into the legal order of the Republic of Kosovo. This activity enabled CAA to meet all legislative requirements of the Agreement on the European Common Aviation Area (ECAA).

Inspectors of CAA have conducted inspections and audits to ensure that the civil aviation operations in Kosovo are carried out in accordance with the applicable standards. These inspections and audits have been conducted at Prishtina International Airport "Adem Jashari" and the Air Navigation Service Provider. Foreign air carriers operating at Prishtina were also inspected. Inspections have shown that operations are conducted in accordance with safety standards. However, in some cases some non-conformities with the standards were noted, but did not adversely affect the safety level. These non-conformities were urgently addressed and operators were required to compile action plans to correct non-conformities in accordance with CAA requirements and recommendations. Inspectors have followed the operators' work until the correction of identified non-conformities.

Among the CAA objectives to be fulfilled during 2011 was also building the system for quality management within the organisation. The first step towards the fulfilment of this objective was a new organisational structure established within CAA, the Internal Audit and Quality Control Office (IAQCO), foreseen under the Regulation for the organisation and internal functioning and the systematisation of working places. Manager of this office is accountable to the CAA Director General. In 2012 is planned the certification of CAA under the international standard of service quality ISO 9001:2008.

From 8-10 November 2011, institutions responsible for aviation regulation in the Republic of Kosovo, as well as the airport and air navigation services provider, were subject to an assessment visit of an expert delegation from the European Commission, in order to assess the level of implementation of the EU aviation acquis in the Republic of Kosovo.

CAA has closely cooperated with other responsible institutions on civil aviation in the Republic of Kosovo in order for the entire regulatory and supervisory system of the state to function in a coordinated manner and in accordance with best international standards and practices. In addition, professional assistance was provided in the field of civil aviation to other governmental organisations every time this was requested.

CAA has sponsored the education of three Kosovo doctors in order that they obtain necessary international ranks to carry out the role of Aviation Medical Examiners (AME). Kosovo doctors have had excellent results in the professional programme of aviation medicine held at King's College in London. This programme, which is accredited according to JAR FCL 3 and ICAO Annex 1 standards, contains 120 theoretical lesson hours in aviation medicine as well as practice and study visits. Following the successful completion of the professional programme, these doctors were certified by CAA so that they can issue all classes of medical certificates for the aviation staff. Republic of Kosovo currently has now three aviation doctors, who are certified according to the highest EU standards.

CAA has continued to have very good cooperation with EASA on the issues related to aviation safety; however, there is still no pragmatic solution by EC on the signing of working arrangements between the CAA and EASA about standardisation and inspection of foreign airplanes. For two consecutive years, CAA has officially been requesting the signing of this document with EASA, which would enable the auditing and inspection of CAA work by EASA, and would provide CAA access to the safety database of inspected airplanes in Europe. The obstacle arose due to the unwillingness of the European Commission, and consequently the European Aviation Safety Agency, to enter into contractual relations with the CAA.

CAA has also actively participated in the meetings organised by NATO in order to normalise the Balkans airspace.

Since July 2011, twinning activity projects have resumed with the CAA of France from which the CAA, MI, MIA and Aeronautical Accident and Incident Investigation Commission (AAIIC) benefited as public authorities with functions and responsibilities in the civil aviation area in our country. The project that started in February 2010 is funded by the EU as part of the Instrument for Pre-Accession (IPA) aiming to build capacities of aeronautical authorities of the Republic of Kosovo at the same level with those of EU member states, through training and alignment of legislation with that of EU. The project is expected to end at the end of 2012.

3. ABOUT US

On 13 March 2008, the Assembly of the Republic of Kosovo approved Law No. 03/L-051 on Civil Aviation. The law came into force on 15 June 2008 by Presidential Decree. The Law on Civil Aviation, among other things, established the Civil Aviation Authority of the Republic of Kosovo (CAA).

From 1 January 2009, CAA has fully taken the responsibilities in line with the Law on Civil Aviation. CAA is one of the public authorities with responsibility and functions in the field of civil aviation in our country. The Law sets that Ministry of Infrastructure (MI) is responsible for economic regulation of air transport¹, while Ministry of Internal Affairs (MIA) is responsible for regulation of security aspects of aviation². The Law also establishes the Aeronautical Accidents and Incidents Investigation Commission (AAIIC), as an institution that functions within the Office of the Prime Minister of the Republic of Kosovo³.

CAA is an independent regulatory agency, which is responsible for the regulation of civil aviation safety and the economic regulation of aerodromes and air navigation services providers. Economic regulation of aerodromes and air navigation service providers implies the approval of charges on the use of services provided by these operators. CAA has full legal capacity. CAA is a self-financed budget organisation and a public authority, and as such, it is subject to relevant provisions on budget organisations and public authorities set out in other laws and other normative acts applicable in the Republic of Kosovo.

CAA is responsible for the:

- Implementation of legislation on civil aviation and implementation of approved policies by MI or Government in the field of civil aviation;
- Provision of advice and proposals to the MI, the Government and the Assembly, regarding the policies and legislation in the field of civil aviation;
- Promulgation of implementing regulations and directives on air navigation, in accordance with the Law on Civil Aviation and the European Common Aviation Area Agreement, in order to implement the civil aviation policies of the MI and relevant legislation from the field of civil aviation;
- Issuance of licences, certificates and permits in accordance with the competencies and responsibilities of the CAA, as defined by the Law on Civil Aviation;
- Regulation of air traffic safety in the Republic of Kosovo;
- Regulation of airport and air navigation services economics;
- Provision of advice to MI regarding preparation of project proposals by the Minister on the use of Kosovo air space which meet the needs of users, having in mind the national security, economic and environmental factors and the need for high standards of safety;
- Oversight and assurance of effective implementation of legislation, standards, rules, procedures and civil aviation orders, except when this function is expressly given to the MI or to another public authority by the Law on Civil Aviation or by some other basic legal normative act;
- Dissemination of information to the public regarding the relevant issues on functions and activities of the CAA;
- Undertake actions, conduct investigations and inspections, and promulgate orders, rules, regulations and/or procedures which are considered as reasonably necessary by the CAA for (i) regular and lawful implementation of provisions of the Law on Civil Aviation or (ii) regular and lawful exercise of competences and functions which are given to CAA by this Law; and

CAA continued publishing its monthly Bulletin. The objective of the Bulletin is to make sure that all interested parties, including the aviation community, become familiar with the work of the CAA and monthly developments in the civil aviation sector. The idea is for the Bulletin to be transformed into a forum for all professionals and enthusiasts of civil aviation in the Republic of Kosovo. Monthly Bulletins are posted on the CAA internet web site, to ensure that all those interested in our work have updated information throughout the year.

1 Law on Civil Aviation, Chapter 2

2 Ibid., Chapter 4

3 Ibid., Article 5

3.1 Quality management system

Among the CAA objectives to be fulfilled during 2011 was also building the system for quality management within the organisation. The first step towards the fulfilment of this objective was a new organisational structure established within CAA, the Internal Audit and Quality Control Office (IAQCO), foreseen under the Regulation for the organisation and internal functioning and the systematisation of working places. Manager of this office is accountable to the CAA Director General.

By doing this, CAA confirms its dedication to provide as qualitative services as possible to the industry which it regulates and to all other stakeholders. The actions towards meeting this objective are interconnected with the setting of standards, working processes and procedures to coordinate establishment, maintenance and constant improvement of the CAA working system, which aims at building efficiency and effectiveness at work, which consequently results in the better accomplishment of key duties and responsibilities entrusted to the CAA.

CAA has contracted consultation services as professional assistance in order to build the system for quality management according to the ISO 9001:2008 standard. The project for these services was entrusted to a domestic consultation company and is expected to be completed in the first part of 2012. Following the completion of this project, CAA must be audited by an ISO certification body.

As was planned, during this year the CAA has managed to complete some of the working project phases for the quality system building: appointment and training of the working group for the accomplishment of the project and situation analysis, and to identify working processes at all organisational structures of the CAA.

3.2 CAA Supervisory Board

CAA's activities are supervised by a Supervisory Board, which is comprised of five members. The board is a part time body and convenes at least on quarterly basis. The Supervisory Board is responsible for the supervision and review of (i) CAA's activities and decisions regarding the administrative, executive, regulatory and licensing issues, and (ii) all aspects of financial management, income and expenses of CAA. Director General submits a comprehensive work report to the Supervisory Board every three months and the annual report at the end of every calendar year. During 2011, the Supervisory Board held four regular meetings and ten other supplementary sessions, in which it reviewed CAA quarterly reports and discussed issues under the Board's authority, as set out above under (i) and (ii).

Supervisory Board members are appointed by the Government of the Republic of Kosovo by Decision no. 04/71 of 3 July 2009, as amended by Decision no. 03/83 of 25 September 2009. Pursuant to the Law on Civil Aviation, Chair of the Board and another member's mandates last two years. These two mandates have expired in July 2011. CAA has notified in time the Ministry of Infrastructure regarding the expiration of these two mandates. Pursuant to the Law on Civil Aviation, members of the Supervisory Board of the CAA are proposed by the Minister of Infrastructure and appointed by the Government. By the end of year being reported on, the Board has continued working with three members, who under the Law on Civil Aviation, constitute a quorum to function. Since July, in accordance with the Law, Board meetings have been chaired by the oldest member, Mr. Kosum Kosumi. It should be noted that at its meeting of 22 September 2011, the Supervisory Board has adopted its Work Rules. CAA Board members have carried out a working visit in Tirana on 8 and 9 December 2011. There, they have met with the Board of the Albanian CAA, its management, as well as with officials at the Ministry of Transport and from the air carrier "Belle Air".

3.3 Director General of CAA

CAA is managed by the Director General of Civil Aviation who has a full-time job. Director General is a CAA official responsible for daily management and decision-making in CAA. Director General is accountable to the Assembly regarding the compliance of CAA with civil aviation policies and with all other Laws and standards applicable in the Republic of Kosovo. CAA Director General was appointed by the Government of the Republic of Kosovo on 25 September 2008 pursuant to the Decision No. 06/37, following the proposal by the Minister of Transport and Post-Telecommunication. Director General is appointed for a five (5) year term of office. Director General may be re-appointed by the Government for successive terms of the same duration.

In June 2011, the Office of the Auditor General of Kosovo (OAGK) published the audit report for the CAA financial statements for the year ending on 31 December 2010. The OAGK report shows that CAA has conducted no violation on the subjects audited. In addition, according to the OAGK opinion, financial statements from all material aspects have presented a fair and true statement. In the final conclusion on the CAA management, the report points out that CAA Management managed to establish appropriate management controls. Moreover, OAGK report concludes that CAA has spent the budget within the limits set out by the Assembly of the Republic of Kosovo and hence the spending of budgeted funds presents good performance.

This report also provides details about budget expenditures and the dedicated revenues of CAA during 2011.

3.4 Organisational structure of CAA

In January 2011, the CAA promulgated the Regulation for the internal organisation and functioning and the systemisation of working positions. According to it, the organisational structure of the CAA comprises of the:

- a) Office of the Director General
 - i) Internal Audit and Quality Control Office
 - ii) Legal Services and Regulatory Issues Office
 - iii) Public Affairs Office
- b) Flight Safety Department
- c) Air Navigation Services Department
- d) Aerodromes Department
- e) International Cooperation and Economic Regulation of Aviation Department
- f) Administration and Human Resources Department

Following is a summary of main duties and responsibilities for each department separately.

a) Office of Director General

Functions of this office are to provide administrative assistance in the overall management of the CAA; organisation, preparation and protocol of meetings chaired by the Director General, either personally or on his behalf; coordination, within its given attributes, of the relations with state and international institutions and other public or private bodies, and implementation of official protocol.

i) **Internal audit and quality control office is responsible for:**

- Coordination of the quality management system and the monitoring of the constant maintenance of quality standards (ISO 9001:2008);
- Confirming that necessary processes for the quality management system are established, implemented and maintained;
- Reporting to the Director General regarding the performance of quality management system and on the needs to improve;
- Liaising with external parties on issues dealing with the quality management system;
- Organising and promoting activities in view of constant improvement of quality;
- Assessing and developing techniques on quality control;
- Controlling the quality of every procedure or handbook written by the CAA or the aviation industry when under CAA supervision;
- Coordinating actions in order to draft and implement the State Safety Programmes (SSP).

ii) **Legal affairs and regulatory office is responsible for:**

- Provision of legal and juridical advice to the Director General and other responsible structures;
 - Final drafting of projects for secondary legal acts and other normative instruments under the CAA competency;
 - Preparing juridical opinions for secondary legal acts, administrative acts and other normative projects
-

- prepared by the responsible structures;
- Preparing, following, and accomplishing policies and regulatory activities in relation to studies in the field of civil aviation legislation, conducting and accomplishing technical and legal assessment analysis of legislation effectiveness, legislation process and methodology and techniques of drafting legislation;
- Observing and accomplishing policies and activities regarding access and integration issues of Kosovo civil aviation into relevant regional, European and international initiatives and structures, as well as coordinating work with other institutions, in the process of bringing Kosovo legalisation closer to that of the European Union and its member states;
- Observing and accomplishing competences regarding the development and accomplishment of jurisdictional relations and other domestic and international cooperation procedures in the field of civil aviation.

iii) **Public Affairs Office is responsible for:**

- Communicating with the public and electronic and written media;
- Making appropriate information available to the public and media regarding the CAA activities;
- Publishing reports and documents in the CAA structure scope of work.

b) Flight Safety Department

Flight Safety Department is responsible for safety regulation of civil aviation in the Republic of Kosovo. Its duty is to develop secondary legislation in the field of aviation safety, which should be in line with standards and international rules as prescribed by International Civil Aviation Organisation (ICAO), European Aviation Safety Agency (EASA) etc., and to ensure continuous implementation of these rules and standards.

Among others, this department carries out procedures for registration of air operators, registration of aircraft (airplanes), approval of maintenance organizations, approval of training centres of pilots and organizations for training of maintenance personnel, as well as licensing of pilots and mechanics. Through inspections and audits, this department supervises aircraft operators, aircraft itself and the personnel involved in operations and maintenance of the same, in order to ensure strict implementation of the applicable standards. Also, foreign airplanes that operate in Kosovo are subject to regular and random inspections for evaluation of their safety.

The department is also supporting the Ministry of Internal Affairs to carry out the responsibilities entrusted to it by the Law on Civil Aviation until the latter is staffed with the necessary professional personnel. CAA continued to work together with MIA to guarantee effective supervision of civil aviation in our country.

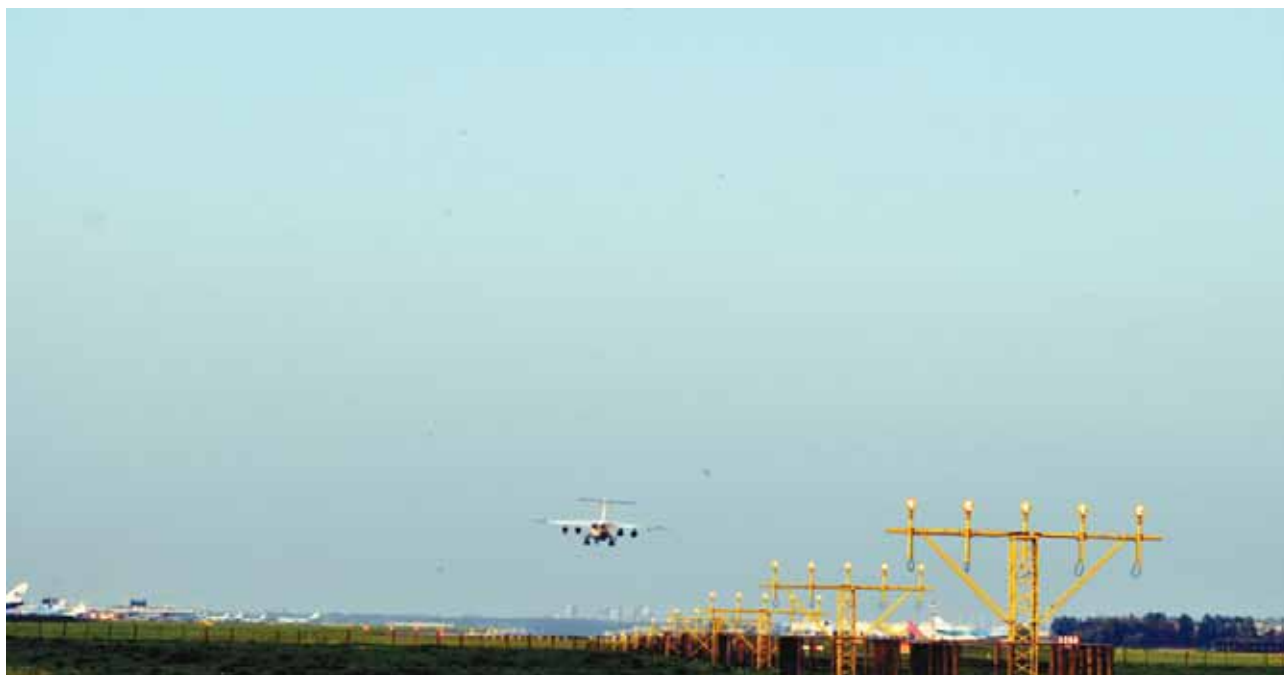
c) Air Navigation Services Department

This Department is responsible for the Regulation, Monitoring, Inspection, Certification and General Safety Supervision of the Air Navigation Service Providers (ANSP) within the Republic of Kosovo. It ensures that applicable regulations and standards for Air Navigation Services are in line with ICAO standards and recommended practices, EU legislation, including EUROCONTROL rules. The Air Navigation Services Department is responsible for the Safety Supervision of the Air Navigation Services Providers:

- Air Traffic Control (ATC)
- Communication, Navigation and Surveillance (CNS);
- Aeronautical Information Service (AIS)
- Meteorological Service (METEO)

The Air Navigation Services Department is responsible for licensing of Air Traffic Controllers (ATCO), verification of their professional competency and their medical fitness.

The Air Navigation Services Department ensures that aeronautical information is published in the Kosovo Aeronautical Information Publication (AIP), a document which is valid for all air operators interested in operating in Kosovo's airspace.

Airplane landing at Prishtina International Airport "Adem Jashari"

d) Aerodromes Department

This Department is responsible for the regulation of safety and security of aerodromes in the Republic of Kosovo and the enforcement of applicable Kosovo legislation and ICAO standards within the scope of its activity.

The role of the Department, among others, is to develop aerodrome and airport documents on safety and security, enhance and promote guidance materials for aerodrome operators guaranteeing complete and continuous improvements of aerodrome operating standards in Kosovo.

The department is responsible for certification of aerodromes and airports in the Republic of Kosovo. With continuous oversight through the conduct of inspections and audits, the department ensures that Prishtina International Airport "Adem Jashari" is meeting the basic standards pursuant to which it has been certified.

e) International Cooperation and Economic Regulation Department

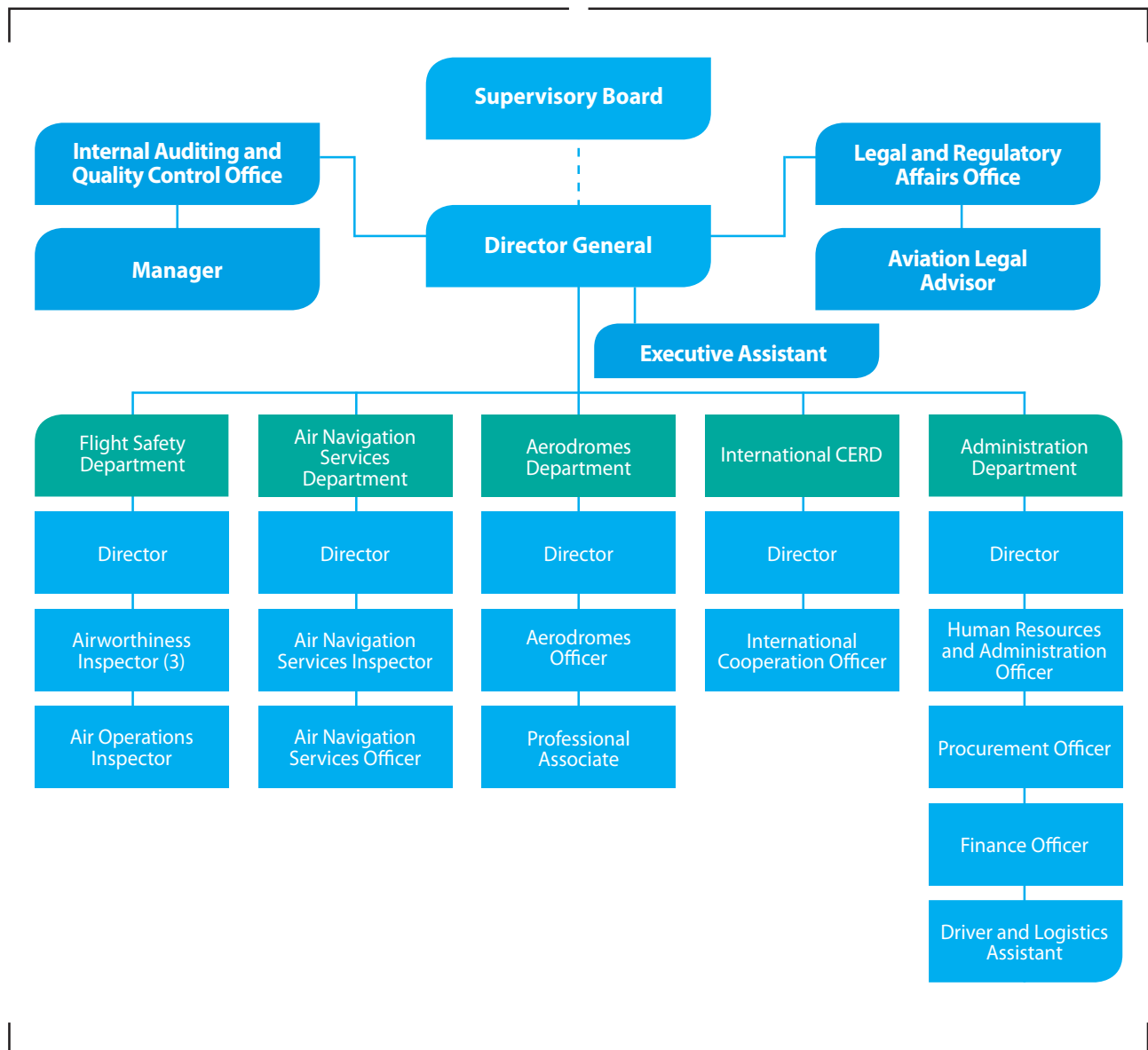
This department has the following responsibilities:

- To establish relations with regional and international organizations in the field of aviation such as ICAO, EASA, European Commission, EUROCONTROL, ECAC etc.
- To coordinate international technical assistance offered in the area of civil aviation by the European Commission and others in the donor community;
- To conduct economic oversight of the airport and air navigation service provider in the Republic of Kosovo. This responsibility is accomplished through the review and approval of the airport and the air navigation service provider's user charges. Thus, ensuring that the airport and air navigation services provider apply charges which are cost-based, non-discriminatory, and transparent and which are established following consultation with service users.
- To collect and analyse statistical data related to the traffic at the Airport.

f) Administration and Human Resources Department

This department is responsible for overall operational support to the CAA personnel, including management of the human resources, finance, budget, procurement and logistics issues. It ensures that public funds are utilised efficiently and in accordance with procurement rules and the Budget of the Republic of Kosovo.

Fig 1. CAA Organisational Chart

3.5 Financial revenues of CAA

CAA is self-financed through dedicated revenues, as defined by the Law No. 03/L-048 on Public Financial Management and Accountability. Pursuant to Article 25 of the Law No. 03/L-051 on Civil Aviation, the CAA's dedicated revenues are comprised of:

- Aviation-related taxes, liabilities and fees;
- A percentage of air navigation services offered within the air space of the Republic of Kosovo;
- Passenger safety charges, and certification and licensing charges; and
- Donations, grants and other financial or technical sustainability designated for the CAA.

Regulation No. 2008/7 setting the safety charge for passengers using commercial flights from Kosovo came into force on 1 January 2009. This Regulation levies a two (2) Euro charge to each passenger departing from Kosovo on a commercial flight. The funds raised from this safety charge are allocated to the CAA as dedicated revenues to cover operational expenses in accordance with the Law No. 03/L-051 on Civil Aviation.

Starting from the second half of 2011, CAA through Regulation No. 7/2011 has ensured the legal basis for the collection of charges for services provided by it, such as license-issuing services, permits, different certificates, and the conduct of inspections and audits, all of which lie within the authority of CAA for the civil aviation regulation in the Republic of Kosovo.

You can read more on CAA's revenues in 2011 in section 13.3 of this report.

3.6 Salaries of CAA personnel

Civil aviation safety is mission and number one priority of the Civil Aviation Authority of the Republic of Kosovo. As a civil aviation regulator, the Agency ensures that air operations in the Republic of Kosovo are carried out in accordance with the applicable law and international standards, including the legislation and aviation standards in the European Union. To achieve the mission, a civil aviation regulator needs qualified and experienced personnel in order to develop standards, procedures, regulations and to ensure their implementation by the operators through continuous oversight, inspections and audits.

Pursuant to Article 24.2 of the Law on Civil Aviation, salaries of CAA personnel are set out by the Director General following the review and approval by the Minister of Finance. When setting the level of salaries, the Law defines that apart from professional criteria for the personnel, the salaries of the personnel of aviation industry should also be taken into account (airport, air traffic control, air operators), a standard that is required by ICAO documents as well. The salary scale of CAA personnel was approved on 20 March 2009 by the Minister of Economy and Finance, at the proposal of Director General of CAA. The salary of the Director General of CAA was later defined by the Government in accordance with Article 20.2 of the Law on Civil Aviation.

4. EUROPEAN COMMON AVIATION AREA AGREEMENT (ECAA AGREEMENT)

ECAA (European Common Aviation Area) Agreement is a multilateral agreement creating a single internal market and identical laws in the field of aviation, signed by the governments of European Union member states, Iceland, Norway and countries of the Western Balkans. UNMIK signed this agreement on behalf of Kosovo and declared it provisionally applicable on 10 October 2006. The Republic of Kosovo, through the Declaration of Independence, *inter alia*, has taken over all international obligations of Kosovo, including those entered on its behalf by UNMIK. These obligations include also the implementation of the ECAA Agreement. Implementation of the ECAA agreement in the Republic of Kosovo was also made mandatory through the Law on Civil Aviation. However, the Republic of Kosovo does not have contractual agreement with EU in the area of civil aviation.

This agreement presents a set of conditions to the countries of the Western Balkans region so that the latter can become part of the European integration in civil aviation. These countries are obliged to transpose into their internal legal order and implement the entire legal framework of EU in the field of aviation. The level of implementation of the ECAA Agreement in the countries of Western Balkans is assessed by European Union special commissions through visits to these countries. Depending on compliance results, Western Balkans countries can progress from first phase, which starts immediately after the agreement has entered into force, to the second phase, and until the complete implementation of the ECAA Agreement. Special conditions for every country have been laid down in the Agreement Protocols 1 through 9. Protocol 9 deals with Kosovo.

CAA, as a responsible institution, reports to the Ministry of European Integration on quarterly basis on the Kosovo progress in the implementation of the ECAA Agreement. The implementation of this Agreement is one of the actions in the Action Plan for the European Partnership of Kosovo.

4.1 Monitoring of implementation of ECAA Agreement

From 8-10 November 2011 institutions responsible for the aviation regulation in the Republic of Kosovo as well as the airport and air navigation services provider were subject to an assessment visit of an expert delegation from the Directorate for Mobility and Transport of the European Commission, in order to define the level of implementation of the ECAA Agreement.

The EC Delegation has assessed the EU acquis transposed by the CAA, MI, MIA and AAIIC in the field of safety and security, economic regulation, and provision of air navigation services.

Since the only requirements left from the assessment of the previous year were the approval of the Law on Labour and the Law on State Aid, the experts met separately with Ministry of Labour and Social Welfare officers and the Ministry of Finance officers. In the meantime, the assessors were satisfied with the fact that the two laws entered into force and thus these two Ministries are undertaking necessary steps to implement them. Experts also met with the President of Commission for the Protection of Competition regarding the implementation of competition rules in Kosovo. A report with the results of this comprehensive assessment will be published by the EC in the first part of 2012.

Referring above all to the implementation of this Agreement in Kosovo, the 2011 Progress Report of the European Commission states that, in general, Kosovo has continued to make solid progress in the field of aviation but was hampered by issues related to status. The transposition of acquis into national legislation was advanced with regard to economic regulation, whilst the air traffic management area has continued to have good progress with regard to regulatory convergence.⁴

4.2 Annual Meeting of ECAA Joint Committee

On 12 December 2011, the CAA represented Kosovo at the sixth annual meeting of the Joint Committee, which is established to review and assess the implementation of the ECAA Agreement by the signatory states. According to

⁴ http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2011/package/ks_rapport_2011_en.pdf fq. 46

the government Action Plan for European Partnership, CAA is the responsible institution in the Republic of Kosovo to coordinate the implementation of this Agreement. Kosovo was distinguished and congratulated by European Commission for the highest level of implementation of the ECAA Agreement out of the four Balkan states assessed in 2011 (other three being Bosnia and Herzegovina, Serbia and Albania). Kosovo was said “to have implemented the complete legal framework requested by the first phase of the Agreement” and “on the track to meet all the conditions of the first phase”. Moreover, the Republic of Kosovo was commended, as according to EC representatives, it has corrected all findings which were identified during the 2010 assessment. There were no critical remarks given to the Republic of Kosovo at this initial assessment.

From the Annual ECAA Joint Committee Meeting

5. INTER INSTITUTIONAL COOPERATION

CAA has closely cooperated with other responsible institutions on civil aviation in the Republic of Kosovo in order for the entire regulatory and supervisory system of the state to function in a coordinated manner and in accordance with best international standards and practices. In addition, professional assistance was provided in the field of civil aviation to other governmental organisations every time this was requested.

a) Concept document in the field of civil aviation

On request of the Government of the Republic of Kosovo, at the beginning of March, CAA drafted a concept document, which would be used for the announced technical dialogue with Serbia in the field of civil aviation. This document has identified and elaborated all issues that would be raised by the Republic of Kosovo delegation, if this topic was to be laid down on the dialogue table.

The document has also identified issues that might be raised by the Serbian delegation and it provides arguments and recommendations to our delegation regarding the responses to be provided to these issues. The document has been

sent to the Prime Minister's Office, Deputy Prime Minister Tahiri, Minister of Infrastructure and CAA Supervisory Board.

In this context, on the invitation of Dep. Prime Minister Edita Tahiri, CAA Director General was part of the Republic of Kosovo delegation in a meeting held with NATO in Brussels, on 30 March 2011. The meeting, inter alia, discussed the normalisation of air space of our country. Dep. Prime Minister Tahiri with her co-operators was hosted by Mr. Michel Soula, Deputy Assistant to NATO Secretary General. Dep. Prime Minister Tahiri expressed the support of the national institutions for the normalisation process of the air space of Kosovo led by NATO with the active participation of our aeronautic authorities. She further ensured NATO that the issue of upper airspace of Kosovo will not be discussed in the dialogue with Serbia and our authorities will continue to support the NATO initiative for opening the upper airspace of the Republic of Kosovo for flights.

b) Coordination group of public institutions with responsibilities in civil aviation

CAA, Ministry of Infrastructure, namely the Civil Aviation Department within it, Ministry of Internal Affairs, namely the Civil Aviation Safety Division within it, and the Aeronautical Accident and Incident Investigation Commission are four public institutions, which pursuant to the Law on Civil Aviation have responsibilities in different areas of civil aviation. On 8 April, these four institutions established the Coordination Group of public institutions with responsibilities in civil aviation and at the same time signed the Terms of Reference of this group. Group duties are coordination in order to guarantee as efficient and coherent regulatory and supervisory aviation activities as possible, coordination of transposition and implementation of legal framework of EU dealing with civil aviation and the professional support among group member institutions. The Group has worked intensively in the preparation of the assessment visit by the EC for the implementation of ECAA Agreement in Kosovo in November 2011.

c) Cooperation with MI

CAA has professionally supported the Ministry of Infrastructure in particular in the area of negotiating air transport agreements, protection of passengers' rights and licensing of air operators. The Minister of Infrastructure, during a visit paid to CAA on 26 May 2011, reiterated the importance of mutual assistance between CAA and the Civil Aviation Department within MI, having in mind that this department is still not completed with the necessary capacities.

d) Cooperation and the support of MIA in the regulation of aviation security

CAA has continued to assist the Ministry of Internal Affairs in the field of regulation of civil aviation security. The main activities in this field during 2011 are presented below, which have been carried out in support of MIA, in accordance with the Memorandum of Understanding signed between the Minister of Internal Affairs and the Director General of Civil Aviation Authority on 2 July 2009.

In February the security system at Prishtina International Airport "Adem Jashari" was audited by CAA inspectors and by civil aviation inspectors of the Ministry of Internal Affairs. The overall objective of this audit was to verify the level of implementation of the National Civil Aviation Security Program of the Republic of Kosovo with an emphasis in the implementation of relevant regulations of the Ministry of Internal Affairs that transpose EU Regulations in the field of civil aviation security. The audit report has identified six findings which were regarded as serious and the airport was requested to improve them within a period of 15 days.

Four other subsequent inspections were carried out of the security service of Prishtina International Airport "Adem Jashari", which were aimed at the assessment of the level of implementation of recommendations that came out of the audit report.

Kosovo Security Council

During the reporting period, CAA has also participated in three meetings of the Kosovo Security Council, which discussed the national security strategy objectives of the Republic of Kosovo and the National Civil Aviation Security Program.

National Civil Aviation Security Commission

On 15 June 2011, the Government of the Republic of Kosovo through the Decision No. 08/19 established the National Civil Aviation Security Commission of the Republic of Kosovo. CAA officials, in cooperation with the officials from MIA, have drafted Terms of References and the Work Regulation of this Commission.

e) Cooperation with KFOR

It is also worth mentioning the close cooperation with J3 Air unit of KFOR, in particular regarding the normalisation of the lower air space of Kosovo, for which KFOR has some responsibilities. On 27 April 2011, CAA was visited by the KFOR Commander, General Erhard Bühler, who congratulated this Authority and the other aeronautical authorities in Kosovo and the Kosovo air navigation service provider for their impressive work, the professional cooperation with KFOR and for their commitment to have a high level of safety in air transport.

6. NATIONALITY MARK OF AIRCRAFT-Z6

CAA has recommended to the Ministry of Infrastructure to assign a nationality mark for aircraft of the Republic of Kosovo, by adopting unilaterally one of the radio call signs prefixes still not allocated by the International Telecommunication Union (ITU).

At the meeting of the Government of the Republic of Kosovo held on 2 November 2011, through the Decision No. 3/46 it was decided that the nationality mark of the aircraft of the Republic of Kosovo be Z6.

In order to implement this Decision, on 15 November 2011, CAA Regulation No. 11/2011 entered into force on amending and supplementing Regulation No. 2/2009 on aircraft registration and marking.

The Minister of Infrastructure, through diplomatic channels, has notified Secretaries General of ICAO and ITU on the new nationality mark of aircraft of the Republic of Kosovo. In addition, Director General of Civil Aviation has forwarded the same notification, through official memos, to his counterparts in all member states of ICAO, including new United Nations and ICAO member states, which have still not reserved the nationality mark.

CAA has supported the Ministry of Infrastructure throughout the entire process.

7. CIVIL AVIATION STATE SAFETY PROGRAMME

According to International Civil Aviation Organisation (ICAO), states are to develop a programme for civil aviation safety management at the national level (SSP – State Safety Programme). This means that all stakeholders having a role in civil aviation safety in a country should coordinate their activities in order to develop such a programme which would guarantee that civil aviation safety in that country is being managed according to international standards.

CAA, as an authority with the highest role in the civil aviation safety in the Republic of Kosovo, during this year has undertaken initiatives to plan the approach of our country towards meeting these standards.

CAA Director General has appointed the Internal Audit and Quality Control Office (IAQCO) as a coordination office for all activities regarding the drafting of this programme and has also officially appointed a working group within the Authority with the purpose of coordinating and following works towards meeting the SSP requirements, with representatives from all technical departments with a role on civil aviation safety.

In support of accomplishment of SSP, CAA has received technical assistance from a project of the European Aviation Safety Agency (EASA-IPA) in the form of training and an assessment visit from an expert in this field. The next step towards meeting the SSP standard is closing of all identified gaps. From the practices of the developed European countries, known to be at an advanced level in safety management, it is understood that due to the complex nature of this standard and the necessary contribution from all civil aviation stakeholders, in order to fully implement the State Safety Programme several years of commitment are needed and this cannot be achieved within a short period of time.

Aircraft Refuelling at Prishtina International Airport "Adem Jashari"

8. DEVELOPMENT OF THE AVIATION MEDICINE

The applicable legislation requires that aviation staff such as pilots, air traffic controllers, crew and flight engineers must undergo regular medical checks in order to ensure that they are in a good health condition to discharge their duties safely.

For this purpose, through the Decision No. 01-201, in February CAA authorised the National Institute of Occupational Medicine in Gjakova as the first Aviation Medicine Centre (AMC) in Kosovo. This decision was taken following research conducted of health institutions in search of a centre that meets the requirements that an Aviation Medical Centre must meet according to the applicable legislation. It was assessed that the National Institute of Occupational Medicine in Gjakova provides qualitative services and equipment of a very high level, conditions that are indispensable to carry out routine checks of the aviation staff.

Until the beginning of 2011, these medical checks were carried out abroad due to lack of Examiners and Authorised Medical Centres. CAA has also sponsored the education of three Kosovo doctors in order that they obtain necessary international ranks to carry out the role of Aviation Medical Examiners (AME). Kosovo doctors have had excellent results in the professional programme of aviation medicine held at King's College in London. This programme, which is accredited according to JAR FCL 3 and ICAO Annex 1 standards, contains 120 theoretical lesson hours in aviation medicine as well as practice and study visits.

Following the successful completion of the professional programme, these doctors were certified by CAA so that they can issue all classes of medical certificates for the aviation staff. Together with the certified doctor in 2010, Republic of Kosovo currently has three aviation doctors, who are certified according to the highest EU standards. After signing the multiparty agreement with some of the countries in the region, among other services, the CAA offers the Kosovo medical aviation services to these countries as well.

9. CAA ACTIVITIES IN THE INTERNATIONAL ARENA

CAA was part of almost all regional initiatives in civil aviation. These forums have special importance for our country, knowing that the Republic of Kosovo is still not an equal member of international family of nations in the area of civil aviation. We have used every opportunity to present the work of our authorities and to strengthen our corporation with the CAAs of other countries.

In most cases our representation has been according to Gymnich format (none of participating delegations were identified by the country they come from, but only by individual names). In international meetings we have also participated as "KCAA". However, the inability of our country to sign contractual relations with the EU continues to cause serious obstacles to us to be treated as an equal partner with other CAAs in the region.

CAA has also maintained regular contacts with a number of civil aviation authorities of states that have not recognised the Republic of Kosovo and with international organisations to which we are not members.

9.1 Regional cooperation in the area of civil aviation

CAA pays high importance to the cooperation with its counterparts in the region, having in mind that all Western Balkans countries are going through the same challenge – harmonising legislation, rules and standards of civil aviation with those from the European Union.

a) Bilateral cooperation with Albania

In 2011 close cooperation between the Kosovo CAA and CAA of Albania in the implementation of the ECAA Agreement continued, with translation and incorporation of legal framework of European Union and joint inspections of civil aviation operators in Albania and Kosovo. The basis for this cooperation is the Memorandum of Understanding between the civil aviation authorities of Kosovo and Albania, signed in December 2009.

On 11 August 2011, Director General of CAA of Albania, Mr. Ervin Mazniku, paid a visit to CAA during which was discussed the scope of cooperation between the two authorities and the need to extend cooperation as soon as possible in the field of aerodromes and air safety by sharing experts and the legal framework in these fields. It was also deemed as very valuable the sharing of translations in the Albanian language of EU acquis dealing with civil aviation. During the meeting, the importance of the coordination was emphasised between two authorities on the issue of overflights in the Kosovo upper air space. In addition, on 15 June 2011, CAA was visited by representatives of the National Body for Investigation of Air Incidents and Accidents (NBIAIA) of the Republic of Albania. The aim of the visit was to get familiar with the development of CAA, organisational structure, professional qualification of the staff etc. The coordination between public institutions with responsibility in civil aviation, including the Aeronautical Accident and Incident Investigation Committee, was also presented.

During 2011, CAA inspectors from the ANS Department have participated in two audits which were conducted at Air Traffic National Agency of Albania known as ANTA, organised by the CAA of Albania.

b) Trilateral cooperation Albania–Kosovo–Macedonia

On 19 August 2011, in Ohrid, Macedonia, Directors General of civil aviation authorities of the Republic of Kosovo, Republic of Macedonia and Republic of Albania signed a trilateral Memorandum of Understanding, which creates a framework for even more advanced cooperation in the field of civil aviation safety. This Memorandum of Understanding established a flexible technical framework for cooperation between the parties and will serve for the provision of mutual assistance and exchange of air safety experts. The sub-fields of cooperation include medical licensing of the aeronautical personnel, certification of air navigation service providers, economic and technical licensing of air operators and certification and surveillance of airports.

c) Bilateral cooperation with Croatia

Në bazë të një Memorandumi të Mirëkuptimit të nënshkruar në vitin 2010 midis AAC-së së Republikës së Kosovës dhe Agjencisë Kroate të Aviacionit Civil për bashkëpunim në fushën e aviacionit civil, homologët kosovarë dhe kroatë kanë shkëmbyer aktet nënligjore, manualët udhëzuese, dhe mbi të gjitha përvojat në zgjidhjen e sfidave gjatë kryerjes së detyrave të përditshme në garantimin e një sistemi të sigurt të aviacionit civil.

9.2 Relationship with EUROCONTROL

The European Organisation for the Safety of Air Navigation (EUROCONTROL) is an international organisation established in 1963. The main objective of the organisation is the development of a pan-European system of air traffic management. EUROCONTROL consists of 38 member states. Its headquarters are in Brussels.

After a long and difficult correspondence during 2008/2009, the CAA managed to make possible attendance of Kosovo aviation personnel of training programmes of EUROCONTROL. CAA and Air Navigation Service Provider at Prishtina International Airport “Adem Jashari” personnel continued to attend the training programmes of this organisation during 2011 as well. On the official website of EUROCONTROL, under the list of the training programmes attending countries, our country is being referred to under our constitutional designation – Republic of Kosovo.

9.3 Relations with European Aviation Safety Agency (EASA)

CAA has continued to have very good cooperation with EASA on the issues related to aviation safety; however, there is still no pragmatic solution by EC on the signing of working arrangements between the CAA and EASA about standardisation and inspection of foreign airplanes. For two consecutive years, CAA has officially been requesting the signing of this document with EASA, which would enable the auditing and inspection of CAA work by EASA, and would provide CAA access to the safety database of inspected airplanes in Europe. The obstacle arose due to the unwillingness of the European Commission, and consequently the European Aviation Safety Agency, to enter into contractual relations with the CAA.

Through a letter sent in March 2011, the Chairman of Air Safety Unit in DG MOVE of the European Commission proposed that the request for working arrangements with EASA should be done by UNMIK. CAA has refused this proposal and has sent this issue to be dealt with at a political level by the respective Ministers with the European Commission.

The 2011 Progress Report for Kosovo published by the EC emphasises the impossibility of the CAA to sign a working agreement with the European Aviation Safety Agency due to political reasons.

9.4 Description of Kosovo Air Space

Kosovo airspace, since September 1999 is part of “Balkans Joint Operational Airspace – JOA” of NATO, under the operational control of Centre for Combined Air Operations Control 5- CAOC5. This airspace is a controlled airspace in which air traffic services are offered.

Since April 2004, the Kosovo lower airspace (flight level FL 290 and less – about 9 km height) is under the control of air navigation services provider of Prishtina International Airport (PIA) “Adem Jashari”, which provides air traffic and aerodrome services for the airplanes in the vicinity of PIA. The lower airspace has been classified as D and F class space, in accordance with Annex 11 of ICAO on airspace classification. The upper airspace (over FL 290) of Kosovo is closed to commercial traffic.

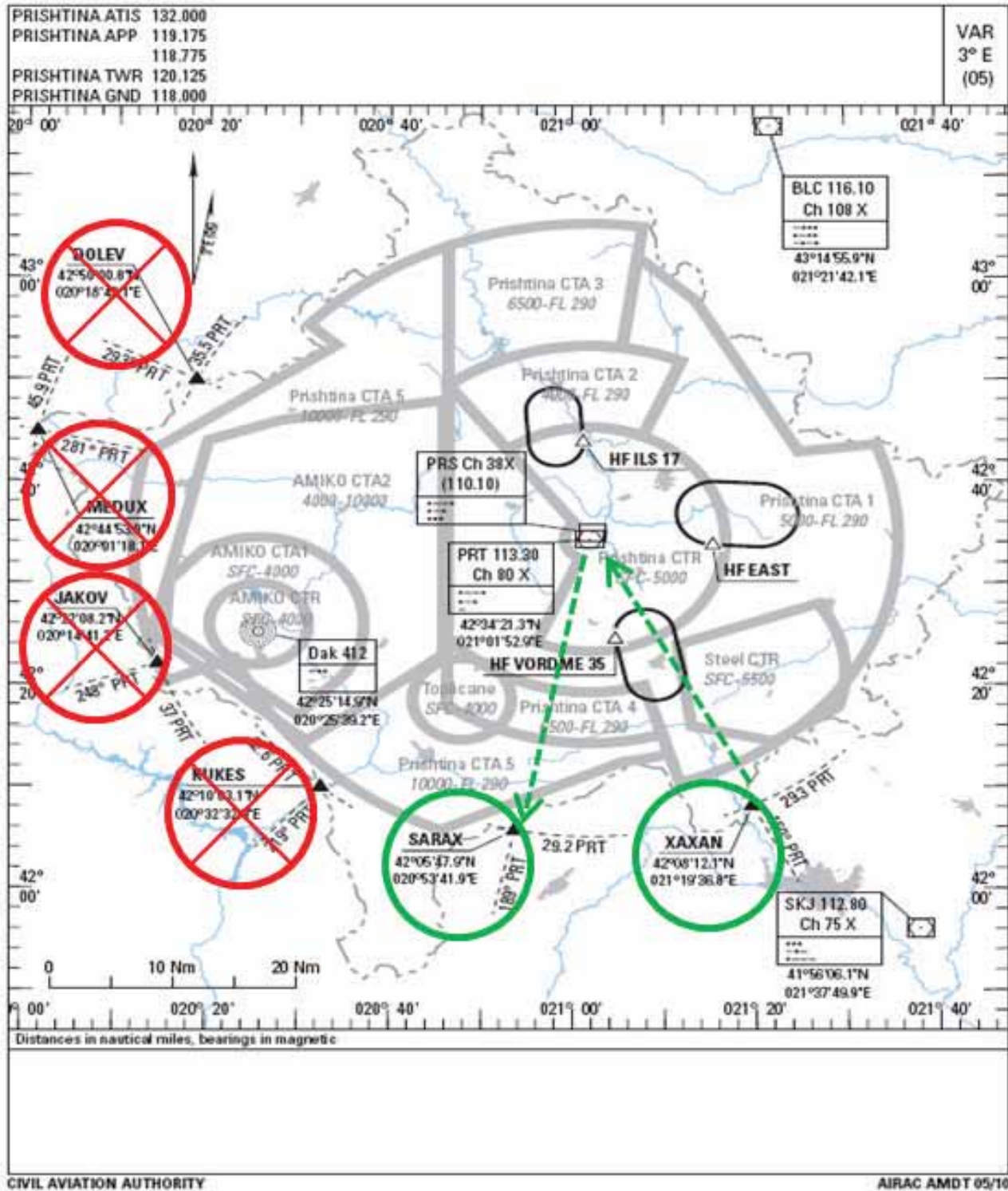
The following figure presents the structure of Kosovo airspace. Currently only two corridors are used for commercial traffic to and from PIA “Adem Jashari”, XAXAN and SARAX in southern Kosovo, at the border with Macedonia. In the meantime, work is ongoing to open two other corridors, MEDUX/DOLEV and KUKES/JAKOV connecting Kosovo with Montenegro, respectively Albania.

AIP KOSOVO

BKPR AD 2.24.6.1-1
18 NOV 2010

AREA CHART - ICAO

KOSOVO AIRSPACE

9.5 Normalisation of the Balkans Airspace (BANM)

Since the end of the war, Kosovo's upper airspace (above 9 kilometres) is closed to overflight of civil aircraft and is under NATO authority. The airspace lower than 9 km is controlled by the air navigation services provider PIA "Adem Jashari". Our air traffic controllers provide services for take-off and landing at Prishtina, and for other flights within the Republic of Kosovo's territory (many of them KFOR helicopters). Air traffic control in the Kosovo airspace is under the regulatory oversight of the Civil Aviation Authority Republic of Kosovo.

Government of the Republic of Kosovo since the declaration of independence is working closely with NATO, KFOR, EU, ICAO and other stakeholders in the region on the normalisation of the Balkans airspace, and in particular, in opening the upper airspace of Kosovo for flights of civil aircraft. This activity is carried out within the NATO initiative: Balkans Airspace Normalization Meeting - BANM. NATO, as are the authorities of our own country, is very much committed to open the upper airspace. Air operators have expressed great interest, since there are some routes over Kosovo, which have historically been used considerably for international air traffic. Lately, the meetings led by NATO and activities of the Republic of Kosovo for opening the upper airspace have intensified.

During the entire process, the CAA has offered the necessary technical and professional support, and has represented decision-making authorities of the country in all technical panels of NATO.

NATO has planned to temporarily delegate services in the upper airspace of Kosovo to an air navigation services provider from a NATO member country. There will be a transitional period, a temporary solution, through which the Republic of Kosovo will be supported by a partner state, under NATO delegation, to provide air navigation services in our upper airspace for overflights. This provision of services would be carried out in cooperation with our air navigation services Agency.

In order to deal with all issues about the Balkans airspace, and in particular with Kosovo upper airspace, during 2011, NATO has organised several BANM meetings, which have been attended by technical experts from air navigation service providers or from civil aviation authorities of Albania, Kosovo, Serbia, Croatia, Montenegro, Macedonia and Bosnia. From the international actors, besides NATO, present were also European Commission, International Civil Aviation Organisation, EUROCONTROL, IATA and representatives of NATO member countries.

In the BANM meeting, held on 24 September 2011, NATO decided to commence with bilateral consultations with the countries of the region in order to find an air navigation provider, which would be able to provide temporary air navigation services in the Kosovo upper airspace, under NATO delegation.

CAA representatives and PIA "Adem Jashari" have reiterated, on every occasion, the position of the Government that every solution for Kosovo's upper airspace should be acceptable from the technical, practical and political aspect to the institutions of the Republic of Kosovo.

Countries that expressed their interest to provide services in the upper airspace of the Republic of Kosovo are Albania, Hungary, Macedonia and Austria. Austria in the meantime has withdrawn. The Air Capacity Department of NATO has conducted an assessment of the capacities and offers from these countries and has provided a recommendation for the best candidate, which according to them is Hungary (HungaroControl).

Main criteria used by the Air Capacity Department of NATO for the assessment of candidates are the following: NATO membership, preference to be outside the Balkans region, capacity to cooperate with neighbours in the field of air navigation services, current technical and regulatory capacities to provide services in the Kosovo upper airspace, initial and annual cost for the provision of services and the time needed to start with the provision of services.

Due to NATO and KFOR competences in the airspace of the Republic of Kosovo, NATO Council is the authority to take a decision during 2012 for the operator of a NATO member country, which would temporarily provide air navigation services for overflights in the upper airspace of the Republic of Kosovo, in cooperation with the National Air Navigation Agency, under the COM KFOR delegation.

On the other hand, during October, Kosovo was visited separately by a delegation of Hungarian aviation authorities and a delegation of air navigation services provider from Macedonia, to notify us of their expression of interest in order to provide services in our airspace and discuss ways of cooperation with our authorities and NATO.

From the meeting with the delegation of Hungarian aviation authorities

On the request of CAA, and in order to promote Albanian air navigation agency capacities and taking over of the leadership in the process by Albania, the Albanian Civil Aviation Authority, on 4 November, organised a meeting in Tirana among civil aviation authorities and air navigation service providers from Albania, Kosovo, Hungary and Macedonia. KFOR also participated in this meeting where capacities of these countries to cooperate with Kosovo in the provision of air navigation services in our upper air space were discussed.

9.6 Air Service Agreement between Kosovo and Turkey

Bilateral agreements of air transport are interstate instruments regulating market entrance of scheduled air carriers. This is part of the field of economic regulation of air transport and according to the Law a MI responsibility.

Pursuant to the decision of the Minister of Infrastructure No. 642/2011 dated 21 November 2011, and in coordination with the CAA of Turkey, on 12 and 13 December 2011, in Ankara, delegations of Kosovo and Turkey conducted formal negotiations in order to achieve an agreement on the text of an Air Services Agreement. Pursuant to the same Decision, the Director General of Civil Aviation headed the Kosovo delegation, whilst other members were experts from the Ministry of Infrastructure, the Embassy of the Republic of Kosovo in Turkey, CAA and Prishtina International Airport "Adem Jashari". The Republic of Kosovo delegation followed the instructions of the Minister of Infrastructure and policies of the Government for an open market, further increase of market competition, and the provision of as qualitative services as possible for air transport services users.

On 13 December 2011, heads of both delegations signed a Memorandum of Understanding and initialled the text of the Air Services Agreement between the Republic of Kosovo and the Republic of Turkey, the signing of which will be done by the respective ministers at an appropriate protocol moment.

Through this agreement, the hitherto scheduled operation of Turkish air carriers between Prishtina and Istanbul has been formalised and mutual conditions have been ensured for Kosovo companies, while also establishing the grounds for further expansion of cooperation in the field of civil aviation between our countries in the future.

Initialling of air services agreement between Kosovo and Turkey

9.7 Koordinimi i asistencës teknike në fushën e aviacionit

CAA is a point of contact regarding all technical assistance projects in aviation provided to our country by EU within the available instruments for the countries aspiring to join the EU. During 2011, CAA, MI, MIA and AAIIC benefited from the twinning project of CAA with the French Directorate General of Civil Aviation.

a) Twinning between CAA of Kosovo and France

Since July 2011, twinning activity projects have resumed with the CAA of France from which the CAA, MI, MIA and Aeronautical Accident and Incident Investigation Commission (AAIIC) benefited as public authorities with functions and responsibilities in the civil aviation area in our country. The project that started in February 2010 is funded by the EU as part of the Instrument for Pre-Accession (IPA) aiming to build capacities of aeronautical authorities of the Republic of Kosovo at the same level with those of EU member states, through training and alignment of legislation with that of EU. The project is expected to end at the end of 2012.

Activities in this year were within the component of the project which foresees the theoretical training of Kosovo officials. In the ten training held, French experts from CAA of France have lectured different topics in the field of air safety, air security, and aerodromes and on air navigation services. Lectures were illustrated with practical examples from French experiences. It is worth mentioning that Director General of CAA has invited all CAAs from the countries of the region to benefit from these trainings without compensation. Colleagues from CAA of Macedonia and Montenegro responded to the invitation. The programme will continue with training in the field of economic regulation, social aspects etc.

In June, Director General of CAA met with Mr. Patrick Gandil, Director General of Civil Aviation of France. Mr. Gandil reiterated his support for the successful accomplishment of the twinning project between aeronautical authorities of

Kosovo and France. He expressed his pleasure that France has the possibility to share good experiences with Kosovo, in order to speed up the full implementation of legal framework of EU in the field of civil aviation. Director General of CAA asked Mr. Gandil to support CAA of the Republic of Kosovo in its continuous efforts to participate at the work of International Civil Aviation Organisation, in particular, in EUROCONTROL and European Civil Aviation Conference (ECAC). Mr. Gandil reassured his Kosovo counterpart that there would be great support from France for the Kosovo CAA in this matter. Mr. Gandil is also Deputy President of ECAC and President of the Council of EUROCONTROL.

b) Projekti EASA-IPA

Also during 2011, CAA benefited from training organised under the EASA – IPA project umbrella and from the pan-European initiative sponsored by EASA. From 11-13 May, an EASA official paid a visit to CAA to assess the current situation so that they could plan future EASA activities for Kosovo. EASA-IPA project activities officially ended on 30 November 2011.

During the reporting period, CAA has been represented in the following activities organised by EASA, which also covered expenses.

Airworthiness comprehensive management training

Two airworthiness inspectors from CAA have benefited from this practical training held in Podgorica from 9-20 May 2011. During the training, topics regarding the EU regulatory system were taught: update of knowledge on airworthiness regulations (Basic regulation 216/2008; Regulation 1702/2003 and Regulation 2042/2003) as well as standardisation and supervision in the EU. In addition, presentations were delivered by special guests from Civil Aviation Authority of Austria (Austrocontrol), Italy (ENAC-Ente Nazionale per l'Aviazione Civile) and Ireland (IAA-Irish Aviation Authority).

Third country operators workshop

The aim of this seminar held in Cologne on 5 and 6 May was to inform European countries outside the EU about the draft regulation on third country operators, which would have an impact on all operators outside the EU. In essence, this seminar was an informative and consultative session in order for EASA to receive first reactions from EASA partners on the new regulation and to provide the possibility to give comments during a certain time.

Safety management workshop

In this workshop held on 7-8 June in Zagreb attended the civil aviation authorities of the countries of the region, an occasion during which the representatives of each state had the possibility to present the situation in the country regarding the State Safety Programme (SSP) as well as the Quality Management System (QMS). The situation and the achievements of each country were presented through these presentations towards meeting the requirements which are interrelated with SSP and QMS. EASA committed itself to draft a strategy on how to assist the Western Balkans countries in this matter.

Pan-European countries workshop

The workshop organised on 17-18 May in Tbilisi, aimed at exchange of information and experiences of member countries in the ECAA Agreement with other countries, which intend to implement EU legislation in the field of air safety.

Technical consultation for the State Safety Programme

The workshop held from 13 to 16 September was focused on the complete familiarization with ICAO requirements and standards regarding the State Safety Programme, as well as with the preparation processes for such a programme. State Safety Programme is a new requirement from ICAO according to which each country must have a programme on safety management at the national level, including aviation safety policies, legislation, constant supervision of operators, training and implementation programmes, etc. CAA has put in its action plan the drafting of such a programme and is working with intensity in this matter.

During October 2011, CAA has received technical assistance in order to train the staff in analysing the situation

in the Kosovo during the preparation process when drafting the programme on civil aviation safety management at national level, as well as the identification of works to be conducted at this level to accomplish the programme. The expert engaged at the end of the report has recommended EASA to provide technical support to all Balkans countries in order to draft a detailed plan which describes the way towards the accomplishment and closing of identified gaps for the accomplishment of SSP.

Meeting on regional cooperation

EASA organised two meetings in 2011 between Western Balkans countries, ECAA Agreement signatories, on different forms of regional cooperation. Countries agreed that by taking into account the size of their industries compared to the global aviation industry, regional cooperation would be quite useful in the scope of exchange of professional staff, legislation, procedures, etc. CAA of Kosovo took part as a panellist and through a presentation expressed its readiness to take part actively in any structure of regional cooperation in which parties would be entering voluntarily, and provided that this would be a pure technical cooperation at the equal level. EASA role in this initiative was emphasised by CAA as essential not only for financial assistance but also for professional expertise.

Steering Committee meeting

On 1 October 2011, the second meeting of steering committee of EASA-IPA project was held, organised by the European Aviation Safety Agency (EASA). The meeting aimed at recapitulation of activities held within the project. Director General of CAA presented the developments in CAA in the field of air safety for the period between the first and second meeting of Steering Committee and considered training and other activities held within the EASA-IPA project as very valuable, having in mind the small volume of civil aviation industry in Kosovo and in the region.

International Cooperation Forum

On 17-18 November 2011, in Singapore, EASA organised the third forum for International Cooperation. Due to the proactive approach of CAA in the activities organised by this organisation, EASA financially supported the participation of CAA to this forum. A number of issues were addressed at the forum regarding the EU aviation safety and impressions of EASA partners regarding the challenges of improving aviation safety. During the forum, three valuable workshops were held: on regional cooperation, on state safety programme as well as on the assessment of foreign operators' safety.

c) ISIS program

ISIS Program (Implementation of Single European Sky in South-East Europe) is an initiative financed by the European Commission in support of the countries of South-East Europe for the implementation of the Single European Sky (SES) and ECAA Agreement regarding the management of air traffic. The main goals of this programme are strengthening and developing National Supervisory Authorities (NSA) in the region, transposition of SES legislation into the legal framework of regional countries, implementation of a safety culture and establishment of training standards. CAA of Kosovo is part of this project since signing of ISIS Agreement between countries in region and the European Commission in April 2008.

d) Activities of ISIS Program

During 2011, a large number of activities were implemented under the ISIS Program, in which the CAA personnel from the air navigation services department participated. The section below provides a short summary of these activities:

- **Workshop on the “NSA Manual”**, held at the CAA from 14 to 18 February within the project “Development of NSA capacities”. During this workshop several sessions were held with the CAA staff about drafting and further development of manuals and procedures regulating the CAA work, in particular the procedures dealing with quality management. The major part of the workshop was given to manuals and procedures dealing with the supervision of the Air Navigation Service Provider from the safety aspect and other aspects as are foreseen under European Commission Regulation 2096/2006 and 1315/2007 transposed in the national legal framework by means of Regulation 12/2009 and 13/2009.
-

- **Workshop on “Safety and Performance”** was held from 1 to 3 March 2011 in Skopje, Macedonia. The aim of the workshop, organised in cooperation with ICAO, was the analysing of European requirements regarding the performance of the safety in order to harmonise the approach towards the safety management between countries of the region.
- **Training on “Regulations of Interoperability”** was held on 7-8 June in Brussels, within the project “Development of NSA capacities”. Training aimed at explaining and discussing the Regulation on Interoperability (Regulation 552/2004 of European Commission transposed in the legal framework of the Republic of Kosovo with Regulation 11/2009 of CAAK), as well as with the instruction of Civil Aviation Authorities in the region in the implementation of this Regulation during the supervision of Air Navigation Service Providers.
- **Second meeting of ISIS Programme Governing Body** was held on 7 September 2011 in Solin, Croatia, organised by the European Commission, Regional Cooperation Council (RCC) and International Civil Aviation Organisation (ICAO), with the support of Directory General of Civil Aviation of Croatia. This meeting was attended by Director General of CAA and ANS Department Director as representatives of CAA at this governing body. In this meeting, ISIS Programme partners, the European Commission, Regional Cooperation Council and ICAO reconfirmed their engagement in order to achieve the aims of the Single European Sky (SES) and the implementation of additional legislation in accordance with the ECAA Agreement. Commencement of the implementation pillar of ISIS Programme was approved, which is the assessment of current implementation of SES legislation at the participating countries, as well as the development and the preparation of the technical assistance and recommendations for the different activities in this field.
- **From 17 to 21 October, within the project “Development of NSA capacities”**, an ISIS Programme representative visited CAA. The aim of the visit was the assessment of the progress and development of National Supervisory Authority (NSA) from the last visit of ISIS Programme, the progress of the process for the certification of air navigation service providers and the consolidation of the NSA Manual. The visit was mainly focused on the NSA work, a role which is played by the ANS Department within CAA. During the visit, the details of the NSA procedures were discussed, in particular those that play an important role in the constant supervision of air navigation service safety such as certification, supervision of changes, certification of systems and monitoring of safety performance.
- **“Basic Air Traffic Control Course”** (Basic ATCO Course) was held from 14 to 15 November at the Skyguide premises in Zurich, Switzerland. This training is one of the most important components of the project “Development of ANS Capacities”, within the ISIS Programme. During the training, the participants were informed with the basic concepts of Air Traffic Control and with the supporting systems such as Communication, Navigation and Surveillance systems, Meteorological systems, systems of Aeronautic Information Services, system of air space management and the management of air traffic flow.

10. REGULATORY ACTIVITY

The main function of the CAA is the oversight and regulation of civil aviation activities in the Republic of Kosovo in order to guarantee safe operations in compliance with applicable standards. This is achieved through inspections, audits, licensing and certification. CAA has professional and competent staff responsible for regulating civil aviation in the country. Republic of Kosovo's Law on Civil Aviation was considered as the model law for all Western Balkan countries by the European Commission. CAA, during the reporting period, has issued a large number of implementing regulations, guidance manuals and materials for the aviation industry and for our inspectors. CAA regulatory activity includes civil aviation safety in general, and economic regulation of airports and air navigation service providers in the Republic of Kosovo. Below is a brief of the CAA regulatory activities in the field of aviation safety, divided into the following categories: flight safety, air navigation services and aerodromes. In addition, a brief overview of the activities of economic regulation of PIA “Adem Jashari” is provided.

10.1 Flight safety

In the field of flight safety, the work was focused on full implementation of Regulations of Annex I of the ECAA agreement as well as drafting of implementing regulations deriving from the Law on Civil Aviation and guidance manuals for CAA inspectors. In addition, continuous inspections and audits of operators were made in order to ensure that their operating procedures are in full compliance with international standards and with the applicable law in the Republic of Kosovo.

During 2011, certification process for the first applicant for AOC (Air Operator Certificate) of the Republic of Kosovo, Illyrian Airways, has continued. Twelve meetings were held with responsible managers of the applicant (Illyrian Airways). The certification process is at stage of evaluation of documents submitted by the applicant. Besides the evaluation of the applicant's general documentation, the following manuals were reviewed and commented:

- **Operations manual** – part A, submitted and reviewed four times,
- **Operations manual** – part D, submitted and reviewed three times,
- **Safety manual**, submitted and reviewed three times,
- **Ground operations manual**, submitted and reviewed three times;
- **Continued airworthiness management manual**, submitted and reviewed three times;
- **Quality manual**, submitted and reviewed two times;
- **Security manual**, submitted and reviewed two times;
- **Cabin crew training manual**, submitted and reviewed two times;
- **Aircraft maintenance program**, submitted and reviewed one time;
- **Minimal list of equipment** submitted and reviewed one time.

In the list above, Quality Manual and Safety Manual of Illyrian Airways are considered as complete and are therefore officially approved by the Flight Safety Department.

a) Inspections of foreign aircraft

In 2011, under SAFA program (Safety Assessment of Foreign Aircraft), CAA has performed 68 inspections of foreign aircraft on the apron of PIA "Adem Jashari". Ten findings were identified during these inspections, of which, 7 were first category findings (with little impact on safety of aircraft and/or persons on board), 3-second category findings (with medium impact) and 3-third category findings (with high impact).

CAA informed the cabin crew of respective aircraft on first category findings, whereas

CAA Inspector during SAFA inspection at Prishtina International Airport "Adem Jashari"

about second category findings, CAA has informed respective air carriers, states of registration of these carriers and states of registration of these aircraft (if those were different from countries where air carriers were registered) and has required remedial action to address the findings and ensure their non-recurrence. CAA has closed all findings since the received responses and corrective measures taken by the carriers and respective states were satisfactory.

CAA has compiled an analysis of all inspections of foreign aircraft in the Republic of Kosovo, since the start of implementation of SAFA programme. This analysis was distributed to all stakeholders in our country and respective departments at European Commission and EASA.

CAA has not yet been allowed access to SAFA program database. This database contains details of all inspections made as part of this program. CAA has required many times from European Commission and EASA to obtain access to the program. Access to the program is enabled through signing of working arrangements between CAA and EASA. Because our country still has no contractual relations with EU, European Commission has not yet authorized EASA to sign necessary arrangements with CAA.

b) Occurrence reporting in aviation

Through an effective system of reporting, assessment, processing and safeguarding of occurrences which may endanger civil aviation safety (hereinafter "occurrence"), CAA identifies all risks for civil aviation safety in the Republic of Kosovo. Following the analysis of occurrences and monitoring of their tendency, CAA takes measures to prevent their recurrence and thus, contributes to the improvement of the civil aviation safety. This system is in accordance with EU legal framework, which was transposed in our country.

CAA also uses software ECCAIRS (European Co-ordination Centre for Accident and Incident Reporting Systems) to save reported occurrences and to establish occurrence database, which is compatible with the European occurrence central base, managed by EASA.

Aviation operators' personnel have adopted an occurrence reporting culture; based on applicable regulations, personnel who report occurrences to CAA are assured that their employers would not take any punitive sanction against them. As a result of these measures and good cooperation with the airport, air traffic control and air carriers,

during 2011 there were 130 occurrences reported, of which, 80 are closed following the conduct of investigation and necessary corrective measures. The remaining occurrences are under the investigation process and implementation of corrective measures by operators before they are closed, which is expected at the beginning of 2012.

"Over the Clouds" enroute from Prishtina to Vienna

CAA has published a Report regarding the occurrences reported during the first half of 2011 from civil aviation operators. The report has been published on the CAA website and distributed to aviation operators' personnel. At the beginning of 2012, CAA will also publish a complete annual report on this matter.

c) Dangerous goods

In the course of continuous attempts to increase civil aviation safety, CAA has issued a regulation on the transport of dangerous goods by air in the Republic of Kosovo. This regulation defines legal requirements for a safe transport of dangerous goods by air, their classification, exceptions, approvals, limitations, packaging, marking, labelling as well as responsibilities of the transporter, forwarder, air carrier and ground handling providers that perform processing of passengers, goods, mail and also the responsibilities of the security service provider at the airport. Included are also legal provisions regarding the dissemination of information, establishment of training programmes and occurrence reporting related to the transport of dangerous goods by air.

Following issuance of this regulation, CAA has approved five air carriers operating at PIA "Adem Jashari", which have applied for the transport of dangerous goods by air. Ten permits for the transport of ammunition and/or Class 1 dangerous goods by air were issued. CAA considers these types of applications only when the respective operator has been granted importation permit by responsible institutions of the Republic of Kosovo.

CAA has also reviewed and approved the course on dangerous goods for the personnel working at passenger handling and security services at PIA "Adem Jashari" (ICAO/IATA Category 9 & 12). Registration numbers were issued for students who have passed the tests successfully and the same numbers were inserted on their certificates. CAA has monitored these courses facilitated by PIA instructors, who were approved earlier.

10.2 Air Navigation Services

Air Navigation Service Provider

Provision of air navigation services in the airspace of the Republic of Kosovo is made by Air Navigation Service Provider PIA "Adem Jashari", J.S.C (hereinafter "ANSP PIA Adem Jashari" or "ANSP"), which until 2011 acted as a division of the publicly owned enterprise PIA "Adem Jashari", where other airports services were included. ANSP PIA "Adem Jashari" was officially made independent as an own entity on 4 April 2011, when Prishtina International Airport was given in concession to the private Turkish and French consortium partner Limak-Aeroports de Lyon, namely "Limak Kosovo International Airport", J.S.C.

Radar facilities at Prishtina International Airport "Adem Jashari"

ANSP PIA "Adem Jashari" provides air traffic control service (ATC), communication, navigation and surveillance services (CNS), aeronautical information service (AIS) and meteorological service (METEO). Air traffic controllers, in total 26 are licensed based on Regulation No. 4/2008 of CAA, amended by Regulation 13/2010 of CAA, on licensing of air traffic controllers.

In May, CAA has started the evaluation of application for certification by ANSP PIA "Adem Jashari". Certification is an obligation deriving from CAA Regulation 12/2010 and aims to verify that the level of safety of services provided by ANSP PIA "Adem Jashari" is continuously at the appropriate level to ensure that air transport in the Republic of Kosovo is carried out safely.

a) Inspections and audits

During 2011, CAA has carried out two audits and two inspections at ANSP PIA "Adem Jashari".

From 13 to 17 June, first general audit of ANSP PIA "Adem Jashari" was held during 2011. The purpose of the audit was to verify corrective measures taken by ANSP PIA for correction of identified findings in the previous audit (July 2010), and verification of the implementation of the Regulation 12/2009 of CAA, that transposes into our internal legal order the Regulation 2096/2005 of European Commission on joint requirements for air navigation service provision. During the audit, all ANSP Departments were visited, in order to verify the implementation of Safety Management System. Special focus was given to quality and safety, human resources, finance and security

departments to verify the implementation of requirements deriving from the above-mentioned Regulation. During the audit, some deficiencies were noted in the full implementation of regulatory requirements, but visible progress was also noted in the implementation of corrective measures in order to close the identified findings from the previous audit. A report with identified findings together with remarks has been submitted to ANSP.

From 19 to 23 December, CAA carried out another general audit in ANSP. This audit aimed at verification of corrective measures undertaken by ANSP in order to rectify identified findings in two previous audits conducted in June 2011 and July 2010. During the audit, all ANSP departments were visited to verify the implementation of Safety Management System. Final report with the identified findings has been submitted to ANSP.

Following two performed audits, the auditing team was satisfied in general and especially with the commitment and the work of the management and staff of ANSP for the full implementation of regulatory requirements. These audits were conducted in cooperation with inspectors of Albanian CAA, pursuant to a Memorandum of Understanding signed between CAA of the Republic of Kosovo and the Republic of Albania.

Two inspections carried out in ANSP were mainly focused on the supervision of the implementation of recommendations that came out of the safety assessment of planned changes in ANSP systems and on investigation of the reported occurrences.

b) Assessment of operational staff competence

During December, CAA has supervised the assessment of the ANSP operational staff competence, which is organised every year. The assessment was conducted in all ANSP operational departments: in ATC, CNS, AIS and METEO, in accordance with Regulation 4/2008 on air traffic controllers licensing and Regulation 12/2009 on joint requirements for air navigation service providers. Annual assessment of competence in these departments is important to ensure that the level of staff competence is adequate in order to guarantee the safety of services provided by ANSP. These services are of crucial importance for the aircraft flying into Kosovo airspace. The level of competence of the operational staff in the ANSP departments proved during the assessment was in accordance with the applicable standards.

c) Issuance of medical certificates and licenses for air traffic controllers

During February and March, CAA has renewed medical licenses of 26 air traffic controllers currently employed at ANSP PIA "Adem Jashari". Medical licenses are issued after all controllers have undergone medical checks, as set out in the applicable legislation. Medical examinations were carried out at the Authorised Medical Aviation Centre (AMC) in Gjakova, and afterwards they were examined for compliance with applicable standards by authorised aviation medical examiners. Regularity of the process has been supervised by ANSP department in CAA. Having in mind the key role of controllers in maintaining air traffic safety, the applicable legislation sets out that controllers can use their license only if they are also in possession of a valid medical license, which is obtained following the successful completion of a number of strict medical checks. Pursuant to CAA Regulation 4/2008, amended by Regulation 13/2010, all controllers under 40 years of age are subject to general medical examinations every two years, whilst those over this age are subject to medical examination every year.

On 31 December, 26 licenses of air traffic controllers, currently serving at ANSP PIA "Adem Jashari", were renewed. On this occasion, controllers' licenses were extended for one more year as defined in the applicable law. Licenses were issued after all controllers have met the requirements that derive from the applicable legislation on the issuance of licenses and they have successfully passed the competence assessment held during December at ANSP PIA "Adem Jashari". Every year, ANSP Department in CAA, verifies compliance requirements of controllers applying for a license as set out under Regulation

4/2008 of CAA, amended by Regulation 13/2010, with regard to the level of professional competence, health

condition and English language proficiency, to guarantee that safety of services provided by air traffic controllers in the Republic of Kosovo remains constantly at a high level.

10.3 Aerodromes

Prishtina International Airport “Adem Jashari” was certified on 1 December 2008 by CAA as an international airport in accordance with the Law on Civil Aviation and CAA Regulation No. 1 / 2008 on Aerodromes. In 2011, the airport was given on concession and its management was transferred to the private operator, a Turkish – French consortium Limak-Aeroports de Lyon, namely “Limak Kosovo International Airport”, J.S.C. Construction of a new terminal started in 2011.

Through one general audit and numerous inspections, CAA has ensured to maintain highest standards of aviation safety at our airport.

a) Change of the operator of PIA “Adem Jashari”

On 04 April 2011, CAA has transferred the certificate of operation of Prishtina International Airport “Adem Jashari” to a new operator: company “Limak Kosovo International Airport” J.S.C. This company, established by the Turkish and French consortium “Limak Kosovo” and “Airport de Lyon” will operate the only international airport in Kosovo for a period of 20 years, according to an agreement for public and private partnership, with a selected model Design-Finance-Build-Operate-Transfer (DFBOT), signed in August 2010 between the government of the Republic of Kosovo and the private partner.

Signing Ceremony of the transfer of PIA “Adem Jashari” to the private operator management

b) Audits and Inspections

Auditing of PIA “Adem Jashari”

From 30 May to 3 June 2011, a general audit was conducted at PIA “Adem Jashari” (hereinafter referred as PIA “Adem Jashari” LKIA or “PIA”, in order to avoid confusion with PIA ANSP “Adem Jashari”, which is responsible for the provision of air navigation services). According to the audit and inspections plan of Aerodrome Department of CAA, general audits are conducted every second year or more often, depending on the subjects or standards set out for verification. Audit is conducted in accordance with requirements deriving from legislation in force, Annex 14 of ICAO and its supplementary documents. Special attention during the audit is paid to the platform and operation procedures, access to the airside and movement of vehicles in this area, fire fighting and rescue services, inspections and maintenance of infrastructure in the airside, control of obstacles in the airport protective zone, lighting system, protection of air navigation equipment, etc.

Emergency response exercise at Prishtina International Airport "Adem Jashari"

While inspectors assessed the airport safety condition as satisfactory, an action plan to rectify the audit findings was agreed with the airport operator.

Inspections at PIA "Adem Jashari" LKIA

Inspectors of CAA have conducted nine (9) inspections at PIA "Adem Jashari" LKIA. Purpose of some inspections was to follow the progress towards closure of findings identified during previous inspections. The other part of inspections was focused on the verification of implementation of some special standards applicable to aerodrome operators in the Republic of Kosovo, such as the declared time of response of fire fighting and rescue services in case of emergency against the defined time for response in Annex 14 of the Chicago Convention; investigation of the increase of birds activities at the airport; problems with electricity supply of the air traffic tower etc. CAA has also conducted inspections that were interrelated with the investigation of reported occurrences in CAA. Remarks derived from inspections were closely followed until their closure.

Notable improvements were identified during inspections with regard to the findings opened previously, which deal with PIA infrastructure. Following the submission of supporting documentation and amendment of some operational procedures, CAA has considered seven findings and one observation as closed.

c) Implementation of regulations in the field of aerodromes

In February 2011, CAA organised a meeting with representatives of municipalities located around Prishtina International Airport "Adem Jashari" and representatives of the Ministry of Environment and Spatial Planning to notify them on two CAA regulations which are dealing with marking of obstacles and airport protective zone (Regulations 2/2010 and 5/2010 respectively).

Resurfacing of the Runway at Prishtina International Airport "Adem Jashari"

Both regulations tent to increase air operations safety in the Republic of Kosovo through marking of facilities with a certain height and through the prohibition of construction of facilities around the airport.

Requirements stemming from these regulations were presented as well as actions and the role of each stakeholder involved in the regulation of protective zones and marking of air obstacles in the Republic of Kosovo. During the year, all parties have conducted the identification of steps and concrete actions to be undertaken in the process of implementation of these two regulations.

d) Approval of helicopter operations

Elitaliana helicopter used for MEDEVAC

In August 2011, request of the company "Elitaliana" to commence with helicopter operations at PIA was approved by CAA. Necessary infrastructure interventions were done in a facility that has been previously used by the airport police, to adapt it to a helicopter hangar and platform for parking and helicopter operations. Company "Elitaliana" is contracted by EULEX for the purposes of its mission.

CAA has reviewed and concluded that all safety assessments were done for the changes performed and that these changes do not violate the airport operations safety.

e) Safety assessment of the impact of new PIA terminal construction in operations

Regulation No. 05/2010 on airport protective zones requires approval by CAA prior to a permit being given for the construction of a facility in these areas. This process ensures that the construction poses no hindrance in any of airport protective zones, which would impact safe operation of aircraft. CAA conducted all necessary assessments prior to the commencement of construction of a new terminal at PIA “Adem Jashari” LKIA to confirm that this construction is completely in accordance with safety applicable standards and with the applicable legislation. Following the verification of documentation and inspections on the site, CAA has officially confirmed to the Ministry of Environment and Spatial Planning that the new terminal facility poses no hindrance to operations and that CAA has no remarks regarding this project.

f) Approval of a new fuel supplier at PIA “Adem Jashari”

Pursuant to CAA Regulation No. 04/2011 on access to the groundhandling market, every provider of these services in the Republic of Kosovo must apply to CAA for approval. Following the selection of a new aircraft fuel supplier by PIA “Adem Jashari” LKIA management, in December, CAA has received the official information from the airport operator for this change and the application from the selected operator “Ex Fis” J.S.C.

Aerodromes and Economic Regulation Departments have conducted assessment of relevant financial documentation, safety procedures, operational procedures, staff competence, transport equipment, storage, quality control and fuel supply equipment submitted by the applicant. Based on the assessment it was concluded that the applicant meets financial sustainability and safety requirements foreseen under the Regulation No. 04/2011 and consequently it was recommended to the Director General to issue a temporary and a conditional approval to the applicant “Ex Fis” J.S.C. as ground handling supplier for third parties for the category of fuel and oil service supply. The temporal and conditional nature of the recommended decision is due to the need for the CAA to perform some additional checks once the new supplier start activities as an aircraft supplier with kerosene at the airport. The approval was granted for the period 1 January – 31 March 2012, with possibility of extension.

Aircraft handling at Prishtina International Airport “Adem Jashari”

10.4 Economic regulation

The CAA is responsible for economic regulation of airports and air navigation service providers in the Republic of Kosovo. Economic regulation of these operators implies measures taken by the aviation regulator to ensure that the charges levied by the airport operator and air navigation services provider on airlines are reasonable and based on costs. Moreover, the regulator ensures that these charges are set after an extensive consultation between the providers and users of these services while sharing information in a transparent manner. Charges that the CAA regulates and approves are purely aeronautical, which are in relation to the services provided by the airport or the air navigation service providers exclusively, without any competition.

To fulfill the obligations of the CAA, set by the Law on Civil Aviation in this area, during 2011 three aviation economic regulations entered into force regulating charges at airports, terminal navigation charge and groundhandling services (Regulation 1/2011, 2/2011 and 4/2011 respectively). In addition, a technical document which sets out criteria and procedure for the approval of a groundhandling supplier has been published by the CAA and made available to the industry.

During 2011, the operation of PIA “Adem Jashari” has been transferred to the consortium “Limak & Airports de Lyon” and according to the concession contract, aeronautical charges that are subject to CAA approval can be modified every three years in order to adjust for inflation/deflation.

a) Illegal charge imposed by Serbian authorities on the passengers departing from Prishtina

On 6 April 2011, Serbian aeronautical authorities attempted to impose an aeronautical charge on every passenger departing from Prishtina under the pretext that Prishtina is one of the airports of Serbia. CAA has reacted during the day by contacting responsible international aviation bodies to immediately remove this illegal charge from the computerised ticket reservation system and requested the air carriers and travel agencies operating in Kosovo not to collect this charge through the tickets.

Following the reaction of CAA, International Air Transport Association (IATA) with its headquarters in Geneva has intervened into the computerised reservation system on the same day with an explanation that the charge is applicable only to airports of Serbia and not for Prishtina International Airport “Adem Jashari”.

In order to prevent such problems in the future, CAA asked IATA in Geneva for more vigilance when requests for imposition of charges come from Serbia in order to exclude Prishtina Airport. IATA, which among others things is also responsible for the publication of airport charges, has assured CAA that future requests from Serbia will be treated in a strict manner in order to prevent the same occurrence.

If Republic of Kosovo had a separate code assigned by International Standardization Organisation (ISO), it would be impossible for Serbia to intervene illegally at the computerised ticket reservation system. Nevertheless, CAA has immediately identified illegal interventions of Serbia and has taken necessary measures to cancel the same.

b) Establishment of the airport users committee

On 6 October 2011, inauguration meeting of the committee of Prishtina International Airport “Adem Jashari” LKIA users was held. The establishment of this committee is a requirement deriving from two CAA regulations, namely on airport charges and on ground handling. This committee is of great importance for CAA since it facilitates the discharge of CAA responsibilities for the economic oversight of the airport. In this committee, airport users and operator will be consulted on charges, ground services and development projects. The committee has been designed to guarantee close cooperation between the airport operator and its users by giving emphasize to consultation, transparency and coordination with the users on the decision making process.

On 3 October, CAA approved “Terms of References” of this Committee proposed by PIA operator and air carriers operating at this airport.

11. LEGISLATIVE ACTIVITY

The legislative activity level of CAA has also continued during 2011, with the same rhythm likewise previous years. In this context, CAA Director General has issued a number of secondary legal acts, which transposed the remaining legislative requirements from the ECAA Agreement. In addition, rules and standards in the field of civil aviation regulation under the competence of CAA were set.

The following presents a complete list of secondary legal acts issued during 2011:

Regulation No. 1/2011 on airport charges;

Regulation No. 2/2011 on terminal navigation charge;

Regulation No. 3/2011 on calibration of aeronautical installations from the air;

Regulation No. 4/2011 on access to the groundhandling market;

Regulation No. 5/2011 on the use of prohibited substances for personnel working on aviation safety sensitive functions;

Regulation No. 6/2011 on the transport of dangerous goods by air;

Regulation No. 7/2011 on the fees levied by the Civil Aviation Authority of the Republic of Kosovo;

Regulation No. 8/2011 on inspectors authorizations and credentials;

Regulation No. 9/2011 on the safety assessment of foreign aircraft (SAFA), qualifications of SAFA inspectors and on the establishment of the list of air carriers subject to an operating ban within the territory of the Republic of Kosovo

Regulation No. 10/2011 on the approval of flight procedures including SID and STAR;

Regulation No. 11/2011 amending and supplementing Regulation No. 02/2009 for registration and marking of aircraft;

Administrative Direction No. 01/2011 on procedures to appoint Aviation Medical Centres (AMC) and Authorised Medical Examiners (AME);

Administrative Direction No. 02/2011 on procedures for the issuance of inspectors' credentials;

Decision No 1/2011 on the authorisation of National Institute of Occupational Medicine in Gjakova as Aviation Medical Centre (AMC) in the Republic of Kosovo;

Decision No. 2/2011 for the certification of medical results of AMC by Authorised Medical Examiners (AME);

Decision No. 3/2011 on the establishment of the CAA's Appeals Commission;

Decree No. 1/UA/2011 on enforcement and implementation of the regulation on internal organization, functioning and systematization of working posts in the CAA. This regulation is the highest CAA internal judicial act and has been promulgated for the purpose of internal administrative regulation. This regulation defines the organisational structure, the scope of work of all structures and their competences and responsibilities. Part of the regulation deals with the systematization of working posts defining the total number of employees and job descriptions based on the posts.

In order to implement this regulation, several decisions, directions and information circulars were issued. CAA has built up the procedure regulation system through the issuance of Information Circulars by which all employees are informed on the commencement of application and implementation of a certain rule, procedure or standard.

Decree No. 2/UA/2011 on the use of landline and mobile telephony in order to discharge official works and duties;

Direction No. 01/2011 on drafting of secondary legal acts;

Circular 1/2011 on the submission of documents and other materials for signature by the Director General;

Circular 2/2011 on the procedures for drafting guidance manuals for the industry;

Circular 3/2011 on the procedure for publication of CAA acts;

Circular 4/2011 on official trips;

Circular 5/2011 on regular and ad hoc reports for the members of the CAA Supervisory Board;

Circular 6/2011 on receipt of documents and mail for Civil Aviation Authority;

Circular 7/2011 on the procedures for drafting internal manuals.

12. TECHNICAL PUBLICATIONS FOR INDUSTRY AND INTERNAL MANUALS

CAA continuously issues technical publications for the civil aviation industry in order to support civil aviation operators in implementation of applicable legislation. In 2011, CAA has issued nine technical publications as described below.

CAA has also drafted a number of internal manuals, which explain in detail working procedures of inspectors during inspections and audits, their job descriptions, necessary qualification to discharge their duties, etc. In civil aviation, internal manuals are of a special importance in order to guarantee consistency, quality and proper documentation of the working process.

a) Technical publications for the civil aviation industry

“Continuous airworthiness maintenance” is guidance for industry, on the contents and procedure for drafting a CAME (continuous airworthiness maintenance) for organisations applying for Air Operator Certificate (AOC).

“Development of safety management system; and the template document for the *Safety Management System*”; guidance material designed for small maintenance organisations and those for air operations;

“Approval of training programmes on dangerous goods” which in detail regulates the approval of training courses on dangerous goods and serves as guidance material to the providers of these programs.

“Airport Protective Zones (APZ)” was amended in March, to reflect Regulation no. 05/2010 with the same title issued on 20 October 2010 by CAA. The manual describes the entire procedure for protecting zones around the airport from constructions and different interferences, as well as procedures of reaction from each party involved in the process.

“Criteria and procedures for issuance of groundhandling approval” was published on 4 July 2011 and is supporting document to Regulation 4/2011 on access to the groundhandling market. The manual contains safety and financial criteria applicable to airports providing groundhandling services, selfhandlers and groundhandling suppliers providing services for third parties at the airports in the territory of the Republic of Kosovo.

“Air navigation system safety assessment methodology (SAM)” that has been published in June, notifies the industry with SAM methodology and provides instructions for the classification and identification of changes and planning of SAM activities. SAM methodology represents a synergy of best practices in the field of the risk assessment and its prevention on all changes in the air navigation systems. In order to provide necessary support for the implementation of this strategy to the air navigation service providers in the Republic of Kosovo, CAA has published three additional guidance materials on SAM methodology, as follows:

“SAM – Functional Hazards Identification (FHA)”

“SAM – Preliminary System Safety Assessment (PSSA)”

“SAM – System Safety Assessment (SSA)”

The above manuals address individual SAM phases, in particular, and provide detailed guidance to meet the anticipated activities.

“Overview of reported occurrences 1-2011” – the report has been published in August and contains all reported occurrences during the first half of 2011. Statistics and classifications of occurrences were presented based on their impact on aviation safety, categorisations based on the nature of the occurrence, and short description of some of them. Forty-two (42) occurrences were reported in the first half of 2011 at PIA “Adem Jashari”, of which 30 were classified as occurrences without impact on the aviation safety, whilst 12 of them were classified as incidents. It has to be noted that out of the total number of reported occurrences, majority were of technical nature, precisely 24, all

classified as without impact on aviation safety. The highest number of occurrences classified as incidents – 5 of 12 in total – took place during ground operations. Details, statistics and a complete analysis for 2011 will be published in the beginning of 2012, when all reported occurrences during this year will be included. The report has been sent to all aeronautical authorities in Kosovo and operators, and it was also published on the CAA website.

b) Internal manuals

Aerodrome department manual

Manual was published in October 2011 and serves to aerodrome department inspectors by describing in detail all duties, procedures and actions that are done within this department.

Training manual (NSA-TRNG-MAN) for the ANS department

Manual was published in September and it describes the requirements for training and professional development of ANS department staff in CAA in order to discharge their obligations and responsibilities with competence. This manual describes in detail phases and types of training to be undertaken by an ANS inspector, depending on the specialisation.

National Supervisory Authority Manual (NSA-MAN)

Manual was published in October and supersedes the procedure manual for the safety oversight of air navigation services. This manual contains working procedures of ANS department in CAA and necessary instructions for the personnel of this department in carrying out these procedures.

Airworthiness inspectors manual

This manual, published in October, aims at standardization of duties in the airworthiness sector within CAA by providing clear and understandable procedures for respective inspectors. This manual also contains a description of the inspection and audit process, as well as procedures on aircraft continuous airworthiness monitoring (ACAM).

Air operation inspector's manual

Purpose of this manual, also published in November, is the provision of detailed instructions and procedures to the air operator inspectors, responsible for certification and continuous supervision of commercial air operations. This manual also ensures that certification and continuous supervision of commercial air operations is in accordance with applicable legislation.

Licensing and training inspector's manual

Purpose of this manual is to provide detailed instructions and procedures for licensing and training inspectors who deal with issuance/renewal of licenses of the cabin crew, so that the submitted applications for this purpose be reviewed, processed and issued in a uniform, standardised and quick way, in full accordance with respective regulation provisions. CAA issued this manual in October.

General aviation inspector's manual

This manual serves as an instruction to CAA instructors who are responsible for the supervision of general aviation activities (light aircraft with or without engine). It entered into force in October.

13. ADMINISTRATION AND HUMAN RESOURCES

13.1 Human resources and administrative procedures

During 2011, Administration and Human Resources Department supported the CAA regulatory activities by following closely procedures on human resources, finances, procurement and logistics. It has continuously updated its manual of internal administrative procedures to reflect the changes that are made in the national legislation regarding budget, procurement, administration, human resources and other related procedures.

During 2011, two new employees joined the CAA:

1. Administration and human resources officer (replacement),
2. Professional associate to the Aerodrome Department,

Recruitment of the above positions was conducted in accordance with the applicable Law on Civil Service and according to the regulation on internal organization, functioning and systematization of working posts in the CAA.

a) Auditing by the Office of the Auditor General of Kosovo

In June 2011, the Office of the Auditor General of Kosovo (OAGK) published the audit report for the CAA financial statements for the year ended on 31 December 2010. The OAGK report shows that CAA has conducted no violation on the subjects audited. In addition, according to the OAGK opinion, financial statements from all material aspects have presented a fair and true statement. In the final conclusion on the CAA management, the report points out that CAA Management managed to establish appropriate management controls. Moreover, OAGK report concludes that CAA has spent the budget within the limits set out by the Assembly of the Republic of Kosovo and hence the spending of budgeted funds presents good performance.

It is also worth mentioning that during 2011, OAGK undertook the first annual regular audit phase in CAA. During this phase, mainly financial statements and procurement activities in the period January – September 2011 were audited.

b) Audit by Independent Supervisory Council (ISC)

The Independent Supervisory Council has audited the human resources unit in CAA, more precisely recruitment procedures, personnel files, etc. Until the period of reporting, CAA has not received a written opinion from ISC.

13.2 Finance and Budget

The approved budget of Civil Aviation Authority for 2011 was 750,498.00 €. Pursuant to the decision No. 04/26 of the Government of the Republic of Kosovo dated 27.07.2011, the CAA budget was decreased for 21,644.00 € in goods and services category.

13.3 Revenues

The revenues generated by CAA during 2011 were deposited in the CAA official bank account established by the Treasury Director General. Revenues generated in November and December 2011 will be registered during 2012, as according to the signed memorandum between CAA and Limak Kosovo Int'l Airport, they are transferred 45 days after the end of the month.

During 2011, CAA issued Regulation 07/2011 on the collection of revenues deriving from charges levied for certification and licensing services. CAA overall revenues during 2011 are illustrated through the table below.

13.4 Budget expenditures

Financing of the CAA activities for the period of twelve (12) months 2011 according to economic classification is presented through the table below. A total of 715,327 EUR was spent as described in the table below.

13.5 CAA budget for 2012

The CAA made budget request for 2012 on 21 June 2011, in accordance with the requirements and budgetary procedures of the Republic of Kosovo. According to the Law on Civil Aviation, the budget request of CAA is approved and submitted to the Ministry of Finances by the CAA Supervisory Board. Given the projected revenues of the CAA in 2011, the Supervisory Board of the CAA, for the functioning of the Civil Aviation Authority of the Republic of Kosovo, has requested a budget of 1,143,200.00 €.

The budget request of the CAA was not approved as such, and based on the Budget Circular 03/2012, budget limits were determined for CAA in the amount of 750,498.00 EUR.

Statement of receipts and cash payments

Statement of receipts and cash payments for CAAK
For the year ended on December 31

			2011		2010		2009-2	
			Single Treasury Account		Single Treasury Account		Single Treasury Account	
			KCB	Payments by external third parties	KCB	Payments by external third parties	KCB	Payments by external third parties
Notes								
Source of funds								
	Government grants	2					840,543	
	Own income	3	715,327		710,113			
	Funds for dedicated purposes							
	Designated Donor Grants	4						
	Funds from borrowings	5						
	Other receivables	6						
Total			715,327	-	710,113	-	840,543	-
Use of Funds								
Operations								
	Wages and salaries	7	385,747		339,447		425,000	
	Goods and services	8	314,143		361,430		381,243	
	Utilities	9	15,436		9,237		9,300	
			715,327	-	710,113	-	815,543	-
Transfers								
	Transfers and subsidies	10						
Capital expenditures								
	Property, plant and equipment	11					23,000.00	
	Other payments	12						
	Return of loans	13						
Total			715,327	-	710,113	-	838,543	-

Statement of budget execution

Statement of comparison of budgeted and actual amounts for CAAK

For the year ended on December 31, 2011

				2011				2010-1	2009-2
				Original Budget (Appropriation)	Final Budget (Appropriation)	Realisation	Variance	Realisation	Realisation
				A	B	C	D=C-B	E	F
				€	€	€	€	€	€
			Notes						
Cashflow into the Treasury account									
	Taxes		14						
	Own revenues		15	750,498	756,903	1,289,314	532,411	710,113	482,955
	Donations		16						
	Capital Receipts		17						
	Privatisation Fund		18						
	Borrowings		19						
	Other		20						
Total receipts collected for the KCF				750,498	756,903	1,289,314	532,411	710,113	482,955
Cash outflow from Treasury account					-				
	Wages and salaries		21	380,125	386,530	385,747	(783)	339,447	250,512
	Goods and services		22	361,073	354,473	314,143	(40,330)	361,430	201,500
	Utilities		23	9,300	15,900	15,436	(464)	9,237	7,943
	Transfers and subsidies		24						
	Capital expenditures		25						23,000
	Privatisation Fund		26						
	Payment of debt								
	Other		27						
Total payments made by KCB through STA				750,498	756,903	715,327	(41,576)	710,113	482,955

Own Revenues

Description	Notes	2011	2010-1	2009 -2	% of total 2011	% of difference from 2010-1
		€	€	€		
Property Tax						
Revenues from taxes 1					%	%
Revenues from taxes 2					%	%
Revenues from fines-penalties 1					%	%
Revenues from fines-penalties 2					%	%
Certification and Licensing Fees		2,900			%	%
Revenue from licenses 1					%	%
Revenue from licenses 2					%	%
Revenues from sale of property and services					%	%
Passenger Security Charge		1,286,414	1,262,600	1,140,584	%	%
Income from bank interest					%	%
Income from exchange rate changes of position					%	%
Accreditation free					%	%
Revenues from property					%	%
Other Revenues					%	%
Total		1,289,314	1,262,600	1,140,584	0%	%

Disclosure of initial and final budget appropriation

Category of separation	Initial Appropriation of Budget (Budget Law)	Changes authorised by LPFMA				Changes to designated donors grants	Changes to other sources of funding	KFMS final budget appropriations	Changes to the initial budget
		Changes under Article 29 Law no. 03/L-048	Changes under Article 30 Law no. 03/L-048	Changes under Article 31 Law no. 03/L-048	Changes to own income				
	€	€	€	€	€			€	€
Inflow									
Taxes									0.0%
Own revenues	750,498	750,498	735,239	735,239				735,239	0.0%
Designated donor grants									0.0%
Capital receipts									0.0%
Privatisation Fund									0.0%
Other									0.0%
	750,498	750,498	735,239	735,239	-	-	-	735,239	-2.0%
Outflow									
Wages and salaries	380,125	6,405	0					386,530	0.0%
Goods and services	361,073		(6,600)					354,473	0.0%
Public services	9,300		6,600					15,900	0.0%
Transfers and subsidies								-	0.0%
Capital expenditures								-	0.0%
Privatisation Fund								-	0.0%
Other								-	0.0%
Total	750,498	6,405	0	0	0	0	0	756,903	1%

14. PROFESSIONAL TRAININGS

CAA invests in capacity building and maintaining of professional capacities of its staff, in compliance with international standards and recommended practices. According to a previously approved training plan, the CAA staff has attended trainings during 2011 sponsored by donors as well as training funded by CAA budget. Personnel are trained mainly in the training centre of the Joint Aviation Authorities (JAA) in relation to flight safety and operations as well as EUROCONTROL and International Air Transport Association (IATA) training centres. Training is also offered within the European Commission projects: twinning with the CAA of France, EASA, IPA and ISIS, as described in part 9.7 of this report.

15. STATISTICS

During 2011, 1,422,302 passengers have flown through Prishtina International Airport "Adem Jashari". This represents an increase of 9% in the number of passengers compared to 2010, when this number was 1,305,532. In terms of flights, 6,738 flights were operated at PIA "Adem Jashari" during 2011, or 9.7% more flights compared to the previous year.

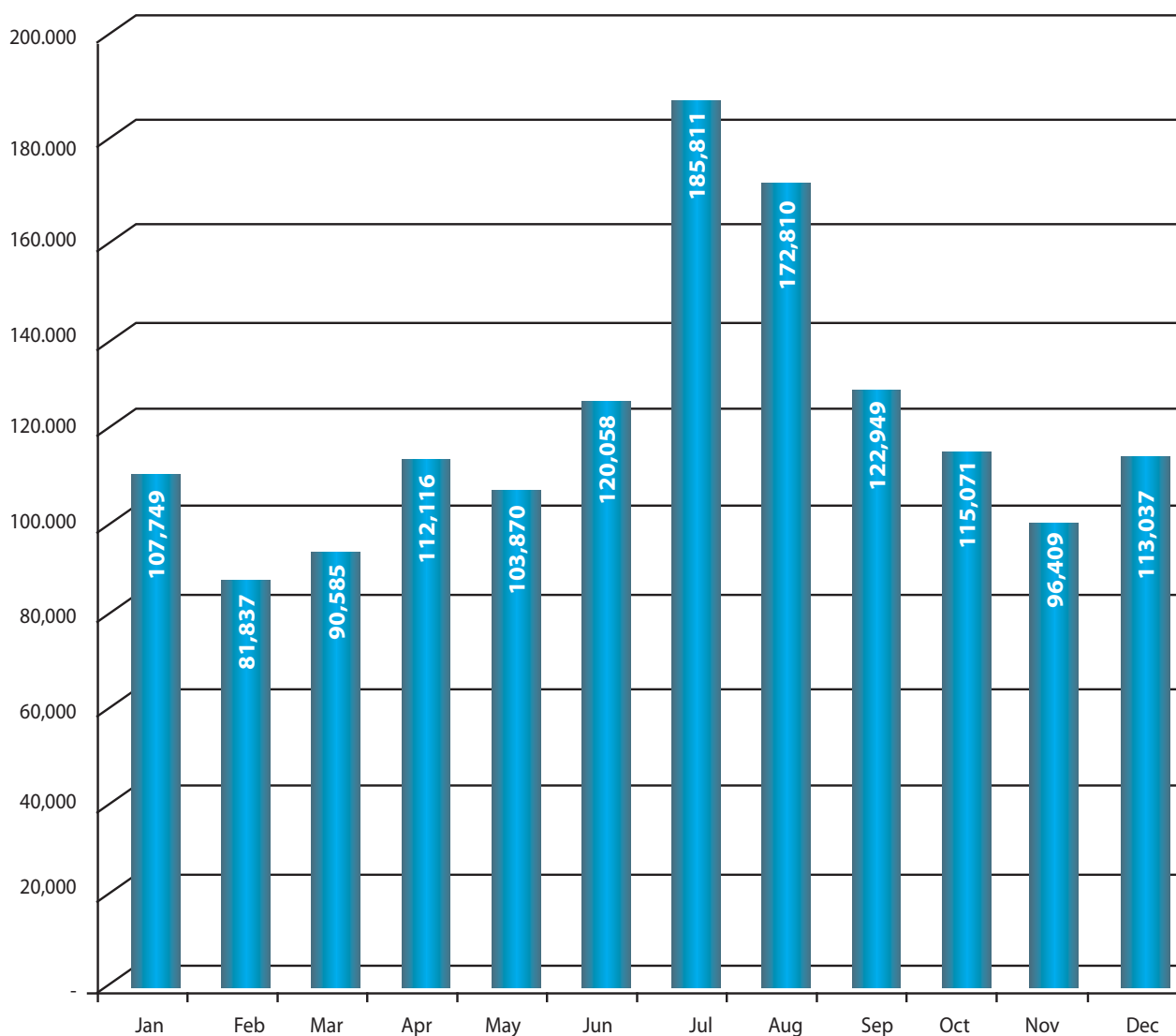
July was the busiest month with passengers, with a total of 185,811, followed by August with 172,810. On the other side of the spectrum 81,837 passengers were served during February.

Statistics show that Zurich remains the most preferred destination for the passengers from Kosovo taking 21% of the overall traffic, followed by Vienna and Dusseldorf with 9%, then Istanbul, Stuttgart, Geneva, Munich and Budapest with 5-7 % of the market.

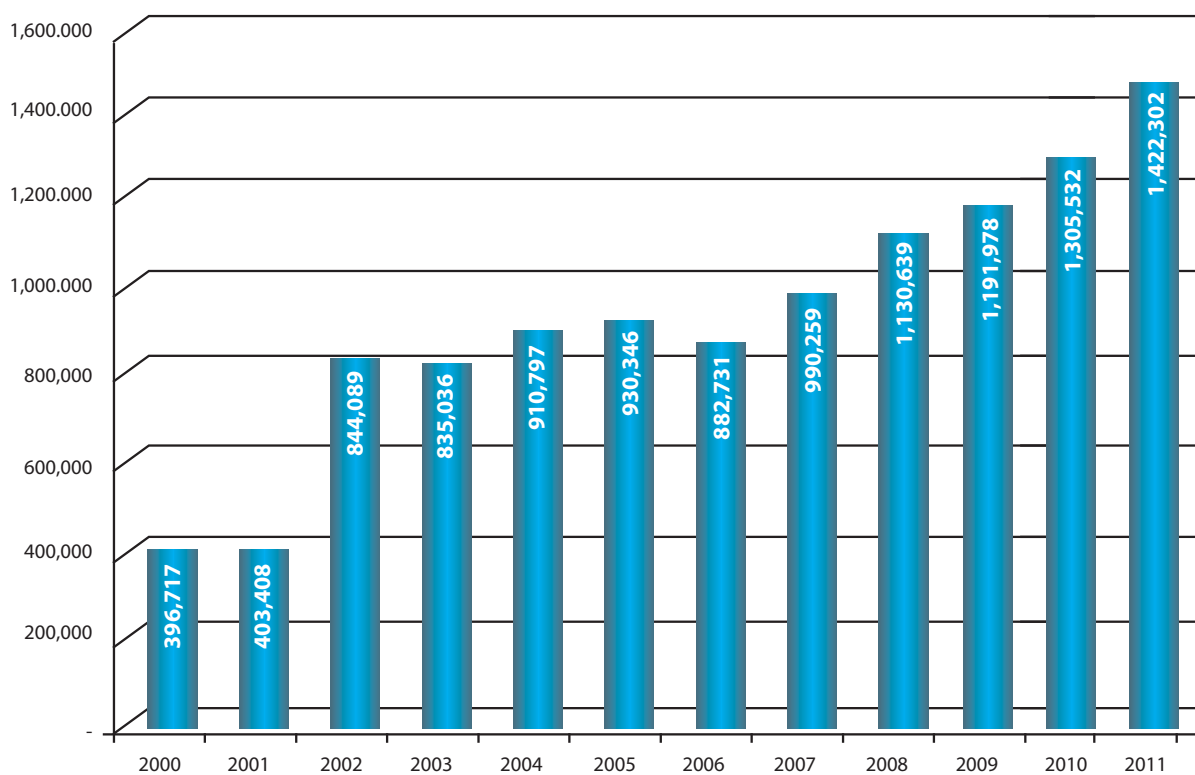
Swiss air carrier, "Edelweiss" is convincingly the leading company which carried 200,000 passengers between Prishtina and Switzerland, followed by Adria Airways, Belair, Austrian Airlines, Belle Air Europe, Germanwings, EasyJet, Turkish Airlines, Malev, Air Berlin and XL Airways. Increase in the number of passengers carried in 2011 was observed for Slovenian company "Adria Airways". In 2010, this company was the fifth with regard to the passengers carried while in 2011 it is listed as second, mainly due to new destinations to Germany operated this year from Prishtina.

The transport of cargo by air transport has not shown any progress. During 2011, there was a decrease of 16% compared to the previous year.

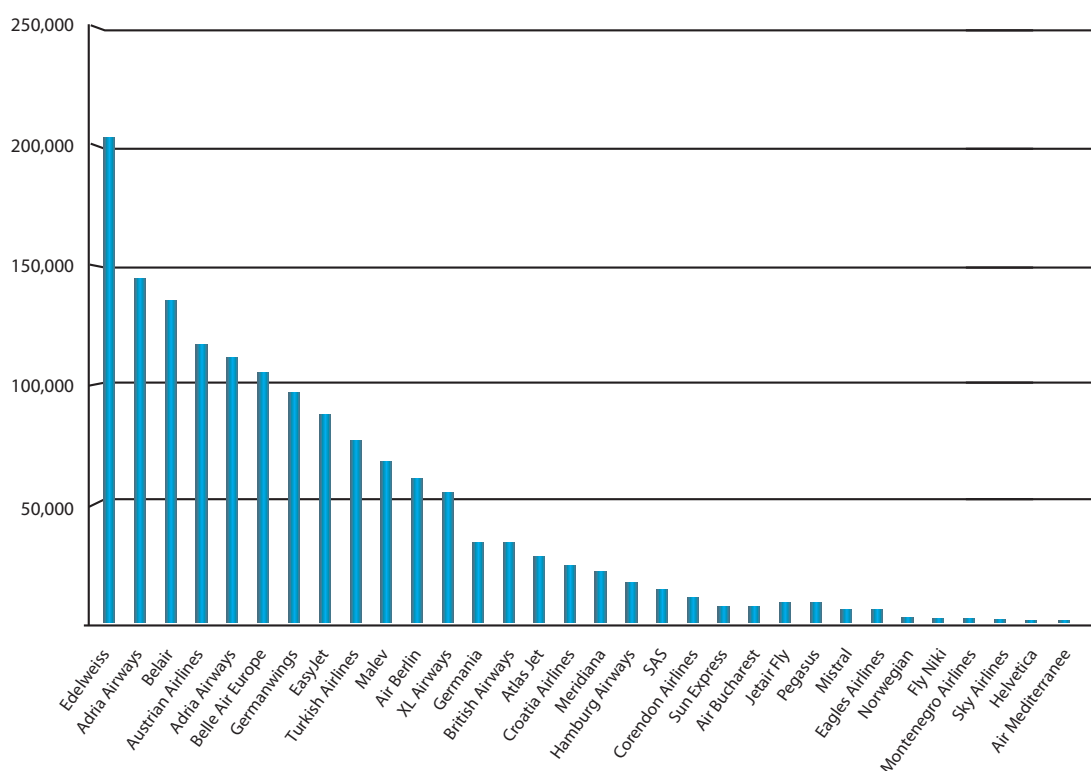
Passengers by month 2011

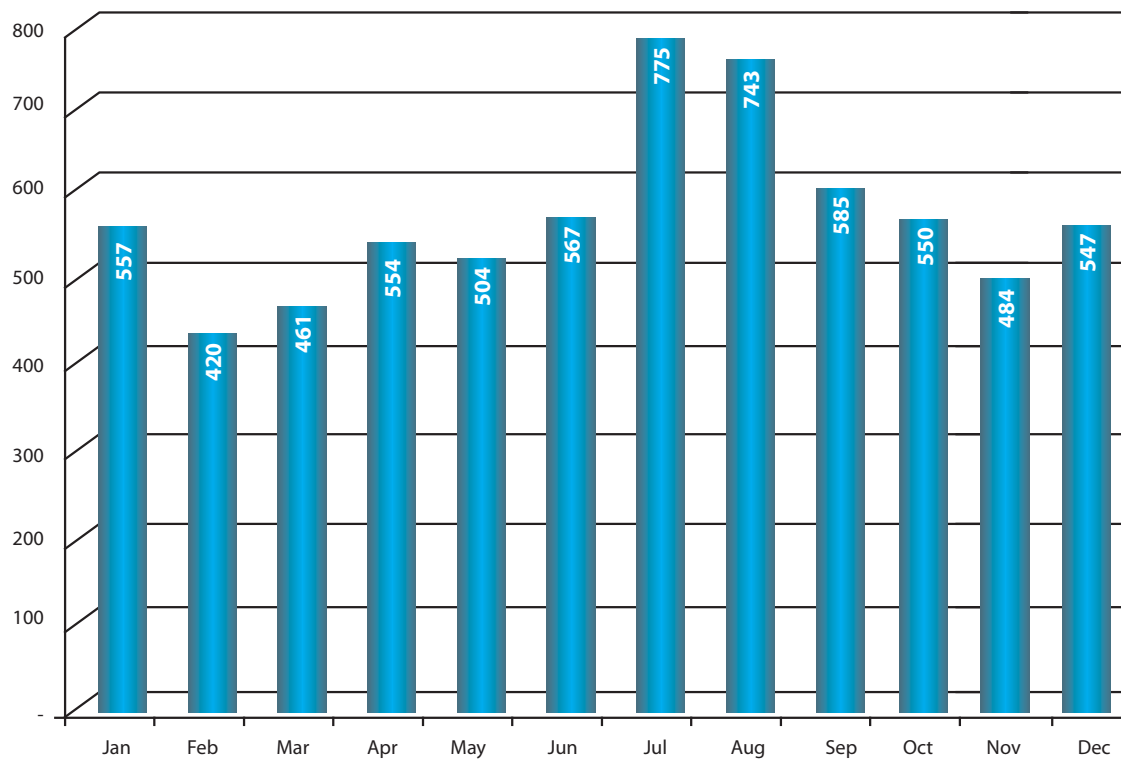
Passenger traffic [2000 - 2011]

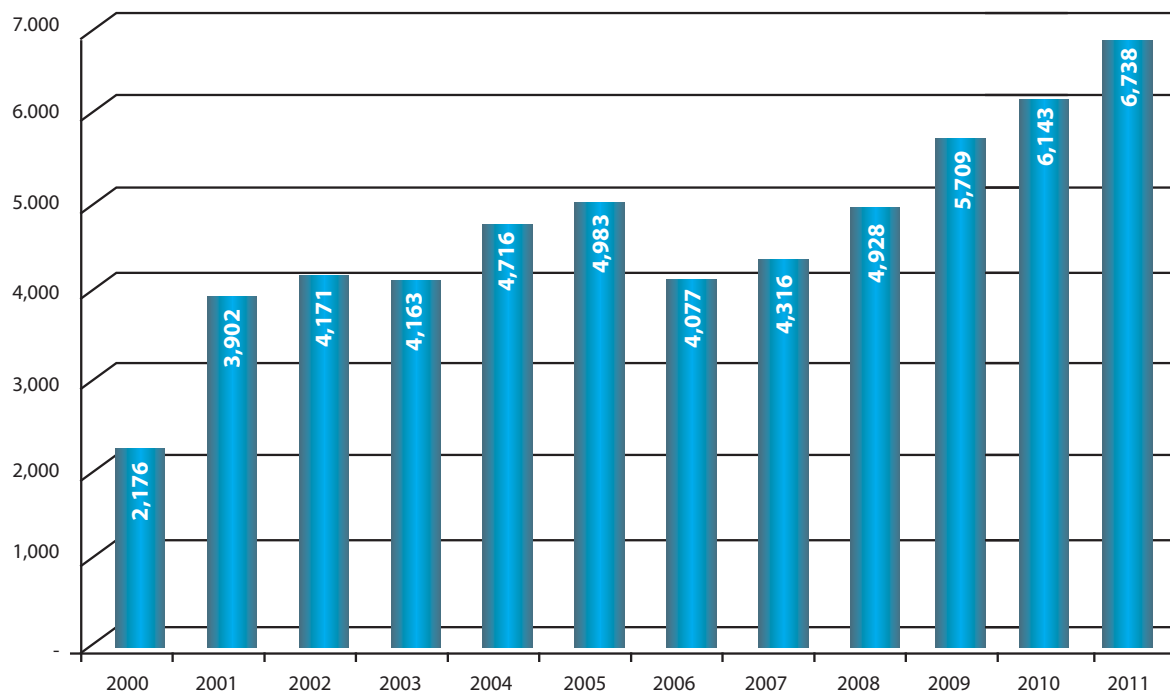
Passengers by air carrier [2011]

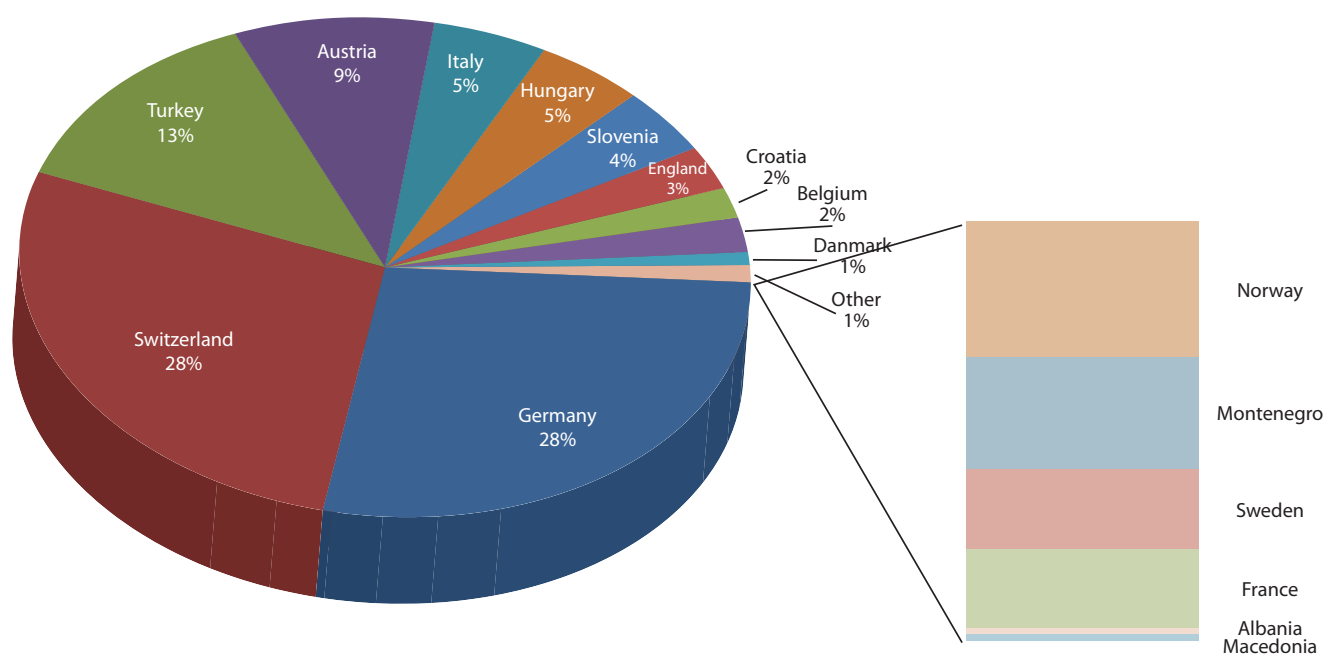
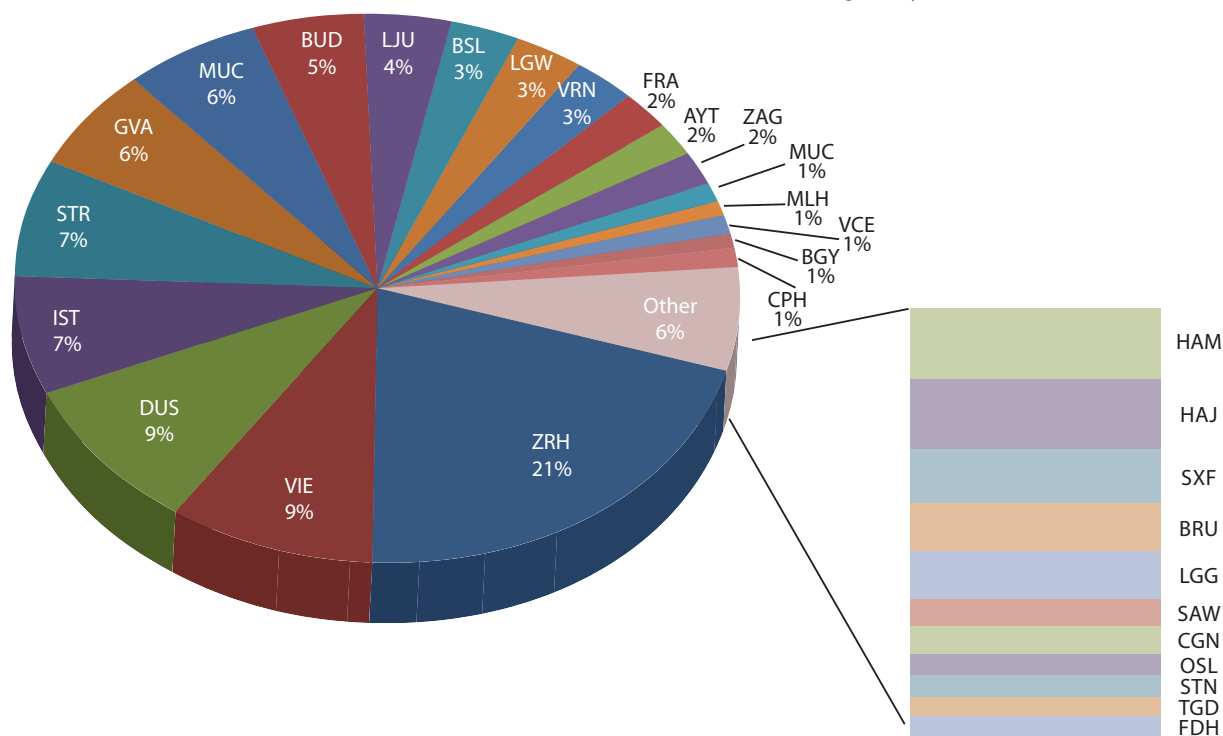
Flight movements [2011]

Flight movements [2000 - 2011]

Passengers by destination [2011]

www.caa-ks.org